

uppföras för rektor, assistent och en lärarinna. I det beräknade beloppet ingå 10 000 kronor för inventarier.

7. Morängens huvudbyggnad, som var gammal redan då egendomen inköptes av samariterhemmet i Uppsala, genomgick en grundlig reparation innan den år 1928 öppnades för skyddshemsverksamhet. Sedan dess har den underhållits endast genom målning och smärre reparationer. En ombyggnad och omdisposition av lokalerna är nu synnerligen angelägen. Ekonomifördelningen måste moderniseras, ytterligare fritidsutrymmen krävas, samlingsrum för personalen och bättre expeditionslokaler böra anordnas. Två arbetssalar böra inredas i befintlig magasins- och tvättstugubyggnad, varjämte ett personalbostadshus om 4 lägenheter bör uppföras. I det beräknade beloppet ingå 10 000 kronor till inventarier.

8. Den nuvarande slöjdsalen vid Gudmundsgården är belägen i huvudbyggnadens källare; den är mörk och trång och rymmer endast 8—10 elever. En slöjdsal bör byggas för 20 elever. Ovanpå denna bör inredas en tjänstebostad om två rum och pentry för husföreståndaren, varigenom utrymme frigöres för två sjukrum.

9. Någon egentlig yrkesutbildning i traditionell mening kan icke ske med Lövstas psykiskt skadade och arbetshämmade klientel. I stället har vid denna skola vuxit fram en sysselsättningsform, som liknar den arbetsutbildning och arbetsterapi, som numera bedrivs vid sinnessjukhusen och arbetsutbildningsinstitut. I lyckade fall kan denna verksamhet väcka elevens yrkesanlag och småningom utmyнна i vanlig yrkesutbildning. En sådan arbetsutbildning måste förfoga över ett så rikt sysselsättningsregister som möjligt. Den hittills bedrivna arbetsutbildningen vid Lövsta har icke kunnat göras tillräckligt effektiv, enär den fått utföras i mycket primitiva lokaler och med en knapphändig utrustning. Lokaler för arbetsutbildning, hobbyverksamhet, yrkesvägledning och teoretisk undervisning böra sammanföras i en byggnad. I de beräknade kostnaderna ingå 20 000 kronor till inventarier.

10. Elevhemmet vid Margretelund måste moderniseras och lokalerna underkastas smärre omdispositioner.

11. Enligt protokollet från den årliga byggnadsbesiktningen ha våren 1951 önskvärda reparations- och underhållsarbeten m. m. kostnadsberäknats till 457 165 kronor. Av denna summa belöper sig ca 70 000 kronor på arbeten avseende bostäder för viss jordbrukspersonal vid de sex senast förstatligade skolorna. Lägenheterna äro helt eller i det närmaste hälsovådliga. På grund av allmänna kostnadsökningar har socialstyrelsen varit nödsakad att reservera viss mindre del av delposten till underhåll av byggnader m. m. för att i någon mån kunna möta oförutsedda kostnader. Medelsbehovet för reparationer av förevarande personalbostäder är av den storleksordning att socialstyrelsen icke f. n. ser sig någon möjlighet att påbörja arbetena med mindre anslag för deras slutförande står till styrelsens förfogande.

12. Styrelsen understryker kraftigt behovet av underhålls- och repara-

tionsarbeten i köken vid Råby, Härsjögården och Morängen. Ej heller dessa arbeten anses kunna rymmas inom delposten till underhåll av byggnader m. m.

13. Vissa Fagared och Östra Spång närbelägna markområden böra förvärvas för skolornas räkning, nämligen för Fagareds vidkommande Gastorp 3¹³ om 8 800 m² i Lindome socken och för Östra Spångs del ca 1,5 hektar av Västra Spång 4⁴¹ och ca 5 tunnland av Östra Ringarp 12³. Områdena böra införlivas med skolorna för att trygga dessas behov av betesmark. Enligt preliminära avtal skulle köpeskillingarna uppgå till för Gastorp 3¹³ 7 500 kronor samt 4 000 kronor resp. 7 000 kronor för områdena av Västra Spång 4⁴¹ och Östra Ringarp 12³.

14. Enligt beslut av 1951 års riksdag (V ht, p. 37; rd. skr. nr 5) skall Skarvik-Tallåsen under innevarande budgetår nedläggas och det till denna skola hittills hänvisade klientelet framdeles omhändertagas på Ljungaskog och Sonestorp. Dessa båda skolor, vilka äro belägna i trakten av Örskelljunga, skola sammanslås till en anstaltsenhet. De vid Ljungaskog befintliga verkstäderna skola överföras till Margretelund. I anslutning till omläggningen skola vissa byggnadsarbeten utföras vid Ljungaskog och Sonestorp, varjämte två verkstadsbyggnader skola uppföras vid Margretelund. Kostnaderna beräknades för Ljungaskog-Sonestorp resp. Margretelund till 433 000 resp. 132 000 kronor förutom ett gemensamt belopp av 20 000 kronor för administration m. m., således tillhopa 585 000 kronor. Sistnämnda belopp anvisades från fonden för utbyggnad av statens ungdomsvårdsskolor. Det förutsattes därvid, att ökningar av byggnadskostnaderna skulle motvägas genom sådana begränsningar i byggnadsprogrammet, som kunde vidtagas utan att Ljungaskog-Sonestorps lämplighet för sitt ändamål minskades.

De i propositionen beräknade kostnaderna baserades på prisläget under sommaren 1950. De allmänna byggnadskostnadsstegringarna sedan dess uppgå till ca 35 %, vilket för ifrågavarande byggnadsarbeten skulle innebära en kostnadsökning med ca 205 000 kronor. Emellertid ha vissa begränsningar i byggnadsprogrammet vidtagits. Ökningen stannar därför vid 38 000 kronor för Ljungaskog-Sonestorp och 43 000 kronor för Margretelund, eller tillhopa 81 000 kronor. Några ytterligare inskränkningar torde icke kunna vidtagas. Genom att ritningarna till ett personalbostadshus omarbetats har utrymme kunnat utvinnas för ytterligare en lägenhet om 45 m². Då möjligheterna att bereda personal bostad i orten visat sig mindre än från början beräknats, bör denna lägenhet få anordnas. Om så sker i samband med byggnadens uppförande stannar merkostnaden vid ca 5 800 kronor, vilket belopp inräknats i den angivna kostnadsökningen.

Yttranden.

Byggnadsstyrelsen har intet att erinra mot kostnadsberäkningarna rörande de under punkterna 1—10 redovisade förslagen, av vilka dock

några på smärre punkter böra omarbetas av brandskyddshänsyn. Styrelsen påpekar vidare, att de i elevhemmen vid Lingatan och Morängen befintliga bostadsrummen för en elev ha en yta av endast 5 m² mot en eljest för anläggningar av likartat slag vedertagen minimistorlek av 7 m². Vad beträffar de under punkten 5 upptagna personalbostadshusen om vardera två lägenheter om två rum och kök, vilka bostäder närmast äro avsedda för vårdare och andra i 11 lönegraden placerade befattningshavare, tillämpar styrelsen numera för motsvarande personal på andra håll en bostadsstandard om 3 rum och kök inom i stort sett motsvarande våningsyta. Mot de under punkterna 11 och 12 angivna förslagen har styrelsen intet annat att erinra, än att kostnaderna synas vara lågt beräknade.

Statskontoret, som avgivit yttrande över framställningen i vad avser förslagen under punkterna 1—4, anför, att medelsbehovet under anslaget väsentligen undandrager sig ämbetsverkets bedömande.

Ungdomsvårdsskoleutredningens förslag.

Ungdomsvårdsskoleutredningen har (skr. ^{27/10} 1951) föreslagit omorganisation av Sundbo yrkesskola, innebärande bl. a. att eleverna skulle fördelas på fyra avdelningar i stället för nuvarande två. De härför erforderliga byggnadsarbetena ha beräknats draga en kostnad av 831 600 kronor. För förslaget och myndigheternas utlåtanden däröver har jag redogjort vid behandlingen av anslaget till ungdomsvårdsskolornas avlöningar.

Departementschefen.

För innevarande budgetår har till byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna anvisats dels under förevarande anslag 170 000 kronor och dels från fonden för utbyggnad av statens ungdomsvårdsskolor 585 000 kronor eller tillhoppa 755 000 kronor. Fortfarande kvarstår ett betydande behov av byggnadsarbeten vid skolorna. Byggnadsverksamheten bör fortgå i stort sett i oförändrad omfattning under nästa budgetår. De för innevarande budgetår anvisade beloppen torde med hänsyn till byggnadskostnadsstegringarna numera motsvaras av lågt räknat 1 000 000 kronor.

Till en början vill jag tillstyrka, att ombyggnad får ske av elevförläggningen vid Eknäs för en kostnad av 16 800 kronor. Med hänsyn till vad som upplysts rörande det skick, i vilket bostäderna för jordbrukspersonal vid vissa skolor befinna sig, föreslår jag vidare, att medel beräknas för reparationer vid två av dessa, nämligen Råby och Margretelund; kostnaderna härför kunna beräknas till sammanlagt 45 000 kronor. Vidare förordar jag med hänsyn till behovet av att komplettera betesmarkerna vid Östra Spång, att de i socialstyrelsens härom gjorda framställning angivna delarna av fastigheterna Västra Spång 4⁴¹ och Östra Ringarp 12³ förvärfvas av staten. Ehuru de begärda köpeskillingarna för dessa områden synas något höga, vill jag icke motsätta mig att det föreslagna beloppet, 11 000 kronor, beräknas för markförvärvet i fråga.

Socialstyrelsen har hemställt om tilläggsanslag för att täcka uppkomna merkostnader för vissa av 1951 års riksdag beslutade byggnadsarbeten vid Ljungaskog-Sonesiorp och Margretelund med tillhoppa 81 000 kronor. De till buds stående möjligheterna att motväga kostnadsstegringarna genom nedskärning av byggnadsprogrammet torde i tillbörlig utsträckning ha beaktats. Jag föreslår därför, att det begärda beloppet anvisas. Mot den föreslagna utökningen med ytterligare en personalbostad har jag intet att erinra.

I övrigt kan jag icke föreslå, att medel anvisas för andra ändamål än dels anordnande av personalbostäder och dels de av mig vid behandlingen av skolornas avlöningsanslag förordade åtgärderna vid Sundbo.

Skolorna sakna fortfarande lämpliga personalbostäder i betydande omfattning. Flertalet skolor äro belägna på orter, där hyresmarknad saknas; här föreligga givetvis speciella problem. På grund av läget på hyresmarknaden ha emellertid även andra skolor betydande svårigheter när det gäller att skaffa personalen bostäder. Det är för skolorna av stor betydelse att erhålla duglig personal, som stannar i verksamheten. I den mån möjligheter föreligga böra därför personalbostäder anordnas vid skolorna. Således böra, såsom socialstyrelsen föreslagit, flygelbyggnaderna vid Hornö och Broby inredas till bostäder för en kostnad av tillhoppa 15 000 kronor. I övrigt är jag icke f. n. beredd att precisera kostnaderna för varje byggnadsföretag. Det är nämligen min avsikt att undersöka, huruvida icke skolorna kunna förses med de prisbilliga hus, som enligt avtal med aktiebolaget Elementhus i Mockfjärd skola till ett visst antal årligen levereras till staten, när bolaget inom en relativt snar framtid påbörjar sina leveranser. Jag förutsätter emellertid, att ett byggnadsprogram upplägges, sedan läget härutinnan klarnat, och att bostadsbyggandet skall hållas inom ramen för vad som återstår av en miljon kronor, sedan medel avsatts för av mig i övrigt förordade byggnadsarbeten.

Ombyggnaden av Sundbo bör enligt mitt därom i det föregående gjorda förslag begränsas till att omfatta uppförande av en specialavdelning och för personalen vid denna avdelning erforderliga bostadshus. Dessutom bör en brunn anordnas vid skolan. Jag förutsätter, att bostadshusen utformas efter de riktlinjer, som jag anvisat vid behandlingen av bostadsbyggnadsprogrammet i övrigt. Socialstyrelsen har räknat med en kostnad av 20 000 kronor för anskaffning av inventarier till Sundbo-anstalten. Medel för detta ändamål torde — till ett betydligt reducerat belopp — böra utgå av det anslag, som anvisas för byggnadsarbetena.

Av fonden för utbyggnad av statens ungdomsvårdsskolor återstår numera odisponerat ett belopp av 295 000 kronor. Dessa medel böra tagas i anspråk för de av mig förordade byggnadsarbetena jämte ett belopp av 705 000 kronor, som bör anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att av Fonden för utbyggnad av statens ungdomsvårdsskolor disponera ett belopp av 295 000 kronor för byggnadsarbeten vid ungdomsvårdsskolorna efter de av mig angivna riktlinjerna,

b) till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 705 000 kronor.

[40] 38. **Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.** Till ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 16 000 kronor, vilket belopp jämte ca 1 400 kronor av en den 30 juni 1949 å anslaget befintlig reservation avsetts för anordnande av en till en kostnad av 17 400 kronor beräknad kurs för undervisande personal. — Reservationen den 30 juni 1951 uppgick till 1 749 kronor.

Socialstyrelsen har (skr. 1/9 1951) hemställt om anvisande av 40 200 kronor till två 20 dagars kurser, varav en för assistenter och vissa jämförbara tjänstemän och en för vårdpersonal. Den 15 augusti 1951 hade av den förra kategorien 30 och av den senare gruppen 78 tjänstemän ännu icke deltagit i någon av styrelsen anordnad kurs.

Socialstyrelsen har beräknat kostnaderna för varje kurs på följande sätt:

Vivre för 40 deltagare i 20 dagar à 11:50 för dag	9 200
Arvode för 120 föreläsningar à 45 kronor i genomsnitt	5 400
Deltagares och föreläsares resor	3 000
Studieresor i grupp, oförutsett	2 500
	Summa kronor 20 100

Statskontoret anser, att medel icke böra anvisas till mer än en kurs.

Departementschefen.

En av de föreslagna kurserna bör få komma till stånd under nästa budgetår. Den reservation, som förelåg den 30 juni 1951, har, enligt vad jag inhämtat, nästan helt tagits i anspråk för den under innevarande budgetår hållna kursen. För kursverksamheten under budgetåret 1952/53 beräknar jag ett medelsbehov av 20 000 kronor. Föreläsningsarvodena äro för innevarande budgetår beräknade till i genomsnitt 40 kronor. Jag förutsätter, att sådant arvode i regel icke skall utgå med högre belopp under nästa budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[41] 39. **Bidrag till inrättande av inackorderingshem.** Under denna rubrik ha hittills anvisats tillhopa 182 000 kronor, varav för inrättande av inackorderingshem 175 000 kronor och för bidrag till I. O. G. T. 7 000 kro-

nor. I sistnämnda belopp ingår det anslag å 2 000 kronor, som anvisats under denna rubrik för innevarande budgetår. De för inrättande av inackorderingshem avsedda medlen ha beräknats förslå till 11 sådana hem.

Inackorderingshemmen drivas av I. O. G. T. Staten betalar första årets hyra och bestrider kostnaderna för inventarier med 1 000 kronor per plats, dock för varje hem högst 10 000 kronor. Fr. o. m. andra året må av statsmedel utbetalas underskottersättning med högst årshyrans belopp (se nästföljande punkt).

Socialstyrelsen har (skr. $\frac{1}{2}$ 1951) anmält, att inackorderingshem vid tiden för skrivelsens avlätande voro i gång i åtta städer, nämligen Malmö, Halmstad, Sundsvall, Karlskoga, Karlskrona, Västerås, Karlstad och Borlänge. Avtal om inrättande av inackorderingshem i Linköping, Visby och Östersund beräknades kunna slutas under år 1951. Därigenom skulle under innevarande budgetår samtliga de elva inackorderingshem, som rymmas inom hittills beviljat anslag, vara i gång. Redan påbörjade förhandlingar om inackorderingshem i Nacka, Falun, Kalmar, Landskrona och Hälsingborg vila i avvaktan på ytterligare anslagsmedel. Intresse för ifrågavarande verksamhet har anmälts från flera andra städer.

Styrelsen har hemställt, att medel beviljas för ytterligare sju inackorderingshem med sammanlagt 126 000 kronor. Kostnaderna per hem ha beräknats efter 10 000 kronor för inventarier och 8 000 kronor för första årshyran. Vidare har styrelsen hemställt, att Sveriges storloge av I. O. G. T. även för nästa budgetår erhåller ett bidrag för sin verksamhet till förmån för inackorderingshemmen; bidraget föreslås utgå med 4 000 kronor. Enligt styrelsens förslag skall således anslaget för nästa budgetår uppföras med 130 000 kronor.

Departementschefen.

Under anslaget hittills anvisade medel förslå till anordnande av 11 inackorderingshem. Samtliga dessa hem beräknas ha igångsatt sin verksamhet före utgången av innevarande budgetår. Under erinran att här ifrågavarande verksamhet fortfarande är av försöksnatur anser jag, att medel icke böra anvisas för ytterligare utbyggnad av organisationen under nästa budgetår. Då det synes angeläget att intresset för inackorderingshemmen fortfarande stimuleras inom I. O. G. T. och dess lokalorganisationer, vill jag däremot förorda, att I. O. G. T. även under budgetåret 1952/53 erhåller statsbidrag för sitt arbete med inackorderingshemsfrågorna; jag vill emellertid icke förorda, att detta sättes högre än 2 500 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till inrättande av inackorderingshem* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 kronor.

[42] 40. **Ersättning till inackorderingshem för driftförluster.** Inackorderingshemmen erhålla fr. o. m. andra året ersättning av staten för uppkomna

driftunderskott med högst årshyrans belopp. Till ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 25 000 kronor. — Reservationen den 30 juni 1951 uppgick till 111 kronor.

Socialstyrelsen har (skr. 1/9 1951) under hänvisning till verksamhetens utbyggnad samt allmänna ökningar i omkostnaderna föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 50 000 kronor. Anslaget bör enligt styrelsens mening ha förslagsanslags natur.

Departementschefen.

Medelsbehovet under förevarande anslag påverkas icke av statsmakternas ställningstagande till frågan om anvisande av medel för nästa budgetår till inrättande av inackorderingshem. Anslaget torde kunna sättas något lägre än socialstyrelsen föreslagit. Ett belopp av 40 000 kronor synes vara tillräckligt för ändamålet. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till inackorderingshem för driftförluster* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[43] 41. **Bidrag till frälsningsarméns flickhem.** Under denna rubrik utgår för innevarande budgetår ett bidrag av 3 000 kronor till frälsningsarméns tre flickhem i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Chefssekreteraren för frälsningsarmén i Sverige har (skr. 4/7 1951) hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår. Fr. o. m. ingången av år 1951 har Göteborgshemmet omlagts till inackorderingshem för unga, förvärvsarbetande kvinnor, vilka erlagga full inackorderingsavgift, varigenom detta hem blivit självunderhållande. Frälsningsarmén hemställer därför, att anslaget i fortsättningen får fördelas på de båda övriga hemmen.

Statskontoret finner det tveksamt, huruvida en förhöjning av bidragen till Stockholms- och Malmöhemmen bör komma i fråga. I vart fall bör statsbidraget icke uppräknas med mer än som svarar mot den under det senaste året inträdda kostnadsstegringen, eller med förslagsvis 20 %.

Departementschefen.

Ehuru frälsningsarméns flickhem i Göteborg icke längre är i behov av statsbidrag till sina driftkostnader, anser jag förevarande anslag böra uppföras med oförändrat belopp. Statsbidraget å 3 000 kronor torde därefter få fördelas på de båda återstående flickhemmen. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till frälsningsarméns flickhem* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

C. Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet.

[44] 1. **Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar.** Beloppen av de anslag, som för innevarande budgetår anvisats till avlöningar och omkostnader för arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen, ävensom de av arbetsmarknadsstyrelsen (skr. $\frac{3}{9}$ 1951) för nästa budgetår beräknade anslagen framgå av följande sammanställning.

	Anvisat 1951/52 kronor	Beräknat 1952/53 kronor
Arbetsmarknadsstyrelsen:		
Avlöningar	2 724 000	3 329 000
Omkostnader	671 000	798 500
Krisorganisationen	900 000	1 050 000
Den offentliga arbetsförmedlingen:		
Avlöningar	12 670 000	15 085 000
Omkostnader	3 450 000	4 006 000
Krisorganisationen	2 500 000	2 500 000

1950 års arbetsförmedlingsutredning har avlämnat ett den 22 november 1951 dagtecknat betänkande angående arbetsmarknadsstyrelsens organisation, vilket betänkande f. n. remissbehandlas. I avvidan på ställningstagande till detta betänkande böra samtliga förenämnda anslag i statsverkspropositionen upptagas med endast preliminärt beräknade belopp. Anslagen böra härvid upptagas till de av arbetsmarknadsstyrelsen föreslagna beloppen.

Under punkterna 45—49 i det följande gör jag hemställan beträffande övriga ifrågasvarande anslag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 3 329 000 kronor.

[45] 2. **Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader.** Under återopande av vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 798 500 kronor.

[46] 3. **Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 44 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 1 050 000 kronor.

[47] 4. **Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar.** Åberopande vad jag anfört under punkten 44 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 15 085 000 kronor.

[48] 5. **Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader.** I enlighet med vad jag anfört under punkten 44 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 4 006 000 kronor.

[49] 6. **Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 44 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

[50] 7. **Bidrag till erkända arbetslöshetskassor.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	18 300 000	15 505 719
1950/51	13 000 000	11 665 534
1951/52 (statsliggaren s. 321)	17 000 000	
1952/53 (förslag)	14 000 000	

¹ Inberäknat anslag till kristillägg.

Enligt gällande bestämmelser utgår statsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa såsom grundstatsbidrag, daghjälpbidrag, familjetilläggsbidrag och förvaltningsbidrag. I familjetilläggsbidraget innefattas bidrag till utgifter för barntillägg samt maketillägg och husföreståndarinnetillägg. Grundstatsbidraget, som ersatt det tidigare utgående kristillägget, utgår med 75 öre för varje dag, för vilken daghjälp utgivits. Daghjälpbidraget utgår för kalenderår med viss procentuell andel av kassans sammanlagda kostnader för daghjälp. Barntillägget utgår med en krona per barn och dag samt maketillägget och husföreståndarinnetillägget vardera med en krona 25 öre per dag. Familjetilläggsbidraget utgår med 75 % av kassans utgifter för dylika

tillägg. Förvaltningsbidrag utgår dels med ett i förhållande till antalet årsmedlemmar i kassan beräknat belopp (medlemsbidrag), dels med belopp motsvarande vad som utgivits i arvode till styrelseledamot eller suppleant, som utsetts av tillsynsmyndigheten.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. 3/9 1951) anfört, att antalet erkända arbetslöshetskassor uppgår till 38 med ett sammanlagt medlemsantal av ca 1 100 000. F. n. synes man icke ha anledning att räkna med ytterligare tillskott av några större arbetstagargrupper genom att nya kassor bildas. Antalet medlemmar i redan befintliga kassor undergår årligen viss stegring. Styrelsen uppskattar antalet medlemmar i de erkända arbetslöshetskassorna till i medeltal 1 140 000 under budgetåret 1952/53.

Statsbidraget till förvaltning beräknas för nästa budgetår till 3 032 400 kronor.

Beträffande statsbidraget till daghjälp har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Statsbidraget till daghjälp är beroende av följande faktorer:

- a) genomsnittliga antalet medlemmar,
- b) genomsnittliga understödsbeloppet per understödsdag (exklusive grundstatsbidrag),
- c) genomsnittliga antalet understödsdagar per medlem,
- d) daghjälsbidraget i procent av utgiven daghjälp.

Medelbeloppet av tillförsäkrad daghjälp uppgick för samtliga kassor den 31 december 1950 till 6,74 kronor, medan motsvarande belopp närmast föregående år var 6,24 kronor. Det i genomsnitt utbetalade daghjälsbeloppet, vilket kan bli något högre eller lägre än det tillförsäkrade, beroende på vilka grupper som uppburit understöd, uppgick under år 1950 till 6,55 kronor (inkl. grundstatsbidrag). Man torde få räkna med en höjning av detta belopp före och under budgetåret 1952/53. Några kassor ha nämligen höjt daghjälsbeloppet fr. o. m. den 1 juli 1951 och andra kassor kunna väntas höja daghjälsen till eller under budgetåret 1952/53. Genom att maximidaghjälsbeloppet höjts till 8 kronor, d. v. s. 7 kronor 25 öre exklusive grundstatsbidraget, och kassorna allmäna förbättrat sin ekonomiska ställning, finnes utrymme för ytterligare höjningar av daghjälsen. Med hänsyn härtill beräknas faktorn b) till 6,50 kronor.

Vad faktorn c) angår är den i första hand beroende av den allmänna sysselsättningen inom landet men också av andra faktorer, t. ex. det relativa antalet försäkrade, som inbetalat tillräckligt med avgifter för understödsrätt, förändringar i föreskrivna säsongrestriktioner samt arbetslöshetsperiodernas uppdelning och längd. De senare omständigheternas inverkan mätes genom den s. k. understödsprocenten, d. v. s. förhållandet mellan antalet understödda dagar och antalet till avgiftsbefrielse anmälda veckor multiplicerat med 6.

Vad slutligen faktorn d) angår är denna i första hand beroende av faktorn c) men också på den olika omfattning, i vilken understödsutgivning förekommer i olika kassor. Ökas densamma företrädesvis i sådana kassor, som redan förut ha en så hög sådan, att daghjälsbidrag utgår, blir ökningen av statsbidragsprocenten större än om ökningen drabbar i huvudsak sådana kassor eller klasser, som trots ökningen icke komma i åtnjutande av daghjälsbidrag.

Storleken av faktorerna c) och d) ävensom av arbetslöshets- och understödsprocenten under de senaste åren framgår av följande uppställning.

År	Arbets- löshets- procent	Understöds- procent	Antal under- stödsdagar per års- medlem	Daghjälps- bidraget i % av utgiven daghjälp
1946	4,0	15,4	1,9	17,2
1947	3,9	14,2	1,7	18,8
1948	4,4	17,0	2,3	29,6
1949	3,9	22,9	2,8	33,2
1950	3,5	24,2	2,6	27,2

För budgetåret 1950/51 uppskattade styrelsen de ovannämnda faktorerna c) och d) till 2,5 och 30 % samt för innevarande budgetår till 3,5 resp. 38 %. Anledning till dessa beräknade höjningar var, som närmare framgår av petitaskrivelsen för innevarande budgetår, bl. a. de starkt ökade utbetalningarna från byggnadsfackens fem arbetslöshetskassor.

Främst genom att ytterligare effektivisera byggnadsregleringen i dess funktion att verka säsongutjämnande har det emellertid varit möjligt att häva den tidigare konstaterade tendensen till ökade utbetalningar och att i stället åstadkomma ett minskat antal understödsdagar. Medan statsbidraget till understödsutbetalningen i byggnadsfackens kassor uppgick till 6 747 000 kronor 1949 av totalt 11 000 000 kronor eller till 61,3 %, utgjorde det sålunda 6 574 000 kronor 1950 av totalt 12 720 000 kronor eller 51,7 %. Den nedåtgående tendensen i utbetalningarna från sagda kassor har varit särskilt påtaglig under den gångna vintern. Medan understöden december 1949—mars 1950 totalt belöpte sig till 8 800 000 kronor, uppgingo de motsvarande period 1950/51 till endast 4 300 000 kronor, alltså till knappt 50 %.

Det nu sagda jämte det förhållandet att styrelsen utgår från en oförändrad hög sysselsättning, föranleder styrelsen att göra mer optimistiska kalkyler än förra året. Antalet understödsdagar per medlem uppskattar styrelsen sålunda till 2,7 eller till medeltalet av motsvarande siffror från de två senaste kalenderåren. Daghjälpsbidraget beräknar styrelsen till 28 % av utgiven daghjälp.

Styrelsen uppskattar i enlighet härmed daghjälpsbidraget till $(1\,140\,000 \times 6,50 \times 2,7 \times 0,28)$ 5 601 960 kronor.

Grundstatsbidraget beräknas till $(1\,140\,000 \times 2,7 \times 0,75)$ 2 308 500 kronor.

Genomsnittliga beloppet per understödsdag för familjetillägg beräknades för innevarande budgetår av styrelsen till en krona 64 öre och uppgick under 1950 till en krona 50 öre. För nästa budgetår anser sig styrelsen böra uppskatta beloppet till en krona 55 öre och familjetilläggsbidraget beräknas sålunda till $(1\,140\,000 \times 2,7 \times 1,55 \times 0,75)$ 3 578 175 kronor.

Det totala medelsbehovet under anslaget uppskattas alltså av arbetsmarknadsstyrelsen till $(3\,032\,400 + 5\,601\,960 + 2\,308\,500 + 3\,578\,175)$ 14 521 035 kronor eller i avrundat tal 14 500 000 kronor.

Statskontoret har anfört, att arbetslösheten inom byggnadsfacket torde kunna ytterligare begränsas genom ett bättre tillvaratagande av byggnadsregleringens säsongutjämnande verkningar. Under hänvisning jämväl till belastningen under budgetåret 1950/51 finner statskontoret anledning ifrågasätta, om icke anslaget skulle kunna nedräknas med ett större belopp än arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit.

Departementschefen.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 november 1951 har jag tillkallat utredningsmän för översyn av den frivilliga statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen. Översynen torde i vart fall icke kunna föranleda sådana förslag till årets riksdag, som nämnvärt påverka statsbidraget till försäkringen. Medelsbehovet under detta anslag bör därför beräknas på grundval av nu gällande statsbidragsbestämmelser.

Såsom framgår av vad arbetsmarknadsstyrelsen anfört ha de åtgärder, som vidtagits för att minska säsongarbetslösheten inom byggnadsfacken, haft god effekt. Styrelsen uppskattar nu, främst av denna anledning, medelsbehovet för statsbidrag till avsevärt lägre belopp än det tidigare för innevarande budgetår beräknade. Jag har icke annat att erinra mot vad styrelsen anfört än att jag finner det försvarligt, att anslaget minskas något mer än styrelsen föreslagit. Jag förordar, att anslaget upptages till 14 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända arbetslöshetskassor* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 000 kronor.

[51] 8. **Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	19 800 000	16 599 599
1951/52 (statsliggaren s. 321)	17 600 000	
1952/53 (förslag)	13 800 000	

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. 3/9 1951) framlagt följande beräkning av medelsbehovet under detta anslag för innevarande och nästa budgetår.

	Utgift	Arbetsmarknadsstyrelsens beräkning för budgetåret	
	1950/51	1951/52	1952/53
	kronor	kronor	kronor
A. Utgifter:			
1. Beredskapsarbeten m. m.			
statliga	9 072 153	9 330 000	9 330 000
statskommunala	1 245 249	1 450 000	1 450 000
eftersläpande bidrag		250 000	100 000
Lyckebyåföretaget	1 390 891	—	—
2. Färdigställningsarbeten m. m. ...	131 670	500 000	500 000
3. Arkivarbeten och musikerhjälp	4 192 750	4 700 000	4 700 000
4. Kontantunderstödsverksamhet...	70 490	250 000	250 000
5. Resebidrag till arbetslösa	1 833	10 000	10 000
6. Statliga steninköp	1 358 006	2 600 000	—
7. Understöd till sjömän	1 021	40 000	40 000
8. Diverse	162 246	—	—
Summa utgifter	17 626 109	19 130 000	16 380 000

	Inkomst	Arbetsmarknadsstyrelsens beräkning för budgetåret	
	1950/51	1951/52	1952/53
	kronor	kronor	kronor
B. Inkomster:			
Reservation från föreg. budgetår...	2 459 116	5 620 000	4 890 000
Intressentbidrag	1 026 726	800 000	300 000
Anslag	19 800 000	17 600 000	11 190 000
Summa inkomster	23 285 842	24 020 000	16 380 000

Arbetsmarknadsstyrelsen har anfört, att medelsåtgången innevarande budgetår f. n. icke kan beräknas med någon större grad av tillförlitlighet utan får uppskattas i huvudsak med ledning av medelsförbrukningen under budgetåret 1950/51. De totala kostnaderna under ett budgetår äro i väsentlig grad beroende av hjälpbehovets omfattning under senvintern och vårmånaderna, då antalet hjälpsökande brukar vara avsevärt större än under sommaren. I januari och februari 1950 var antalet hjälpsökande arbetslösa nära 5 000 men sjönk sedan successivt till 1 319 i juli och 1 254 i augusti. 1951 voro motsvarande siffror för januari och februari endast 2 403 resp. 2 327, medan den hittills lägsta siffran under året avser utgången av juli med en arbetslöshet om 1 179. I siffrorna för 1951 ingå hjälpsökande arbetslösa utlänningar (januari 400, juli 365), medan siffrorna avseende 1950 endast omfatta svenskar. Den redan tidigare ringa arbetslösheten har sålunda minskats ytterligare.

Om kostnaderna för *beredskaps-* och *färdigställningsarbeten* anför styrelsen följande.

I sin skrivelse den 12 januari 1951 — som i huvudsak ligger till grund för propositionen 1951:152 angående anslag för budgetåret 1951/52 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. — uppskattade styrelsen antalet dagsverken vid beredskapsarbeten under budgetåret till 350 000. Arbetslöshetens obetydliga omfattning har reducerat hjälpbehovet avsevärt under det tilländalupna budgetåret, varunder det totala antalet dagsverken var endast 202 000. Antalet dagsverken under budgetåret 1951/52 torde böra baseras på nämnda siffra, men densamma bör dock med hänsyn till arbetslöshetens exceptionellt ringa omfattning ökas med åtminstone 10 % för åstadkommande av en säkerhetsmarginal; alltså uppskattas antalet dagsverken här till 220 000.

I medelsframställningen den 12 januari 1951 räknade styrelsen med en ytterligare övergång till den statskommunala arbetsformen — från 33 till 35 % av totalantalet dagsverken. Den kraftiga minskningen av hjälpbehovet och därmed av antalet beredskapsarbeten har emellertid omöjliggjort ett fullföljande av styrelsens strävanden att öka de statskommunala arbetena i förhållande till de statliga, bl. a. därför att de arbetslösa ofta nog icke äro bosatta å orter, där statskommunala arbeten kunna igångsättas. Budgetåret 1950/51 uppgingo sålunda de statskommunala arbetena endast till 20 % av totalantalet dagsverken. Under kalenderåret 1951 beräknas ca 35 beredskapsarbeten komma att avvecklas, därav 25 i statlig regi. Då man, med utgångspunkt från antagandet att beredskapsarbetena i fortsättningen endast skola behöva bedrivas i obetydlig omfattning, hellre bör sträva efter att helt eller delvis färdigställa tidigare bedrivna statliga

arbeten än att öppna nya, statliga eller, vilket ofta icke är möjligt, statskommunala, räknar styrelsen numera med att endast 20 % av hela dagsverksantalet kommer att utgöras av statskommunala arbeten under budgetåret 1951/52. Statens procentuella andel i kostnaderna för statskommunala arbeten uppskattade styrelsen i medelsframställningen till 50. Med hänsyn till att bidragen till statskommunala arbeten i allt större utsträckning utgå ej efter av styrelsen beräknade normalbidrag utan enligt för resp. slag av arbeten gällande statsbidragsbestämmelser, bör angivna tal höjas till 55 %.

På grund av nya kollektivavtal om arbetslöner och prishöjningar av olika slag måste den beräknade dagsverkskostnaden ökas med 25 % av den vid senaste årsskiftet gällande kostnaden.

Med utgångspunkt från det nu sagda bör medelsförbrukningen numera beräknas till 9 330 000 kronor för statliga och till 1 450 000 kronor för statskommunala arbeten. För eftersläpande statsbidrag beräknas oförändrat 250 000 kronor. För färdigställningsarbeten m. m. ha tidigare beräknats endast 400 000 kronor trots angelägenheten av att tidigare påbörjade beredskapsarbeten färdigställas i sådan utsträckning, att desamma helt eller delvis snarast komma till avsedd nytta. Med hänsyn till föreliggande stora behov av färdigställningsarbeten och till den höjda pris- och lönenivån, böra kostnaderna för färdigställningsarbeten upptagas till 500 000 kronor.

Rörande medelsåtgången för *arkivarbeten* och *musikerhjälp* har styrelsen anfört.

I propositionen 1951:152 har departementschefen för arkivarbets- och musikerhjälpssverksamhet beräknat ett belopp av 4 953 000 kronor. Medeltalet i arkivarbete sysselsatta personer uppgick under budgetåret 1950/51 till 813. Under 1951 ha månadsmedeltalet arkivarbetare successivt sjunkit något främst beroende på förbättrade möjligheter att på den öppna arbetsmarknaden placera sådan äldre arbetskraft, varav arkivarbetsklientelet huvudsakligen består, men också på den synnerliga återhållsamhet, som styrelsen iakttagit vid behörighetsprövningen av ansökningar om arkivarbete. Huruvida nedgången av arkivarbetarnas antal kommer att förisätta eller kunna bibehållas vid nuvarande tal, är givetvis svårt att förutsäga, men styrelsen anser sig dock trots de höjda lönerna kunna räkna med att utgifterna icke skola uppgå till fullt de belopp, som beräknats i propositionen. — Enligt 1951 års riksdags beslut skola några nya forskarstipendiater icke utses fr. o. m. ingången av innevarande budgetår. Detta föranleder en minskning av antalet stipendier med 4 från 50 till 46. — Medelsbehovet beräknas numera i enlighet med det anförda till 3 800 000 kronor för arkivarbetslöner, till 380 000 kronor för musikerhjälpplöner, till 317 000 kronor för forskarstipendier och till 205 000 kronor för arbetsledning, materiel m. m. eller tillhopa till i runt tal 4 700 000 kronor.

De sammanlagda utgifterna under anslaget innevarande budgetår uppskattas numera till 19 130 000 kronor. Då under anslaget tillgängliga medel upptagits till 24 020 000 kronor, skulle vid ingången av nästa budgetår finnas en reservation av ca 4 890 000 kronor. Skulle de nu gjorda beräkningarna visa sig motsvara det verkliga medelsbehovet, skulle, anför styrelsen, sålunda även i kronor räknat en avsevärd utgiftsminskning

i fråga om utgifter för arbetslöshetsbekämpande åtgärder ernås, vilken besparing reellt är betydligt större på grund av de främst å dagsverkskostnader och arkivarbetslöner återverkande förskjutningarna i pris- och lönenivån, till vilka hänsyn icke tagits i styrelsens skrivelse den 12 januari 1951.

I fråga om medelsbehovet för budgetåret 1952/53 har styrelsen anfört, att en närmare beräkning ställer sig än vanskligare än motsvarande beräkning för innevarande budgetår. Med hänsyn till de tendenser, som f. n. känneteckna den ekonomiska utvecklingen, synes en fortsatt hög sysselsättningsnivå sannolik. Man måste dock liksom hitintills utgå från att arbetslöshetsmotverkande åtgärder komma att bli erforderliga inom lokalt begränsade områden. Med utgångspunkt från det nu sagda anser sig styrelsen böra räkna med ett hjälpbehov under nästa budgetår av samma omfattning som under innevarande budgetår.

I anslutning härtill uppskattar styrelsen antalet dagsverken vid *beredskapsarbeten* till 220 000 samt medelsförbrukningen för statliga arbeten till 9 330 000 och för statskommunala till 1 450 000 kronor. Då förhållandevis många äldre arbetsföretag komma att slutföras och redovisas under innevarande budgetår, beräknas för eftersläpande statsbidrag endast 100 000 kronor, medan för färdigställningsarbeten m. m. upptagas 500 000 kronor, av vilket belopp liksom tidigare 60 000 kronor avse utgifter för hyror och förrådsvakter vid tillfälligt nedlagda beredskapsarbeten samt för ledningspersonal i disponibilitet. — Då de statliga beredskapsarbetena omfatta allt färre kommunala arbetsföretag, beräknas intressentbidragen komma att minska högst avsevärt och uppskattas till 300 000 kronor.

Styrelsen uppskattar liksom för innevarande budgetår kostnaderna för *arkivarbeten* och *musikerhjälp* till 4 700 000 kronor samt utgifterna för *kontantunderstödsverksamhet* och *resebidrag* till hjälpsökande arbetslösa till 250 000 resp. 10 000 kronor.

Vad gäller de statliga *steninköpen* har styrelsen anfört följande.

I en promemoria den 14 november 1950 angående femte huvudtiteln föreslog 1950 års besparingsutredning, att steninköpen borde avvecklas och likställas med övriga vägändamål samt kostnaderna för stenbeläggningar alltså inrymmas i den totala anslagsramen för vägväsendet. I yttrande häröver anförde styrelsen, att här ifrågavarande anslag kunde befrias från kostnader för avsättningssubventioner genom att från sjätte huvudtiteln överfördes ett belopp motsvarande värdet av den gatsten, som under budgetåret utan ersättning levererades från de statliga stenförråden till det allmänna väg- och gatuväsendet eller som från förråden försålades till enskild förbrukare. Departementschefen uttalade härom i förutnämnda proposition, att chefen för handelsdepartementet icke ansett sig kunna förorda, att några förslag i anledning av stenindustriutredningens betänkande förelades 1951 års riksdag samt att den hittillsvarande ordningen därför borde bestå även under budgetåret 1951/52.

Under år 1950 utlämnades gatsten kostnadsfritt från statens stenförråd för ett värde av 4 300 000 kronor och försålades gatsten för 100 000 kronor. Första halvåret ha från statens stenförråd avlastats gatsten för ett värde av 1 600 000 kronor. Dessa kvantiteter äro emellertid exceptionellt stora jämfört med tidigare år. Men även om man för budgetåret 1952/53 ej beräknar värdet av den utlämnade och försålade stenen till mer än de för inköp av gatsten beräknade medlen, under en följd av år 2 600 000 kronor, skulle några dylika medel ej vidare vara behöfliga.

Styrelsen anser, att den av styrelsen i yttrandet över besparingsutredningens promemoria föreslagna ordningen bör tillämpas fr. o. m. ingången av nästa budgetår — vilket givetvis förutsätter, att berörda anslag under sjätte huvudtiteln ökas med motsvarande belopp, förslagsvis 2 600 000 kronor. Skulle detta förslag ej vinna statsmakternas beaktande utan den nuvarande ordningen anses böra bestå även under budgetåret 1952/53, bör för statliga steninköp beräknas nyssnämnda belopp.

Vad slutligen gäller understödsverksamheten till förmån för *sjömän* uppskattas kostnaderna till 40 000 kronor.

Styrelsen beräknar sålunda utgifterna under anslaget till 16 380 000 kronor och inkomsterna till 300 000 kronor, vartill kommer en reservation uppskattad till 4 890 000 kronor. Medelsbehovet för budgetåret 1952/53 beräknas alltså till 11 190 000 kronor, vilket belopp föreslås avrundat till 11 200 000 kronor. Till beloppet bör som nämnts läggas 2 600 000 kronor, därest kostnaderna för steninköp alltså skola bestridas från anslaget.

I detta sammanhang torde vidare få anmälas följande.

Arbetsmarknadsstyrelsen har anfört, att till planering av allmänna arbeten för budgetåren 1945/46—1950/51 under femte huvudtiteln anvisats sammanlagt 4 000 500 kronor. Härav ha 3 550 000 kronor ställts till arbetsmarknadsstyrelsens och 40 000 kronor till egnahemsstyrelsens förfogande. 410 500 kronor stå sålunda fortfarande till Kungl. Maj:ts disposition. Styrelsen har hänvisat till att chefen för finansdepartementet vid anmälan av propositionen 1951: 87 anfört, att vid utgången av budgetåret 1951/52 kvarstående behållningar å anslagen till planering av allmänna arbeten böra överföras till budgetutjämningsfonden. Granskning av förslag och redovisningar beträffande vatten- och avloppsanläggningar, till vilkas planerande styrelsen lämnat bidrag, torde emellertid i viss omfattning kunna avslutas först under nästa budgetår på grund av föreliggande arbetsbalans. För vidmakthållande av en lämplig investeringsreserv synes det vidare erforderligt, att bidrag till detaljplanering kan beviljas även efter utgången av budgetåret 1951/52. Styrelsen har därför föreslagit, att den under femte huvudtiteln anslag till allmänna arbeten kvarstående behållningen icke indrages.

Statskontoret har under hänvisning till departementschefens uttalande rörande medelsbehovet för arkivarbeten och musikerhjälp vid anmälan av propositionen 1951: 152 (s. 17), ifrågasatt en kraftigare nedskärning av medelsanvisningen för angivna hjälpverksamhet än vad arbetsmarknads-

styrelsen förutsatt. Statskontoret har vidare anfört, att säkra hållpunkter för ett bedömande av medelsbehovet till statliga steninköp saknas. Då ovisshet råder, huruvida förslag i anledning av stenindustriutredningens betänkande kan föreläggas 1952 års riksdag, synes den hittillsvarande ordningen med redovisning av utgifterna härför tills vidare böra bestå. Statskontoret kan icke biträda förslaget att behållningen å anslaget till planering av allmänna arbeten skall få disponeras även efter utgången av budgetåret 1951/52.

Departementschefen.

Anslag till kostnader för arbetslöshetens bekämpande har brukat äskas i särskild proposition på ett relativt sent stadium under riksdagens vårsession. Anledningen härtill har främst varit svårigheten att överblicka utvecklingen på arbetsmarknaden. Förhållandena synas f. n. vara sådana, att anslaget bör kunna behandlas i statsverkspropositionen. Skulle utvecklingen mot förmodan föranleda ett väsentligt ökat behov av medel till arbetslöshetsbekämpande åtgärder torde erforderlig anslagsförstärkning få äskas på tilläggsstat.

Av arbetsmarknadsstyrelsens redogörelse framgår, att beredskapsarbetenas omfattning minskat ytterligare. På grund av de ökade löne- och materiellkostnaderna minskas dock icke medelsbehovet i motsvarande utsträckning. Jag finner det riktigt, att arbetsmarknadsstyrelsen eftersträvar att hellre slutföra eller fortsätta redan påbörjade arbeten än att upptaga nya sådana. Av denna anledning och på grund av det minskade behovet av beredskapsarbeten reduceras möjligheterna att såsom tidigare avsetts överföra en allt större andel av dessa arbeten till den statskommunala formen.

Även antalet i arkivarbete och musikerhjälp sysselsatta personer har kunnat nedbringas något. Jämlikt Kungl. Maj:ts uppdrag utreder arbetsmarknadsstyrelsen frågan om arkivarbetenas framtida utformning och organisation. Tills vidare torde verksamheten få bedrivas i oförändrad form. Jag förutsätter, att alla möjligheter att bereda arkivarbetarna sysselsättning i öppna marknaden utnyttjas.

I detta sammanhang torde få anmälas, att Kungl. Maj:t den 20 september 1951 medgivit, att de forskarstipendier, som från detta anslag beviljas framstående vetenskapsmän bland utländska flyktingar här i landet, fingo höjas från 575 till 640 kronor i månaden eller med det belopp varmed arkivarbetarlönerna höjts.

Förslag med anledning av 1946 års stenindustriutrednings betänkande torde icke komma att föreläggas innevarande års riksdag. För att erhålla säkrare utgångspunkter vid bedömningen av de åtgärder, som ur arbetsmarknadssynpunkt kunna vara motiverade inom stenindustrien, är det min avsikt att underkasta nuvarande villkor för de statliga stenbeställningarna och för utlämning av sten ur statens lager en omprövning. Medel

till steninköp böra dock även för nästa budgetår beräknas under nu ifrågasvarande anslag.

Då jag i övrigt icke har något att erinra mot arbetsmarknadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet, förordar jag, att under anslaget anvisas dels det av arbetsmarknadsstyrelsen angivna beloppet 11 200 000 kronor dels ock för steninköp 2 600 000 kronor eller tillhoppa 13 800 000 kronor.

Vad slutligen angår anslaget till planering av allmänna arbeten synes det belopp, som icke tidigare ställts till arbetsmarknadsstyrelsens disposition, böra tillgodoföras budgetutjämningsfonden vid utgången av innevarande budgetår. Om arbetsmarknadsläget skulle föranleda behov av att arbetsmarknadsstyrelsen beviljar bidrag till detaljplanering av arbetsföretag, torde medel för ändamålet framdeles få ställas till styrelsens förfogande från anslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.*
för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av
13 800 000 kronor.

[52] 9. **Kostnader för överflyttning av arbetskraft.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	100	2 424 018
1951/52 (statsliggaren s. 323)	1 350 000	
1952/53 (förslag)	1 000 000	

Vid utgången av budgetåret 1950/51 fanns å anslaget en reservation av ca 5 801 000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 24 augusti 1951 har denna reservation såsom besparing tillförts budgetutjämningsfonden med undantag av dels ett belopp av 191 000 kronor — utgörande under 1950/51 disponerade men icke utbetalda medel — vilket lämnats kvar å anslaget, dels ock ett belopp av 113 700 kronor, vilket överförts till det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget till Arbetskliniken i Stockholm.

Av det för budgetåret 1951/52 anvisade anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft, 1 350 000 kronor, ha 300 000 kronor avsetts stå till Kungl. Maj:ts disposition för arbetsmarknadsreglerande åtgärder, som påkallas på grund av hastigt inträdande förhållanden men för vilka särskilda medel icke beräknats.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. 3/9 1951) framlagt beräkningar av medelsbehovet under innevarande och nästa budgetår, vilka i huvuddrag framgå av följande sammanställning.

	1950/51	1951/52 beräkning i		1952/53
	utgift ¹	prop. 1951: 152	skr. ³ / ₉ 1951	arbetsmarknadsstyrelsens beräkning
	kronor	kronor	kronor	kronor
Jordbrukets förseende med arbetskraft	71 891: 84	198 000	193 000	118 000
Bethushåll	118 000: 10	—	—	—
Omskolning av viss friställd arbetskraft	20 807: 66	25 000	25 000	25 000
Resebidrag	750 187: 90	700 000	1 000 000	1 000 000
Kurser för hemsassistenten och hemsamariter ...	23 245: 96	50 000	50 000	50 000
Psykotekniska undersökningar ...	10 120: 90	20 000	20 000	20 000
Byggnadsberedningen	40 400: —	26 000	45 000	45 000
Övriga ändamål...	903 092: 83	25 000	28 000	28 000
	1 937 747: 19	1 044 000	1 361 000	1 286 000
Till Kungl. Maj:ts förfogande		300 000	—	300 000
		1 344 000	1 361 000	1 586 000

¹ Här ha ej medtagits kostnader för partiellt arbetsföra, vilka kostnader fr. o. m. 1951/52 bestridas från särskilda anslag.

Arbetsmarknadsstyrelsen har rörande medelsåtgången under innevarande budgetår anfört, att till bidrag till arbetstagares resor tidigare beräknats 700 000 kronor. Detta belopp torde emellertid icke bli tillräckligt, i första hand beroende på de höjda biljettpriserna. Man måste vidare räkna med en intensifierad arbetsförmedlingsverksamhet inom skogsbruket, till betydande del genom interlokal förmedling, på grund av de svårigheter som väntas uppstå beträffande bränsleförsörjningen. Bristen på arbetskraft har vidare medfört, att skogsvården i stora delar av landet eftersatts, vilket ökar behovet av skogsläger för skogsvårdande arbeten. De totala utgifterna för resebidsdrag uppskattar styrelsen numera till 1 000 000 kronor.

Den sammanlagda medelsåtgången under innevarande budgetår uppskattas av styrelsen till 1 361 000 kronor. Då anslaget uppgår till 1 350 000 kronor, är det, anför styrelsen, tänkbart att styrelsen nödgas begära tilläggsanslag. I vart fall synes man icke kunna räkna med någon reservation vid budgetårets utgång.

I fråga om medelsbehovet under budgetåret 1952/53 har styrelsen anfört, att styrelsen i avsaknad av närmare hållpunkter ansett sig böra i huvudsak utgå från uppskattningarna för innevarande budgetår.

Vad angår åtgärder för *jordbrukets förseende med arbetskraft* har styrelsen, med anledning av att Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att inkomma med utredning om det fortsatta behovet av statsbidrag till jordbruksläger för frukt- och jordgubbsplockning, anfört i huvudsak följande.

Läger, där deltagarnas huvudsakliga arbetsuppgifter bestått i jordgubbsplockning, ha varit koncentrerade kring sjön Skagen. Odlingarna ha den största arealen i Örebro län samt i Finnerödja socken i Skaraborgs län. medan Värmlands län öster om Kristinehamn har mindre odlingar. Hela arealen jordgubbsodlingar i dessa trakter beräknas till omkring 200 hektar, fördelade på närmare 400 odlare. Gårdarnas medelstorlek i trakter, där jordgubbsodling har den största betydelsen, beräknas till mellan 5 och 12 hektar, och nära 90 % av jordbruken räknas i storleksordning under basjordbruken, beroende dels på ovanligt stenbunden och mager jord med små, från varandra långt belägna odlingsbara tegar, dels på att skogen här ytterst sällan äges av jordbrukarna. Förutom jordgubbar odlas i dessa trakter främst råg och potatis. Maskinell drift kan icke ifrågakomma.

Enligt vad styrelsen inhämtat från lantbruksnämnderna kunna, med få undantag när, dessa gårdar icke heller slås samman till bärkraftiga jordbruk. En bofast befolkning i dessa orter anses önskvärd med hänsyn till det stora behovet av arbetskraft till skogsbruket under vinternånaderna, då småbrukarna i hemorten åtaga sig skogsarbete. Denna arbetskraft kan icke beredas industriarbete, då avståndet till närmaste industriort är för långt och kommunikationerna dåliga. Från lantbruksnämnder och hushållningssällskap har vidare anförts att odlarna även i fortsättningen äro beroende av att arbetskraften säkras genom anordnande av läger med visst statsbidrag, enär dels den ekonomiska behållningen för jordgubbsodlarna blivit och väntas bli mindre på grund av högre omkostnader för arbetskraft, emballage, gödning och transportkostnader samt sänkta priser på de färdiga produkterna, dels jordgubbsodlingen har stor betydelse för den enskilde småbrukaren i dessa trakter.

Under innevarande år äro sammanlagt 925 ungdomar placerade i läger för jordgubbsplockning, därav 35 läger med 700 deltagare i Örebro län, 8 läger med 140 deltagare i Skaraborgs län samt 3 läger med 85 deltagare i Värmlands län.

Deltagarna vid lägren i Skaraborgs och Värmlands län ha i huvudsak kunnat rekryteras från odlingslänen samt angränsande län, medan lägerdeltagarna till Örebro län i stor utsträckning kommit från Norrlandslänen. Anledningen till att så stort antal ungdomar från Norrland placerats i dessa läger är dels den större efterfrågan på lägerungdomar till detta län, dels att skolungdomen i Örebro och övriga län i mellersta och södra delarna av landet erbjudas andra lönande sommararbeten, medan norrlandsungdomen icke har samma möjligheter till liknande arbeten i hemorten. Framför allt kunna de, som vilja delta i jordbruksarbete och läger, i de flesta fall icke placeras närmare hemorten.

Skolungdomen i de södra och mellersta delarna av landet gör sin största insats i potatisplockningen. Förutsättningar finnas i regel icke för att helt utnyttja denna ungdom för här ifrågavarande läger. Till potatisplockningen kan endast skolungdom i hemorten utnyttjas. Under hösten 1950 placerades genom arbetsförmedlingarna 35 500 skolungdomar för potatisplockning i hemorten under högst en vecka.

Lägerdeltagare, som anvisas arbete i jordbruksläger utom hemlänet, erhålla av statsmedel resa från hemorten till lägerplatsen, om de stanna i

anvisat arbete under minst två veckor, samt efter fyra veckors arbete även fri hemresa. Med hänsyn till att deltagarna äro minderåriga (för vilka arbetsmarknadsstyrelsen i viss mån bär ansvaret, då styrelsen anordnar lägren) avlönas av statsmedel lägerledare vid varje läger. Däremot svara arbetsgivarna eller lägerdeltagarna för avlöning till husmor vid lägren. Dessa bestämmelser ha även gällt för läger, där deltagarna varit sysselsatta med jordgubbsplockning.

Vid ställningstagandet till frågan om statsbidrag alltjämt skall utgå, bör man enligt styrelsens mening bl. a. ta hänsyn till det fostrande arbete, det här är fråga om, och till de möjligheter till arbetsförtjänst, som beredas särskilt skolungdomen från de norra delarna av landet, där arbetstillfällena äro färre än i övriga delar av landet, samt till önskvärdheten av att tillgänglig arbetskraft utnyttjas under ferierna. Även det förhållandet att befolkningen i de trakter, där jordgubbsodling förekommer, får ett lönande sommararbete som komplement till skogsarbetet under vintermånaderna bör beaktas. Genom att en bofast befolkning bibehålles, säkras även den nödvändiga arbetskraften till skogsbruket i dessa trakter.

Styrelsen anser sålunda, att läger för jordgubbsplockning även i fortsättningen böra anordnas och att statsbidrag i form av ledararvoden och resebidrag bör utgå enligt samma bestämmelser som för andra jordbruksläger.

Då det synes bli möjligt att under högsäsongen i allt större utsträckning placera ungdomar i jordbruket utan lägeranordningar, beräknar styrelsen för jordbruksläger endast 100 000 kronor under nästa budgetår. För slitage å baracker för jordbrukardaghem och för kurser för ledare i jordbruksläger beräknas oförändrat 15 000 resp. 3 000 kronor, varför styrelsen upp-tager kostnaderna för jordbrukets förseende med arbetskraft till totalt 118 000 kronor. Härvid utgår styrelsen ifrån att icke heller i fortsättningen några bidrag till hushåll för i betodlingen sysselsatt arbetskraft skola utgå.

Omskolningsverksamheten för viss friställd arbetskraft bör enligt styrelsens uppfattning bibehållas, då även vid goda möjligheter till sysselsättning det alltid finns svårplacerad arbetskraft, som genom omskolning kan tillföras produktionen. För ändamålet beräknas icke större utgifter än för innevarande budgetår eller 25 000 kronor.

Försiktigheten bjuder enligt styrelsens mening att kostnaderna för *bidrag till arbetstagares resor* beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 1 000 000 kronor.

Till *kursverksamhet för hemassistenter och hemsamariter* beräknas oförändrat 50 000 kronor, till *psykotekniska undersökningar* 20 000 kronor samt till arvoden m. m. åt vissa ledamöter och kanslipersonal hos *byggnadsberedningen* 45 000 kronor. För vissa *övriga ändamål* (utbildning av kvinnliga bilförare, arbetsanalysering m. m.) beräknas 28 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår uppskattas alltså till 1 286 000 kronor eller i runt tal 1 300 000 kronor. Härjämte bör i överensstämmelse med vad som är fallet innevarande budgetår ett belopp stå till Kungl. Maj:ts förfogande för arbetsmarknadsreglerande åtgärder, som

påkallas på grund av hastigt inträdande förhållanden men för vilka särskilda medel icke beräknats. Styrelsen upptar härför 300 000 kronor samt hemställer, att anslaget anvisas med $(1\,300\,000 + 300\,000)$ 1 600 000 kronor.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot vad arbetsmarknadsstyrelsen anför. *Lantbruksstyrelsen*, som avgivit utlåtande över arbetsmarknadsstyrelsens framställning i vad den avser jordbruksläger för frukt- och jordgubbsplockning, har anförut bl. a. följande.

Lantbruksstyrelsen delar arbetsmarknadsstyrelsens uppfattning, att arbetsläger för frukt- och jordgubbsplockning ha sin betydelse ur den synpunkten, att de kunna giva ungdomarna fostrande arbete och möjlighet till arbetsförtjänst. Därjämte få specialodlingar tillgång till erforderlig arbetskraft under högsäsong, vilket ofta är en förutsättning för deras upptagande och utveckling. På grund härav böra vissa medel och anordningar finnas tillgängliga även i fortsättningen för att möta de aktuella behoven, som få förutsättas växla från år till år.

Vid anordnande av dessa läger synes det emellertid vara ett önskemål, ej minst av ekonomiska skäl, att deltagarna i arbetslägren kunna beredas arbete ej för långt från hemorten. Ur denna synpunkt får sysselsättningen av norrlandsungdomen i arbetsläger i Örebro län närmast anses som en nödfallsutväg, därest lägerarbete ej kan beredas på närmare håll.

Under hemställan att förenämnda synpunkter vinna beaktande får lantbruksstyrelsen tillstyrka vad arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit i vad avser jordbruksläger m. m.

Statens jordbruksnämnd har tillstyrkt arbetsmarknadsstyrelsens framställning i vad den avser bibehållande av möjligheterna att under nästa budgetår anordna läger för jordgubbsplockning. Det skulle dock vara av intresse om till ett kommande år direkta beräkningar kunde göras på lönsamheten hos de enheter, som bli föremål för stödåtgärderna. Frågan om bidrag till kollektiva hushåll för i betodlingen sysselsatt arbetskraft bör prövas i anslutning till förhandlingarna rörande de allmänna villkoren för betodlingen.

Departementschefen.

Kostnaderna för det stöd, som lämnas jordgubbsodlingen i Örebro, Skaraborgs och Värmlands län genom arbetsmarknadsmyndigheterna, kunna enligt vad jag inhämtat icke beräknas exakt. De torde röra sig om ca 15 000 kronor för lägerledararvoden samt 30 000—40 000 kronor för resor. Av arbetsmarknadsstyrelsens utredning framgår, att vissa skäl kunna åberopas för det stöd, som sålunda lämnas. Det synes emellertid böra undvikas, att ifrågavarande odling permanent grundas på sådant stöd. Arbetsmarknadsstyrelsen bör därför ytterligare undersöka möjligheterna att överföra läger- och resekostnaderna på odlarna. Härvid böra sådana lönsamhetsberäkningar som jordbruksnämnden föreslagit utföras.

I avbidan på dessa fortsatta undersökningar böra läger för jordgubbsplockning få anordnas på samma sätt som hittills.

Kostnaderna för resebidrag till arbetssökande uppgingo under budgetåret 1950/51 till ca 750 000 kronor. Fr. o. m. innevarande budgetår bestridas kostnaderna för betarbetarnas resor av Svenska sockerfabriksaktiebolaget, vilket torde medföra en minskning av utgifterna under detta anslag med ca 250 000 kronor. En viss återhållsamhet vid beviljande av resebidrag torde vidare böra iakttagas vid nuvarande arbetsmarknadsläge. Ehuru resekostnaderna ha stigit, torde under sådana förhållanden medelsbehovet till resebidrag icke behöva uppskattas så högt som arbetsmarknadsstyrelsen gjort. Jag finner det tillräckligt, att för innevarande och nästa budgetår beräknas ett belopp av 700 000 kronor årligen för ändamålet, vilket för båda budgetåren tillsammans innebär ett 600 000 kronor lägre belopp än enligt styrelsens uppskattning.

I övrigt har jag icke något att erinra mot arbetsmarknadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet under detta anslag. Jag finner sålunda icke anledning att upptaga medel till kollektiva hushåll för arbetskraft inom betodlingen. Anslaget bör anvisas med 1 000 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[53] 10. Arbetskliniken i Stockholm.

	Anslag
1951/52 (statsliggaren s. 324)	119 000
1952/53 (förslag)	138 500

Efter förslag i prop. 1950: 167 beviljade 1950 års riksdag vid höstsessionen medel till inrättande av en arbetsklirik i Stockholm. Vid kliniken skall förutom kvalificerad arbetsprövning även bedrivas forskningsverksamhet inom arbetsprövningens och arbetsträningens område. Staten är huvudman men kliniken är en fristående institution med egen styrelse. Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget ha 96 000 kronor avsetts till driftkostnader för kliniken och 23 000 kronor för att täcka merkostnader för klinikens inrättande till följd av de höjda byggnadskostnaderna.

Yrkanden.

Styrelsen för statens arbetsklirik i Stockholm har (skr. 15/s 1951) föreslagit, dels att för innevarande budgetår anvisas ett tilläggsanslag av 48 000 kronor, dels ock att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 36 000 kronor.

	Ökning	Minskning
Å tilläggsstat för budgetåret 1951/52:		
1. Stegrade byggnadskostnader	48 000	
Å riksstaten för budgetåret 1952/53:		
2. 1 laboratoriebiträde (halvtid)	3 696	
3. Höjda arvoden för 2 arbetsinstruktörer	960	
4. Konsultationsarvoden	15 000	
5. Arvoden till ledamöter av styrelsen och sekreterare ...	4 000	
6. Löneklassuppflyttning och ökning motsvarande höjningen av det rörliga tillägget	1 144	
7. Ökade driftkostnader	4 200	
8. Utrustning för kliniken	30 000	
9. Byggnadskostnader		23 000
Summa 2—9	59 000	23 000
	+ 36 000	

Motivering.

1. Arbetskliniken har inrymts i två av arbetsmarknadsstyrelsen disponerade baracker, som flyttats till Karolinska sjukhusets område. Byggnadsarbetet utföres på löpande räkning av byggnadsstyrelsen, som nu meddelat, att byggnadskostnaderna beräknas uppgå till ca 135 000 kronor. Då för ändamålet anvisats dels för budgetåret 1950/51 64 000 kronor och dels för innevarande budgetår — till täckande av ökade byggnadskostnader — 23 000 kronor eller tillhoppa 87 000 kronor, erfordras ett tilläggsanslag av 48 000 kronor.

2. Forskningsuppgifterna vid kliniken medföra ett relativt omfattande laboratoriearbete. Ett halvtidsanställt laboratoriebiträde med arvode motsvarande lön enligt 11 löneklassen bör därför anställas.

3. Medel ha beräknats till två yrkeslärare (arbetsinstruktörer) med arvode motsvarande 19 lönegraden. Arbetsmarknadsstyrelsen utgick i sitt förslag beträffande arbetskliniken från att arbetsinstruktörerna i lönehänseende skulle jämföras med yrkeslärare vid central verkstadsskola. Yrkeslärare erhåller fr. o. m. den 1 juli 1951 arvode motsvarande begynnelselönen i 20 lönegraden samt ålderstillägg motsvarande löneklassuppflyttningar i denna lönegrad. Arbetsinstruktörernas arvoden böra därför nu utgå med belopp motsvarande 20 lönegraden.

4. Tidigare beräknat belopp — 25 000 kronor — medger icke anlitande av expertis i tillräcklig omfattning.

5. Styrelsens ledamöter samt sekreteraren åtnjuta dagarvode enligt kommittékungörelsen. Särskilda medel ha dock icke tidigare beräknats till arvoden.

7. Driftkostnaderna — fränsett löneutgifterna — ha för innevarande budgetår beräknats till 14 800 kronor. Till följd av prisstegringarna förutses kostnaderna stiga med 4 200 kronor.

8. Till inköp av maskiner, verktyg och undersökningsapparat ha för

budgetåret 1950/51 anvisats 49 700 kronor. Under anslaget för innevarande budgetår ha inga medel beräknats till detta ändamål. Det anvisade beloppet har på grund av prishöjningarna visat sig otillräckligt för anskaffande av den tidigare beräknade utrustningen. För att kliniken skall få den utrustning som är nödvändig för arbetsuppgifternas fullgörande erfordras ytterligare 30 000 kronor till nyanskaffningar.

Yttranden.

Byggnadsstyrelsen har anfört följande.

Efter under hand förda förhandlingar meddelade byggnadsstyrelsen den 9 maj 1951 arbetsmarknadsstyrelsen, att byggnadsstyrelsen kunde åtaga sig uppförande av arbetsklirik vid Karolinska sjukhuset. Byggnadsstyrelsen betingade sig därvid ersättning efter havda självkostnader ökade med 6 % utgörande kostnader för centraladministration samt del av löner till arbetschef och arbetsledare. Denna överenskommelse bekräftades av arbetsmarknadsstyrelsen den 19 maj 1951. Vid de underhandlingar som föregingo sagda överenskommelse diskuterades såsom en trolig summa för byggnadsstyrelsens kostnader ett belopp av ca 115 000 kronor. Därvid förutsattes att de baracker, som skulle nedmonteras vid Stråtenbo utlänningsförläggning och transporteras till Karolinska sjukhuset för att uppsättas och utgöra byggnadsstomme för arbetskliniken, voro i sådant skick att de utan utbyte av fönster, virke o. d. direkt kunde användas för detta ändamål. Det har emellertid under arbetets gång visat sig att komplettering i viss utsträckning måst företagas av barackmaterialet varjämte vissa andra i kostnadsberäkningen icke förutsedda åtgärder måst vidtagas. Byggnadsstyrelsen har med hänsyn härtill hos arbetsmarknadsstyrelsen anmält, att kostnaden för de arbeten, som byggnadsstyrelsen åtagit sig utföra, beräknas komma att uppgå till ca 135 000 kronor mot tidigare beräknade ca 115 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen tillstyrker det av styrelsen för statens arbetsklirik i Stockholm begärda tilläggsanslaget för budgetåret 1951/52 av 48 000 kronor.

Statskontoret, som avgivit utlåtande över framställningen om anslag för budgetåret 1952/53, kan icke förorda någon löneförbättring för arbetsinstruktörerna eller utökning av personalen med ett halvtidsanställt laboratoriebiträde, innan närmare erfarenhet ännu vunnits om klinikens verksamhet. För konsultationsarvoden bör beräknas oförändrat belopp. Särskilda medel böra icke f. n. anvisas till styrelsearvoden. Beträffande de övriga driftkostnaderna räknar statskontoret med att en skälig procentuell höjning av myndigheternas expensanslag efter enhetliga grunder kommer under övervägande. Då arbetsklinikens verksamhet väsentligen är av försökskaraktär, bör enligt statskontorets uppfattning särskilt sträng återhållsamhet iakttagas vid prövning av framställningar om anslag till utökning av klinikens utrustning. Ämbetsverket kan därför icke tillstyrka, att ytterligare medel anvisas härför.

Departementschefen.

I fråga om kostnaderna för arbetsklinikens anordnande föreligger en anmärkningsvärd skillnad mellan arbetsmarknadsstyrelsens tidigare be-

räkningar och byggnadsstyrelsens nu framlagda beräkning. För ändamålet ha anvisats tillhoppa 87 000 kronor, medan kostnaderna numera uppskattas till 135 000 kronor. Medel torde emellertid böra äskas på grundval av byggnadsstyrelsens beräkning. Då arbetsklinikens verksamhet icke kunnat börja förrän nyligen, uppkomma vissa besparingar å de medel, som beräknats för personal- och andra driftkostnader under innevarande budgetår. Dessa medel, som jag uppskattar till ca 21 000 kronor, böra i första hand användas för täckande av den uppkomna merkostnaden för klinikens anordnande. Återstående belopp (48 000 — 21 000) 27 000 kronor bör täckas genom anslag å riksstaten för nästa budgetår. Då under anslaget till kliniken för innevarande budgetår beräknats 23 000 kronor för byggnadsarbeten, erfordras av denna anledning en höjning av anslaget med 4 000 kronor.

Vad härefter angår personalkostnaderna kan jag icke f. n. tillstyrka förslaget att medel skola beräknas för ett laboratoriebiträde liksom icke heller förslaget att det för konsultationsarvoden avsedda beloppet skall höjas. Däremot böra arvoden till de två arbetsinstruktörerna på de av styrelsen angivna skälen beräknas enligt 20 i stället för 19 löneklassen, vilket medför en kostnadsökning av 960 kronor. Till arvoden åt styrelsens ledamöter och sekreterare bör beräknas ett belopp av 2 300 kronor. Vidare bör för löneklassuppflyttning för läkaren m. m. beräknas 1 144 kronor. Personalkostnaderna böra alltså räknas upp med $(960 + 2\,300 + 1\,144)$ 4 404 kronor.

För driftkostnaderna i övrigt bör på grund av prisstegringarna beräknas en höjning med 3 000 kronor. Slutligen torde ett belopp av 8 000 kronor böra beräknas för inköp av utrustning för kliniken.

Anslaget till arbetskliniken bör alltså höjas med $(4\,000 + 4\,404 + 3\,000 + 8\,000)$ 19 404 kronor, vilket belopp torde få avrundas till 19 500 kronor. Anslaget bör därför uppföras med $(119\,000 + 19\,500)$ 138 500 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetskliniken i Stockholm* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 138 500 kronor.

[54] 11. **Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet.**

	Anslag
1951/52 (statsliggaren s. 324)	152 500
1952/53 (förslag)	257 500

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget ha 32 500 kronor avsetts för bidrag till driften av Göteborgs stads arbetslinik, 20 000 kronor för bidrag till driften av särskilda avdelningar för halvskyddad sysselsättning av partiellt arbetsföra samt 100 000 kronor för bidrag till driften av träningsverkstäder och arbetscentraler för partiellt arbetsföra.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. 3/9 1951) hemställt, att anslaget höjes med 122 500 kronor.

För bidrag till *Göteborgs stads arbetsklirik* beräknas oförändrat 32 500 kronor.

Rörande bidrag till *halvskyddad verksamhet* har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Till företag, som i anslutning till den ordinarie verksamheten organisera avgränsade särskilda avdelningar för sysselsättning av svårt arbetshindrade, utgår statsbidrag i form av ersättning för ökade arbetsledarkostnader med högst 50 % av kostnaderna för arbetsledares löner samt för hela anläggningskostnaden för desinfektionsanordningar vid verkstäder för smittoförande tuberkulösa. Halvskyddad verksamhet förekommer f. n. vid AB Lux i Stockholm, cykelfabriken Monark i Varberg och AB Nymans verkstäder i Uppsala. Preliminära förhandlingar ha förts med vissa företag för åstadkommande av en synnerligen önskvärd utbyggnad av verksamheten. En uppräknig är f. n. nödvändig redan med hänsyn till inträffade löneförhåjningar. Styrelsen beräknar 35 000 kronor för ändamålet.

I fråga om *träningsverkstäder och arbetscentraler* har styrelsen anfört:

Arbetscentraler och träningsverkstäder, som upprättats av landsting och primärkommuner samt enskilda sammanslutningar, kunna erhålla statsbidrag enligt samma normer som företagare, vilka anordna halvskyddad sysselsättning. Under senare tid ha nya träningsverkstäder och arbetscentraler tillkommit, varjämte en viss omorganisation och utvidgning av redan befintliga verkstäder ägt rum, vilket medfört att föreståndare- och arbetsledarlöner vid av 19 huvudmän upprättade träningsverkstäder och arbetscentraler f. n. uppgå till ca 400 000 kronor för år. Vid en preliminär restriktiv granskning av verksamheten vid dessa institutioner har styrelsen beräknat, att statsbidrag för budgetåret 1951/52 borde utgå med minst 175 000 kronor, därest principen om statsbidrag med 50 % av föreståndare- och arbetsledarlöner skulle tillämpas. För budgetåret tillgängliga medel uppgå emellertid endast till 100 000 kronor, vilket betyder, att en kraftig nedskärning av statsbidragen måste företagas. Styrelsen kommer härigenom att få begränsade möjligheter att stimulera utvecklingen i ur arbetsvårdssynpunkt lämplig riktning, och man kan befara ett minskat intresse från huvudmännens sida att nyetablera och omorganisera sådan verksamhet, vilket vore beklagligt, enär verkstädernas nytta ur samhällsekonomisk och arbetsvårdande synpunkt är betydande.

Med utgångspunkt från verksamhetens nuvarande omfattning och från redan kända nyetableringar och utvidgningar beräknar styrelsen medelsbehovet till 210 000 kronor.

Totalt beräknar styrelsen sålunda anslaget till (32 500 + 35 000 + 210 000) 277 500 kronor, vilket belopp avrundas till 275 000 kronor.

Statskontoret har avstyrkt att anslaget uppräknas.

Departementschefen.

Vid anmälan av propositionen 1950: 167 föreslog dåvarande chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, att statsbidrag skulle utgå till avdelningar för halvskyddad sysselsättning av partiellt arbetsföra samt till träningsverkstäder och arbetscentraler. Bidraget skulle utgå med högst

50 % av kostnaderna för föreståndares och arbetsledares löner ävensom med hela kostnaden för anskaffning av desinfektionsanordningar för smittoförande tuberkulösa. Dessa bidragsregler skulle gälla som ett provisorium i avbidan på socialvårdskommitténs förslag rörande socialhjälp. Bidragen begränsades emellertid för budgetåret 1950/51 till högst 20 000 kronor för avdelningar för halvskyddad verksamhet samt högst 100 000 kronor för träningsverkstäder och arbetscentraler. Sistnämnda belopp utgjorde ungefär hälften av lönesumman per år för de föreståndare och arbetsledare, som i oktober 1949 voro anställda vid träningsverkstäder och arbetscentraler. Förslagen godkändes av riksdagen. Någon ökning av medelsanvisningen till bidrag har icke ägt rum för innevarande budgetår.

Såsom framgår av den av arbetsmarknadsstyrelsen lämnade redogörelsen har verksamheten vid träningsverkstäder och arbetscentraler utbyggts avsevärt sedan 1949. Lönerna för föreståndare och arbetsledare uppgå nu till ca 400 000 kronor per år. Antalet avdelningar för halvskyddad verksamhet, som 1949 var två, har nu ökats till tre. Det är enligt min mening av vikt att en fortsatt utbyggnad stimuleras. På grund härav och med hänsyn till den höjda lönenivån förordar jag, att ytterligare medel anvisas till statsbidrag enligt nu tillämpade regler. Jag anser mig dock icke f. n. böra tillstyrka större uppräkningsän än till 25 000 kronor för avdelningar för halvskyddad verksamhet samt till 200 000 kronor för träningsverksfäder och arbetscentraler, vilket innebär en med sammanlagt 105 000 kronor ökad medelsanvisning. Hela anslaget bör sålunda upptagas till (152 500 + 105 000) 257 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 257 500 kronor.

[55] 12. **Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet.**

	Anslag
1951/52 (statsliggaren s. 324)	810 000
1952/53 (förslag)	960 000

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ^{3/9} 1951) beräknat medelsbehovet till omskolningsbidrag till 850 000 kronor under nästa budgetår, medan för innevarande budgetår 700 000 kronor avsetts för ändamålet. Från försöksverksamhetens början i november 1948 till den 1 juli 1951 ha 852 s. k. civilskadade personer beviljats yrkesutbildning, varav 830 i form av omskolning och 22 i form av fortbildning. Under nästa budgetår kan man emotse fortsatt ökning av antalet beviljade utbildningar på grund av att utbildningsfältet utvidgats och på grund av verksamheten vid arbetskliniker. Utbildningsbidragen ha vidare höjts enligt av Kungl. Maj:t den 11

maj 1951 meddelade bestämmelser. Bidrag till tuberkulossjuka utlännningar, som under senare tid beretts sanatorievistelse i Sverige, torde i viss utsträckning komma att belasta anslaget. Med utgångspunkt härifrån anser sig styrelsen icke böra beräkna nu avsedda kostnader till lägre belopp än det förut nämnda eller 850 000 kronor.

För provanställningar, psykotekniska undersökningar och läkarundersökningar samt upplysningsverksamhet beräknar styrelsen samma belopp som innevarande budgetår eller sammanlagt 110 000 kronor.

Medelsbehovet under anslaget beräknas sålunda av styrelsen till (850 000 + 110 000) 960 000 kronor.

Statskontoret vill icke motsätta sig en anslagshöjning men ifrågasätter, om icke densamma med hänsyn till att förevarande verksamhet är av försökskaraktär borde kunna i avsevärd utsträckning begränsas.

Departementschefen.

Omskolningsbidragens maximibelopp ha med anledning av de ökade levnadskostnaderna och i anslutning till reglerna om omskolningsbidrag till personer som skadats under militärtjänstgöring enligt Kungl. Maj:ts beslut höjts från 250—300 kronor i månaden beroende på ortsgrupp till 300—350 kronor i månaden. Med hänsyn härtill och av de skäl som i övrigt åberopats av arbetsmarknadsstyrelsen tillstyrker jag, att för omskolningsbidrag under nästa budgetår beräknas ett med 150 000 kronor ökat belopp. Då jag ej heller i övrigt har något att erinra mot styrelsens beräkning, förordar jag, att anslaget uppföres med det av styrelsen föreslagna beloppet 960 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 960 000 kronor.

[56] 13. **Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet.**

Detta anslag har för innevarande budgetår uppförts med ett formellt belopp av 100 kronor. Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. 3/9 1951) föreslagit, att anslaget även för nästa budgetår skall uppföras med endast ett formellt belopp. Emellertid har 1950 års arbetsförmedlingsutredning i betänkande den 22 november 1951 framlagt vissa förslag rörande styrelsens förrådsverksamhet. Betänkandet behandlas f. n. inom socialdepartementet. Till följd härav bör ifrågavarande anslag i statsverkspropositionen upptagas med ett endast preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet* för budgetåret 1952/53 beräkna ett reservationsanslag av 100 kronor.

[57] 14. **Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 500 000	1 225 207
1951/52 (statsliggaren s. 325)	1 500 000	
1952/53 (förslag)	1 500 000	

Av den å anslaget vid utgången av budgetåret 1950/51 befintliga reservationen, 1 786 488 kronor, har det icke disponerade beloppet eller 1 516 488 kronor tillförts budgetutjämningsfonden.

Företagarföreningar finnas f. n. i 13 län, nämligen Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Härjämte finnas vissa liknande sammanslutningar i Stockholms och Södermanlands län.

Företagarföreningarna ha till uppgift att befordra möjligheterna till lönande småföretagsverksamhet i syfte att åstadkomma en större differentiering av näringslivet inom resp. län. Verksamheten omfattar långivning på fördelaktigare villkor än dem, som i regel kunna erhållas vid vanliga banklån, samt i vissa fall subvention. Genom hos föreningarna anställda konsulenter bedrivs en omfattande teknisk och kommersiell upplysning och rådgivning i hithörande frågor.

Föreningarna ha i allmänhet bildats på initiativ av länsmyndigheterna och medlemmarna utgöras huvudsakligen av för verksamheten intresserade enskilda personer, bolag och föreningar ävensom landsting och hushållningssällskap. I vissa fall ha kommuner och andra samfälligheter ingått som medlemmar. På grund av föreningarnas struktur och uppgifter har medlemsantalet varit relativt begränsat. Samtliga drivas som ekonomiska föreningar u. p. a.

Till föreningarnas låne- och bidragsverksamhet har Kungl. Maj:t under nu löpande budgetår utlämnat understöd med sammanlagt 640 000 kronor, varav till envar av föreningarna i Blekinge och Västernorrland 100 000 kronor, till föreningen i Norrbotten 200 000 kronor samt till föreningarna i Värmland och Jämtland 90 000 resp. 150 000 kronor. Av de beviljade understöden ha 10 % lämnats såsom subvention och resten som lån. Sammanlagt har hittills till samtliga företagareföreningar utbetalats understöd av statsmedel med 14 053 500 kronor, varav såsom subvention 2 685 500 kronor och såsom lån 11 368 000 kronor.

Till företagareföreningarnas administrationskostnader utgå bidrag från det under tionde huvudtiteln uppförda anslaget till upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri.

Departementschefen.

Vid anmälan av detta anslag för innevarande budgetår redogjorde dåvarande chefen för socialdepartementet för den verksamhet, som bedrivs av företagarföreningarna, samt för utformningen av det statliga stödet

(prop. 1951:152, s. 32). Frågan om en utvidgning av föreningarnas långivning ansågs böra prövas i samband med det förslag om införande av s. k. blancokrediter, som 1949 års banklagssakkunniga väntades framlägga.

Banklagssakkunnigas förslag har ännu icke avlämnats och torde ej komma att föranleda proposition till årets riksdag. Den statliga stödverksamheten på förevarande område bör under sådana förhållanden tills vidare fortgå enligt de f. n. tillämpade riktlinjerna och anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 1 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

D. Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.

[58] 1. Bostadsstyrelsen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 307 000	2 414 451
1951/52 (statsliggaren s. 325)	2 237 000	
1952/53 (förslag)	2 939 000	

Bostadsstyrelsen framhåller (skr. ²⁷/₈ 1951) inledningsvis, att förändringarna i fråga om byggnadskostnaderna samt läget på kapitalmarknaden medfört ökat arbete för styrelsen i samband med prövningen av låneansökningar och uträkning av ränteeftergifter. På grund av byggnadskostnadsstegringen ha vidare förberedelserna för en försöksutflyttning av ärenden avseende mindre flerfamiljshus från styrelsen till en del av länsbostadsnämnderna inställts. Det har nämligen visat sig, att de spörsmål, som uppkommit i anledning av byggnadskostnadsökningarna för flerfamiljshus, varit mycket svårarbetade; någon försöksutflyttning bör därför icke ske förrän förhållandena stabiliserats och styrelsen hunnit utarbeta metoder för en förenklad värdering.

Bostadsstyrelsen understryker behovet av en allmän översyn av den bostadspolitiska organisationen. En del av denna översyn har redan gjorts genom statens organisationsnämnds undersökningar rörande styrelsens verksamhet. Vid översynen bör prövas ej blott vilken organisation som kräves för den rutinmässiga behandlingen av löpande ärenden utan även den verksamhet i övrigt — utredningar av olika slag, service åt kommuner och allmänheten m. m. — som bör förekomma hos styrelsen och nämnderna.

Det för avlöningar hos styrelsen för innevarande budgetår av riksdagen anvisade anslaget överstiger med 60 000 kronor det av Kungl. Maj:t beräknade anslagsbehovet. Av dessa 60 000 kronor belöpa 54 000 kronor på anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och återstående 6 000 kronor på anslagsposten rörligt tillägg. Styrelsen anser, att det belopp, varmed icke-ordinarieposten höjts, bör disponeras på följande sätt.

Kanslibyråns ombudsmannasektion:

1 befattning Ce 15—Ce 19	1 176
3 biträden i reglerad befordringsgång	14 184

Kanslibyråns kamerala sektion:

Kassörstjänsten Ca 15—Cg 19	420
-----------------------------------	-----

Lånebyråns marksektion:

1 förste byråingenjör Ce 27—Ce 29	783
---	-----

Sociala sektionen:

1 amanuens	10 800
2 kanslibiträden Cg 11	11 112
3 biträden i reglerad befordringsgång	14 184
Vikarier och tillfälligt anställda	1 341
	Summa kronor 54 000

(Efter framställning av bostadsstyrelsen har Kungl. Maj:t den 20 september 1951 förordnat förste byråingenjören i Ce 27 å marksektionen att t. o. m. den 30 juni 1952 vara förste byråingenjör i Cg 29. Styrelsens förslag om uppflyttning av en befattning å ombudsmannasektionen från Ce 15 till Ce 19 samt av kassörstjänsten till Cg 19 föranledde icke någon åtgärd.)

Yrkanden.

Styrelsen hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med (avrundat) 686 500 kronor.

1. Kanslibyrån:	
1 förste byråsekreterare Ce 29 i st. f. förordnande	—
2. Planeringsbyrån:	
1 amanuens	12 132
1 assistent Cg 17	9 864
3. Tekniska byrån utom tvätterisektionen:	
1 byråingenjör Ce 24 i st. f. ingenjör högst Ce 21	2 124
1 ingenjör högst Ce 21	11 448
1 ritbiträde Cg 15—Ce 15	—
4. Tekniska byråns tvätterisektion:	
1 byråingenjör Ce 24	13 572
Extraordinariesättning av 2 tjänster som förste byråingenjör i Cg 29 resp. Cg 27 och av tre tjänster som ingenjör i högst Cg 21	—
Upphörande taxeinkomster	18 000
5. Lånebyrån:	
1 byrådirektör Ce 31	19 116
6. Teknisk-ekonomiska utredningsbyrån:	
1 byrådirektör Ce 31	19 116
1 förste byråingenjör Ce 29	17 520
7. Höjda lönegradsplaceringar för viss biträdespersonal	13 224
8. 10 biträden i reglerad befordringsgång	62 880
9. Partiell inventering av styrelsens valv	5 000
10. Omräkning:	
Chefslöneregleringen och löneklassuppflyttningar	61 200
Höjning av rörligt tillägg	402 200
Justering av ordinarieposten	20 300
	Summa kronor 687 696

Antalet ordinarie kontorsbiträden beräknas enligt grunderna för befordringsgången behöva ökas med 2 till 68.

Motivering.

1. *Kanslibyrån.* Under budgetåret 1950/51 tillkommo två högre juristbefattningar på ombudsmannasektionen. I avbidan på slutlig prövning av frågan om införande av kreditgarantisystem på bostadsområdet erhöles befattningarna formen av förordnanden att bestrida göromål, som ankomma på befattningshavare i 29 resp. 27 lönegraden. Förstnämnda tjänst, som erfordras oavsett huruvida kreditgarantisystem införes, bör ersättas med en befattning i Ce 29. För förstärkning av ombudsmannasektionen med tillfällig personal har för innevarande budgetår beräknats ett belopp motsvarande lönen till en amanuens. Med hänsyn till alltjämt kvarstående arbetsbalans bör denna anordning förlängas att gälla även nästa budgetår.

2. *Planeringsbyrån.* På grund av att utredningssektionen tagits i anspråk för andra uppgifter har sektionen icke i större omfattning kunnat fullgöra sitt åliggande att utföra kalkyler rörande bl. a. förutsättningarna för produktion och sanering av bostäder. Icke heller länsbostadsnämndernas anspråk på biträde med undersökningar rörande bostadsförhållanden och bostadsbehov i länen ha kunnat tillgodoses. Styrelsen begär därför medel för anställande av en amanuens och två kontorsbiträden.

Under budgetåret 1948/49 samt tre månader av budgetåret 1949/50 beräknades medel för en assistent i Cg 17. Ehuru de för tjänsten ursprungligen avsedda arbetsuppgifterna upphört, har befattningen bibehållits med hänsyn till behovet av kvalificerad arbetskraft. Medel för avlöning böra ånyo beräknas.

3. *Tekniska byrån utom tvätterisektionen.* En tjänst i 24 lönegraden erfordras för upplysning och rådgivning åt länsbostadsnämnderna rörande material och konstruktioner. En befattning som ingenjör i högst Ce 21 bör därför utbytas mot en tjänst som byråingenjör i Ce 24.

Ett effektivt bedrivet typitningsarbete kräver en ingenjörsutbildad arbetskraft som assistent åt arkitekten. I proposition 1951:124 förutsattes, att en ingenjörstjänst i högst Ce 21 skulle överflyttas från byggnadstekniska sektionen till arkitektsektionen för typitningsarbete. Då den arbetsgrupp, från vilken tjänsten skulle tagas, icke fått sina arbetsuppgifter minskade, har denna överflyttning icke kunnat äga rum. En ny ingenjörstjänst bör därför inrättas.

Då stadigvarande behov föreligger av en nu i Cg 15 placerad befattning som extra ritbiträde, hemställer styrelsen, att tjänsten extra-ordinariesättes.

4. *Tekniska byråns tvätterisektion.* Den nu pågående stödverksamheten för gemensamma tvätterianläggningar är en försöksverksamhet. Konsulterande verksamhet från bostadsstyrelsen erfordras för att tvätterierna skola kunna drivas på sådant sätt, att vederhäftiga slutsatser kunna dragas

av erfarenheterna. För den konsulterande verksamheten bör finnas en byråingenjör i 24 lönegraden.

På sektionen finnas f. n. följande ingenjörstjänster, nämligen en i Cg 29, en i Cg 27 samt tre i högst Cg 21. Innehavarna av de förstnämnda båda tjänsterna ha en anställningstid överstigande sju resp. nio år. Samtliga ingenjörstjänster å sektionen böra nu ombildas till extra ordinarie befattningar.

I inkomst av den numera avvecklade verksamheten för projektering av tvätterier beräknas innevarande budgetår inflyta 18 000 kronor, vilket belopp skall användas för bestridande av avlöningskostnader för personal å tvätterisektionen. Styrelsen räknar icke med någon motsvarande inkomst under nästa budgetår.

5. *Lånebyrån.* Fr. o. m. innevarande budgetår arbetar flerfamiljshussektionen på två distrikt i stället för tidigare tre. Till följd av prisförskjutningarna på byggnadsmaterial m. m. har arbetet på sektionen på senare tid blivit avsevärt tyngre. Det i anledning härav ökade personalbehovet är svårt att beräkna. Tills vidare föreslår styrelsen ej annan förstärkning än en byrådirektörstjänst. Till stöd för detta förslag anför styrelsen härjämte följande.

För den högre ingenjörspersonalen äro inrättade fyra befattningar som förste byråingenjör, två i Ce 29 och två i Ce 27, samt fyra befattningar som byråingenjör i Ce 24. Någon särskild tjänst som sektionschef utöver dessa befattningar är emellertid icke inrättad. Följden är, att denne tillhör samma lönegrad som den ena av de två honom underställda distriktscheferna (29), att de två i tjänsten jämställda distriktscheferna tillhöra olika lönegrader (29 och 27) och att distriktschefens närmaste man på det ena distriktet tillhör samma lönegrad som distriktschefen (27). Ända ner till tjänsterna i 24 lönegraden verka konsekvenserna av att en högre befattning icke inrättats för sektionschefen, i det att de fyra byråingenjörerna icke kunna jämnt fördelas på de två distrikten, utan tre hänföras till det ena och en till det andra.

Styrelsens förslag innebär, att en tjänst såsom byrådirektör i Ce 31 inrättas för sektionschefen. Detta skulle icke f. n. eller under de närmaste tre åren komma att medföra någon löneökning för denne, då han enligt särskilt beslut av Kongl. Maj:t redan nu uppbär lön enligt 31 löneklassen, men det skulle innebära en möjlighet till en rimlig organisation av de två distrikten.

6. *Teknisk-ekonomiska utredningsbyrån.* Den högre personalen på byrån utgöres av — förutom byråchefen — tre förste byråingenjörer, varav en i Ce 29 och två i Ce 27.

De resultat i fråga om rationellare byggnadsmetoder, vilka teknisk forskning och utredning nu kommit fram till, ha skapat en situation, i vilken betydande materialbesparingar, särskilt av trä, ligga inom räckhåll. Även de nettobesparingar i kostnader, som stå att vinna, äro betydande. En överslagsberäkning, som verkställts av styrelsen, ger vid handen, att om endast hälften av de nyproducerade bostäderna komme att utföras efter dessa rationellare metoder detta vid nu gällande priser skulle medföra en årlig

kostnadsbesparing av 15 å 20 miljoner kronor. En omedelbar intensifiering av bostadsstyrelsens verksamhet på området krävs för att icke dessa vinster skola komma att stanna på papperet.

Då priserna på såväl arbetskraft som material av olika slag starkt variera i sitt inbördes förhållande, är det en synnerligen angelägen uppgift för bostadsstyrelsen att ständigt följa utvecklingen för att genom ingående analys av produktionsmedelsförbrukningen för de skilda byggelementen i olika typer av byggnader och slag av utförande finna, var och hur besparing enklast kan vinnas vid de för olika tidpunkter aktuella prisrelationerna. För att denna uppgift skall kunna fullgöras krävs en förstärkning av teknisk-ekonomiska utredningsbyrån med en befattning för ledningen av ifrågakarande undersökningar. Befattningshavaren måste vara tekniskt högt kvalificerad. En befattning i Ce 31 erfordras.

Det är i hög grad angeläget att i fråga om en- och tvåfamiljshusen av trä övergå till lättare och mindre virkeskrävande konstruktioner. Intresset hos trähusfabrikerna — som svara för ungefär hälften av småhusbyggandet i trä — för lättkonstruktioner är dock mycket ojämnt. I samarbete med byggnadsstyrelsen och vissa trähusfabriker har bostadsstyrelsen förberett en vittgående utredning angående monteringsfärdiga trähus, vid vilken alla nu tillämpade och projekterade trähuskonstruktioner i detalj skola genomgås. Utredningen har emellertid icke kunnat igångsättas, då personal härför saknats. En tjänst som förste byråingenjör i Ce 29 bör inrättas för kontinuerligt samarbete med trähusfabrikerna i konstruktionsfrågor.

7. *Höjda lönegradsplaceringar för viss biträdespersonal.* Vid ombildningen av statens byggnadslånebyrå till bostadsstyrelsen omprövades icke biträdespersonalens löneställning. Situationen för biträdespersonalen har därefter försämrats i olika hänseenden. Av det i och för sig mycket stora antal fast anställda biträden — 17 personer — som under föregående budgetår lämnade styrelsen, voro åtskilliga erfarna och högt kvalificerade. Styrelsen anser sig nu icke kunna underlåta att vidtaga tillfälliga åtgärder för att söka hejda tendensen hos personalen att söka andra anställningar. Styrelsen har därför beräknat medel för vissa nya tjänster som extra befattningshavare i 11, 13 och 15 lönegraderna.

Med ledning av anmälningar från förmedlingsorgan m. fl. planlägger ett kanslibitråde i Ce 11 på tekniska byrån självständigt kontrollanternas resor. Hon skall vidare med stöd av material från ombudsmannasektionen avisera kommunerna om de fastigheter, som böra bli föremål för femårsbesiktning. Styrelsen anser, att tjänsten bör uppflyttas till Cg 15.

Styrelsen föreslår vidare uppflyttning av dels sju befattningar som kontors- eller kanslibiträden — en å vardera kanslibyråns allmänna sektion, tekniska byrån och teknisk-ekonomiska utredningsbyrån samt fyra å lånebyrån — från 8 resp. 11 lönegraden till kontoristtjänster i Cg 13, dels ock av åtta kontorsbiträdesbefattningar till kanslibiträdестjänster i Cg 11. Av

sistnämnda befattningar är en placerad på kanslibyråns allmänna sektion, två på ombudsmannasektionen, tre på planeringsbyrån samt en på vardera tvätterisektionen och sociala sektionen. Till stöd för förslagen om lönegradsuppflyttning anför styrelsen, att med befattningarna äro förenade arbetsledande uppgifter eller kvalificerade göromål i övrigt.

8. *Ökning av antalet biträden.* På grund av ökningen av länestocken och antalet bidragsärenden bör personalen förstärkas på kamerala sektionen med tre biträden samt på vardera av ombudsmannasektionen och sociala sektionen med två biträden. Styrelsens förslag om förstärkning av planeringsbyrån med bl. a. två kontorsbiträden framgår av punkt 2. Vidare erfordras ytterligare ett biträde på tekniska byrån för med femårsbesiktningarna sammanhängande göromål.

9. *Partiell inventering av styrelsens valv.* Under vartdera av de två sistförflutna budgetåren har anslagsposten ersättningar till experter och sakkunniga belastats med ca 5 000 kronor för arvoden åt de förrättningsmän utanför styrelsen, som utfört partiell inventering av styrelsens valv. Medel härför ha emellertid icke tidigare medtagits vid beräkningen av styrelsens avlöningsanslag. Även om fortsatta överväganden skulle ge vid handen, att arbetet i princip bör anförtros styrelsens egen personal, skulle en sådan omläggning icke kunna genomföras redan nästa budgetår, enär styrelsen då ännu icke utrustats med personal för en så omfattande uppgift.

Yttrande.

Statskontoret erinrar om den grundliga översyn av styrelsens organisation, som förelades 1951 års riksdag. Utöver anslag för den då beslutade personalorganisationen ställdes ett belopp av 60 000 kronor till Kungl. Maj:ts förfogande. Vidare har Kungl. Maj:t hos höstsessionen med 1951 års riksdag hemställt om medgivande att få överskrida icke-ordinarieposten i styrelsens avlöningsstat för budgetåret 1951/52 med högst 50 000 kronor. Om motsvarande förstärkning av avlöningsanslaget medges även för nästa budgetår, böra endast mindre jämkningar av styrelsens personalorganisation vara erforderliga. Ämbetsverket anser sig i detta sammanhang böra framhålla, att nyssnämnda lönebelopp självfallet icke äro avsedda för att möjliggöra uppflyttning till högre lönegrad av vissa befattningar.

Med hänsyn till den nyligen gjorda översynen kan statskontoret icke tillstyrka förslagen om ändrade lönegradsplaceringar av vissa tjänster. Prövningen härav bör upptagas i samband med tjänsteförteckningsrevisionen och biträdesutredningens förslag. Statskontoret understryker angelägenheten av att sträng återhållsamhet iakttages, då det gäller utökning av styrelsens arbetsuppgifter. Ämbetsverket avstyrker därför inrättandet av en byråingenjörsbefattning på tvätterisektionen för konsulterande verksamhet och de begärda förstärkningarna på teknisk-ekonomiska utredningsbyrån.

Ytterligare framställningar av bostadsstyrelsen.

I yttrande över 1951 års bostadsutrednings promemoria med förslag till provisoriska åtgärder för bostadsbyggandet har *bostadsstyrelsen* (skr. ^{10/9} 1951) föreslagit viss förstärkning av styrelsen. En redogörelse för yttrandet har lämnats i propositionen 1951: 217 (s. 48).

Styrelsen har vidare (skr. ^{19/11} 1951) anfört i huvudsak följande.

Sedan förslag framlagts om reglering efter indextal av entreprenadsumma för husbyggnader, har styrelsen i avgivet yttrande framhållit, att ett genomförande av förslagen skulle innebära ökat arbete för de indexberäknande myndigheterna samt att styrelsen icke utan personalförstärkning kunde utföra ifrågasvarande merarbete. Kungl. Maj:t har sedermera i cirkulär till statsmyndigheterna den 7 september 1951 (nr 614) medgivit myndigheterna att, i den utsträckning de finna skäligt, träffa avtal om husbyggnadsarbeten till pris, som sättes i relation till sådana indextal för förvaltningsbyggnader och bostadsbyggnader, vilka beräknas av byggnadsstyrelsen resp. bostadsstyrelsen.

Prisinsamlingen, som utgör huvudparten av bestyret med indextalen, skall verkställas av bostadsstyrelsen. Arbetet skall utföras under ständigt samråd med svenska byggnadsentreprenörföreningen och i kontakt med byggnadsstyrelsen. Materialkostnaden skall uppdelas på fyra olika etapper. Detta kan göras ur entreprenörens kostnadsberäkning men beställaren, som inte har tillgång till denna, har små möjligheter att kontrollera riktigheten härav. Beställaren kommer därför med största sannolikhet att ofta vända sig till bostadsstyrelsen för att få uppdelningen kontrollerad. Förfrågningar komma dessutom att ställas om lämpligheten att justera indextalen i de fall, att stora arbeten, som äro medräknade i indextalen, ej ingå i entreprenaden. Prisinsamlingen, uträkningen och förfrågningarna om indextalen böra anförtrös en person, som kan utföra desamma under självständigt ansvar, varför det är erforderligt, att för uppgiften i fråga beräknas en ny befattning som byråingenjör i lönegrad Ce 24. Avlöning härför har icke beräknats i styrelsens petita för nästa budgetår.

Departementschefen.

Bostadsstyrelsens organisation prövades i vissa delar av 1951 års riksdag. Detta skedde på grundval av förslag, som framkommit i samband med en av statens organisationsnämnd företagen undersökning rörande i första hand olika kontorstekniska spörsmål berörande styrelsens verksamhet. Härvid indrogos i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag 24 lönegradsplacerade befattningar. Samtidigt uppräknade emellertid riksdagen bostadsstyrelsens avlöningsanslag med 60 000 kronor utöver Kungl. Maj:ts förslag för att möjliggöra ett provisoriskt tillgodoseende av uppkommande personalbehov. I anledning av utvidgning fr. o. m. den 1 januari 1952 av den statliga lån-givningen för bostadsbyggnadsändamål har 1951 års riksdag vid höstsessjonen medgivit, att den för innevarande budgetår i bostadsstyrelsens avlöningsstat uppförda icke-ordinarieposten får överskridas med högst 50 000 kronor.

Bostadsstyrelsen anser, att anledning föreligger att ånyo verkställa en utredning angående styrelsens organisation. Även om flera organisatoriska

spörsmål äro aktuella, torde det icke vara lämpligt att föranstalta om en allmän översyn av styrelsens personalorganisation. De arbetsuppgifter, som under innevarande och nästa budgetår komma att åvila styrelsen, sammanhånga delvis med de provisoriska åtgärder för stöd åt bostadsbyggandet, som ha vidtagits i anledning av stegringarna av byggnadskostnaderna och i avvaktan på att 1951 års bostadsutredning skall framlägga definitiva förslag. Den inom bostadsutredningen pågående översynen av olika delar av bostadspolitiken kan föranleda till sådana jämkningar i gällande låne- och bidragsbestämmelser, som få konsekvenser för organisationen. Härtill kommer att skilda decentraliseringsspörsmål i den mån förutsättningar härför visa sig föreligga nu böra aktualiseras. Först då de olika här åsyftade frågorna bringats närmare sin lösning är enligt min mening tiden inne att överväga mera betydande ändringar i bostadsstyrelsens personalorganisation.

Frågan om en decentralisering av lån- och bidragsgivningen har varit aktuell ända sedan tillkomsten av bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna. En successiv decentralisering har förutsatts böra komma till stånd. Länsbostadsnämnderna handlägga låne- och bidragsärenden rörande egna hem och tvåfamiljshus, dock ej ärenden avseende Stockholm och Göteborg. Bostadsstyrelsen handlägger, förutom sistnämnda ärenden, alla ärenden rörande lån- och bidragsgivning avseende flerfamiljshus, således även ärenden angående familjbostadsbidrag till familjer i flerfamiljshus.

Det har tidigare förutsatts, att en decentralisering av handläggandet av ärenden rörande dels familjbostadsbidrag, dels lån till flerfamiljshus med högst 10 lägenheter bör komma till stånd så snart betingelser härför föreligga. Beträffande familjbostadsbidragen har ifrågasatts att för städer med minst 10 000 invånare överflytta bidragsgivningen på det kommunala bostadspolitiska organet och för övriga kommuner på länsbostadsnämnderna. Anledningen till att detta ännu icke har skett är, att bidragsverksamheten är tämligen ny och att det visat sig önskvärt att först en enhetlig praxis vid behandlingen av olika särfall blir utbildad. Beträffande flerfamiljshusen har enligt vad bostadsstyrelsen anfört genom byggnadskostnadsstegringen uppkommit värderingsproblem, som tillfälligt försvårat en decentralisering av låneärenden avseende dylika hus.

De bostadspolitiska länsorganen äro numera väl förtrogna med sina arbetsuppgifter. Tidpunkten torde därför vara inne att i överensstämmelse med den ursprungliga planen vid tillkomsten av den nuvarande organisationen överföra nya arbetsuppgifter till länsbostadsnämnderna. Några avgörande hinder för att fastställa riktlinjer för länsbostadsnämndernas verksamhet vid värderingen av flerfamiljshus torde ej heller föreligga.

Även i fråga om familjbostadsbidragen torde numera en praxis ha utbildats, som gör det möjligt att utfärda sådana anvisningar för verksamheten, att önskvärd enhetlighet vid behandlingen av bidragsärendena kan uppnås också efter en decentralisering.

Jag förutsätter sålunda att det skall visa sig möjligt att under nästa budgetår till länsbostadsnämnderna överflytta långivningen avseende vissa typer av flerfamiljshus. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva i vilken utsträckning en decentralisering nu bör ske. Vidare utgår jag från att ärenden angående familjebostadsbidrag och bränslebidrag till familjer i flerfamiljshus skola kunna handläggas av lokala organ, i första hand länsbostadsnämnderna men också i den mån så visar sig lämpligt av kommunala bostadspolitiska organ.

De förändringar i arbetsuppgifternas fördelning mellan olika organ, som sålunda äro aktuella, medföra att bostadsstyrelsens behov av personal för vissa arbetsuppgifter kommer att minska. Å andra sidan torde en viss förstärkning av länsbostadsnämndernas personalorganisation bliva nödvändig. Eftersom det icke kan bestämt sägas, vid vilken tidpunkt under nästa budgetår olika arbetsuppgifter komma att överföras från bostadsstyrelsen till lokala organ, är det icke möjligt att precisera de förändringar i personalorganisationen som vid den förutsatta decentraliseringen böra vidtagas. Några mera betydande minskningar av styrelsens organisation torde dock ej komma i fråga redan under budgetåret 1952/53.

Hänsyn bör vidare tagas till den ökning av styrelsens arbetsbörda, som betingas av den utvidgade långivningen för bostadsbyggnadsändamål. Den i slutet av 1950 genomförda höjningen av räntenivån har härjämte medfört, att arbetet med uträkning och utbetalning av ränteeftergifter har ökat avsevärt. Bostadsstyrelsen har beräknat, att styrelsen under nästa budgetår kommer att pröva frågan om ränteeftergift för ca 6 000 tertiärlån och 18 000 egnahemslån. 1951 års riksdag uttalade (statsutskottets utlåtande nr 155, s. 27), att med prövningen av såväl frågan om ränte- och amorteringsvillkoren för tertiärlån, vilka utestått under tio år, som frågan huruvida utlämnade tilläggs lån och räntefria stående delar av tertiärlån skulle förräntas och amorteras borde anstå till 1952 års riksdag i avvaktan på de förslag, som 1951 års bostadsutredning väntades framlägga. Jag har för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att till innevarande års riksdag framlägga förslag i detta ämne. Det kan icke uteslutas, att i fråga om här åsyftade lån fr. o. m. nästa budgetår komma att gälla sådana bestämmelser, som medföra en ökad arbetsbelastning för bostadsstyrelsen.

Det bör å andra sidan beaktas, att den tidigare genomförda överflyttningen av ärendegrupper från bostadsstyrelsen till länsbostadsnämnderna, främst ärenden angående egnahemslån, kommer att medföra en viss lättning i styrelsens arbetsbörda under nästa budgetår. Bostadsstyrelsen har under de senaste åren haft att slutligt pröva ett stort antal ärenden avseende lån till egnahem, beviljade enligt äldre bestämmelser. Denna arbetsuppgift bortfaller helt för nästa budgetår. Det må vidare nämnas, att inom bostadsstyrelsen f. n. överväges att göra ett tillfälligt uppehåll i de s. k. femårsbesiktningarna. Jag förutsätter att ett dylikt uppehåll göres under budgetåret 1952/53.

Med hänsyn till vad jag sålunda anfört i fråga om bostadsstyrelsens arbetsuppgifter under nästa budgetår, kan jag icke biträda bostadsstyrelsens förslag till utökning av antalet lönegradsplacerade befattningar. Jag kan dock godtaga styrelsens förslag om ytterligare tre biträden på kamerala sektionen, vilka erfordras på grund av den fortgående ökningen av antalet lån. För chefen för flerfamiljshussektionen bör på de av bostadsstyrelsen anförda skälen inrättas en tjänst som byrådirektör i Ce 31. Samtidigt bör en ingenjörstjänst i Ce 21 å sektionen indragas. För att provisoriskt åstadkomma en mera tillfredsställande organisation för flerfamiljshussektionen har Kungl. Maj:t den 23 november 1951 medgivit inrättande av ett vikariatslöneförordnande i 29 lönegraden å sektionen. Meningen är att detta förordnande skall upphöra sedan byrådirektörstjänsten tillkommit.

Bostadsstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit en avsevärd förstärkning av teknisk-ekonomiska utredningsbyrån. Bl. a. anses behov föreligga av dels en byrådirektör, som skulle leda vissa undersökningar angående kostnadsbesparingar vid byggnadsföretag, dels ock en förste byråingenjör med speciell uppgift att arbeta för materialbesparande trähuskonstruktioner. När denna byrå inrättades föregående år, angavs såsom ett av skälen härför angelägenheten av att — särskilt med hänsyn till utvecklingen under de senaste åren beträffande materialförsörjning och byggnadskostnader — bostadsstyrelsens utredningsverksamhet intensifierades. I rådande läge på byggnadsmarknaden bör denna utredningsverksamhet tillmätas ännu större vikt än tidigare. En viss förstärkning av byråns organisation synes önskvärd. Jag kan dock icke godtaga styrelsens förut nämnda förslag om inrättande av två befattningar i Ce 31 och Ce 29. En tillfällig personalförstärkning torde däremot böra ifrågakomma. För ändamålet beräknar jag ett belopp av 25 000 kronor. I detta sammanhang torde få nämnas, att det befunnits lämpligt att överflytta indexsektionen från planeringsbyrån till teknisk-ekonomiska utredningsbyrån.

Jag kan godtaga det i bostadsstyrelsens skrivelse den 19 november 1951 framlagda förslaget att för utförande av visst indexarbete medel för nästa budgetår böra beräknas till en byråingenjör i Ce 24.

Vidare har bostadsstyrelsen föreslagit, att ett antal biträden såväl hos styrelsen som vid länsbostadsnämnderna skola uppflyttas i högre lönegrad. 1947 års biträdesutredning har ännu icke avgivit förslag rörande ifrågavarande befattningar inom bostadsorganisationen. Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anför i propositionen den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. bör ställningstagandet till de av bostadsstyrelsen föreslagna uppflyttningarna anstå.

Jag förordar vidare, att två befattningar som förste byråingenjör i Cg 29, den ena å tvätterisektionen och den andra å marksektionen, ävensom en tjänst såsom ritbiträde i Cg 15 å tekniska byrån extra-ordinariesättas. Ingenjörsbefattningen i Ce 27 på marksektionen bör samtidigt indragas.

Med anledning av befördringsgången för kontorsbiträden böra två ordinarie biträdesbefattningar i Ca 8 inrättas. Under ordinarieposten böra dock medel beräknas endast för 45 av de 68 ordinarie kontorsbiträdesbefattningar, som komma att finnas uppförda å personalförteckningen för nästa budgetår.

Arvodet till generaldirektörens ställföreträdare bör höjas från 1 200 till 1 500 kronor för år. Vidare bör arvodet till den sakkunnige på tvätterisektionen (f. n. 7 500 kronor för år) höjas med 750 kronor. Någon uppräkning av anslaget med anledning härav erfordras icke.

Anslaget för nästa budgetår bör i första hand uppräknas med 13 572 kronor för en byråingenjörsbefattning i Ce 24, 18 864 kronor för anställande av tre biträden, 25 000 kronor för förstärkning av teknisk-ekonomiska utredningsbyrån, 5 000 kronor för partiell inventering av styrelsens valv och 18 000 kronor för minskade taxeinkomster. Inrättandet av en byrådirektörstjänst i uthyte mot en ingenjörsbefattning i Ce 21 å flerfamiljshussektionen medför ett ökat medelsbehov av 7 668 kronor. Merkostnaden för chefslönerregleringen och löneklassuppflyttningar samt för höjning av rörligt tillägg beräknar jag i överensslämmelse med styrelsens förslag till 61 200 resp. 402 200 kronor. Jag har ej heller något att erinra mot att anslaget höjes med 20 300 kronor för att ordinarieposten skall överensstämma med summan av de grundlöner, som skola bestridas från posten.

Såsom framgår av det föregående, ingår i det för budgetåret 1951/52 anvisade anslaget ett belopp av 60 000 kronor, vilket riksdagen anvisade utöver Kungl. Maj:ts förslag. Nämda belopp torde böra beräknas jämväl för nästa budgetår. Det av riksdagen vid höstsessionen 1951 lämnade medgivandet att överskrida icke-ordinarieposten med högst 50 000 kronor bör föranleda höjning av anslaget för budgetåret 1952/53, varvid hänsyn bör tagas till att det för innevarande budgetår medgivna överskridandet av anslaget beräknats för endast ett halvt år. Tillika bör ifrågavarande höjning av icke-ordinarieposten föranleda uppräkning av det rörliga tillägget, varför avlöningsanslaget på förevarande grund bör uppräknas med 130 000 kronor. Dessa medel böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande och ställas till styrelsens disposition endast i mån av behov.

Jag beräknar därför det för nästa budgetår ökade medelsbehovet till $(13\,572 + 18\,864 + 25\,000 + 5\,000 + 18\,000 + 7\,668 + 61\,200 + 402\,200 + 20\,300 + 130\,000)$ 701 804 kronor, vilket belopp bör avrundas till 702 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med $(2\,237\,000 + 702\,000)$ 2 939 000 kronor.

Anslagsposterna beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 464 000 (+ 4 000) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 73 000 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 701 000 (+ 220 500) kronor;

ersättningar till experter och sakkunniga 15 000 (+ 5 000) kronor;

rörlikt tillägg 686 000 (+ 472 500) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att å personalförteckningen för bostadsstyrelsen antalet kontorsbiträden i lönegrad Ca 8 skall ökas med två, antalet byrådirektörer i Ce 31 ökas med en, antalet förste byråingenjörer i Ce 29 ökas med två samt antalet förste byråingenjörer i Ce 27 minskas med en;

b) fastställa följande avlöningsstat för bostadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	464 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	73 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 701 000
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	15 000
5. Rörlikt tillägg, <i>förslagsvis</i>	686 000

Summa kronor 2 939 000;

c) till *Bostadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 939 000 kronor.

[59] 2. **Bostadsstyrelsen: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	372 000	383 902
1951/52 (statsliggaren s. 327)	432 000	
1952/53 (förslag)	452 000	

Yrkanden.

Bostadsstyrelsen har (skr. ^{27/8} och ^{19/10} 1951) hemställt, att anslaget höjes med 44 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Reseersättningar	5 000	
2. Övriga expenser för eget behov	34 000	
3. Bearbetning av statistiskt material		20 000
4. Särskilda uppbördsmedel	25 000	
	64 000	20 000
	+ 44 000	

Motivering.

1. *Reseersättningar.* Utgift 1949/50 52 661, 1950/51 46 243; anslag 1951/52 53 000. Under budgetåret 1950/51 ha arbetsbördan och den begränsade medelstillgången icke medgivit resor i den utsträckning, som varit önskvärd. Styrelsen räknar med ett ökat behov av resor för granskning och kontroll av olika byggnadsföretag på grund av utvecklingen på byggnadsmarknaden. Med hänsyn härtill samt till de höjda biljett- och traktamentskostnaderna bör anslaget uppräknas med 5 000 kronor.

2. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1949/50 264 050, 1950/51 260 164; anslag 1951/52 275 000. Styrelsen har med hänsyn till inträdda prishöjningar beräknat, att kostnaderna för städning komma att uppgå till 49 000 (utgift 1950/51 45 124) kronor, för skrivmaterialier, papper, blankettryck o. d. till 81 000 (65 339) kronor, för telegram, telefon och annonsering till 83 000 (70 630) kronor, för inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknesmaskiner m. fl. inventarier till 71 000 (56 620) kronor, för diverse ändamål till 25 000 (19 292) kronor. Av kostnaderna för inköp av möbler m. m. hänföra sig ca 15 000 kronor till sådana inventarier, som erfordras i anledning av föreslagna personalförstärkningar.

4. *Särskilda uppbördsmedel.* Under denna rubrik har för innevarande budgetår beräknats en inkomst av 50 000 kronor vid försäljning av blanketter och typritningar. Under 1950/51 inflöto ca 43 000 kronor. Försäljningen av ritningar har emellertid minskat väsentligt under de sista månaderna, varför styrelsen icke anser sig böra räkna med högre inkomst än 25 000 kronor under nästa budgetår.

Yttrande.

Statskontoret föreslår, att anslagsposten till sjukvård m. m. med hänsyn till belastningen (1950/51 26 740) uppräknas med 5 000 kronor till 25 000 kronor. Däremot har ämbetsverket icke funnit tillräckliga skäl föreligga för en höjning av anslagsposten till reseersättningar. Under övriga expenser för eget behov har bostadsstyrelsen räknat med ett ökat medelsbehov av 15 000 kronor i anledning av föreslagna personalförstärkningar. I den mån dessa icke genomföras, bör nämnda belopp minskas. Även anslagsposterna till expenser för annat än eget behov samt publikationstryck anser statskontoret kunna avsevärt nedsättas, den förra på grund av de minskade kostnaderna för typritningar och den senare med hänsyn till belastningen (utgift 1950/51 2 304; anslag 1951/52 10 000).

Departementschefen.

I enlighet med statskontorets förslag bör till sjukvård m. m. anvisas ytterligare 5 000 kronor.

Utgifterna under delposten till övriga expenser för eget behov uppgingo under budgetåret 1950/51 till ca 260 000 kronor. För budgetåret 1952/53

beräknar jag medelsbehovet till 300 000 kronor och förordar alltså, att ifrågasvarande anslagspost höjes med 25 000 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar torde böra upptagas med oförändrat belopp.

Med nu rådande höga byggnadskostnader, som verka hämmande på egnahemsbyggandet, torde styrelsens försäljning av typritningar för enfamiljshus komma att nedgå. Jag har dock icke funnit anledning att beräkna minskningen av försäljningsinkomsterna till högre belopp än 10 000 kronor.

Enligt vad jag inhämtat beror den låga belastningen å anslagsposten till publikationstryck under budgetåret 1950/51 främst på att någon redogörelse för den av styrelsen förda statistiken rörande byggnadsverksamheten i Sverige icke publicerades under nämnda budgetår. Under nästa budgetår torde medelsbehovet bli större. Jag kan därför icke biträda statskontorets förslag om nedräkning av posten till publikationstryck. Vad beträffar posten till expenser för annat än eget behov belastas denna främst av kostnader för de blanketter som tillhandahållas allmänheten. Endast en mindre del av posten användes för kostnader för typritningar. Med hänsyn härtill och till de ökade kostnaderna för blankettryck bör posten uppföras med oförändrat belopp.

Anslaget bör alltså höjas med (5 000 + 25 000 + 10 000) 40 000 kronor men å andra sidan — såsom bostadsstyrelsen föreslagit — minskas med 20 000 kronor. För nästa budgetår bör anslaget sålunda uppföras med (432 000 + 20 000) 452 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bostadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 452 000 kronor.

[60] 3. Länsbostadsnämnderna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 561 000	1 660 458
1951/52 (statsliggaren s. 328)	1 660 000	
1952/53 (förslag)	2 034 000	

Yrkanden.

Bostadsstyrelsen hemställer (skr. ²⁷/8 1951), att anslaget höjes med (avrundat) 296 000 kronor.

1. 8 kanslibiträden Cg 11 i st. f. kontorsbiträden Ce 8	3 100
2. Omräkning:	
Löneklassuppflyttningar	33 600
Rörligt tillägg	256 200
Uppflyttning av Karlstad till ortsgrupp 4	2 900
	295 800

3. Härjämte har bostadsstyrelsen hemställt, att nu gällande inskränkning i styrelsens befogenhet att meddela förordnande på extra ordinarie ingenjörstjänst hos länsbostadsnämnd borttages.

Enligt grunderna för beföringsgången för biträdespersonal beräknas antalet ordinarie kontorsbiträden behöva ökas med 2 till 14.

Motivering.

1. Av det totala antalet biträdestjänster hos länsbostadsnämnderna — 69 — äro endast 7 kanslibiträdesbefattningar, medan de övriga tjänsterna äro placerade i högst 8 lönegraden. Styrelsen har tidigare framhållit, att man framdeles bör räkna med minst en befattning i högre lönegrad vid varje nämnd. Styrelsen anser sig f. n. icke böra lägga fram förslag avseende samtliga nämnder. För att kunna behålla och förvärva dugande biträden är det emellertid nödvändigt att provisoriskt inrätta ett antal extra kanslibiträdestjänster hos nämnderna. Styrelsen beräknar medel för uppflyttning av 8 kontorsbiträden.

3. Kungl. Maj:t har föreskrivit, att tjänster, som tillhöra den av bostadsstyrelsen tillämpade beföringsgången för ingenjörer (högst 21 lönegraden), ävensom de två byråingenjörstjänsterna i Ce 24 skola inrättas såsom extra tjänster om icke befattningshavaren innehar extra ordinarie anställning hos bostadsstyrelsen. Denna föreskrift utestänger möjligheten för styrelsen att giva de ingenjörer, som tidigare tjänstgjort hos egnahemsnämnd och i samband med omorganisationen övergått till tjänst hos länsbostadsnämnd, en extra ordinarie befattning trots deras mångåriga statstjänst. Den av styrelsen tillämpade beföringsgången för ingenjörer är i stort sett gemensam för hela statsförvaltningen och till densamma hör att tjänstemannen efter viss tids tjänstgöring skall erhålla extra ordinarie anställning. Det ifrågavarande förbehållet bör därför utgå.

Yttrande.

Statskontoret har icke gjort särskilt uttalande med anledning av vad bostadsstyrelsen anför.

Departementschefen.

I det föregående (punkt 58) har jag anför, att vissa förändringar i arbetsfördelningen mellan bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna i den mån förutsättningar härför visa sig föreligga böra genomföras under nästa budgetår. Med hänsyn till den minskning av bostadsstyrelsens arbetsbörda, som den förordade decentraliseringen av arbetsuppgifterna innebär, kunde jag icke tillstyrka vissa av styrelsens önskemål beträffande personalorganisationen. Jag förutskickade även, att ifrågavarande decentralisering torde medföra behov av en viss förstärkning av länsbostadsnämndernas organisation.

Säkra hållpunkter saknas f. n. för ett bedömande av i vilken omfattning

ökat behov av personal vid nämnderna uppstår under nästa budgetår. Svårigheten att bedöma den erforderliga förstärkningen av nämndernas avlöningsanslag sammanhänger främst med att det icke nu kan avgöras vid vilken tidpunkt länsbostadsnämnderna kunna övertaga de nya arbetsuppgifterna. Jag förutsätter emellertid, att vid ett flertal nämnder en förstärkning av personalorganisationen kommer att visa sig nödvändig. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 75 000 kronor. Ifrågavarande belopp bör stå till Kungl. Maj:ts förfogande och i mån av behov ställas till nämndernas disposition.

Beträffande bostadsstyrelsens hemställan om inrättande av vissa kansli-biträdesbefattningar i stället för kontorsbiträdestjänster får jag erinra om vad jag anfört angående motsvarande förslag under bostadsstyrelsens avlöningsanslag.

Med anledning av den reglerade befordringsgången för biträdespersonal böra två nya befattningar som kontorsbiträde i Ca 8 inrättas.

Bostadsstyrelsen har föreslagit, att viss ingenjörspersonal skall beredas extra ordinarie anställning. Jag kan biträda förslaget i vad det avser fyra befattningshavare, som överflyttats till länsbostadsnämnderna från den förutvarande egnahemsorganisationen. Styrelsens beräkning av kostnaderna för löneklassuppflyttningar och viss ändrad ortsgruppsplacering, 33 600 resp. 2 900 kronor, kan jag godtaga. Det i övrigt ökade medelsbehovet för rörligt tillägg beräknar jag till 262 500 kronor.

Anslaget bör alltså höjas med (75 000 + 33 600 + 2 900 + 262 500) 374 000 kronor. Jag har därvid beräknat posterna sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 44 300 (+ 10 000) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 100 000 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 318 000 (+75 000) kronor;

ersättningar till experter och sakkunniga 130 000 kronor;
rörligt tillägg 441 700 (+ 289 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) besluta, att i personalförteckningen för länsbostadsnämnderna antalet kontorsbiträden i Ca 8 skall ökas med 2;
- b) fastställa följande avlöningsstat för länsbostadsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	44 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	100 000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 318 000
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, förslagsvis	130 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	441 700
Summa kronor 2 034 000;	

c) till *Länsbostadsnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 034 000 kronor.

[61] 4. **Länsbostadsnämnderna: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	585 000	477 510
1951/52 (statsliggaren s. 329)	565 000	
1952/53 (förslag)	585 000	

Bostadsstyrelsen hemställer (skr. ²⁷/₈ 1951), att expensposten (utgift 1949/50 278 737, 1950/51 285 076; anslag 1951/52 310 000) uppräknas med 20 000 kronor. Med ledning av belastningssiffrorna för budgetåret 1950/51, vilka angivas inom parentes, och med hänsyn till inträdda prisstegringar beräknar styrelsen medelsbehovet på följande sätt: renhållning och städning 38 000 (32 347), skrivmaterialier, papper, blankettryck o. d. 40 000 (35 787), telegram, telefon och annonsering 58 000 (54 162), inköp och underhåll av inventarier 50 000 (44 278), bränsle, lyse och vatten 9 000 (8 317), hyror 120 000 (106 885) samt diverse 15 000 (11 603) kronor. Uppräkningen av hyresposten har föränletts av — förutom ökade bränslekostnader — att två nämnder komma att inflytta i nya lokaler.

Statskontoret föreslår, att anslagsposten till reseersättningar (utgift 1950/51 187 086; anslag 1951/52 250 000) nedsättes till 225 000 kronor. Av det till expenser för innevarande budgetår anvisade beloppet ha ca 25 000 kronor beräknats till inköp av utrustning för nytillkommande personal och av vissa vertikalskåp m. m. Med hänsyn såväl härtill som till belastningen bör posten enligt ämbetsverkets mening kunna nedsättas rätt avsevärt, även om skälighänsyn tages till de stegrade kostnaderna.

Departementschefen.

Länsbostadsnämndernas ingenjörspersonal har innevarande budgetår förstärkts. På grund härav och med hänsyn till den ytterligare överflyttning av arbetsuppgifter från styrelsen till nämnderna som planeras, bör anslagsposten till reseersättningar uppföras med oförändrat belopp. Även bostadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet till expenser bör på grund av decentraliseringen godtagas. Anslaget till omkostnader bör sålunda höjas med 20 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsbostadsnämnderna*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 585 000 kronor.

[62] 5. **Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån.** För förbättrande av bostadsförhållandena ha för budgetåret 1951/52 anvisats anslag dels under driftbudgeten (femte huvudtiteln) och dels under kapitalbudgeten. De anslag, som sålunda anvisats, framgå av följande uppställning.

A n s l a g		Belopp kronor
<i>Under femte huvudtiteln.</i>		
Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån, förslagsanslag		5 000 000
Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag		37 000 000
Särskilda bostadsrabatter, reservationsanslag		1 650 000
Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag		7 500 000
Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag ...		8 000 000
Bidrag till jämförande byggnadskostnadsutredning, reservationsanslag		50 000

Under statens utlåningsfonder.

Lånefonden för bostadsbyggande, investeringsanslag	265 000 000
--	-------------

Under fonden för låneunderstöd.

Tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, investeringsanslag	50 000 000
Lån till anordnande av kollektiva tvätterier, investeringsanslag	1 500 000

Anslaget till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet har anvisats å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1951/52.

Bostadsstyrelsen har (skr. ^{27/8} 1951) behandlat frågan om anslag för nästa budgetår i vad det gäller förbättrande av bostadsförhållandena. Styrelsen har under hänvisning till att vissa bostadspolitiska frågor äro föremål för prövning av 1951 års bostadsutredning ansett sig endast kunna preliminärt beräkna medelsbehovet för nästa budgetår. I sina beräkningar har styrelsen utgått från dels i huvudsak oförändrade grunder för lån- och bidragsgivningen, dels samma ram i lägenheter räknat för investeringarna under åren 1952 och 1953 som under år 1951, dels ock oförändrad byggnadskostnadsnivå och oförändrat läge på kreditmarknaden.

Bostadsstyrelsen har från angivna utgångspunkter kommit till följande preliminära beräkningar av medelsbehovet för nästa budgetår, nämligen under femte huvudtiteln: kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån 8 000 000 kronor, hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer 47 000 000 kronor, särskilda bostadsrabatter 1 950 000 kronor, bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden 8 500 000 kronor, bidrag till inrättande av pensionärshem 11 000 000 kro-

nor. Härjämte har styrelsen beträffande kapitalbudgeten tills vidare beräknat, att till lånefonden för bostadsbyggande skall anvisas ett investeringsanslag av 455 000 000 kronor, till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor, till lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder ett investeringsanslag av 1 100 000 kronor samt till lån till anordnande av kollektiva tvätterier ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Departementschefen.

Inom 1951 års bostadsutredning pågår f. n. en översyn av olika delar av lån- och bidragsgivningen för bostadsändamål. Utredningen skall i första hand överväga, vilka jämkningar i gällande bestämmelser, närmast i avseende på den hyrespolitiska målsättningen, kapitalsubventionerna och bostadsrabatterna, som böra företagas i anledning av byggnadskostnadernas stegring sedan år 1950. Enligt vad jag erfarit, kommer utredningen att avgiva sina huvudförslag hösten 1952. Det är emellertid nödvändigt att till prövning upptaga vissa frågor utan att avvakta ifrågavärande förslag. I en promemoria den 13 december 1951 har utredningen förordat dels vissa jämkningar i bestämmelserna rörande förbättringslån och bostadsrabatter, dels åtgärder beträffande sådana tertiärlån och tilläggs lån, som utestått under tio år. I promemoria den 31 december 1951 har bostadsutredningen vidare framlagt förslag beträffande de ändringar i gällande låne- och bidragsbestämmelser, som betingas av ett sammanförande av tertiärlån, tilläggs lån och egnahemslån i ett enda lån. Inom bostadsstyrelsen pågår dessutom en undersökning rörande byggnadskostnadsstegringens konsekvenser för bidragsgivningen till pensionärshem och pensionärsbostäder.

De ändringar i låne- och bidragsbestämmelserna, som på grundval av här nämnda utredningar böra vidtagas, kunna f. n. icke slutligt angivas. Till följd härav kunna säkra hållpunkter för bedömning av behovet av medel för nästa budgetår under bostadsanslagen ännu ej erhållas. Anslagen böra därför i statsverkspropositionen upptagas med endast preliminärt beräknade belopp. Följande anslag torde i detta sammanhang böra upptagas och anslagens belopp beräknas i enlighet med vad som framgår av denna sammanställning.

A n s l a g

Belopp
kronor

Under femte huvudtiteln.

Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån, förslagsanslag	8 000 000
Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag	47 000 000
Särskilda bostadsrabatter, reservationsanslag	1 950 000

	Belopp kronor
Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag	13 000 000
Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag ...	11 000 000

Under statens utlåningsfonder.

Lånefonden för bostadsbyggande, investeringsanslag	450 000 000
--	-------------

Under fonden för låneunderstöd.

Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, investeringsanslag	180 000 000
Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder, investeringsanslag	100
Lån till anordnande av kollektiva tvätterier, investeringsanslag	1 500 000

I fråga om anslagen å driftbudgeten kan jag sålunda godtaga bostadsstyrelsens preliminära beräkningar med undantag för anslaget till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden. Även om det icke f. n. är möjligt att taga ställning till frågan, vilka ändringar i bestämmelserna rörande förbättringslån, som böra vidtagas i anledning av stegringen av byggnadskostnaderna, torde behovet av medel kunna beräknas stiga med i varje fall 5 000 000 kronor under nästa budgetår. Anslaget bör därför preliminärt upptagas med 13 000 000 kronor.

Bestämmande för storleken av anslaget till lånefonden för bostadsbyggande blir den beräknade omfattningen av utbetalningar av tertiärlån och egnahemslån, vilka beviljats under föregående budgetår. Beräkningarna äro osäkra främst på grund av ovisshet rörande den utsträckning i vilken lån behöva fördjupas till följd av kreditmarknadsläget. Det är jämväl svårt att förutse i hur många fall förskott på egnahemslån och förbättringslån komma att utbetalas. Det må vidare anmärkas, att ett samband råder mellan byggnadskostnadernas höjd, tillägglånenens storlek och tertiärlångivningens omfattning. Bostadsstyrelsen har i sina preliminära beräkningar av ifrågavarande anslag utgått från att tertiärlån och egnahemslån behöva fördjupas under nästa budgetår i ungefär den utsträckning, som har gällt under senare tid. Detta antagande kan jag godtaga. Den utvidgning av tillägglångivningen, som följer av de nya bestämmelserna om dylika lån, vilka trädde i kraft den 1 januari detta år, motiverar dock en mindre jämkning nedåt av det av bostadsstyrelsen beräknade beloppet. Å andra sidan bör, utöver vad styrelsen angivit, ett belopp av ca 10 000 000 kronor beräknas för ytterligare tertiärlån till iordningställande av skyddsrum i vissa under åren 1946—48 uppförda bostadsfastigheter, där skyddsrummen icke tidigare ställts i ordning. På grund av vad sålunda anförts beräknar jag preliminärt anslaget till lånefonden för bostadsbyggande till 450 000 000 kronor.

Det av mig upptagna anslaget till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet överensstämmer i stort sett med det av 1951 års bostadsutredning i dess promemoria den 31 augusti 1951 med förslag till provisoriska åtgärder för bostadsbyggandet beräknade behovet av medel för nästa budgetår. Anslaget till lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder torde böra upptagas med endast ett formellt belopp på grund av den betydande reservationen å anslaget. Av samma anledning torde till lån till kollektiva tvätterier böra beräknas oförändrat anslag, 1 500 000 kronor.

Medan jag under de fyra nästföljande punkterna och under kapitalbudgeten gör framställning om beräkning av övriga anslag för ifrågavarande ändamål, hemställer jag här, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnads-lån* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 8 000 000 kronor.

[63] 6. **Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer.** Åberopande vad jag under nästföregående punkt anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 47 000 000 kronor.

[64] 7. **Särskilda bostadsrabatter.** På grund av vad jag anfört under punkten 62 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Särskilda bostadsrabatter* för budgetåret 1952/53 beräkna ett reservationsanslag av 1 950 000 kronor.

[65] 8. **Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden.** Åberopande vad jag förut under punkten 62 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden* för budgetåret 1952/53 beräkna ett reservationsanslag av 13 000 000 kronor.

[66] 9. **Bidrag till inrättande av pensionärshem.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 62 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till inrättande av pensionärshem* för budgetåret 1952/53 beräkna ett reservationsanslag av 11 000 000 kronor.

[67] 10. Statens nämnd för samlingslokaler.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	25 600	26 969
1951/52 (statsliggaren s. 331)	25 600	
1952/53 (förslag)	28 900	

Yrkanden.

Statens nämnd för samlingslokaler har (skr. ^{30/8} 1951) hemställt, att anslaget höjes med 3 800 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Ersättning till ordförande och ledamöter för mistade avlöningsförmåner		200
2. Höjda arvoden till:		
nämndens arkitekt	1 100	
medhjälpare åt sekreteraren	300	
3. Tillfällig skrivhjälp	336	
4. Löneklassuppflyttning	348	
5. Höjningen av det rörliga tillägget	1 216	
6. Sjukvård	400	
7. Reseersättningar	300	
	4 000	200
	+ 3 800	

Motivering.

2. Arkitektarvodet, som f. n. är 300 kronor i månaden, har tidigare varit 400 kronor i månaden. Arvodet bör ånyo höjas till sistnämnda belopp.

Nämnden har under hela budgetåret 1950/51 haft en sekreterare samt en medhjälpare åt denne. Arvoden till dessa ha utgått med 250 resp. 200 kronor i månaden. Genom anlitande av besparingar under sakkunnigposten har nämnden fr. o. m. den 1 april 1951 kunnat anställa ytterligare en medhjälpare åt sekreteraren mot ett månatligt arvode av 175 kronor. Med hänsyn till den starkt ökade arbetsbelastningen hos nämnden måste det antagas, att nämnden även i fortsättningen kommer att vara i behov av sistnämnda arbetskraft. Arvodet bör höjas till 200 kronor i månaden, då arbetsuppgifterna överensstämmer med den tidigare anställda medhjälparens.

6. Utgift 1950/51 534, anslag 1951/52 100.

7. Utgift 1950/51 953, anslag 1951/52 700.

Yttrande.

Statskontoret kan icke tillstyrka de föreslagna arvodeshöjningarna. Ämbetsverket föreslår, att det för avlöningar — bortsett från rörligt tillägg — avsedda beloppet höjes med 700 kronor.

Departementschefen.

Jag kan icke tillstyrka, att, till höjning av arvodena åt nämndens personal beräknas högre belopp än 900 kronor. De under punkterna 1 samt 3—7

i nämndens förslag upptagna beloppen kan jag godtaga. Ånslaget bör därför höjas med (900 + 2 600 — 200) 3 300 kronor och upptagas till (25 600 + 3 300) 28 900 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Statens nämnd för samlingslokaler* för budgetåret
1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 28 900 kronor.

[68] 11. **Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler.** Under denna rubrik har fr. o. m. budgetåret 1947/48 anvisats ett obetecknat anslag av 15 000 kronor, varav 5 000 kronor utgått till envar av följande sammanslutningar, nämligen Bygdegårdarnas riksförbund, Folkets husföreningarnas riksorganisation och Ordenshusens riksförening såsom bidrag till vederbörande sammanslutnings verksamhet under budgetåret.

I överensstämmelse med förslag av 1950 års besparingsutredning beräknade Kungl. Maj:t icke några medel för här ifrågavarande ändamål under innevarande budgetår. Riksdagen anvisade emellertid oförändrat belopp (statsliggaren s. 332).

Statens nämnd för samlingslokaler har (skr. ³⁰/₈ 1951) framhållit, att anslaget visat sig vara till stort gagn för den av nämnden bedrivna verksamheten, icke minst genom att representanter för riksorganisationerna på begäran av nämnden förebringat utredning i vissa av de hos nämnden anhängiga ärendena. Nämnden föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Statskontoret erinrar, att Kungl. Maj:t icke beräknat medel för ändamålet under innevarande budgetår. De skäl, som av nämnden nu anförts för anslagets bibehållande, böra ej föranleda ändrad ståndpunkt i frågan. Ämbetsverket föreslår därför, att anslaget indrages för nästa budgetår.

Departementschefen.

Anslag synes böra äskas med oförändrat belopp för nästa budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[69] 12. **Bidrag till anordnande av allmänna samlingslokaler.** För att tillgodose behovet inom en ort av allmänna samlingslokaler må enligt kungörelsen nr 913/1942 (ändr. 354/1945) på vissa villkor bidrag av statsmedel beviljas kommun eller lån av dylika medel beviljas bolag, förening eller stiftelse. Till *bidrag* för angivna ändamål ha för budgetåren 1942/43 och 1945/46 anvisats reservationsanslag av 1 500 000 resp. 1 000 000 kronor. Reservationen å anslaget utgjorde vid utgången av budgetåret 1950/51 ca

2 239 000 kronor, varav endast en mindre del var disponerad genom beslut om bidrag. För innevarande budgetår har anvisats ett formellt belopp av 100 kronor (statsliggaren s. 332). Anslag till *lån* för ändamålet ha anvisats å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd.

Statens nämnd för samlingslokaler har (skr. ^{30/8} 1951) upplyst, att nämnden under budgetåret 1949/50 tillstyrkt 3 ansökningar om statsbidrag med sammanlagt 61 000 kronor samt under budgetåret 1950/51 7 ansökningar med tillhoppa 227 000 kronor. Med hänsyn till reservationen å anslaget erfordras icke särskild medelsanvisning för budgetåret 1952/53.

Departementschefen.

Bidrag till anordnande av allmänna samlingslokaler — vilka endast kunna tillerkännas kommuner — ha sökts endast i ett relativt litet antal fall. Frågan om formerna för stöd vid anordnande av allmänna samlingslokaler torde komma att behandlas av bostadskollektiva kommittén. Behållningen å anslaget bör emellertid tills vidare stå till förfogande dels för utbetalning av tidigare beviljade bidrag dels ock för beviljande, i den mån sådant ifrågakommer, av nya bidrag enligt gällande regler. Anslaget bör uppföras å riksstaten med ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av allmänna samlingslokaler* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

BOSÄTTNINGSLÅN.

[70] 13. Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	60 000	49 974
1951/52 (statsliggaren s. 332)	60 000	
1952/53 (förslag)	60 000	

I enlighet med förslag av fullmäktige i riksbanken (skr. ^{27/9} 1951) bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[71] 14. Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	180 000	164 816
1951/52 (statsliggaren s. 332)	175 000	
1952/53 (förslag)	175 000	

Fullmäktige i riksbanken ha (skr. 27/9 1951) anført, att ersättningsbeloppet icke ens tillnärmelsevis täcka riksbankens verkliga kostnader för förvaltningen av bosättningslånefonden. Frågan om nya ersättningsgrunder bör dock anstå i avbidan på resultatet av pågående undersökningar angående rationaliseringsmöjligheterna i riksbanken.

Med utgångspunkt från i stort sett oförändrad lånefrekvens och oförändrade ersättningsgrunder ha fullmäktige beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 175 000 kronor.

Departementschefen.

Jag har icke något att erinra mot vad fullmäktige anført. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

E. Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd.

[72] 1. Försäkringsrådet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	557 000	597 334
1951/52 (statsliggaren s. 332)	569 000	
1952/53 (förslag)	698 000	

Yrkanden.

Försäkringsrådet har (skr. ²⁴/s 1951) hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 145 000 kronor.

1. 2 ordförandearvoden	2 400
2. Höjning av arvoden å arbetsgivar- och arbetarrepresentanterna	3 984
3. Höjning av arvoden å läkarledamöterna	5 292
4. Ytterligare medel till ersättning å sakkunniga och å suppleanter för arbetsgivar- och arbetarrepresentanterna	15 024
5. Tillsyn av ämbetslokaler och av städning	400
6. Omräkning:	
reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar	1 725
chefslöneregleringen och ökning av rörligt tillägg	116 314
	<u>Summa kronor 145 139</u>

Försäkringsrådet föreslår vidare, att expeditionsvakttjänsten i Ce 9 ombildas till ordinarie tjänst.

Motivering.

1. Motsvarande förslag gjordes inför budgetåret 1951/52 men bifölls icke av statsmakterna. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till V ht 1951 s. 96.

2. Arbetsgivar- och arbetarrepresentanterna uppbära arvoden om 3 504 kronor för år. Frånsett plenisammanträdena — 8 å 10 om året — deltaga representanterna i genomsnittligt 47 sammanträden per år. Härtill kommer genomgång av ärenden före varje veckosammanträde och förarbeten före plenisammanträdena samt konsultationer från arbetsgivares och skadades sida i ersättningsfrågor m. m. Representanterna ha hemställt om höjning av arvoden, vilka numera anses alltför låga med hänsyn till penningvärdets fall och i betraktande av den tid under vilken representanterna tagas i anspråk. Om den allmänna arvodesöversynen icke blir avslutad i tid, böra arvoden provisoriskt höjas till 4 500 kronor.

3. Till läkarledamöterna, som tjänstgöra under 42 veckor om året, utgå sedan april 1947 arvoden med 150 kronor för vecka, vilket med 12 ärenden per vecka för varje sådan ledamot motsvarar 12 kronor 50 öre per ärende. I petitaskrivelsen för budgetåret 1948/49 uttalade rådet, att arvodet till dessa

ledamöter borde baseras på en ersättning av 15 kronor för ärende. Då ersättningsbeloppen fastställts så sent som år 1947 förklarade sig emellertid föredragande departementschefen icke då kunna förorda ytterligare höjning av desamma (V ht 1948 s. 98). Med hänsyn till bl. a. penningvärdesförskjutningen anser rådet nu, att arvoden böra utgå efter 16 kronor för ärende. För föredragningsvecka skulle sålunda utgå (12×16) 192 kronor och alltså för 42 veckor 8 064 kronor för ledamot eller för de tre ledamöterna sammanlagt 24 192 kronor.

4. Under delposten till ersättningar till sakkunniga samt till suppleanter för ledamöter, som representera arbetsgivarna eller arbetarna m. m., har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 24 984 kronor. Utgifterna under denna delpost uppgingo under budgetåren 1948/49—1950/51 till resp. 31 967, 31 177 och 32 304 kronor. I ett flertal läkarräkningar ha under senare tid för skriftliga utlåtanden debiterats arvoden efter väsentligt högre taxa än tidigare. Det synes oundvikligt, att ersättningarna höjas jämväl i fråga om de läkare, vilka anlitas såsom sakkunniga. Vidare böra suppleanterna för arbetsgivar- och arbetarrepresentanterna erhålla höjning av dagarvoden från 15 till 20 kronor.

5. Ersättningen som tidigare utgått med 400 kronor har med stöd av gällande avlöningsreglemente höjts till 800 kronor. Tillsynen är särskilt tidskrävande, då rådets lokaler äro förlagda till två skilda fastigheter.

Yttrande.

Statskontoret finner en ökning av antalet ordförandearvoden i och för sig befogad i betraktande av de numera vunna erfarenheterna av rådets personalorganisation men anser sig med hänsyn till det statsfinansiella läget icke kunna tillstyrka förslaget på denna punkt. Frågan om höjning av arvoden till partsrepresentanter och läkarledamöter bör prövas i samband med översynen av arvoden till ledamöter i statliga organ. Posten till ersättningar till sakkunniga m. fl. bör med hänsyn till belastningen under budgetåren 1948/49—1950/51 uppräknas med 5 000 kronor. Den av rådet medgivna höjningen av arvodet för viss tillsyn bör ej föranleda särskild medelsanvisning. Föreslagen ordinariesättning av en expeditivsvaktjänst avstyrkes.

Departementschefen.

I likhet med försäkringsrådet anser jag det påkallat att vissa arvoden höjas. Jag är emellertid icke beredd att helt biträda rådets förslag i fråga om höjningarnas storlek. Jag föreslår, att arbetsgivar- och arbetarrepresentanternas årsarvoden höjas från 3 504 kronor till 3 900 kronor, att läkarledamöterna erhålla arvoden efter 7 000 kronor om året mot f. n. 6 300 kronor samt att ersättningen till suppleant för arbetsgivar- eller arbetarrepresentant höjes från 15 till 20 kronor för dag. Posten till ersättningar till sakkunniga m. fl. bör med hänsyn härtill och till den genomsnittliga belastningen under budgetåren 1948/49—1950/51 höjas till 30 400 kronor. De av

mig nu förordade höjningarna kräva en uppräknings av arvodesposten med 9 100 kronor.

I övrigt kan jag icke biträda försäkringsrådets förslag utom vad avser omräkningsposterna, vilka medföra en ökning av medelsbehovet med 118 039 kronor.

Till det försäkringsråd, som jämte försäkringsrådets ordförande tjänstgör såsom gruppordförande, utgår f. n. ett arvode av 1 200 kronor. Detta arvode bör höjas med 300 kronor till 1 500 kronor.

Slutligen föreslår jag, under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i proposition den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m., att två kanslibitträdestjänster i Ca 11 utbytas mot lika många kontoristtjänster i Ca 13, samt att en kanslibitträdestjänst i Ce 11 inrättas i utbyte mot en bitträdestjänst i reglerad befordringsgång. Härför erforderlig anslagsökning beräknar jag till 1 416 kronor.

Jag föreslår alltså, att anslaget höjes med (9 100 + 118 039 + 300 + 1 416) 128 855 kronor eller i avrundat belopp 129 000 kronor. Medelsbehovet fördelar sig på de skilda anslagsposterna på följande sätt:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 345 000 (+ 11 700) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 68 500 (+ 9 400) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 132 200 (+ 6 500) kronor;

rörligt tillägg 152 300 (+ 101 400) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att å personalförteckningen för försäkringsrådet 2 kanslibitträdestjänster i Ca 11 skola utbytas mot 2 kontoristtjänster i Ca 13;

b) godkänna följande avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	345 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	68 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	132 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	152 300
Summa kronor	698 000;

c) till *Försäkringsrådet*: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 698 000 kronor.

[73] 2. **Försäkringsrådet: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	28 400	27 432
1951/52 (statsliggaren s. 333)	24 400	
1952/53 (förslag)	28 100	

Försäkringsrådet har (skr. ²⁴/₈ 1951) hemställt om höjning av posten till övriga expenser med 3 000 kronor, varav för telefon 1 300 kronor (huvudsakligen höjda avgifter) och för skrivmaterialier 1 700 kronor (allmänna prisstegringar).

Statskontoret föreslår, att delposten till sjukvård, nu 1 800 kronor, med hänsyn till belastningen under budgetåret 1950/51 — 2 608 kronor — höjes med 700 kronor. Beträffande posten till övriga expenser förutsättes en skälig procentuell förhöjning enligt enhetliga grunder.

Departementschefen.

Jag biträder försäkringsrådets och statskontorets förslag, vilka innebära, att anslaget bör höjas med 3 700 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försäkringsrådet: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 28 100 kronor.

[74] 3. **Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	5 291 000	5 403 268
1951/52 (statsliggaren s. 334)	4 975 000	
1952/53 (förslag)	6 087 000	

Riksförsäkringsanstalten påbörjade år 1949 en serie undersökningar rörande möjligheterna att rationalisera arbetet inom anstalten och därigenom bl. a. minska personalbehovet. Det första steget mot anstaltens omorganisation togs, då statsmakterna på anstaltens förslag år 1950 (prop. nr 169; rd. skr. nr 205) beslöto vissa omläggningar inom de delar av anstalten, vilka sysslade med försäkringsplikt, premiedebitering och det skaderegleringsarbete, som avser sjukpenning och läkarvårdersättning enligt olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringslagarna. Byrån för försäkringsplikts- och fiskarförsäkringsärenden indrogs och i stället uppsattes en ny byrå, fjärde skaderegleringsbyrån, till vilken fördes följande skaderegleringsärenden, nämligen från första skaderegleringsbyrån yrkessjukdomsärenden, från andra skaderegleringsbyrån ärendena rörande statens arbetare och från den indragna byrån fiskarförsäkringsärendena. Återstoden av den indragna byrån, försäkringspliktsavdelningen, uppgick i försäkringsbyrån, vilken liksom första skaderegleringsbyrån underkastades en genomgripande omorganisation. Huvuddelen av kontorspersonalen å första och fjärde skaderegleringsbyråerna sammanfördes i en för dessa byråer gemensam expedition; i denna expedition skulle bl. a. det för byråerna i fråga gemensamma

skaderegistret föras. Omläggningarna, som i princip skulle genomföras den 1 januari 1951, bedömdes medgiva en minskning med sammanlagt 92 befattningshavare. — Ett andra led i anstaltens omorganisation beslöts år 1951, då riksdagen godkände ett omorganisationsförslag avseende återstoden av andra skaderegleringsbyrån (livränteavdelningen) samt administrativa byrån (prop. nr 43, rd. skr. nr 85). Den härvid beslutade personalminskningen uppgick till 12 personer. Omorganisationen skulle i denna del genomföras den 1 juli 1951. — För ett smidigt genomförande av de båda omorganisationsetapperna anvisades för budgetåren 1950/51 och 1951/52 vissa medel för övergångsanordningar.

Riksförsäkringsanstalten har (skr. ¹³/₁₀ 1951) för budgetåret 1952/53 räknat med i stort sett oförändrad arbetsbörda. Endast i fråga om militärsättningsärenden föreligger en mera markant utveckling; antalet dylika ärenden ökade nämligen från 2 654 under budgetåret 1949/50 till 3 588 under budgetåret 1950/51. I vad mån ett genomförande av socialvårdskommitténs förslag angående yrkesskadeförsäkringslag m. m. kan komma att påverka arbetsbördan undandraget sig f. n. anstaltens bedömande.

Innan riksförsäkringsanstaltens beräkningar för nästa budgetår behandlas, torde här få lämnas en redogörelse för vad anstalten i samband med sin anslagsframställning anfört rörande genomförandet av 1950 och 1951 års omorganisationsbeslut. Anstalten anför härom i huvudsak följande.

Huvudprinciperna i de år 1950 godkända organisationsförslagen ha visat sig riktiga och förslagen ha praktiskt väl låtit sig förverkliga. Omläggningen av premiedebiteringen har i allt väsentligt kunnat genomföras i enlighet med planen. Vidkommande arbetet med skaderegleringen har en betydligt snabbare handläggning av det stora antalet okomplicerade skadeärenden kommit till stånd. Medan regleringen av dessa ärenden före omorganisationen vanligen tog ca 8 dagar i anspråk, sker den nu i regel på ungefär hälften av denna tid. En viss tidsvinst kommer även de övriga ärendena till godo. Anstalten strävar efter att än ytterligare nedbringa behandlingstiden.

I fråga om skaderegleringen ha emellertid vissa svårigheter uppstått. Huvudsakligen på grund av vissa lokalsvårigheter kunde omläggningen icke ske förrän i början av mars 1951. På grund av omläggningens avsevärda omfattning ha vidare vissa driftstörningar uppträtt. Sedan personalen på särskilt utsatta punkter förstärkts, kunde den i början uppkommande arbetsbalansen avarbetas, och från början av maj 1951 ha arbetsuppgifterna i stort sett kunnat lösas tillfredsställande. Erfarenheterna visa dock, att behovet av personal är större än vad som förutsågs i organisationsplanen. Reservpersonalen är för knappt tilltagen. Anstalten har för ifrågakvarande arbete övervägande kvinnlig personal, som ofta måste beviljas tjänstledighet av familjesociala skäl. En rätt stor del av personalen befinner sig vidare i högre åldersklasser som lättare än yngre drabbas av rubbningar i hälsotillståndet. Dessutom har uppskattningen av det faktiska personalbehovet för en del arbetsuppgifter visat sig för låg. På grund av vad sålunda anförts

ha i förhållande till organisationsplanen vissa personalförändringar blivit nödvändiga. Ett mindre antal befattningar ha höjts utöver de ursprungligen avsedda lönegradsplaceringarna (5 kontorsbiträden å expeditionen ha erhållit förordnanden som kanslibiträden i Ce 11). Vidare ha vissa förstärkningar tills vidare skett i fråga om såväl amanuens- och kontorsskrivarpersonal å skaderegleringsbyråerna som biträdespersonal å expeditionen. På grund av denna förstärkning beräknas personalminskningen stanna vid ca 70 befattningshavare i stället för 92. På längre sikt bör dock personalbehovet kunna ytterligare nedbringas, sedan personalen blivit mera förfaren med arbetet enligt den nya organisationen.

I organisationstekniskt hänseende ha vidare i vissa fall avvikelser gjorts från de ursprungliga planerna. Sålunda har skaderegistret hänförs till försäkringsbyrån i stället för till expeditionen. Vissa arbetsuppgifter, som avsetts skola utföras av granskningspersonal å första skaderegleringsbyrån, ha vidare överflyttats till expeditionspersonalen.

Vad därefter beträffar den år 1951 beslutade omorganisationen av andra skaderegleringsbyrån har denna, väsentligen av brist på tjänstelokaler, måst uppskjutas i vad avser det på biträdespersonalen ankommande arbetet. Den personalminskning, som beräknats kunna genomföras, bör därför anstå tills vidare och intill dess ytterligare tjänsterum beretts anstalten.

Yrkanden.

Riksförsäkringsanstalten har hemställt, att anslaget för nästa budgetår höjes med 1 185 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Fjärde skaderegleringsbyrån:		
fortsatt omorganisation av avdelningen för statens arbetare	16 284	
2. Administrativa byrån:		
administrativa avdelningen	2 784	
rättsavdelningen	3 204	
byrån i övrigt	2 196	
3. Tredje skaderegleringsbyrån (militärsättningsbyrån):		
1 förste byråsekreterare Ce 27 i st. f. vikariatslöneförordnande i 27 lönegraden	—	
4. 1 personalkonsulent Ce 24	13 572	
5. Jämkningsav 1950 och 1951 års omorganisation...	174 984	
6. Omräkningar:		
a) belopp avsett för övergångsanordningar		30 000
b) löneklassuppflyttningar och reglerad befördringsgång	80 000	
c) merkostnader för sommarvikarier på grund av allmänna löneförhöjningar	10 000	
d) ökning av rörligt tillägg	911 000	
e) avrundning	976	
	<u>1 215 000</u>	<u>30 000</u>
	+ 1 185 000	

Riksförsäkringsanstalten hemställer därjämte, att 6 byråsekreterarbefattningar och 2 aktuariefattningar i Ce 24 måtte ordinariesättas.

Motivering.

1. *Fjärde skaderegleringsbyrån.* I denna byrå ingår bl. a. avdelningen för statens arbetare (»statsskadeavdelningen»). Vid byråns tillkomst medhans icke en detaljgenomgång av de olika avdelningarnas arbetssätt. Organisationsarbetet begränsades väsentligen till en utformning av byråns grundorganisation. Vissa svårigheter ha sedermera förelegat att rationellt inordna statsskadeavdelningen i det nya organisationssystemet för anstalten i övrigt. För att möjliggöra detta samt erhålla en snabbare och effektivare skadereglering har en översyn av avdelningens arbetssätt befunnits påkallad. Undersökningen har dock icke berört den del av biträdespersonalen, som genom 1950 års omorganisation inordnats i den för första och fjärde skaderegleringsbyråerna gemensamma expeditionen och redan i detta sammanhang minskades.

Enligt den av 1950 års riksdag beslutade principorganisationen fungerar f. n. byråchefen jämväl som avdelningschef å statsskadeavdelningen. Personalen därstädes utgöres i övrigt av en förste byråsekreterare i Ce 27, fyra byråsekreterare i Ce 24, fyra amanuenser i reglerad befordringsgång samt två kontorsskrivare i Ca 19.

Det nuvarande arbetsförfarandet å statsskadeavdelningen karakteriseras vad beträffar regleringen av olycksfallsersättning under sjukdomstid av en uppdelning av beslutanderätten på ett flertal befattningshavare. Ett ärende blir ofta ur en och samma synpunkt föremål för handläggning av flera tjänstemän, vilket medför en onödig tidsutdräkt. Ärendenas bedömning bör koncentreras till ett färre antal befattningshavare, utrustade med vidsträcktare beslutanderätt än hittills. Vad beträffar livränteprövningen sker denna f. n. i första hand utan hänsynstagande till 11 § olycksfallsförsäkringslagen (avdrag för förmåner som i anledning av olycksfallet utgivas på annan grund än olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser); prövning i sistnämnda hänseende verkställes för sig och av särskilda befattningshavare, sedan den egentliga livräntebedömningen avslutats. Dessa båda prövningsmoment böra avverkas i ett sammanhang.

Statsskadeavdelningen bör organiseras på två sektioner, vardera under en förste byråsekreterare i Ce 29. Första sektionen bör handlägga samtliga frågor rörande ersättning under sjukdomstid. Regleringen av ärenden angående invaliditets- och dödsfallsersättning med däri ingående prövning jämlikt 11 § olycksfallsförsäkringslagen bör ske å andra sektionen. Vid bifall till anstaltens förslag kunna en förste byråsekreterarbefattning i Ce 27 och en byråsekreterarbefattning i Ce 24 indragas.

Slutligen föreslås, att en förste kontorsskrivarbefattning i Ce 21 inrättas å statsskadeavdelningen. Befattningshavaren skall bl. a. mottaga besök och besvara telefonförfrågningar från allmänheten, kollationera och under-

teckna utredningsskrivelser samt biträda granskarna med vissa utrednings- och läkarvårdsärenden.

2. *Administrativa byrån.* Inför innevarande budgetår föreslog riksförsäkringsanstalten, att vissa tjänster skulle uppflyttas i lönegrad och att andra tjänster skulle utbytas mot högre sådana. Anstaltens förslag bifölles endast i begränsad omfattning. Anstalten hemställer nu om förnyad prövning i vissa hänseenden.

Ett från innevarande budgetår medgivet vikariatslöneförordnande i 27 lönegraden å administrativa avdelningen bör uppflyttas till 29 lönegraden. Å samma avdelning bör kassören uppflyttas från Ca 18 till Ca 19, varjämte det kanslibitråde, som tjänstgör närmast under kassören, bör utbytas mot en kontorist i Ce 13. Å rättsavdelningen bör en fr. o. m. innevarande budgetår inrättad förste byråsekreterartjänst höjas från Ce 27 till Ce 29 och en byråsekreterartjänst i Ce 24 utbytas mot en förste byråsekreterartjänst i Ce 27. Beträffande administrativa byrån i övrigt föreslås, att materialförvaltarbefattningen och tjänsten som föreståndare för huvudförrådet uppflyttas från Ca 16 till Ca 18 resp. från Ce 11 till Ce 13 samt att ett kontorsbiträde i Ca 8 (föreståndarinnan för telefonväxeln) utbytes mot ett kanslibitråde i Ce 11.

3. *Tredje skaderegleringsbyrån.* Anstalten föreslog inför innevarande budgetår, att ett vikariatslöneförordnande i 27 lönegraden skulle utbytas mot en byråsekreterartjänst i Ca 27. Motiveringen framgår av propositionen 1951: 43, s. 6. Anstalten föreslår nu, att förordnandet utbytes mot en förste byråsekreterartjänst i Ce 27.

4. *Personalkonsulent.* Erfarenheten har visat, att särskilt den till ca 450 personer uppgående kvinnliga biträdespersonalen har ett starkt behov av att såväl i tjänstefrågor som i privata spörsmål kunna rådgöra med en person, som ej betraktas som en befattningshavare för tillvaratagande av enbart anstaltens intressen.

5. *Jämknings av 1950 och 1951 års omorganisation.* Såsom inledningsvis anförts ha vissa förstärkningar ansetts böra vidtagas i förhållande till den år 1950 godkända organisationsplanen för skaderegleringen, varjämte anstalten förordat uppskov med den år 1951 beslutade omorganisationen av andra skaderegleringsbyrån i vad avser minskning av biträdespersonalen. Förstärkningarna å första och fjärde skaderegleringsbyråerna samt den för dem gemensamma expeditionen utgöras av 2 amanuensaspiranter, 1 kontorsskrivare, 4 kanslibiträden och 14 befattningshavare i den reglerade befordringsgången för biträdespersonal, innebärande en merkostnad av ca 134 000 kronor för budgetår. Uppskovet med omläggningarna av andra skaderegleringsbyrån medför tills vidare en kostnadsökning med ca 41 000 kronor för budgetår.

6. Omräkningar.

a) För innevarande budgetår har ett belopp av 30 000 kronor avsetts för övergångsanordningar i samband med organisationsförändringarna. Med

de jämkningar i organisationen, som anstalten föreslagit, blir detta belopp ej erforderligt under nästa budgetår.

c) Anstalten använder i stor utsträckning skolflickor som vikarier under sommarmånaderna. Arvoden till dessa utgå i sin helhet från icke-ordinarie-posten. Den allmänna löneförhöjningen genom ökning av det rörliga tillägget bör inräknas under nämnda anslagspost.

Yttranden.

Statskontoret anser, att de båda sektionsscheffsbefattningarna å stats-skadeavdelningen i avvaktan på tjänsteförteckningsrevisionen icke böra placeras högre än i Ce 27. Ämbetsverket har vidare icke blivit övertygat om att arbetsuppgifterna för den föreslagne förste kontorsskrivaren i Ce 21 motivera högre lönegradsplacering än som kontorsskrivare i 19 lönegraden. För de ånyo framförda förslagen om ändrad lönegradsplacering för vissa befattningar, som vid 1951 års riksdag varit föremål för statsmakternas prövning, ha icke anförts skäl, som böra föranleda ändring av statsmakternas tidigare beslut. Medel böra i rådande läge ej heller anvisas för inrättande av en tjänst som personalkonsulent. I övrigt har riksförsäkringsanstaltens framställning icke givit anledning till särskilt uttalande.

Statens lönenämnd, som avgivit utlåtande över riksförsäkringsanstaltens framställning i vad avser omorganisation av statsskadeavdelningen samt frågan om anställande av en personalkonsulent, har icke funnit anledning till erinran mot de för tjänstemän å statsskadeavdelningen föreslagna lönegradsplaceringarna. Beträffande den föreslagna personalkonsulenttjänsten erinrar nämnden, att befattningshavare med motsvarande uppgifter finnas vid vissa kommunikationsverk och vid karolinska sjukhuset. Vid kommunikationsverken äro konsulenterna placerade i 19, 23, 24 och 25 lönegraderna, varvid de högst placerade avsetts för en personal på 2 000—5 000 befattningshavare. I fråga om konsulenttjänsten vid karolinska sjukhuset har nämnden i vederbörligt utlåtande icke ansett sig kunna tillstyrka högre placering än i 17 lönegraden. Nämnden ifrågasätter om det vid riksförsäkringsanstalten icke skulle tills vidare vara tillfyllest med en deltidsanställd konsulent; i vart fall bör endast extra anställning tills vidare komma i fråga. Lönenämnden är icke beredd tillstyrka högre lönegradsplacering än i 17 lönegraden.

Departementschefen.

Genom den år 1950 beslutade omorganisationen överfördes ärendena rörande statens arbetare jämte vissa andra ärendesgrupper till den därför särskilt inrättade fjärde skaderegleringsbyrån. Vid den utformning, som byrån då erhöll och som bl. a. innebar, att huvuddelen av byråns biträdespersonal inplacerades i en för första och fjärde skaderegleringsbyråerna gemensam expedition, förbigicks tills vidare själva skadegranskningsarbetet

å statsskadeavdelningen. Riksförsäkringsanstalten har nu gjort en översyn av organisationen i denna del och funnit vissa omläggningar nödvändiga dels för att inordna även detta avsnitt av anstaltens verksamhet i det nya organisationssystemet och dels för att erhålla en snabbare skadereglering. Anstalten föreslår, att avdelningens nuvarande tre grupper ersättas med två sektioner, envar under omedelbar ledning av en förste byråsekreterare. Genom att beslutanderätten i större utsträckning än hittills delegeras till sektionscheferna och till skadegranskarna kan behandlingen av varje enskilt skadeärende koncentreras till ett mindre antal tjänstemän än hittills varit fallet. De båda förste byråsekreterarna skola placeras i Ce 29; vidare skall avdelningens personal förstärkas med en förste kontorsskrivare i Ce 21 med uppgift att avlasta skadegranskarna vissa arbetsuppgifter av mera rutinmässig karaktär. Någon ytterligare minskning av personalen kan ej ske utöver den som följt av 1950 års omorganisation.

Den föreslagna uppläggningsen av skadegranskningsarbetet på statsskadeavdelningen förefaller åtskilligt mer rationell än den nuvarande arbetsordningen. Framför allt finnes anledning antaga, att skaderegleringen med det föreslagna systemet kommer att löpa snabbare. Jag biträder därför anstaltens förslag i princip. Emellertid är jag icke f. n. beredd att tillstyrka, att sektionscheferna erhålla en så hög löneställning som i 29 lönegraden; enligt min mening böra de tills vidare vara placerade i Ce 27. Då avdelningen redan förfogar över en dylik tjänst, inskränker jag mig således till att föreslå, att en byråsekreterarbefattning i Ce 24 utbytes mot en förste byråsekreterartjänst i Ce 27. Frågan om inrättande av en förste kontorsskrivartjänst bör tills vidare anstå; det bör undersökas, huruvida icke ifrågakommande arbetsuppgifter kunna handhavas av exempelvis någon av de kontorsskrivare, över vilka avdelningen förfogar. Merkostnaden för den nya förste byråsekreterartjänsten kan beräknas till 1 572 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har i fråga om administrativa byrån och militärsättningsbyrån upprepat vissa förslag, vilka behandlats av 1951 års riksdag. Jag är icke beredd att nu förorda dessa förslag. Ej heller anser jag mig kunna tillstyrka inrättandet av en personalkonsulenttjänst.

Då 1950 och 1951 års omläggningar beslötos, förutsattes att jämkningar i organisationsplanerna kunde bli erforderliga. Omläggningarna borde därför genomföras under en lämpligt tillmätt övergångsperiod, under vilken av erfarenheterna påkallade justeringar kunde vidtagas (prop. 1950: 169, s. 23). Påkallade ändringsförslag skulle inflyta i anstaltens anslagsskrivelse för budgetåret 1952/53 (prop. 1951: 43, s. 12). Särskilda medel anvisades för budgetåren 1950/51 och 1951/52 i syfte att medgiva en gradvis övergång till den nya organisationen och för att säkra medelsbehovet vid eventuella jämkningar. Riksförsäkringsanstalten har nu anmält dels att anstalten anser sig böra räkna med att personalminskningen enligt 1950 års omorganisation åtminstone tills vidare stannar vid ca 70 befattnings-

havare i stället för 92 och dels att de av 1951 års riksdag beslutade indragningarna å andra skaderegleringsbyrån böra anstå tills anstaltens ämbetslokaler ombyggs. Anstalten har fördenskull hemställt, att å avlöningsanslaget för nästa budgetår medel åter anvisas för vissa tjänster vid första och fjärde samt andra skaderegleringsbyråerna. För de båda förstnämnda byråernas vidkommande beräknas ett ökat medelsbehov av ca 134 000 kronor, medan ökningen för andra skaderegleringsbyråns del uppgår till ca 41 000 kronor.

Vad först angår första och fjärde skaderegleringsbyråerna (1950 års omorganisation) vill jag icke motsätta mig, att anstaltens avlöningsanslag uppräknas med ett visst belopp för att jämkningar skola kunna vidtagas. Jag vill emellertid framhålla, att anstalten ställt i utsikt, att personalbehovet å dessa byråer efter hand som personalen blivit mera förfaren med den nya organisationen skall kunna ytterligare nedbringas utöver vad som hittills varit möjligt. Jag förutsätter, att en sådan utveckling i någon mån skall kunna ske under det halvår, som återstår av budgetåret 1951/52, och därefter successivt under budgetåret 1952/53. Med hänsyn härtill är jag icke beredd att föreslå, att mer än 115 000 kronor anvisas för jämkningar av 1950 års omorganisation.

För andra skaderegleringsbyråns vidkommande (1951 års omorganisation) har såsom skäl för uppskov anförts brist på tjänstelokaler. Chefen för kommunikationsdepartementet kommer denna dag att hemställa, att medel äskas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår för viss ombyggnad av riksförsäkringsanstaltens ämbetsbyggnad. Därest medel anvisas för detta ändamål, torde andra skaderegleringsbyråns omorganisation kunna vara helt genomförd vid årsskiftet 1952—53. Det synes därför tillräckligt om halva årsbeloppet, eller 20 000 kronor, anvisas för täckande av de genom omorganisationens dröjsmål uppkommande avlöningskostnaderna.

Det för innevarande budgetår anvisade beloppet för övergångsanordningar, 30 000 kronor, kan med hänsyn till vad jag nyss föreslagit indragas. Riksförsäkringsanstaltens beräkningar i övrigt under omräkningsposterna kunna godtagas. Jag föreslår därför, att för automatiska öknningar beräknas ett belopp av (80 000 + 10 000 + 911 000) 1 001 000 kronor.

Av riksförsäkringsanstalten föreslagna ordinariesättningar böra tills vidare anstå.

Slutligen torde jag få anmäla fråga om höjning av vissa arvoden hos riksförsäkringsanstalten.

I arvode till en överläkare utgår f. n. ett belopp av 7 800 kronor. En biträdande läkare uppbär arvode med 3 000 kronor. Vidare utgå arvoden till envar av sex biträdande läkare med 5 400 kronor, försåvitt icke dessa läkares antal bestämmes till fem, för vilket fall ett arvode må utgå med dubbelt belopp. Läkarakrvodena utgå således med sammanlagt 43 200 kronor, vartill kommer ett för semestervikarier avsett belopp av 4 000 kronor,

således tillhoppa 47 200 kronor. I skrivelse den 12 november 1951 har Sveriges läkarförbund under hänvisning till de inträdda förändringarna i penningvärdet hemställt, att arvoden till överläkaren och de biträdande läkarna måtte fastställas till 9 400 resp. 6 500 kronor. En viss höjning av läkararvoden synes skälig. Enligt min mening böra arvoden ökas med 800 kronor för överläkaren, 300 kronor för den biträdande läkare, som upp- bär det lägre arvodet, samt 600 kronor för envar av övriga sex biträdande läkare. För semestervikarier böra ytterligare 400 kronor avses. Arvodes- posten bör sålunda i denna del höjas med tillhoppa 5 100 kronor.

Arvodet till generaldirektörens ställföreträdare bör höjas med 300 kro- nor till 1 500 kronor.

Jag föreslår sålunda, att förevarande anslag uppräknas med $(1\,572 + 115\,000 + 20\,000 - 30\,000 + 1\,001\,000 + 5\,100 + 300)$ 1 112 972 kronor eller i runt tal 1 112 000 kronor. Medelsbehovet fördelar sig på de skilda anslagsposterna på följande sätt:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 637 000 (— 20 000) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 58 200 (+ 5 400) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 2 904 000 (+ 166 000) kronor;

rörligt tillägg 1 487 800 (+ 960 600) kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta att i personalförteckningen för riks-försäkrings- anstalten antalet förste byråsekreterare i Ce 27 skall ökas med en;

b) fastställa följande avlöningsstat för riks-försäkringsan- stalten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 637 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	58 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 904 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 487 800

Summa kronor 6 087 000;

c) till *Riksförsäkringsanstalten*: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 6 087 000 kronor.

[75] 4. Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	433 000	529 567
1951/52 (statsliggaren s. 335)	433 000	
1952/53 (förslag)	585 000	

Yrkanden.

Riksförsäkringsanstalten har (skr. $3\frac{1}{8}$ 1951) hemställt, att anslaget uppräknas med 148 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Sjukvård m. m.	5 000	
2. Reseersättningar	3 000	
3. Expenser:		
a) Bränsle, lyse och vatten	4 000	
b) Övriga expenser	137 000	
4. Publikationstryck	1 000	
5. Övriga utgifter	1 000	
6. Särskilda uppbördsmedel		3 000
	<u>151 000</u>	<u>3 000</u>
	+ 148 000	

Motivering.

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1949/50 78 111, 1950/51 73 887; anslag 1951/52 55 000.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1949/50 14 724, 1950/51 17 465; anslag 1951/52 19 000. — Uppräkningen föranledes av höjningarna av biljettpriser och traktamentsersättningar m. m.

3 a. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1949/50 38 541, 1950/51 40 496; anslag 1951/52 41 000. — Med hänsyn till den ringa tilldelningen av koks måste i fortsättningen ersättningsbränsle, varå priset är högre, användas i större utsträckning än hittills.

3 b. *Övriga expenser.* Utgift 1949/50 289 996, 1950/51 387 296; anslag 1951/52 310 000. — Till renhållning och städning har för nästa budgetår beräknats 78 000 kronor (utgift 1950/51 73 394 kronor), för papper, blankettryck, skrivmaterialier m. m. 175 000 (125 278), för telefon, annonsering m. m. 85 000 (65 892), för inköp och underhåll av inventarier 55 000 (89 044) samt för bindning av böcker och handlingar, bokinköp, hyra för hollerithmaskiner m. m. 54 000 (33 689) eller tillhopa 447 000 kronor. Ökningarna förklaras med höjda kostnader för städning samt prisstegringarna. Medelsbehovet för inventarier m. m. har beräknats med ledning av medelsåtgången under budgetåret 1949/50 (35 571 kronor), enär utgifterna för detta ändamål under budgetåret 1950/51 starkt påverkades av vissa engångsbehov. Av det för bindning av böcker och handlingar

m. m. beräknade beloppet utgöra 14 300 kronor merkostnad för hyra av nya hollerithmaskiner, vilka levereras under innevarande budgetår. Av utgivaren förutskickad ökning av kostnaderna för prenumeration å tidskriften »Arbeterskyddet» begränsas till 1 000 kronor genom nedskärning av antalet exemplar från 1 200 till 1 000.

4. *Publikationstryck*. Utgift 1949/50 3 176, 1950/51 7 840; anslag 1951/52 3 500. — Med hänsyn till höjda pappers- och tryckningskostnader beräknas ett belopp av 4 500 kronor för ordinära utgifter under denna post.

5. *Övriga utgifter* (omkostnader för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens fonder). Utgift 1949/50 8 044, 1950/51 8 209; anslag 1951/52 7 000.

6. *Särskilda uppbördsmedel*. Inkomst 1949/50 2 212, 1950/51 5 626; beräknad inkomst 1951/52 2 500.

Yttrande.

Statskontoret föreslår, att kostnaderna för hollerithmaskiner uppföras under en särskild anslagspost. I övrigt har statskontoret endast uttalat, att den höjning, som föranledes av inträffade prisstegringar, bör avvägas efter riktlinjer, som i allmänhet komma att tillämpas.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m. bör med hänsyn till utgifterna för detta ändamål under de båda sistförflutna budgetåren uppräknas med större belopp än riksförsäkringsanstalten föreslagit. Med hänsyn till den fortskridande minskning av medelsbehovet, som torde komma att följa av pågående omorganisation inom anstalten, bör dock höjningen kunna begränsas till 10 000 kronor. För reseersättningar beräknar jag en ökning med 2 000 kronor.

Under expensposten bör det för bränsle, lyse och vatten avsedda beloppet såsom riksförsäkringsanstalten föreslagit höjas med 4 000 kronor. Delposten till övriga expenser bör enligt anstaltens beräkningar höjas med 137 000 kronor till 447 000 kronor. Jag har icke funnit anledning till erinran mot dessa beräkningar i och för sig. I likhet med statskontoret anser jag emellertid, att det för hollerithmaskinerna avsedda beloppet bör utbrytas till en särskild anslagspost.

Jag biträder slutligen förslaget, att envar av posterna till publikationstryck och till övriga utgifter uppräknas med 1 000 kronor samt att under särskilda uppbördsmedel beräknas en med 3 000 kronor förhöjd inkomst.

Jag tillstyrker sålunda, att anslaget höjes med (10 000 + 2 000 + 4 000 + 137 000 + 1 000 + 1 000 — 3 000) 152 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksförsäkringsanstalten*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 585 000 kronor.

[76] 5. Riksförsäkringsanstalten: Riksförsäkringsanstaltens ordsombud m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	275 000	278 890
1951/52 (statsliggaren s. 335)	285 000	
1952/53 (förslag)	303 000	

Av detta anslag utgå ersättningar till anstaltens ordsombud och ombud för den särskilda fiskarförsäkring samt arvoden för upprättande av s. k. arbetsgivarförteckningar i 32 magistratsstäder.

Riksförsäkringsanstalten har (skr. ^{30/8} 1951) erinrat, att anslaget inför innevarande budgetår uppräknades med 10 000 kronor för att medgiva vissa arvodeshöjningar fr. o. m. den 1 januari 1952 samt att Kungl. Maj:t den 8 juni 1951 medgivit överskridande av anslaget med 7 800 kronor för innevarande budgetår, avseende höjning av löner till personalen å ombudskontoret i Göteborg i anledning av ökningen av det rörliga tillägget. Anstalten hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med dels ytterligare 10 000 kronor för att över helt budgetår täcka förstnämnda arvodeshöjningar och dels angivna belopp av 7 800 kronor för Göteborgskontoret. Med hänsynstagande jämväl till övriga från anslaget utgående ersättningar torde för nästa budgetår erfordras ett belopp av 303 000 kronor under anslaget.

Riksförsäkringsanstalten har vidare anmält, att direktionen för uppbördsverken i Stockholm hos anstalten hemställt om höjning av ersättningen för arbetet med arbetsgivarförteckningen för staden. Framställningen i fråga avser visserligen arbetet med 1950 års förteckning, för vilken ersättning i vanlig ordning och beräknad enligt hittills gällande grunder utbetalats i juni 1951, men då framställningen har principiell innebörd har densamma ansetts böra upptagas till behandling i samband med anslagsäskandena för nästa budgetår. Av handlingarna i ärendet framgår, att ersättningen enligt nu gällande beräkningsgrunder utgår med 15 öre för varje i förteckningen upptagen arbetsgivare samt med ytterligare 5 öre för varje fall, där förfrågan måste ske. Enligt dessa grunder uppgick ersättningen för år 1950 till 8 056 kronor. De verkliga kostnaderna ha av staden uppskattats till 46 500 kronor, med vilket belopp staden begärt ersättning. I anledning av framställningen har inom riksförsäkringsanstalten verkställts viss utredning; härutinnan torde få hänvisas till handlingarna i ärendet. Förarbetena till 1945 års uppbördsreform giva enligt anstaltens mening ingen säker ledning för bedömandet av ersättningsfrågan. Det synes sålunda oklart, huruvida avsikten varit, att ifrågavarande ersättningar skola täcka kostnaderna eller blott utgöra viss compensation. Ej heller har klargjorts, huruvida det är fråga om en övergångsanordning och hur länge denna i så fall avsetts skola fortbestå. Anstalten hänskjuter därför till Kungl. Maj:ts prövning frågan, huruvida i hithörande fall ersättning alltjämt skall utgå och i så fall efter vilka grunder denna skall beräknas. I avvaktan på avgörande här-

utinnan har anstalten för nästa budgetår icke räknat med någon merkostnad för ändamålet.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot riksförsäkringsanstaltens beräkning av medelsbehovet. Spörsmålet om ersättningen till vissa städer för upprättande av arbetsgivarförteckningar bör ej prövas för sig utan upptagas till övervägande i samband med eventuell utredning avseende den större frågan om städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten.

Departementschefen.

Jag är icke f. n. beredd att föreslå någon ändring i de grunder, vilka gälla för de till magistratsstäder utgående ersättningarna för upprättandet av arbetsgivarförteckningar. Denna fråga synes, såsom statskontoret framhållit, böra lösas vid en eventuell utredning om städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten.

Mot riksförsäkringsanstaltens beräkningar av medelsbehovet har jag intet att erinra och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksförsäkringsanstalten: Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 303 000 kronor.

[77] 6. **Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 3 150 000 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har (skr. ²²/₈ och ¹⁶/₁₀ 1951) föreslagit, att anslaget, under förutsättning att oförändrade ersättningsgrunder skola gälla under nästa budgetår, anvisas med oförändrat belopp.

Svenska metallindustriarbetareförbundet har i en den 4 juli 1951 inkommen skrivelse hemställt om åtgärder till åstadkommande av förbättrade livräntor åt personer, som skadats i olycksfall före år 1918. Sedan riksförsäkringsanstalten avgivit yttrande över denna framställning och därvid föreslagit tre alternativa lösningar av problemet, har ärendet varit föremål för ytterligare remissbehandling.

Departementschefen.

Jag har för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen förslag om höjning av vissa av de ersättningar, som utgå för de äldre olycksfallen. Med hänsyn härtill bör förevarande anslag i statsverkspropositionen upptagas med endast preliminärt beräknat belopp. Detta synes böra angivas till 3 300 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor.

[78] 7. Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	3 350 000	3 240 499
1951/52 (statsliggaren s. 336)	3 350 000	
1952/53 (förslag)	3 250 000	

Från detta anslag bestridas ersättningar enligt ett flertal författningar och beslut (se statsliggaren s. 336—337), i främsta rummet kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 678) med särskilda bestämmelser om tillämpning av 1916 års olycksfallsförsäkringslag å arbetare, som användas till arbete för statens räkning. Tilläggsersättningar enligt förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. utgå av detta anslag i den mån de icke belöpa å ersättningar utgående av olycksfallsförsäkringens fondmedel. Från anslaget bestridas slutligen *dels* viss dyrtidskompensation åt personer, vilka i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats under åren 1941—1948 äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen samma dag (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl. *och dels* vissa tillfälliga ersättningar till av silikos drabbade arbetare enligt grunder, vilka senast redovisats i V ht 1951, punkt 76.

Riksförsäkringsanstalten har (skr. ^{30/8} 1951) upplyst, att den senast inför innevarande budgetår anmälda ökningen av antalet olycksfall, som drabbat statens arbetare, nu avstannat. I betraktande härav och med hänsyn till belastningen å anslaget under budgetåret 1950/51 bör anslaget för nästa budgetår kunna minskas till 3 250 000 kronor.

Departementschefen.

Socialvårdskommittén har i augusti 1951 framlagt ett betänkande med förslag till lag om yrkesskadeförsäkring, som är avsedd att ersätta de nu gällande lagarna om försäkring för olycksfall i arbete och försäkring för vissa yrkessjukdomar. Såsom närmare angives i samband med behandlingen av frågan om anslag till bidrag till sjukkassor, är det min avsikt att frågan om en samordning av den allmänna sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen i vad avser skador av kortvarigare natur skall behandlas i samband med den översyn av den allmänna sjukförsäkringen, som skall företagas av särskilda utredningsmän. Socialvårdskommitténs förslag till yrkesskadeförsäkringslag kommer därför icke att föreläggas årets riksdag.

Med hänsyn till vad jag nu anfört kan medelsbehovet för nästa budgetår beräknas från oförändrade utgångspunkter. Jag förutsätter därvid, att även den anordning, som hittills praktiserats i fråga om tillfälliga ersättningar till av silikos drabbade arbetstagare, skall bestå under budgetåret

1952/53. Då jag finner riksförsäkringsanstaltens beräkning av medelsbehovet godtagbar, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att tillfälliga ersättningar till av silikos drabbade arbetstagare må utgivas under budgetåret 1952/53 enligt samma grunder som under innevarande budgetår;

dels ock till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 3 250 000 kronor.

[79] 8. **Bidrag till fiskares försäkring.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	160 000	75 341
1951/52 (statsliggaren s. 337)	100 000	
1952/53 (förslag)	100 000	

Riksförsäkringsanstalten har (skr. ^{30/8} 1951) framhållit, att en av grundtankarna vid utformandet av fiskarförsäkringens finansiella system varit att statens bidrag skulle komma att motsvara ungefär hälften av utgående ersättningar (frånsett kostnader för särskilda av statsmedel utgående tillägg). Under den senaste treårsperioden har den del av ersättningskostnaderna, som behövt täckas av dylikt bidrag, varit avsevärt mindre. Med hänsyn till oberäkneligheten av olycksfallsrisken på förevarande område finner anstalten emellertid tillräcklig anledning ej föreligga att föreslå ändring av anslaget.

Departementschefen.

Jag har icke något att erinra mot riksförsäkringsanstaltens förslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till fiskares försäkring* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[80] 9. **Arbeterskyddsstyrelsen: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	716 000	722 495
1951/52 (statsliggaren s. 338)	693 000	
1952/53 (förslag)	833 000	

Yrkanden.

Arbeterskyddsstyrelsen har (skr. ^{30/8} 1951) hemställt om höjning av anslaget med — avrundat — 140 000 kronor.

1. 1 byråchef Ca 37 i stället för byrådirektör Ce 31 å kansliavdelningen	3 326
2. 1 ritare Cg 20—Ce 21	681
3. Omräkning:	
löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång	6 097
chefslöneregleringen och ökning av rörligt tillägg	129 802
	139 906

Motivering.

1. De arbetsuppgifter, som åvila kansliavdelningen och dess chef, överensstämma i stort sett med dem som vanligen åligga lag- och administrativa byråer, vartill kommer uppgiften att svara för styrelsens upplysnings- och utbildningsverksamhet. Avdelningen bör därför omorganiseras till en byrå.

2. I propositionen 1947: 209 (s. 37) anförde föredragande statsrådet be-
träffande ritarbefattningen, att denna avsetts för person med teknisk kompetens motsvarande läroverksingenjörsutbildning och lämplig praktisk utbildning samt att befordran skulle kunna ske från ritartjänsten till yrkesunderinspektörstjänst. Högre lönegradsplacering än för ritare i allmänhet borde därför tillämpas, men å andra sidan borde högre löneställning icke ifrågakomma än som då gällde för yrkesunderinspektör (nuvarande Ca 21 och Ce 20). Tjänsten har med hänsyn härtill placerats i 20 lönegraden. Extra ordinarie yrkesunderinspektör är sedan den 1 juli 1951 placerad i 21 lönegraden. På grund härav och med hänsyn till att ett konstant behov av åtminstone en ritare föreligger, bör tjänsten placeras i Ce 21.

Yttrande.

Statskontoret kan icke tillstyrka omorganisation av kansliavdelningen. Den omständigheten att extra ordinarie yrkesunderinspektör numera placerats i Ce 21 utgör enligt ämbetsverkets mening icke tillräckligt skäl för uppflyttning av ritartjänsten. Båda frågorna böra prövas av tjänsteförteckningskommittén.

Departementschefen.

Jag är icke f. n. beredd att tillstyrka vare sig omorganisation av kansliavdelningen till byrå eller lönegradsuppflyttning av ritartjänsten. Där-
emot förordar jag, att sistnämnda tjänst placeras på extra ordinarie stat.

De av arbetarskyddsstyrelsen under omräkningsposterna beräknade höjningarna, vilka medföra en ökning av medelsbehovet med 135 899 kronor, kunna godtagas.

Det till generaldirektörens ställföreträdare utgående arvodet bör höjas med 300 kronor till 1 500 kronor.

Arbetarskyddsstyrelsen förfogar över en överläkare och en biträdande läkare, vilka uppbära årsarvoden om 8 000 resp. 6 000 kronor. Till semestervikarier för läkarna har anvisats ett belopp av 1 500 kronor. Läk-
ararvodena böra höjas med 10 %, d. v. s. överläkararvodet med 800 och arvodet till biträdande läkaren med 600 kronor. Till semestervikarier erfordras med hänsyn härtill ytterligare 150 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i proposition den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. föreslår jag, att två biträdestjänster i reglerad be-

fordringsgång utbytas mot två kanslibiträdestjänster i Ce 11. Merkostnaden kan beräknas till 2 208 kronor.

Anslaget bör sålunda ökas med (135 899 + 300 + 800 + 600 + 150 + 2 208) 139 957 kronor eller i runt tal 140 000 kronor. Medelsbehovet fördelar sig på de skilda anslagsposterna på följande sätt:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 390 600 (+ 7 600) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.

Maj:t, 47 700 (+ 1 900) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 203 000 (+ 4 000) kronor;

rörligt tillägg 191 700 (+ 126 500) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för arbetarskyddsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	390 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	47 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	203 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	191 700

Summa kronor 833 000;

b) till Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 833 000 kronor.

[81] 10. Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	106 500	99 297
1951/52 (statsliggaren s. 339)	92 000	
1952/53 (förslag)	112 000	

Yrkanden.

Arbetarskyddsstyrelsen har (skr. ³⁰/₈ 1951) föreslagit, att anslaget höjes med 25 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Sjukvård m. m.	1 000	
2. Reseersättningar	6 000	
3. Expenser:		
a. Bränsle, lyse och vatten	4 000	
b. Övriga expenser för eget behov	9 000	
c. Expenser för annat än eget behov	3 000	
4. Publikationstryck	4 000	
5. Särskilda uppbördsmedel		2 000
	27 000	2 000
	+ 25 000	

Motivering.

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1949/50 2 838, 1950/51 5 310; anslag 1951/52 2 000.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1949/50 33 400, 1950/51 41 229; anslag 1951/52 40 000. — Uppräkningen motiveras med belastningen under budgetåret 1950/51 samt med ökade biljettpreiser och höjda traktamentsersättningar.

3 a. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1949/50 6 616, 1950/51 6 078; anslag 1951/52 7 000. — Styrelsens andel i gemensamma kostnader för bränsle m. m. uppgår enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till 11 200 kronor.

3 b. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1949/50 37 492, 1950/51 35 000; anslag 1951/52 30 000. — Höjningen motiveras huvudsakligen med prisstegringarna. Styrelsens andel i de gemensamma kostnaderna för skötsel av trädgårdsanläggningen och gårdsrenhållningen vid ämbetsbyggnaden, för vilket ändamål medel icke tidigare beräknats, torde uppgå till ca 1 000 kronor.

3 c. *Expenser för annat än eget behov.* Utgift 1950/51 8 277; anslag 1951/52 5 000. — Höjningen betingas av ökade kostnader för tryckning av i 27 § arbetarskyddslagen avsedd arbetsbok för minderåriga.

4—5. *Publikationstryck.* Utgift 1949/50 8 000, 1950/51 11 500; anslag 1951/52 10 000. — Kostnaden för tryckning av styrelsens och yrkesinspektionens årliga verksamhetsberättelse uppgår enligt anbud till ca 11 000 kronor. Härtill komma kostnaderna för anvisningar och andra upplysningskrifter, skyddsbilder m. m. Inkomsterna från försäljning av publikationer, vilka för 1951/52 beräknats till 2 000 kronor, böra beräknas till 4 000 kronor; inkomsterna uppgingo under budgetåret 1950/51 till ca 8 100 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anser, att de för skrivmaterialier m. m., inventarier samt bokinköp m. m. avsedda beloppen böra höjas endast i den mån uppräkningsav expensmedlen i allmänhet kommer att medgivas på grund av prisstegringarna. I övrigt har arbetarskyddsstyrelsens framställning icke givit anledning till annat uttalande än att inkomsterna vid försäljning av publikationstryck böra kunna beräknas till minst 6 000 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m. bör med hänsyn till utgifterna för detta ändamål under budgetåret 1950/51 höjas med 2 000 kronor. För reseersättningar beräknar jag i överensstämmelse med arbetarskyddsstyrelsens förslag ett behov av 6 000 kronor utöver nuvarande anslag. Delposten till bränsle, lyse och vatten bör med hänsyn till de för hithörande ändamål av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknade kostnaderna, 11 200 kronor, icke bestämmas till lägre belopp än 12 000 kronor, eller 5 000 kronor mer än som för innevarande budgetår anvisats. Beträffande delposten till övriga expenser för eget behov kan jag icke biträda större

ökning än med 4 000 kronor. Anslagsposterna till expenser för annat än eget behov och till publikationstryck bära i överensstämmelse med styrelsens förslag uppräknas med 3 000 resp. 4 000 kronor. Å andra sidan synas inkomsterna från försålt publikationstryck kunna beräknas öka med 4 000 kronor.

Jag tillstyrker sålunda, att anslaget höjes med $(2\,000 + 6\,000 + 5\,000 + 4\,000 + 3\,000 + 4\,000 - 4\,000)$ 20 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbeterskyddsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 112 000 kronor.

[82] 11. Yrkesinspektionen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 602 000	1 568 215
1951/52 (statsliggaren s. 339)	1 565 000	
1952/53 (förslag)	1 896 000	

Yrkanden.

Arbeterskyddsstyrelsen har (skr. 5/9 1951) hemställt, att anslaget höjes med — avrundat — 325 000 kronor.

1. En läkare med placering i Göteborg	6 000
Ersättning till vikarie för läkaren	500
2. Omräkning:	
lönklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång	31 275
ökning av rörligt tillägg	287 329
	325 104

Motivering.

1. Redan inför innevarande budgetår föreslog styrelsen, att medel skulle anvisas för anställande av en läkare med stationering i Göteborg; förslaget bifölls emellertid icke. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till V ht 1951 s. 109.

Yttrande.

Statskontoret anser sig i rådande läge icke kunna tillstyrka förslaget i vad avser läkartjänsten.

Departementschefen.

Arbeterskyddsstyrelsens förslag om anställande av ytterligare en läkare kan jag icke biträda. Däremot tillstyrker jag, att för lönklassuppflyttning och reglerad befordringsgång samt i anledning av ökning av det rörliga tillägget beräknas ett belopp av 318 604 kronor.

Till envar av två läkare hos yrkesinspektionen utgå f. n. arvoden med 6 000 kronor. Till semestervikarier för läkarna har beräknats ett belopp av 1 000 kronor. Läkarakvoden bära höjas med 10 %, d. v. s. med $(2 \times$

600) 1 200 kronor, varvid därjämte det för semestervikarier avsedda beloppet bör ökas med 100 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i proposition den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. föreslår jag, att 11 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 utbytas mot lika många kanslibiträdestjänster i Ca 11. Merkostnaderna kunna beräknas till ca 11 400 kronor.

Anslaget bör sålunda höjas med (318 604 + 1 200 + 100 + 11 400) 331 304 kronor eller i runt tal 331 000 kronor.

En å övergångsstat uppförd tjänst som yrkesinspektrisassistent i Ca 22 kan numera utgå ur personalförteckningen.

Medelsbehovet fördelar sig på de skilda anslagsposterna på följande sätt:
 avlöningar till ordinarie tjänstemän 996 500 (+ 21 000) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 14 300 (+ 1 300) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 424 000 (+ 11 000) kronor;

rörligt tillägg 461 200 (+ 297 700) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att å personalförteckningen för yrkesinspektionen 1 yrkesinspektrisassistenttjänst i Ca 22 å övergångsstat skall utgå samt 11 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 skola utbytas mot 11 kanslibiträdestjänster i Ca 11;

b) fastställa följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	996 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t,	14 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	424 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	461 200

Summa kronor 1 896 000;

c) till *Yrkesinspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 896 000 kronor.

[83] 12. Yrkesinspektionen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	401 600	388 293
1951/52 (statsliggaren s. 341)	389 000	
1952/53 (förslag)	451 000	

Yrkanden.

Arbeterskyddsstyrelsen har (skr. 5/9 1951) hemställt, att anslaget höjes med 70 000 kronor.

1. Reseersättningar	60 000
2. Bränsle, lyse och vatten	1 000
3. Övriga expenser	9 000
	70 000

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och arbetarskyddsverkets personalförening ha (skr. ¹⁰/₁₂ 1951) hemställt, att anslagsposten till reseersättningar höjes med 80 000 kronor.

Motivering.

1. *Reseersättningar.* Utgift 1949/50 332 153, 1950/51 274 955; anslag 1951/52 320 000. — Styrelsen har åstadkommit en förbättring av inspektionsfrekvensen. Denna uppgick — beräknad i år mellan inspektionsbesöken — år 1947 till 2,4, åren 1948 och 1949 till 2,3 och år 1950 till 2,0. Det är synnerligen angeläget att den under år 1950 uppnådda inspektionsfrekvensen bibehålles. Resekostnadsersättningarna uppgingo under sistnämnda år till 194 047 kronor och traktamentsersättningarna till 149 057 kronor, eller tillhopa 343 104 kronor. Vid oförändrad inspektionsfrekvens böra resekostnadsersättningarna beräknas till oförändrat belopp i förhållande till utgifterna under år 1950, enär taxeökningar torde kompenseras av den minskade ersättningen vid tjänsteresa med egen bil, medan traktamentsersättningarna med hänsyn till beslutade traktamentshöjningar böra beräknas till ett med 15 % förhöjt belopp, sålunda tillhopa (194 000 + 171 000) 365 000 kronor. Härtill komma utgifter för flyttningskostnader samt tjänstgörings- och omplaceringstraktamenten, 15 000 kronor.

2. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1949/50 5 562, 1950/51 4 992; anslag 1951/52 5 500. — Ökningen motiveras med allmänna kostnadsstegringar.

3. *Övriga expenser.* Utgift 1949/50 47 990, 1950/51 65 088; anslag 1951/52 58 500. — Det ökade anslagsbehovet föranledes av prisstegringar och taxehöjningar samt behov av fortsatt utbyggnad av distriktens register över arbetsställen och aktsamlingar.

Yttrande.

Statskontoret har intet att erinra mot föreslagen uppräknings av posten till reseersättningar. Posten till sjukvård m. m. — nu 5 000 kronor — bör med hänsyn till belastningen under budgetåret 1950/51, 7 373 kronor, uppräknas med 1 500 kronor. Beträffande posten till övriga expenser räknar ämbetsverket med att en skäligen procentuell ökning av myndigheternas expensanslag kommer under övervägande.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m. bör med hänsyn till utgifterna för detta ändamål under budgetåret 1950/51 höjas med 3 000 kronor.

Utgifterna för reseersättningar uppgingo under budgetåret 1950/51 enligt arbetarskyddsstyrelsens uppgifter till 274 955 kronor och enligt riksräkenskapsverkets specialredovisning till 310 839 kronor. Enligt vad jag inhämtat är det lägre beloppet missvisande på grund av vissa bokföringstekniska förhållanden. De verkliga utgifterna uppgingo till det av riksräkenskapsverket redovisade beloppet. Då det är angeläget, att yrkesinspektionens inspektionsverksamhet i möjligaste mån fortsätter i samma omfattning som under år 1950, bör reseanslaget höjas. Ökningen torde dock böra begränsas till 50 000 kronor.

För bränsle, lyse och vatten beräknar jag i överensstämmelse med arbetarskyddsstyrelsens förslag en utgiftsökning med 1 000 kronor. Delposten till övriga expenser bör höjas med 8 000 kronor.

Jag tillstyrker sålunda, att anslaget uppräknas med (3 000 + 50 000 + 1 000 + 8 000) 62 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Yrkesinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 451 000 kronor.

[84] **Utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarförläggningar.** Under ettvart av budgetåren 1937/38—1942/43 samt 1946/47—1949/50 ha under femte huvudtiteln anvisats reservationsanslag till utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarförläggningar. Anslagens storlek har varierat mellan 5 000 och 11 000 kronor och utgjorde för ettvart av de båda sistnämnda budgetåren 5 000 kronor. Såsom villkor för anslagets användning gäller, att arbetsgivarna skola kostnadsfritt tillhandahålla lokaler för kurserna och bekosta deltagarnas inkvartering. Reservationen den 30 juni 1951 uppgick till 4 250 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1951 har *arbetarskyddsstyrelsen* anmält, att kursverksamheten med anlitande av uppkommen reservation fortgått jämväl under budgetåret 1950/51. Behov av utbildningskurser kommer enligt styrelsens mening att föreligga även under nästa budgetår. Styrelsen har hemställt, att ett anslag å 5 000 kronor måtte anvisas till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Statskontoret har intet att erinra mot att staten även i fortsättningen lämnar bidrag till ifrågavarande kursverksamhet men ifrågasätter om för ändamålet bör upptagas särskilt anslag i riksstaten. Det synes ligga närmare till hands att anlita de fonderade prisutjämningsavgifter, som erläggas för trävaror.

Styrelsen för stiftelsen centralfonden för anställda inom skogsbruket och skogsindustrien, vilken fond förfogar över prisutjämningsmedel, har icke ansett sig kunna tillstyrka, att bidrag till kursverksamheten utgår ur fonden i fråga.

Departementschefen.

Skälen för att kostnaderna för ifrågavarande kurser skola bestridas av anslag å riksstaten synas numera icke starka. Möjligheterna att finna en praktisk form för kostnadernas överförande på skogsbruket böra undersökas ytterligare. Med hänsyn härtill och till den behållning, som förelåg under anslaget vid det senaste budgetårsskiftet, torde särskilt anslag till utbildningskurserna icke böra äskas för nästa budgetår. Om så sedermera skulle visa sig erforderligt, är jag beredd att tillstyrka något bidrag till kurskostnaderna från anslaget till extra utgifter.

[85] 13. Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	80 000	80 000
1951/52 (statsliggaren s. 341)	80 000	
1952/53 (förslag)	80 000	

I enlighet med förslag av *arbetarskyddsstyrelsen* (skr. 4/9 1951), varemot statskontoret icke haft något att erinra, bör detta anslag anvisas med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 80 000 kronor.

[86] 14. Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	30 000	3 708
1951/52 (statsliggaren s. 341)	10 000	
1952/53 (förslag)	5 000	

Arbetarskyddsstyrelsen har (skr. 31/8 1951), under åberopande av att belastningen å anslaget torde komma att öka, hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot förslaget.

Departementschefen.

Anslaget synes kunna nedsättas med 5 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

F. Folkpensionering m. m.

[87] 1. Pensionsstyrelsen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	4 070 000	4 187 306
1951/52 (statsliggaren s. 341)	3 927 000	
1952/53 (förslag)	4 707 000	

Pensionsstyrelsen har (skr. 24/8 1951) anfört, att statens organisationsnämnds undersökningar inom styrelsen icke slutförts. Styrelsen har därför framlagt förslag endast beträffande tjänster, som bedömas vara oberoende av undersökningarna.

Yrkanden.

Pensionsstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 786 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Försäkringsbyråns pensionsavdelning:		
1 kontorist Ce 13 i st. f. förordnande	—	—
1 kanslibiträde Ce 11 i st. f. förordnande	—	—
3 kanslibiträden Ce 11 i st. f. kontorsbiträden	3 096	
2. Försäkringsbyråns maskinavdelning:		
1 byråingenjör Ce 24 i st. f. 1 förste kontorsskrivare Ca 21	1 440	
1 kontorsskrivare Ce 19	10 320	
2 kansliskrivare Ce 15	17 544	
4 kontorister Ce 13	32 352	
2 kanslibiträden Ce 11	15 480	
4 tjänster i Cg 9 och 5 i Cg 7 utgå		56 304
3. Granskningsbyrån:		
1 kansliskrivare Ce 15 i st. f. förordnande	—	—
1 kanslibiträde 11 lönegraden utgår		8 088
4. 4 biträden i regl. befordringsgång	23 808	
5. Engångsarbeten i anledning av nya kommunindelningen		35 400
6. Höjda arvoden till läkare	9 000	
7. Löneklassuppflyttningar	62 000	
8. Rörligt tillägg	710 752	
	<u>885 792</u>	<u>99 792</u>
	+ 786 000	

Motivering.

1. För huvudkortens påföring och kontrollen därav ha tidigare beräknats 6 kontorister och 10 kanslibiträden. Arbetsbördan på avdelningen har

ökat betydligt, varför styrelsen förordnat personal att mot vikariatslön bestrida göromål i 11 och 13 lönegraderna. Arbetsbördan väntas växa ytterligare på grund av den successiva ökningen av antalet pensionslagare. Det är därför motiverat att inrätta en extra ordinarie tjänst i vardera av nämnda lönegrader.

Huvudkortsregistret har ökats så att det måst uppdelas på tre avdelningar i stället för två. Då föreståndarinnorna för de nuvarande avdelningarna äro placerade i 11 lönegraden, erfordras ytterligare en kanslibiträdestjänst.

På dödsfalls- och mantalsskrivningskontrollerna sysselsättas sammanlagt ett 10-tal biträden i högst 8 lönegraden. På envar av kontrollerna bör inrättas en kanslibiträdestjänst för den som leder och ansvarar för arbetet.

2. Pensionsstyrelsen har (skr. ^{30/6} 1951) hemställt om förbättrad löneställning redan innevarande budgetår för viss personal på försäkringsbyråns maskinavdelning. I skrivelsen anföres i huvudsak följande.

På maskinavdelningen finnas 37 arbetsledare och hålkortsoperatörer, varav 1 i lönegrad Ca 21, 2 i Ce 15, 1 i Ce 13 och 8 i Ce 11. Under 1950 samt första hälften av 1951 ha 17 befattningshavare lämnat avdelningen, främst av den anledningen att bättre lönevillkor erbjudits i privat eller kommunal tjänst. Styrelsen — som torde ha den största hollerith-anläggningen i sitt slag i landet — har kommit att bli en utbildningsanstalt för hålkortsoperatörer. Maskinerna kunna helt utnyttjas endast av kvalificerad personal. Till följd av bristen härpå har styrelsen nödgats engagera sådan personal att arbeta i styrelsen på söndagar och eljest efter den normala tjänstetidens slut. Sker ej en omedelbar väsentlig förbättring av löneställningen för den personal, som har att utföra det mera kvalificerade arbetet, föreligger risk att avdelningen ej kan på ett tillfredsställande sätt handha arbetsuppgifterna, bland vilka den viktigaste är producerandet av folkpensionsanvisningar. Befattningen för avdelningens föreståndare, en förste kontorsskrivartjänst i Ca 21, bör utbytas mot en byråingenjörsbefattning i Ce 24. Närmast under honom bör finnas en kontorsskrivare i Ce 19. Styrelsen bör vidare bemyndigas att vid behov placera annan personal med hålkortsarbete i lämplig lönegrad, dock högst i Ce 15.

I sin medelsframställning för budgetåret 1952/53 anför styrelsen, att under tiden januari—augusti 1951 16 befattningshavare på maskinavdelningen lämnat sina anställningar. För nästa budgetår räknar styrelsen medel för dels de två tjänster i 24 resp. 19 lönegraderna, som föreslagits i skrivelsen den 30 juni 1951, dels ock för ytterligare två tjänster i 15, fyra i 13 och två i 11 lönegraden; det är dock icke uteslutet, att antalet tjänster i 11—15 lönegraderna måste ökas.

3. På granskningsbyråns sekretariat tjänstgöra 17 befattningshavare, varav 5 kanslibiträden. På förslag av statens organisationsnämnd har den befattningshavare (Ca 11), som tjänstgjort såsom arbetsledare, varit förordnad att bestrida göromål, vilka ankomma på tjänsteman i 15 lönegraden. Då en arbetsledare erfordras även framdeles, bör en tjänst som kansliskrivare inrättas. Medel för en befattning i Ca 11 behöva därvid icke vidare beräknas.

4. Antalet folkpensionärer har successivt stigit, de senaste åren med ca 12 000 per år. På grund härav behöver även antalet befattningshavare i befodringsgången för kontorsbiträden ökas.

5. Kostnaderna för vissa engångsarbeten i anledning av den nya kommunindelningen ha för innevarande budgetår beräknats till 50 000 kronor. För slutförande av arbetet erfordras under nästa budgetår 14 600 kronor.

6. Årliga arvoden utgå f. n. till styrelsens överläkare med 10 008 kronor och till envar av de fem biträdande läkarna med 6 000 kronor. Härjämte ha 5 442 kronor anslagits till särskild läkarexpertis m. m. Läkarna böra erhålla dyrtidskompensation med 20 % och arvodena sålunda höjas för överläkaren till 12 000 och för envar av de biträdande läkarna till 7 200 kronor. Att med nu utgående arvoden behålla läkare eller anställa nya kompetenta sådana möter stora svårigheter.

Yttranden.

Statskontoret anser, att i avvaktan på resultatet av organisationsundersökningarna inom pensionsstyrelsen någon ändring av styrelsens personalorganisation ej bör vidtagas. Ämbetsverket vill dock icke motsätta sig den ökning av antalet biträdesbefattningar, som kan erfordras på grund av ökat antal folkpensionärer. Förslagen beträffande maskinavdelningen avstyrkas under åberopande bl. a. av att lönegradsplaceringen i allmänhet för hålkortspersonal i statens tjänst skall behandlas av tjänsteförteckningskommittén och biträdesutredningen.

Statens organisationsnämnd finner styrelsens förslag om högre lönegradsplaceringar å försäkringsbyråns pensionsavdelning och granskningsbyrån motiverade med hänsyn till de arbetsuppgifter, som komma att påvåla innehavarna av befattningarna i fråga. I vilken utsträckning nya tjänster behöva inrättas i samband härmed är dock enligt nämndens uppfattning beroende av pågående undersökningar rörande barnbidragsavdelningen. I fråga om maskinavdelningen har nämnden anfört, att höjd lönegradsplacering är motiverad för avdelningens föreståndare. Kontorsskrivarebefattningen anses f. n. motiverad men nämnden finner det tveksamt om tjänsten erfordras i framtiden. Övriga på avdelningen äskade befattningar finner nämnden böra inrättas på grund av de svårigheter, som föreligga för pensionsstyrelsen att till maskinavdelningen knyta och där behålla dugliga operatörer i konkurrens med det privata näringslivet.

Framställning av Sveriges läkarförbund.

Sveriges läkarförbund har (skr. ^{21/11} 1951) understrukit betydelsen av att arvodena till läkarna i vart fall bibehållas vid sitt realvärde. På senare år hade det visat sig svårt att på ett tillfredsställande sätt rekrytera vakanta läkartjänster hos styrelsen och att under semestrar och tillfälliga vikariat hålla befattningarna besatta. En reellt försämrad lönesättning skulle uppenbarligen förstärka denna tendens. Läkarförbundet hemställer

om sådan uppräknning av läkararvodena som motsvarar höjningen av det rörliga tillägget från 12 % till det tal, som kan komma att fastställas för år 1952. Arvodesförbättringen bör genomföras fr. o. m. den 1 januari 1952.

Departementschefen.

I avbidan på slutförande av biträdesutredningens arbete är jag icke f. n. beredd att taga ställning till pensionsstyrelsens förslag beträffande försäkringsbyråns pensionsavdelning och granskningsbyrån. Jag torde emellertid i detta sammanhang få anmäla följande. Pensionsstyrelsen har (skr. ^{13/11} 1951) anmält, att fem ordinarie befattningshavare (två i Ca 11 och tre i Ca 8) förordnats att mot vikariatslön bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman i högre lönegrader (en i lönegrad 15, en i 13 och tre i 11). Då hänsyn härtill icke tagits vid medelsberäkningen, har styrelsen hemställt om medgivande att under innevarande budgetår bestrida avlöningskostnaderna för ifrågavarande förordnanden från ordinarieposten i stället för icke-ordinarieposten. Kungl. Maj:t har den 21 december 1951 lämnat styrelsen det begärda medgivandet.

Försäkringsbyråns maskinavdelning har efter beslut av 1951 års riksdag förstärkts med en ny tjänst som maskinoperatör i Cg 9, varjämte ett förordnande i Ce 15 utbytt mot en extra ordinarie befattning i samma lönegrad. Den betydande avgången av personal från avdelningen har emellertid fortsatt och medfört avsevärda svårigheter vid fullgörande av avdelningens uppgifter. Med hänsyn till nödvändigheten av att utbetalningen av folkpensionerna icke äventyras och efter en inom civildepartementet företagen undersökning av löneförhållandena för hålkortspersonal har Kungl. Maj:t den 30 november 1951 bemyndigat pensionsstyrelsen att å avdelningen inrätta en befattning i Ce 23, en i Ce 19, 4 i Ce 13 samt 3 i Ce 11. I avbidan på resultatet av de ytterligare undersökningar, som torde komma att företagas beträffande lönegradsplaceringen för med hålkortsarbete sysselsatt personal, beräknar jag för nästa budgetår medel i enlighet med Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut. Samtidigt böra avlöningskostnaderna för 8 lägre tjänster (4 i Cg 9 och 4 i Cg 7) bortfalla. En befattning som förste kontorsskrivare i Ca 21 bör föras på övergångsstat.

Med hänsyn till den fortgående ökningen av antalet folkpensionärer har jag intet att erinra mot styrelsens förslag om anställande av ytterligare 4 biträden.

Arvodet till generaldirektörens ställföreträdare bör höjas från 1 200 till 1 500 kronor. Arvodena till läkarna böra fr. o. m. ingången av nästa budgetår höjas med ca 10 % eller för överläkaren från 10 008 till 11 004 kronor samt för envar av 5 biträdande läkare från 6 000 till 6 600 kronor.

De av mig i det föregående förordade förslagen medföra ett ökat medelsbehov av 43 312 kronor. Till löneklassuppflyttningar och rörligt tillägg beräknar jag vidare i enlighet med styrelsens förslag 62 000 resp. 710 752 kronor. Å andra sidan bör anslaget till följd av förut angivna minskade kostnader i samband med kommunindelningsreformen räknas ned med 35 400 kronor. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår höjas med (43 312 + 62 000 + 710 752 — 35 400) 780 664 kronor, vilket belopp bör avrundas till 780 000 kronor.

Jag beräknar anslagsposterna sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 679 000 (+ 4 000) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 60 300 (+ 4 300) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 820 000 (+ 37 000) kronor;

rörligt tillägg 1 147 700 (+ 734 700) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att en av de i personalförteckningen för pensionsstyrelsen upptagna befattningarna som förste kontors-skrivare i lönegrad Ca 21 skall föras å övergångsstat;

b) fastställa följande avlöningsstat för pensionsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 679 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	60 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 820 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 147 700
Summa kronor 4 707 000;	

c) till *Pensionsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 4 707 000 kronor.

[88] 2. *Pensionsstyrelsen: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	932 000	908 020
1951/52 (statsliggaren s. 343)	975 000	
1952/53 (förslag)	1 054 500	

Yrkanden.

Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁴/₈ 1951) hemställt, att anslaget höjes med 104 500 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Expenser:		
a) bränsle, lyse och vatten		3 000
b) kostnader för folkpensionernas utbetalande	49 000	
c) övriga expenser	72 000	
2. Publikationstryck	2 500	
3. Övriga utgifter	2 000	
4. Särskilda uppbördsmedel (ökad makulaturförsäljning)		18 000
	125 500	21 000
	+ 104 500	

Motivering.

1 b) *Kostnader för folkpensionernas utbetalande.* Utgift 1950/51 498 607; anslag 1951/52 515 000. — För nästa budgetår beräknas till hyra för hålkortsmaskiner 383 000 kronor, till folkpensionsanvisningar och övriga hålkort samt pensionsbrev 134 500 kronor, till postlistor och tabulatorlistor 22 300 kronor samt till färgband m. m. 24 200 kronor.

1 c) *Övriga expenser.* Utgift 1950/51 301 000; anslag 1951/52 295 000. — Ökningen betingas väsentligen av prisstegringarna, nödvändig förnyelse av en del av inventarierna samt utbildning av personal och anskaffning av materiel för styrelsens verkskydd (2 000 kronor).

2. *Publikationstryck.* För 1951/52 ha anvisats 4 000 kronor, som avsetts för tryckning av publikationen »Erkända sjukassor». Med hänsyn till prisstegringen och till utvidgning av publikationens innehåll erfordras ytterligare 2 500 kronor för nästa budgetår.

3. *Övriga utgifter* (depositions- m. fl. kostnader för folkpensioneringsfonden). Utgift 1950/51 51 945; anslag 1951/52 50 000. — Med hänsyn till belastningen under 1950/51 bör posten höjas med 2 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att 1951 års riksdag under elfte huvudtiteln anslag till civilförsvarets utbildnings- och övningsverksamhet anvisat medel för utbildning av personal vid de statliga myndigheternas verkskydd. Riksdagen uttalade därvid, att kostnaderna för utbildning av personal och inköp av materiel för myndigheternas verkskydd borde inräknas i de anslag, över vilka myndigheterna förfoga för sina ordinära löpande utgifter. Ämbetsverket ifrågasätter dock, om det redan året efter det medel beräknats under nyssnämnda anslag för civilförsvarsändamål erfordras särskilda medel för nyanskaffning av materiel.

Departementschefen.

Anslagsposten till kostnader för folkpensionernas utbetalande bör i enlighet med pensionsstyrelsens förslag räknas upp med 49 000 kronor. Med hänsyn till de stegrade bränslekostnaderna synes det lämpligast, att till

bränsle, lyse och vatten beräknas oförändrade belopp. Till övriga expenser ha för innevarande budgetår anvisats 295 000 kronor. Jag kan icke förordna, att posten höjes med mer än 45 000 kronor eller ca 15 %. Någon särskild uppräknings med hänsyn till verkskyddet kan jag icke tillstyrka. Till publikationstryck bör anvisas ett med 1 500 kronor förhöjt belopp. Jag har slutligen icke något att erinra mot att posten till övriga utgifter ökas med 2 000 kronor och inkomstposten med 18 000 kronor.

Anslaget bör sålunda höjas med (49 000 + 45 000 + 1 500 + 2 000 — 18 000) 79 500 kronor och anvisas med (975 000 + 79 500) 1 054 500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 054 500 kronor.

[89] 3. **Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ordsombud.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	370 000	371 756
1951/52 (statsliggaren s. 344)	370 000	
1952/53 (förslag)	392 500	

Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁴/₈ 1951) anført, att ombudens arvoden även bortsett från den under sista året inträffade penningvärdeförsämringen varit alltför låga i förhållande till arbetsuppgifternas omfattning och art samt den betydelse ombudens verksamhet har för det allmänna. Med hänsyn till de stora värden ombuden ha att bevaka, kan en överdriven sparsamhet på denna punkt vara till stor ekonomisk nackdel för statsverket. Styrelsen anser en avsevärd höjning av arvoden ofrånkomlig men inskränker sig f. n. till att förordna en höjning med i genomsnitt 20 %. Till arvoden beräknas i enlighet härmed 45 000 kronor utöver det belopp av 225 000 kronor, som står till förfogande innevarande budgetår.

Statskontoret har uttalat, att frågan om höjning av arvoden till pensionsstyrelsens ordsombud bör upptagas till behandling först i samband med en mera allmän översyn av bisysslearvoden.

Departementschefen.

Jag finner det skäligt, att pensionsstyrelsens ordsombud erhålla någon förbättring av arvoden. Jag förordar därför, att det för arvoden avsedda beloppet, 225 000 kronor, höjes med 10 % eller 22 500 kronor. Anslaget bör alltså upptagas till (370 000 + 22 500) 392 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ordsombud* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 392 500 kronor.

[90] 4. Bidrag till folkpensioner m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	725 000 000	724 575 961
1951/52 (statsliggaren s. 344)	741 000 000	
1952/53 (förslag)	741 000 000	

Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁴/₈ 1951) beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 742 000 000 kronor. Följande sammanställning utvisar antalet pensionstagare i januari 1949 samt det för december 1952 uppskattade antalet.

	Januari 1949	December 1952
<i>Ålderspension.</i>		
1. Ogifta pensionstagare	333 005	360 000
2. Giftna pensionstagare, vilkas make ej uppbär folkpension eller hustrutillägg	57 429	62 000
3. Giftna manliga pensionstagare med hustrutillägg ...	13 735	15 000
4. Giftna pensionstagare, vilkas make uppbär folkpension	177 115	192 000
Summa	581 284	629 000
<i>Invalidpension och sjukbidrag.</i>		
Enbart grundpension	13 430	16 000
Tilläggspension	136 482	134 000
Änkepension	12 600	15 000
Hustrutillägg	18 110	20 000
Summa	180 622	185 000

Styrelsen framhåller, att ökningen i totalantalet ålderspensioner sammanhänger med den alltmera skönjbara förskjutningen i åldersfördelningen. Antalet tilläggspensioner uppskattades vid anslagsberäkningen för innevarande budgetår till 148 000 vid utgången av 1951, medan antalet nu uppskattas till 134 000 vid utgången av 1952. Skillnaden beror till största delen på att antalet i brist på detaljerad statistik tidigare upptagits alltför högt. I verkligheten minskar antalet tilläggspensioner f. n. med ca 1 800 om året.

Till stöd för förslaget om medelsanvisning anför styrelsen i huvudsak följande.

Under budgetåret 1950/51 ha de totala folkpensionskostnaderna — oberoende av indextillägg och särskilda (kommunala) bostadstillägg — uppgått till 796 miljoner kronor. För budgetåret 1951/52 ha motsvarande kostnader beräknats till 821 miljoner kronor, medan de för budgetåret 1952/53 uppskattas till 816,5 miljoner kronor. De minskade totalkostnaderna för sistnämnda budgetår i jämförelse med närmast föregående sammanhånga med nedgången i antalet invalidpensionärer med tilläggspension. Vid beräkningen av totalkostnaderna har hänsyn även tagits till den kostnadsökning, vilken beräknas belasta anslaget, om ett av styrelsen framlagt förslag angående minskning av karenstiden för rätt till sjukbidrag genomföres. Av totalbeloppet ifråga kunna 196 miljoner kronor beräknas utgöra tilläggspensioner, änkepensioner och bostadstillägg, alltså sådana pensions-

förmåner till vilka kommunerna skola bidra med viss andel. Denna procentuella andel utgjorde för år 1948 i genomsnitt 33,5 % och för år 1949 35,1 %.

För åren 1950 och 1951 har bidragsprocenten uppskattats till 36 resp. 38. Trots den ökning i antalet skattekrönor, som alltså kan förväntas på grund av den allmänna ekonomiska utvecklingen, torde — på grund av de nya kommunala ortsavdragen vid 1953 års taxering — den genomsnittliga procentsatsen även för budgetåret 1952/53 kunna uppskattas till 38 %. Med ledning härav skulle kommunernas andel beräknas uppgå till 38 % av 196 miljoner kronor eller 74,5 miljoner. Den på statsverket belöande andelen i kostnaderna för budgetåret 1952/53 torde sålunda kunna beräknas till 742 miljoner kronor.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag.

Departementschefen.

F. n. befinna sig flera olika förslag beträffande folkpensioneringen under remissbehandling eller under övervägande inom socialdepartementet. Vissa av dessa förslag, främst det som framlagts av folkpensionsrevisionen i dess betänkande angående avdragsregler och bostadstillägg, torde komma att föranleda särskild proposition till årets riksdag. Då flertalet av de ändringar beträffande folkpensioneringen, som sålunda äro aktuella, av organisatoriska skäl icke kunna förutsättas träda i kraft under nästa budgetår, torde förevarande anslag emellertid kunna beräknas definitivt redan i statsverkspropositionen.

Såsom framgår av vad pensionsstyrelsen anfört torde anslaget för innevarande budgetår ha upptagits till något för högt belopp på grund av att antalet invalidpensionärer antagits vara större än det numera visat sig vara. Under förutsättning att uppskattningen av kommunernas andel i kostnaderna för folkpensioneringen visar sig hållbar erfordras för nästa budgetår icke någon uppräknings av anslaget. Pensionsstyrelsen har föreslagit, att anslaget höjes med 1 000 000 kronor, vilket belopp ungefär motsvarar kostnaden för en ifrågasatt förkortning av karenstiden för erhållande av sjukbidrag. Till denna fråga torde jag få återkomma i förenämnda sammanhang. Jag förordar, att anslaget upptages till oförändrat belopp, 741 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkpensioner m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 741 000 000 kronor.

[91] 5. Indextillägg å folkpensioner.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	33 250 000	91 000 000
1951/52 (statsliggaren s. 345)	102 000 000	
1952/53 (förslag)	205 000 000	

Enligt gällande bestämmelser skall Kungl. Maj:t senast den 22 i varje kvartals första månad fastställa det procenttal — pensionspristalet — som utmärker förhållandet mellan levnadskostnaderna under nästföregående kvartals sista månad och levnadskostnaderna i juni 1946. Sålunda fastställt pensionspristal skall gälla fr. o. m. månaden närmast efter den varunder det fastställts t. o. m. den månad då nytt pensionspristal fastställs. För varje hel mångfald av fem, varmed pensionspristalet överstiger 100, utgår ett årligt indextillägg å 30 kronor för änkepensionsberättigad och för hustru, som uppbär hustrutillägg, 40 kronor för gift pensionsberättigad, vars make åtnjuter ålderspension eller tilläggspension eller vars hustru uppbär hustrutillägg, samt 50 kronor för annan pensionsberättigad. Där pensionspristalet, efter att ha stigit med hel mångfald av fem, åter nedgår, skall indextillägget utgå efter oförändrade grunder så länge pensionspristalet överstiger närmast lägre hela mångfald av fem. Indextillägg utbetalas månadsvis tillsammans med folkpensionen i övrigt.

Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁴/₈ 1951) föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 171 000 000 kronor. Förslaget grundas på i huvudsak följande beräkningar.

För budgetåret 1952/53 kan indextillägget, under förutsättning att pensionspristalet förblir mellan 120 och 130, beräknas uppgå till totalt 185,4 miljoner kronor. I beloppet ingår den kostnadsökning, som beräknas belastas anslaget, om en av styrelsen föreslagen minskning av karenstiden för rätt till sjukbidrag genomföres. Av totalbeloppet beräknas 38,5 miljoner kronor avse tilläggs- och änkepensioner, alltså sådana pensionsförmåner till vilka kommunerna skola bidra med viss andel. Kommunernas andel kan uppskattas till 38 %. Med ledning härav skulle kommunernas bidrag till kostnaderna för indextilläggen beräknas till 38 % av 38,5 miljoner kronor eller 14,6 miljoner kronor. Den på statsverket belöpande andelen i kostnaderna för budgetåret 1952/53 torde sålunda efter avrundning kunna beräknas till 171 miljoner kronor.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot pensionsstyrelsens beräkningar.

Departementschefen.

Pensionspristalet har numera fastställts till 130 för månaderna november och december 1951 samt januari 1952. Anslaget till indextillägg bör beräknas under antagande att samma pensionspristal blir gällande under nästa budgetår. Till följd härav bör det av pensionsstyrelsen beräknade medelsbehovet ökas med 34 000 000 kronor. Anslaget bör alltså upptagas till (171 000 000 + 34 000 000) 205 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Indextillägg å folkpensioner* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 205 000 000 kronor.

[92] 6. Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 150 000	2 358 667
1951/52 (statsliggaren s. 345)	2 200 000	
1952/53 (förslag)	2 600 000	

Ersättning till postverket för utbetalning av folkpensioner har, i avbidan på resultatet av en allmän utredning rörande kostnaderna för skilda grenar av postverkets drift, hittills utgått med 25 öre per utbetalning.

Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁴/₈ 1951) anmält, att postverket för år 1952 torde begära 30 öre i ersättning för varje utbetalad folkpensionsanvisning. Då ersättningen utbetalas halvårsvis i efterskott, komma utbetalningskostnaderna för kalenderåret 1952 att belasta anslaget för nästa budgetår. Styrelsen uppskattar antalet utbetalningar under 1952 till ca 8,8 miljoner och beräknar i överensstämmelse härmed anslagsbehovet till (8 800 000 × 0:30) avrundat 2 600 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har upplyst, att utredningen rörande postverkets driftkostnader numera slutförts beträffande bestyret med utbetalning av folkpensioner. Den hittills utgående ersättningen täcker icke längre postverkets genomsnittskostnad. Ersättningen bör för nästa budgetår beräknas efter 30 öre per utbetalning.

Departementschefen.

Jag har icke något att erinra mot pensionsstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 600 000 kronor.

[93] 7. Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	9 000 000	8 999 624
1951/52 (statsliggaren s. 345)	9 375 000	
1952/53 (förslag)	11 615 000	

Pensionsstyrelsens verksamhet till förebyggande och hävande av invaliditet omfattar dels individuell verksamhet, d. v. s. behandling, vård, yrkesutbildning m. m. åt personer, vilka kunna väntas genom dylika åtgärder återvinna eller bibehålla arbetsförmågan, dels annan verksamhet, som avser att i folkpensioneringens intresse förebygga eller häva arbetsförmåga eller befordra folkhälsan.

Yrkanden.

Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁴/s 1951) hemställt, att anslaget höjes med 2 325 000 kronor.

De faktiska utgifterna under budgetåret 1950/51, den beräkning som ligger till grund för det innevarande budgetår anvisade anslaget samt pensionsstyrelsens beräkning av medelsbehovet under nästa budgetår framgå av följande översikt.

Ä n d a m å l	Utgift 1950/51	Anslag 1951/52	Pensions- styrelsens beräkning för 1952/53	Ökning 1952/53
<i>Individuell verksamhet.</i>				
1. Vård å				
a. pensionsstyrelsens sjukvårdsan- stalter samt å sommarkurorter	7 074 803	7 635 000	9 690 000	+ 2 055 000
b. lasarett och lupushem	166 317	150 000	200 000	+ 50 000
2. Yrkesutbildning	899 115	800 000	800 000	—
3. Igångsättande av självständig verk- samhet (maskiner m. m.)	275 738	175 000	350 000	+ 175 000
4. Läkareundersökning och observation	169 977	190 000	190 000	—
5. Resor	213 994	225 000	270 000	+ 45 000
Summa	8 799 944	9 175 000	11 500 000	+ 2 325 000
<i>Annan verksamhet.</i>				
6. Bidrag till mindre badanläggningar å landsbygden	101 500	200 000	200 000	—
7. Andra ändamål	98 500			
Summa kronor	8 999 944	9 375 000	11 700 000	+ 2 325 000

Motivering.

1 a. *Vård å sjukvårdsanstalter m. m.* För nästa budgetår räknar styrelsen med oförändrat antal vårdplatser å sjukvårdsanstalterna eller 1 161. På grund av ökade löneutgifter samt prisstegringar å livsmedel m. m. är en väsentlig höjning av vårdkostnaderna oundviklig. Det i anledning härav ökade medelsbehovet beräknas till 2 055 000 kronor. Styrelsens bidrag till personer, som anses böra beredas vård å sommarkurort, bör ökas. Då antalet fall, som hänvisas till sådan vård, beräknas nedgå från omkring 900 till 725, uppskattas dock kostnaden till oförändrat 435 000 kronor. Bidragen till tandvård samt till hälftotsinlägg, ortopediska bandage m. m. beräknas likaledes till oförändrade belopp eller 126 000 resp. 25 000 kronor.

1 b. *Vård å lasarett och lupushem.* Kostnaderna för specialvård ha fr. o. m. juli 1951 stigit med ca 30 %.

2. *Yrkesutbildning.* Styrelsen kan lämna bidrag med högst tre fjärdedelar av nettokostnaden för yrkesutbildning; återstoden avses skola täckas genom bidrag från kommunal myndighet, anhörig o. s. v. Styrelsens bidrag kan dock för samma person i regel icke överstiga 2 000 kronor per år. Med hänsyn till de betydande kostnadsökningar, som ägt rum i fråga om bl. a.

utgifter för utbildningsmaterial, resekostnader och — framför allt — kost och logi åt den utbildade samt i förekommande fall åt hans familj under utbildningstiden, täcker nämnda maximibelopp, 2 000 kronor, numera i åtskilliga fall icke tre fjärdedelar av nettokostnaderna för utbildningen. Beloppet bör därför höjas till 2 500 kronor. Genomförandet av den sålunda föreslagna höjningen kommer i och för sig att medföra en avsevärd ökning av kostnaderna för här ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till att arbetsmarknadsstyrelsen numera lämnar bidrag till utbildning av partiellt arbetsföra i vissa fall, där utbildning hittills ordnats genom pensionsstyrelsen, har posten uppförts med oförändrat belopp.

3. *Igångsättande av självständig verksamhet.* För 1951/52 har härtill beräknats ett belopp av 175 000 kronor, varav 50 000 kronor avsetts att vidga möjligheterna att bidraga till kostnaderna för anskaffande av motor-drivna invalidvagnar. — Anspråken på medel ha visat en fortgående stegring, som under förra budgetåret varit särskilt utpräglad. Enligt gällande bestämmelser är pensionsstyrelsens bidrag begränsat till högst 5 000 kronor per person. På grund av anslagets otillräcklighet har emellertid i ett stort antal fall endast en förhållandevis ringa del av anslagsbehovet kunnat täckas genom pensionsstyrelsens bidrag, medan den övervägande delen bestritts av medel, beviljade av de kommunala myndigheterna. Det av styrelsen lämnade bidraget har sålunda under senare år i regel icke överstigit 2 000 kronor för en och samma person. Styrelsen beräknar för nästa budgetår ett medelsbehov av 350 000 kronor, vilket innebär en uppräknings med 175 000 kronor.

5. *Resor.* Ökningen med 45 000 kronor till 270 000 kronor betingas av de höjda biljettpriserna.

Yttranden.

Medicinalstyrelsen har icke funnit anledning till erinran mot pensionsstyrelsens förslag.

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller, att minskningen i pensionsstyrelsens yrkesutbildande verksamhet torde bli av sådan omfattning, att det för yrkesutbildning beräknade beloppet synes tillräckligt, även om utbildningskostnadernas maximibelopp i det enskilda fallet måste ökas.

Statskontoret anser det tveksamt, om de prisstegringar, som komma att göra sig gällande för vården å sjukvårdsanstalter, måste föranleda en kostnadsökning i förhållande till belastningen under föregående budgetår med mer än 25 %. Ämbetsverket ifrågasätter, om ej det för nämnda ändamål äskade beloppet efter närmare utredning skulle kunna ganska avsevärt nedbringas. Statskontoret vill icke motsätta sig en ökad medelsanvisning under posten till igångsättande av självständig verksamhet. Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår anser ämbetsverket dock ökningen böra begränsas till 125 000 kronor.

Departementschefen.

Det senaste årets löne- och prisstegringar ha avsevärt ökat kostnaderna för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet. Senare denna dag torde jag få hemställa, att Kungl. Maj:t av denna anledning äskar anslag med 2 000 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår. Pensionsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för angivna ändamål under nästa budgetår bör godtagas. Anslaget bör av denna anledning höjas med 2 055 000 kronor. Till vård å lasarett och lupushem bör likaledes i enlighet med styrelsens förslag beräknas en anslagsökning av 50 000 kronor.

Pensionsstyrelsen har icke föreslagit ökad medelsanvisning till styrelsens yrkesutbildande verksamhet men har hemställt, att det nu för styrelsens bidrag gällande maximibeloppet av 2 000 kronor per person och år höjes till 2 500 kronor. En höjning av beloppet bör äga rum. Tills vidare bör den dock begränsas till 300 kronor.

Till bidrag till maskinanskaffning vid igångsättande av självständig verksamhet, invalidvagnar m. m. ha för innevarande budgetår beräknats 175 000 kronor. Under budgetåret 1950/51 uppgingo kostnaderna till ca 276 000 kronor. Pensionsstyrelsen har hemställt, att ytterligare 175 000 kronor anvisas för nästa budgetår. Jag kan icke tillstyrka, att för ändamålet beräknas större ökning än med 100 000 kronor.

Slutligen förordar jag, att till resor beräknas ytterligare 35 000 kronor.

Anslaget bör alltså höjas med (2 055 000 + 50 000 + 100 000 + 35 000) 2 240 000 kronor och upptagas till 11 615 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet*
för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av
11 615 000 kronor.

[94] 8. **Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 7 200 000 kronor. Pensionsstyrelsen har (skr. ^{24/3} 1951) beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 7 500 000 kronor vid oförändrade grunder. Sedermera har styrelsen emellertid (skr. ^{5/12} 1951), under hänvisning till de stegrade levnadskostnaderna, föreslagit en provisorisk förbättring av de särskilda barnbidragen. Kostnaderna härför uppskattas till ca 2 400 000 kronor, varav 1 700 000 kronor beräknas falla på staten och 700 000 kronor på kommunerna. Remissbehandlingen av förslaget är ännu icke avslutad. Under sådana förhållanden bör ifrågavarande anslag i statsverkspropositionen upptagas med ett endast preliminärt beräknat belopp, vilket bör sättas till (7 500 000 + 1 700 000) 9 200 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m.* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 9 200 000 kronor.

[95] 9. **Bidrag till sjukkassor.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	52 000 000	52 644 350
1951/52 (statsliggaren s. 347)	56 400 000	
1952/53 (förslag)	60 900 000	

Statsbidrag till sjukkassor utgår i form av medlemsbidrag, sjukdagsbidrag, sjukvårdsbidrag, moderskapsbidrag samt barntilläggsbidrag. Härjämte kan i vissa fall särskilt statsbidrag utgå enligt kungörelsen nr 132/1938.

Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁴/s 1951) upplyst, att antalet statsbidragsberättigade medlemmar i sjukkassorna ökade med 105 000 under år 1950 och vid utgången av nämnda år uppgick till ca 3 087 000. På grundval av införskaffade uppgifter angående nyrekryteringen under de fem första månaderna 1951 uppskattar styrelsen medlemsökningen under år 1951 till 125 000. Samma ökning beräknas för 1952. Antalet sjukdagar per år och medlem utgjorde 1949 11,1 och 1950 11,2. För 1951 och 1952 räknar styrelsen med ett sjuktal av 11,2.

Den tidigare gällande maximeringen av sjukvårdsbidraget har, i vad avser ersättning för läkarvård, slopats fr. o. m. den 1 januari 1951. Bl. a. till följd härav beräknas sjukvårdsbidraget öka från 4 kronor 2 öre per sjukvårdsförsäkrad medlem under 1950 till 5 kronor 37 öre för 1951 och 5 kronor 61 öre för 1952.

Ersättningarna för intagning å sjukvårdsanstalt beräknas under åren 1951 och 1952 komma att stiga med 8 resp. 16 % av 1950 års ersättningar. Antalet fall med moderskapshjälp uppskattas till 85 300 år 1951, 84 900 år 1952 och 86 600 år 1953. Kassornas utbetalningar av barntillägg under år 1950 motsvarade sammanlagt en kostnad av 2 kronor 21 öre för år och medlem. *Pensionsstyrelsen* har för åren 1951 och 1952 räknat med samma genomsnittliga kostnad.

Det sammanlagda medelsbehovet beräknas på grundval av angivna siffror till 58 386 100 kronor för innevarande budgetår och 60 924 900 kronor för budgetåret 1952/53. Styrelsen föreslår, att anslaget anvisas med ett avrundat belopp av 60 900 000 kronor.

Departementschefen.

Den svenska sjukförsäkringsfrågan befinner sig som bekant i ett otillfredsställande läge. 1947 års lag om allmän sjukförsäkring har icke kunnat sättas i kraft med hänsyn till de därav följande ekonomiska konsekvenserna. I detta läge har jag funnit det nödvändigt, att nämnda lag-

stiftning upptages till omprövning. I enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 december 1951 har jag därför tillkallat utredningsmän för översyn av den allmänna sjukförsäkringen, yrkesskadeförsäkringen samt vissa hjälpformer vid havandeskap och barnsörd. Avsikten är, att såväl sjukförsäkringsförmånerna som sjukförsäkringens finansiering skall omprövas, varvid det ankommer på utredningsmännen att eftersträva sådana ändringar i de tidigare beslutade reglerna att förutsättningar skapas för ett genomförande av en effektiv allmän sjukförsäkring. En viktig uppgift för utredningsmännen är också att undersöka möjligheterna till en samordning mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen främst beträffande de olycksfall, som endast föranleda en kortare tids arbetsoförmåga. I avbidan på utredningen av denna fråga torde det av socialvårdskommittén framlagda förslaget till ny lag om yrkesskadeförsäkring icke komma att föreläggas riksdagen.

Även om sålunda frågan om den allmänna sjukförsäkringen upptages till förnyad behandling är det angeläget, att den nuvarande frivilliga sjukförsäkringen göres effektivare i avbidan på den allmänna försäkringens ikraftträdande. 1951 års riksdag biföll ett förslag om slopande av bestämmelserna om maximering av statsbidraget till de erkända sjukförsäkrarna i vad angår ersättning för läkarvård. Härigenom ha sjukförsäkrarna erhållit viss ökning av statsbidraget. Jag har vidare för avsikt att föreslå proposition till årets riksdag om ändringar i sjukförsäkringsordningen. Dessa ändringar torde emellertid icke kunna påverka statsbidraget till sjukförsäkrarna under nästa budgetår i sådan utsträckning, att särskild uppräkningsanlag av denna anledning är motiverad. Anslaget synes därför redan i statsverkspropositionen kunna upptagas med definitivt beräknat belopp.

Främst på grund av att den av sjukförsäkrarna utgivna ersättningen för läkarvård och annan sjukvård än sjukhusvård stigit avsevärt, torde det för innevarande budgetår anvisade anslaget enligt pensionsstyrelsens beräkning komma att överskridas med ca 2 000 000 kronor. En motsvarande ökning av statsbidraget — utöver den ökning som föranledes av det stigande medlemsantalet — torde få beräknas under nästa budgetår. Jag anser mig böra godtaga pensionsstyrelsens uppskattning av medelsbehovet och förordar sålunda, att anslaget upptages till 60 900 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sjukförsäkringar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 60 900 000 kronor.

[96] 10. **Moderskapspenning.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 500 000	1 469 892
1951/52 (statsliggaren s. 347)	1 300 000	
1952/53 (förslag)	1 100 000	

Moderskapspenning utgår av statsmedel med ett belopp av 75 kronor till kvinna, som till lindrande av de med barnsbörd förenade kostnaderna är i behov därav. Kvinna, som är berättigad till moderskapshjälp från erkänd sjukkasse, äger icke uppbära moderskapspenning.

Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁴/₈ 1951) beräknat antalet fall med moderskapspenning till 18 214 år 1951, 15 799 år 1952 och 12 253 år 1953. Medelsbehovet för innevarande budgetår uppskattas till 1 355 000 kronor samt för nästa budgetår till 1 143 000 kronor. Styrelsen föreslår, att anslaget anvisas med avrundat 1 100 000 kronor.

Departementschefen.

I det föregående har jag vid anmälan av anslaget till mödrahjälp (punkt 13) anført, att formerna för hjälp vid havandeskap och barnsbörd böra överses av särskilda utredningsmän, men att resultatet av denna översyn icke torde hinna föreläggas 1952 års riksdag. Medelsbehovet för moderskapspenning bör därför beräknas enligt oförändrade grunder. I överensstämmelse med pensionsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Moderskapspenning* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

[97] 11. Driften av centraldepån för blindas arbeten.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	179 000	195 593
1951/52 (statsliggaren s. 347)	186 000	
1952/53 (förslag)	223 000	

Från anslaget bestridas kostnaderna för statens blinddepånämnd, centraldepån för blindas arbeten och den vid hantverksskolan i Kristinehamn för blinda män inrättade materialdepån.

Statens blinddepånämnd erinrar (skr. ²⁹/₈ 1951), att den nuvarande organisationen av centraldepån för blindas arbeten, som fastställdes 1950, endast är ett provisorium och att den definitiva organisationen avsetts skola upptagas till behandling efter ett par års erfarenhet. Nämnden anser det redan nu klarlagt, att åtskilliga olägenheter äro förenade med den nuvarande organisationen, och avser att i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1953/54 framlägga förslag rörande den framtida utformningen av depåns verksamhet.

Nämnden har tidigare (skr. ⁹/₈ 1950 och ¹⁵/₂ 1951) föreslagit, att förhållandet mellan å ena sidan nämnden och centraldepån samt å andra sidan materialdepån i Kristinehamn skall närmare regleras. Det bör enligt nämndens mening klart utsägas, att Kristinehamnsdepån icke är en filial till centraldepån utan en fullt självständig, under styrelsen för hantverksskolan i Kristinehamn lydande materialdepå. Nämnden anser, att de för Kristine-

hamnsdepån under budgetåret 1952/53 erforderliga medlen böra anvisas såsom ett särskilt anslag eller som en delpost under här ifrågavarande anslag, vilken delpost av statskontoret utbetalas direkt till styrelsen för hantverksskolan.

Yrkanden.

Blinddepånämnden hemställer, att anslaget höjes med (avrundat) 39 000 kronor.

Avlöningar.

1. Höjda arvoden till föreståndarinnan å kvinnliga avdelningen och kassörskan	696
2. Höjda löner till kollektivavtalsanställd personal	4 024
3. Löneklassuppflyttningar m. m.	417
4. Arvodesuppräknings motsvarande ökningen av det rörliga tillägget	14 000

Omkostnader.

5. Fria frakter till blinda hantverkare	18 000
6. Lyse och vatten	300
7. Telefon	1 000
8. Städning och renhållning	500
	38 937

Motivering.

1. Föreståndarinnan för kvinnliga avdelningen och kassörskan ha arvoden motsvarande lönen i 13 lönegraden. Med hänsyn till deras krävande arbetsuppgifter böra befattningarna uppflyttas till att motsvara 15 lönegraden.

2. Under förutsättning av oförändrade löner erfordras ytterligare 3 024 kronor för att bestrida avlöningskostnaderna för den kollektivavtalsanställda personalen. För att täcka åtminstone någon del av de lönehöjningar, som väntas belasta nästa budgetår, har nämnden upptagit ytterligare 1 000 kronor.

5. Utgift 1950/51 38 239, anvisat 1951/52 26 000. Inträdda prishöjningar ha — liksom beträffande följande punkter — endast delvis påverkat belastningen under 1950/51.

6. Utgift 1950/51 1 424, anslag 1951/52 1 200.

7. Utgift 1950/51 2 404, anslag 1951/52 2 000.

8. Utgift 1950/51 3 226, anslag 1951/52 3 000.

Yttranden.

Statskontoret anser, att frågan om uppflyttning till högre lönegrad av föreståndarinnan för den kvinnliga avdelningen och kassörskan icke bör upptagas till prövning förrän resultatet av tjänsteförteckningsrevisionen föreligger. Kristinehamnsdepåns ställning bör regleras först i samband med att frågan om blinddepåns ekonomi och organisation prövas i sin helhet.

Statens sakrevision har utgått från att någon egentlig ändring av den kostnadsram, inom vilkens depåns verksamhet bör bedrivas, icke bör ske förrän närmare erfarenhet vunnits av den nuvarande provisoriska organisationen. Sakrevisionen har anfört bl. a. följande.

Då arvodesbeloppen för den icke kollektivavtalsanställda personalen fr. o. m. den 1 juli 1951 uppräknats i närmare anslutning till den statliga löneskalan, finner sig sakrevisionen icke böra tillstyrka den föreslagna arvodeshöjningen för kassörskan och föreståndarinnan för kvinnliga avdelningen. I fråga om den kollektivavtalsanställda personalen bör avlöningsposten beräknas med utgångspunkt från lönekostnaderna enligt nu gällande avtal. Skulle kostnadsökningar inträda på grund av ändringar i kollektivavtalet, föreligger möjlighet för Kungl. Maj:t att på framställning av nämnden medgiva däremot svarande överskridande.

Beträffande omkostnadsposten finner sakrevisionen icke anledning till annan erinran än att höjningen av kostnadsposten för telefon, som fr. o. m. budgetåret 1950/51 uppräknats från 1 500 kronor till 2 000 kronor, bör begränsas till 500 kronor.

Vad slutligen angår förslaget om ändrad form för medelsanvisningen till Kristinehamnsdepån anser sakrevisionen, att frågan härom bör anstå i avvaktan på en slutgiltig lösning av centraldepåns organisationsfråga.

Skolöverstyrelsen, som inhämtat yttrande från styrelsen för hantverks-skolan i Kristinehamn, förordar i likhet med sistnämnda styrelse, att för materialdepån i Kristinehamn erforderliga medel anvisas särskilt och utbetalas av länsstyrelsen i Karlstad.

Departementschefen.

Såsom statens blinddepånämnd framhållit, är den nuvarande organisationen av centraldepån för blindas arbeten att betrakta som ett provisorium. Tillräckligt underlag för prövning av frågan om depåns slutliga organisation saknas emellertid ännu.

Jag kan icke nu tillstyrka den föreslagna förbättringen av löneställningen för föreståndarinnan å kvinnliga avdelningen och kassörskan. Däremot böra ytterligare medel anvisas till löner åt den enligt kollektivavtal anställda personalen. Under hösten 1951 har enligt vad jag inhämtat träffats nytt kollektivavtal, varigenom avlöningskostnaderna beräknas stiga med 5 800 kronor. Posten till avlöningar bör uppräknas med detta belopp ävensom med 417 kronor till följd av löneklassuppflyttningar samt 14 000 kronor motsvarande den för år 1951 fastställda ökningen av det rörliga tillägget. Posten bör alltså höjas med 20 217 kronor, vilket belopp bör avrundas till 20 200 kronor.

Beträffande omkostnadsposten förordar jag ökad medelsanvisning med 15 000 kronor för fria frakter, 1 000 kronor för telefon, 300 kronor för lys och vatten samt 500 kronor för städning och renhållning. Posten bör alltså höjas med 16 800 kronor.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med (186 000 + 20 200 + 16 800) 223 000 kronor.

I likhet med statskontoret och sakrevisionen anser jag, att frågan om ändrad form för medelsanvisningen till Kristinehamnsdepån bör lösas i samband med omprövning av centraldepåns organisation.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande stat för centraldepån för blindas arbeten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Stat.

1. Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	134 200
2. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	88 800
<u>Summa kronor 223 000;</u>	

b) till *Driften av centraldepån för blindas arbeten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 223 000 kronor.

[98] 12. **Bidrag till de blindas förening.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 105 000 kronor. Härav skola 40 000 kronor utgöra bidrag till föreningens verksamhet för försäljning av varor, som tillverkats av blinda hantverkare, samt 65 000 kronor bidrag till kostnaderna för föreningens verksamhet i övrigt (statsliggaren s. 348).

De blindas förening har (skr. i maj 1951) anhållit om oförändrat statsbidrag.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot föreningens framställning.

Departementschefen.

Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till de blindas förening* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 105 000 kronor.

G. Diverse.

[99] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 298 000 kronor.

[100] 2. **Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 5 400 kronor.

[101] 3. **Statens hyresråd: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	500 000	554 682
1951/52 (statsliggaren s. 348)	500 000	
1952/53 (förslag)	627 000	

Statens hyresråd har (skr. ²⁰/₈ 1951) upplyst, att antalet till rådet inkomna besvärsmål, som under budgetåret 1949/50 utgjort 4 696, under budgetåret 1950/51 uppgått till 4 805. Antalet oavgjorda mål har ökat från 1 364 den 30 juni 1950 till 1 439 den 30 juni 1951.

Yrkanden.

Hyresrådet hemställer, att anslaget höjes med 123 000 kronor på sätt som framgår av följande uppställning.

	Utgift 1950/51	Anvisat 1951/52	Förslag 1952/53
1. Arvoden åt ordförande och ledamöter samt suppleanter för dem	104 773	100 000	112 000
2. Ersättningar till kanslipersonal m. m. ...	449 909	400 000	511 000
Summa kronor	554 682	500 000	623 000

Motivering.

1. *Arvoden åt ordförande, ledamöter och suppleanter.* Arvodet till den heltidsanställda suppleanten för ordföranden har genom chefslöneregleringen och ökningen av det rörliga tillägget höjts med ca 6 000 kronor. I

övrigt har posten beräknats under antagande, att antalet sammanträden under nästa budgetår skall uppgå till 380 (1950/51 372).

2. *Ersättningar till kanslipersonal m. m.* Ersättningarna till den fasta personalen uppgå f. n. till 420 000 kronor för år, sedan Kungl. Maj:t vid skilda tillfällen under våren 1951 omreglerat lönerna inom hyresrådet; med hänsyn till sedvanliga ålderstillägg och personalförstärkningar beräknas för nästa budgetår 430 000 kronor. I kostnaderna för betjäning av en med flygförvaltningen gemensam telefonväxel deltagar rådet med $\frac{1}{4}$ av avlöningen till telefonisterna eller ca 5 000 kronor. I arvoden till extra föredragande utbetalades under budgetåret 1950/51 50 460 kronor; för budgetåret 1952/53 beräknas för detta ändamål 60 000 kronor med hänsyn till att en av rådets ordinarie föredragande slutat sin anställning utan att ersättas med annan heltidsanställd tjänsteman. För övertidsarbete och skrivhjälp har upptagits 14 000 kronor, motsvarande utgifterna härför under budgetåret 1950/51. För experter och sakkunniga beräknas ett behov av 2 000 kronor; utgiften under budgetåret 1950/51 uppgick till 1 221 kronor.

Hyresrådet har slutligen framhållit, att kostnader för vissa utredningar angående generell hyreshöjning m. m. kunna komma att belasta rådets stat för nästa budgetår.

Yttrande.

Statskontoret anser, att anslagsposten till arvoden åt ordförande m. fl. med hänsyn till belastningen under budgetåret 1950/51 och till ökningen av löneförmånerna åt den heltidsanställda suppleanten för ordföranden bör uppräknas med 10 000 kronor. I fråga om posten till ersättningar till kanslipersonal m. m. vill ämbetsverket icke tillstyrka annan höjning än som föranledes av löneökningar dels i anledning av ålderstillägg, 8 500 kronor, och dels sammanhängande med de nya avlöningsbestämmelserna för befattningshavarna hos rådet, 61 500 kronor, eller tillhoppa 70 000 kronor.

Framställning rörande höjning av vissa arvoden m. m.

Hyresrådet har (skr. ¹²/₁₂ 1951) hemställt, att arvoden till ledamöter m. fl. skola höjas i följande omfattning, nämligen *dels* dagarvoden åt ledamöter och suppleanter för dem från 20 resp. 30 (för suppleant som i annan egenskap åtnjuter fast arvode från rådet 20) till 50 kronor, *dels* de till suppleanterna för ordföranden utgående arvoden för sammanträde och för kontrolläsning m. m. från 45 till 70 kronor *och dels* arvoden till sistnämnda suppleanter för tjänstgöring i annat sammanhang än vid sammanträde från 30 till 45 kronor. Merkostnaderna härför beräknas till 45 000 kronor för år. Vidare har rådet anmält sin avsikt att höja de till extra föredragande utgående ersättningarna från 160 kronor per föredragning till 200 kronor, medförande en årlig kostnadsökning med 11 000 kronor. Slutligen har rådet hemställt, att medel anvisas till anställande av ytterligare en föredragande med heltidstjänstgöring.

Departementschefen.

Vad först beträffar hyresrådets framställning den 20 augusti 1951 bör anslagsposten till arvoden åt ordförande m. fl. höjas med 10 000 kronor i enlighet med statskontorets förslag. Posten till ersättningar till kanslipersonal m. m. bör i detta sammanhang höjas med dels 61 500 kronor, motsvarande den å helt år belöpande kostnaden för de av Kungl. Maj:t under år 1951 medgivna arvodeshöjningarna för rådets personal, och dels 5 500 kronor för löneklassuppflyttningar.

Vad avser frågan om höjning av vissa arvoden vill jag till en början förorda, att samtliga arvoden till ledamöter och suppleanter för dem höjas med tio kronor, vilket medför en ökning av medelsbehovet med ca 15 000 kronor. I fråga om ersättningarna till extra föredragande anser jag att höjningen bör begränsas till 20 kronor mot av rådet avsedda 40 kronor; kostnadsökningen begränsas härigenom till ca 5 000 kronor för år. Till rådets hemställan om medel för ytterligare en heltidsanställd föredragande är jag däremot icke f. n. beredd att taga ställning. Detta spörsmål bör bedömas med ledning av utvecklingen i fråga om rådets arbetsbörda.

Vidare torde jag få erinra, att Kungl. Maj:t den 7 december 1951 uppdragit åt hyresrådet att i samråd med bostadsstyrelsen, statistiska centralbyrån och priskontrollnämnden verkställa en statistisk undersökning rörande utvecklingen av de faktiska utgifterna för fastighetsförvaltning under åren 1949—1951. Undersökningen, som skall omfatta högst 5 000 fastigheter, skall bedrivas så, att bearbetningen av uppgifter för ett urval av ca 500 fastigheter kan vara avslutad före den 1 juli 1952. Kostnaderna beräknas till ca 80 000 kronor, varav för ett vart av budgetåren 1951/52 och 1952/53 för avlöningar 30 000 kronor och för omkostnader 10 000 kronor. Under förevarande anslag bör därför för nästa budgetår beräknas ett belopp av 30 000 kronor för avlöningar till den med undersökningen sysselsatta personalen. Beloppet bör uppföras under en särskild, för ändamålet avsedd anslagspost.

Anslaget bör således uppräknas med (10 000 + 61 500 + 5 500 + 15 000 + 5 000 + 30 000) 127 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hyresråd: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 627 000 kronor.

[102] 4. **Statens hyresråd: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	40 000	40 931
1951/52 (statsliggaren s. 349)	37 000	
1952/53 (förslag)	51 000	

Statens hyresråd har (skr. ²⁰/₈ 1951) föreslagit, att anslaget ökas med 4 000 kronor. Ökningen faller helt å posten till expenser (nu 34 000 kronor)

och motiveras med att belastningen å denna post under budgetåret 1950/51 uppgick till 37 993 kronor.

Statskontoret förutsätter, att en uppräknig av myndigheternas expensanslag efter enhetliga grunder kommer under övervägande.

Departementschefen.

Mot hyresrådets förslag har jag intet att erinra. Under hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anfört rörande kostnaderna för en hyresrådet anförtrodd statistisk undersökning föreslår jag vidare, att ett belopp av 10 000 kronor beräknas under förevarande anslag för bestridande av omkostnader i anledning av denna undersökning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hyresråd: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 51 000 kronor.

[103] 5. **Ersättning för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	5 000	20 383
1949/50	5 000	42 465
1950/51	20 000	27 710
1951/52 (statsliggaren s. 350)	45 000	
1952/53 (förslag)	45 000	

Från detta anslag utgå ersättningar för skador, som genom brott åstadkommits av rymlingar från fångvårdsanstalter, ungdomsvårdsskolor, alkoholistanstalter och sinnessjukhus.

Före den 1 juli 1948 förekom i mycket begränsad omfattning, att ersättning lämnades av statsmedel för skador, förorsakade av personer, som rymt från vissa anstalter, huvudsakligen ungdomsvårdsskolor. Särskilt anslag stod icke till förfogande härför, utan ersättningarna bestredos i regel från anslag till extra utgifter. 1947 års riksdag (skr. nr 475) hemställde hos Kungl. Maj:t om utredning av frågan om utvidgning av möjligheterna att erhålla ersättning för skador, vållade av personer, som äro eller varit intagna på anstalter av skilda slag. Förslag i detta hänseende förelades riksdagen genom propositionen nr 87 till 1948 års riksdag. Vid anmälan av ifrågavarande proposition, vari Kungl. Maj:t äskade ett särskilt anslag under rubriken Ersättning för skador vållade av personer som avvikit från vissa anstalter, uttalade min företrädare i ämbetet bl. a., att statsmakterna borde godkänna principen att staten i större utsträckning än ditintills skett borde ersätta skador, som vållats av å vissa anstalter intagna personer. En detaljerad reglering av ersättningsmöjligheterna förutsatte emellertid ställningstagande till en rad delvis svårbedömda spørsmål. Man borde därför i avvaktan på ytterligare erfarenhet nöja sig med en provisorisk reglering. Härvid borde någon rätt till ersättning icke fastslås i författning utan en prövning inom relativt vida gränser äga rum efter omständigheterna i

varje särskilt fall. Vid sådant förhållande borde prövningen ankomma på Kungl. Maj:t. Ersättningsmöjligheterna borde vidare begränsas till rymningsfallen. Med hänsyn till svårigheterna att överblicka konsekvenserna av en utsträckning av ersättningsmöjligheterna till fall, då skada vållats av försöksutskrivnen person, borde i dessa och därmed likartade fall ersättning icke utgå i förevarande ordning. Det syntes rimligt, att hänsyn i regel toges till den skadelidandes ekonomiska ställning, men någon sträng begränsning till ömmande fall syntes dock icke tills vidare böra förekomma. Innan en mera definitiv reglering genomfördes, borde en grundligare utredning äga rum, dock icke förrän den föreslagna provisoriska anordningen tillämpats någon tid.

Riksdagen (skr. nr 245) anslöt sig till Kungl. Maj:ts förslag men uttalade, att vid tillämpningen borde beaktas, att införande av en ersättningsrätt utan behovsprövning framstode såsom önskvärd och att hänsyn till den skadelidandes ekonomiska ställning därför i regel ej borde föranleda bortfall eller nedsättning av en ifrågasatt ersättning.

Ungdomsvårdsskoleutredningen erhöll den 1 juni 1951 i uppdrag att utreda frågan om en utvidgning av ersättningsmöjligheterna. I direktiven uttalades, att tiden ännu icke vore mogen för en slutgiltig lösning av frågan om statens ersättningsskyldighet på förevarande område. Däremot borde undersökas, huruvida icke under regleringen borde inrymmas även ersättningar för skador, som vållats av personer, vilka haft permission eller varit utskrivna på prov från vederbörande anstalt. I dessa fall hade ersättning f. n. icke ansetts kunna utgå från andra anslag än anslag till extra utgifter, och då endast i ömmande fall.

Ungdomsvårdsskoleutredningen har (skr. ³⁰/₉ 1951) avgivit förslag till utvidgning av ersättningsmöjligheterna.

Utredningen redogör till en början för de olika former, under vilka personer, som intagits på anstalt, före den slutliga utskrivningen kunna vistas utanför anstalten.

Permission (inom alkoholistvården kortpermission), d. v. s. tillstånd att lämna anstalten för kortare tid, kan beviljas vid alla de anstalter det här gäller. Möjligheterna till permission äro på olika sätt begränsade bl. a. med hänsyn till ändamålet med anstaltsvistelsen och den intagnes större eller mindre farlighet för omgivningen, men i stort sätt kan sägas att permission numera utdelas enligt ganska frikostiga principer. I synnerhet gäller detta vid ungdomsvårdsskolorna där det ingår som ett normalt led i elevernas fostran att låta dem på egen hand besöka närstående personer eller närbelägna samhällen.

En förmån som står permission nära är *frigång*. Inom fångvården innebär frigång att den intagne får tillåtelse att under dagen arbeta hos arbetsgivare utanför anstalten. Frigång förekommer även i olika former inom sinnessjukvården. Den längst gående av dem kallas utsträckt frigång och har samma innebörd som frigång inom fångvården.

Ungdomsvårdsskoleelever som anpassa sig väl kunna genom skolornas försorg *utackorderas*. På samma sätt kunna renliga och stillsamma sinnessjukpatienter genom sjukhusens försorg placeras i *kontrollerad familjevård*. I fråga om båda dessa kategorier, som sakna motsvarighet inom övriga vårdformer, gäller att eleverna (patienterna) fortfarande äro att betrakta som intagna på anstalten.

Av stor betydelse för de intagnas återanpassning i samhället är den övergång från anstaltsvistelse till livet i frihet som kommer till stånd genom *villkorlig frigivning* (straffarbete och fängelse), *villkorlig utskrivning* (ungdomsfängelse, förvaring, internering, ungdomsvårdsskola), *försöksutskrivning* (sinnessjukhus), och *försökspermittering* (alkoholistanstalt). Gemensamt för de personer som på detta sätt fått lämna anstalterna är att de vistas på prov ute i samhället och att de riskera att återintagas om friheten skulle missbrukas eller behov av fortsatt vård eljest skulle uppstå. För att främja deras återanpassning anordnas ofta övervakning.

Ungdomsvårdsskoleutredningen föreslår, att ersättningsmöjligheterna utvidgas till att avse även skador av permittenter. I detta avseende anföres huvudsakligen följande.

Som skäl för att utge ersättning för skador, som förorsakats av rymlingar, anfördes vid den provisoriska regleringens genomförande bl. a., att faran för skador av rymlingar uppenbarligen vore särskilt stor i anstalternas grannskap. Det ansågs obilligt, att befolkningen i dessa trakter skulle löpa större risker än andra, och olyckligt, om förläggandet av en anstalt till en viss ort av denna anledning skulle väcka oro och ovilja i kringliggande bygd. Vidare återopades, att man medvetet räknat med att rymlingar skulle förekomma i någon omfattning men ansett olägenheterna härav små i jämförelse med det öppna systemets fördelar. Värdet av rymlingarnas skadegörelse hade således vägts mot vad som kunde vinnas genom systemet, och i konsekvens härav borde det allmänna bära skadorna som ett slags omkostnad för anstaltsväsendet.

I stort sett samma skäl kunna återopas för att lämna ersättning för skador, som åstadkommas av permittenter (vid alkoholistanstalterna kortpermitterade). Liksom den mindre stränga bevakningen på anstalterna medför en viss risk för skador av rymlingar, medför tillämpningen av gällande regler om permission en viss risk för skador av permittenter. Att man ansett sig böra ta dessa risker, som helt naturligt äro störst i anstalternas grannskap, beror givetvis i det ena likaväl som i det andra fallet på att skadorna ansetts ringa i förhållande till de fördelar, som kunna vinnas genom de mera fria behandlingsmetoderna. I båda fallen kan man alltså säga, att skadorna utgöra det pris, som måste betalas för att de åsyftade fördelarna skola uppnås. Konsekvensen synes därför fordra, att staten på sätt som sker beträffande skador, som föranletts av rymlingar, svarar för skador av permittenter. Härför talar även den omständigheten, att olovligt avvikande icke sällan sker i direkt anslutning till permission. I vissa dylika fall har rymning i regleringens bemärkelse icke ansetts föreligga, varför ersättning icke utgått enligt den nu gällande ordningen. Enligt utredningens mening är det ur saklig synpunkt icke motiverat att behandla ersättningsfrågan annorlunda om skadegöraren rymt från själva anstalten än om han underlåtit att återvända dit efter erhållen permission.

Ungdomsvårdsskoleutredningen anser vidare, att, därest den föreslagna utvidgningen för permittenternas del kommer till stånd, ersättning bör utgå även för skador av s. k. frigångare och personer, vilka genom anstaltarnas försorg utackorderats utan att utskrivning ägt rum.

Ungdomsvårdsskoleutredningen har övervägt, huruvida icke ersättningsmöjligheterna böra utsträckas till att omfatta jämväl skador av villkorligt utskrivna, försöksutskrivna eller försökspermitterade personer, men funnit sig icke böra föreslå en sådan åtgärd. Härom anför utredningen i huvudsak följande.

I motsats till de förut berörda kategorierna ha dessa personer icke längre någon direkt anknytning till anstalterna; de spridas ut över landet i dess helhet och sammansmälta med befolkningen på ett helt annat sätt än t. ex. permittenterna. De utgöra dessutom en synnerligen heterogen samling människor, som endast ha det gemensamt att de nyligen varit intagna på anstalt och riskera att återföras dit. Allt detta gör, att det är synnerligen vanskligt att draga en gräns för ersättningsmöjligheterna. Om möjligheter öppnas att utge ersättning för skador av dessa personer kan man fråga sig varför icke detsamma bör gälla även i fall, då t. ex. skador vållats av villkorligt dömda, av notoriska återfallsförbrytare, som råkat vara slutligt frigivna från föregående straff, eller av sinnessjuka, som vistas i frihet därför att plats icke kunnat beredas dem på sinnessjukhus. Man föres alltså in på det större problemet, om samhället i princip bör ersätta all skada, som vållats av att dess skyddsåtgärder mot kriminella och otillräkneliga med nödvändighet måste bli otillräckliga. Utredningen förutsätter dock, att ersättning för skador, som åstadkommits av försöksutskrivna och därmed jämställda, även framdeles skall kunna beviljas av Kungl. Maj:t från anslag till extra utgifter enligt samma principer som hittills, d. v. s. om ömmande omständigheter föreligga.

Utredningen framhåller slutligen, att den kostnadsökning, som föranledes av utredningens förslag, torde bli relativt ringa. Med hänsyn härtill och då belastningen å anslaget hittills varierat inom ganska vida gränser synes någon uppräknings av anslaget ej erforderlig.

Medicinalstyrelsen och fångvårdsstyrelsen ansluta sig helt till förslaget.

Även *socialstyrelsen* tillstyrker utredningens förslag, men föreslår därjämte att den provisoriska regleringen bör omfatta jämväl ersättning för skador vållade av personer som olovligen men utan avsikt att rymma tillfälligt lämnat anstalterna.

Statskontoret förordar, att en utvidgning av ersättningsmöjligheterna kommer till stånd men anser att ersättningen icke bör utsträckas att omfatta andra skador än sådana som orsakats av permittenter och frigångare. Ämbetsverket föreslår, att möjlighet öppnas för statsverket att gentemot skadegörare göra gällande regressrätt för ersättning, som av statsmedel utgivits för av denne orsakad skada.

Departementschefen.

Ersättning från förevarande anslag har ansetts endast kunna beviljas för skador som åstadkommas av rymlingar. Denna begränsning har vållat

betydande svårigheter i tillämpningen och stundom lett till resultat, som ur saklig synpunkt varit mindre tillfredsställande. En utvidgning av ersättningsmöjligheterna är därför enligt min mening motiverad. Då regleringen endast har provisorisk karaktär och erfarenheterna av hithörande spörsmål ännu äro relativt begränsade, är det dock tillrådligt att gå fram med stor försiktighet.

Olägenheterna av de nu gällande reglerna ha framför allt föranletts av två omständigheter; dels beviljas ersättning icke för skador, som vållas av permittenter, och dels har tvekan rått, huruvida begreppet rymning kan ges en så vidsträckt innebörd, att personer, som avvikit under permission, kunna betraktas som rymmare i regleringens bemärkelse. Utredningens förslag innebär en utvidgning av ersättningsmöjligheterna. Enligt förslaget skall sålunda skada av permittent likställas med skada av rymmare, och såsom rymmare skall anses icke blott den, som olovligen avvikit från själva anstalten, utan även den, som missbrukat sin permission genom att hålla sig undan. Dessutom förordas, att regleringen utvidgas till att omfatta skador av frigångare och personer, som utackorderats genom anstaltens försorg utan att utskrivning ägt rum. Gränsen för statens ansvar skall alltså enligt förslaget gå vid utskrivningen.

Det kan enligt min mening ifrågasättas, huruvida tillräckliga skäl föreligga att nu utsträcka statens ansvar så långt som utredningen avsett.

I regel meddelas permission endast för några timmar eller några dagar i sänder. Vid vissa anstalter förekommer det emellertid, att permission ges för längre tid och på sådana villkor i övrigt, att den närmast har karaktär av villkorlig utskrivning. Som exempel härpå kan nämnas, att ungdomsfängelseelev, som enligt principbeslut av ungdomsfängelssenämnden skall utskrivas på prov, brukar beviljas permission tills vidare. Avsikten med dylik permission, som kan pågå under avsevärd tid, är att eleven före provutskrivningen skall vänja sig vid livet ute i samhället och få sina arbetsförhållanden ordnade på ett tillfredsställande sätt. För att stödja honom härvidlag anordnas merendels tillsyn under permissionstiden. Även elever vid ungdomsvårdsskolor beviljas ibland långvarig permission, som påminner om villkorlig utskrivning. Detta gäller framför allt vid skolhemmen, där man med hänsyn till skolgången i stor utsträckning är nödsakad att förlägga permissionen till jul- och sommarferier.

Jag hyser icke någon tvekan om att skador, som åstadkommas under kortvarig permission eller under rymning i anslutning till dylik permission, böra inordnas under den provisoriska regleringen. Med permission bör härvid, såsom utredningen föreslagit, likställas s. k. frigång. Kommer denna utvidgning av ersättningsmöjligheterna till stånd undanröjas i allt väsentligt de olägenheter, som äro förknippade med den nuvarande ordningen. Framför allt vinnes, att ersättning i avsevärt större utsträckning än nu kan lämnas för skador, som åstadkommas i anstaltens närhet. Härigenom skulle många konflikter mellan anstaltarna och ortsbefolkningen kunna om ej helt bortfalla så i varje fall mildras.

Innan ytterligare erfarenheter vunnits synes det icke tillrådligt att utsträcka ersättningsmöjligheterna längre än som framgår av det nu anförda. Skador, som åstadkommas av utackorderade eller under mera långvarig permission eller under rymning i anslutning till dylik permission, torde sålunda tills vidare böra lämnas utanför regleringen.

Den utvidgning, som jag förordat, förutsätter att en gräns drages mellan kortvarig och långvarig permission. Att redan nu fixera denna gräns vid ett visst dagantal synes knappast böra komma i fråga. Det torde i stället få överlämnas åt Kungl. Maj:t att med ledning av de erfarenheter som kunna vinnas under tillämpningen pröva sig fram till en så tillfredsställande gränsdragning som möjligt.

Med anledning av vad som anförts i socialstyrelsens yttrande vill jag som min mening uttala, att personer, som olovligen men utan rymningsuppsåt tillfälligtvis lämnat anstalten eller dess fritidsområde, hädanefter böra betraktas som rymlingar i regleringens bemärkelse.

Med anledning av vad statskontoret anfört rörande statsverkets regressrätt för utgivna ersättningar vill jag anföra, att detta spörsmål i de flesta fall torde sakna praktisk betydelse. Det kan dock icke uteslutas, att det understundom kan visa sig lämpligt att staten bevakar möjligheterna att återkräva ersättning av skadegöraren. Det bör överlåtas åt Kungl. Maj:t att från fall till fall avgöra vilka åtgärder som härutinnan böra vidtagas. I viss mån torde statsverkets intressen i detta hänseende komma att tillgodoses, om ett avlöningssystem införes vid ungdomsvårdsskolorna i överensstämmelse med ungdomsvårdsskoleutredningens därom gjorda förslag. Utredningen har nämligen, såsom jag anfört vid behandlingen av ungdomsvårdsskolornas omkostnadsanslag, föreslagit, att eleverna i viss omfattning själva skola med anlitande av intjänade avlöningsmedel reglera skador, som de vållat.

Det ställer sig av naturliga skäl synnerligen vanskligt att söka bedöma medelsbehovet för budgetåret 1952/53 under det särskilda ersättningsanslaget. Då därjämte den av mig föreslagna utvidgningen av ersättningsreglerna icke med någon större grad av visshet kan beräknas påverka utgifternas storlek, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 45 000 kronor. Därest mina i det föregående gjorda förslag godtagas, bör anslagsrubriken ändras.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[104] 6. **Internationellt socialpolitiskt samarbete.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	750 000	780 546
1951/52 (statsliggaren s. 350)	750 000	
1952/53 (förslag)	780 000	

Från anslaget bestridas främst kostnaderna för Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens verksamhet, för delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet samt för det nordiska socialpolitiska samarbetet.

Sveriges andel i kostnaderna för den internationella arbetsorganisationen uppgingo för åren 1950 och 1951 till ca 644 000 resp. 677 000 kronor. Under nästa budgetår skall avgiften för år 1952 erläggas; den har beräknats till närmare 680 000 kronor.

Medelsbehovet för nästa budgetår bör med hänsyn till belastningen under budgetåret 1950/51 beräknas till 780 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 780 000 kronor.

[105] 7. **Understöd åt utlandssvenskar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	175 000	3 397
1951/52 (statsliggaren s. 351)	175 000	
1952/53 (förslag)	50 000	

Från detta anslag bestridas kostnaderna för bistånd i form av mottagningshjälp, starthjälp och rörelselån m. m. åt från utlandet återkomna svenskar. Hjälpverksamheten handhaves av arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen. Riktlinjerna för verksamheten fastställdes av 1950 års riksdag (prop. nr 136; statsutsk. utl. nr 83; rd. skr. nr 155).

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. $\frac{3}{9}$ 1951) anmält, att kostnaderna under budgetåret 1950/51 totalt uppgått till ca 10 000 kronor. Det är — anför styrelsen — icke möjligt att med någon större grad av säkerhet förutse verksamhetens omfattning under nästa budgetår. Sålunda kunna rörelselån komma att utlämnas till förhållandevis stora belopp. Då man vidare har endast ringa erfarenhet av verksamheten, synes anslagsbelastningen under föregående budgetår icke böra tagas till utgångspunkt för anslagsberäkningen. En kraftig minskning av anslaget bör dock kunna ske. Styrelsen föreslår, att för rörelselån beräknas 50 000 kronor och för verksamheten i övrigt 25 000 kronor eller tillhoppa 75 000 kronor.

Statskontoret har icke något att erinra mot arbetsmarknadsstyrelsens förslag.

Departementschefen.

Varje försök att beräkna medelsbehovet ställer sig vanskligt. Då därjämte belastningen under budgetåret 1950/51 varit påfallande låg, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår minskas till 50 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt utlandssvenskar m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[106] 8. **Bidrag till utlandssvenskarnas förening.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	205 000	218 394
1951/52 (statsliggaren s. 351)	148 000	
1952/53 (förslag)	104 000	

Av anslaget för innevarande budgetår ha för livsmedelssändningar till svenskar i utlandet beräknats 100 000 kronor, för härå belöpande administrationskostnader 10 000 kronor, för kuratorsverksamhet i Sverige 8 000 kronor samt för bidrag till föreningens ordinarie verksamhet 30 000 kronor.

Utlandssvenskarnas förening har (skr. ^{29/9} 1951) hemställt om statsbidrag för nästa budgetår med 175 000 kronor. Beträffande livsmedelssändningarna hävdar föreningen, att ett fortsättande av dessa är ofrånkomligt och för många svenska familjer i utlandet utgör en nära nog nödvändig försäkring för fortsatt existens. Många utlandssvenskar förlorade genom kriget praktiskt taget allt de ägde och livnära sig nu ofta på för dem ovana yrken, i regel med låg inkomst, eller erhålla pensioner, som ingalunda förslå för livsuppehållet. Föreningen framhåller, att ett till beloppet oförändrat anslag på grund av livsmedelsprisernas ökning skulle innebära en avsevärd minskning av hjälpen. Föreningen anholder, att anslaget till livsmedelssändningar måtte ökas, så att penningvärdeförsämringen motverkas, och beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 120 000 kronor. Kostnaderna för administration av livsmedelssändningarna böra beräknas till 12 000 kronor. För kuratorsverksamheten hemställer föreningen om oförändrat bidrag, medan däremot bidraget till föreningens ordinarie verksamhet på grund av penningvärdeminskningen föreslås utgå med ett till 35 000 kronor höjt belopp.

Inför innevarande budgetår hemställde föreningen om bidrag med 10 000 kronor för transporter av utlandssvenska barn, vilka under viss tid skulle få tillfälle att gästa Sverige. Något särskilt belopp för detta ändamål beräknades emellertid icke i 1951 års statsverksproposition men bidrag skulle få utgå i den mån det kunde rymmas inom övriga för föreningen beräknade belopp. Med anlitande bl. a. av medel som härigenom ställts till förfogande har föreningen sommaren 1951 för en tid av omkring två månader inbjudit 72 barn från skilda länder. Föreningen har genom en insamling lyckats erhålla medel som sannolikt äro tillräckliga för genomförande av resorna

även under år 1952. Föreningen hemställer emellertid om samma bemyndigande som för budgetåret 1951/52, innebärande att statsbidrag kan lämnas i den mån det kan rymmas inom i övrigt beräknat belopp.

Statskonto. et vidhåller sin inför de båda senast förflutna budgetåren uttalade mening, att bidrag till livsmedelssändningar med hänsyn till det förbättrade försörjningsläget i de av hjälpverksamheten berörda länderna icke längre böra beviljas. Ämbetsverket föreslår, att anslaget uppföres med högst 38 000 kronor, varav 30 000 kronor för föreningens ordinarie verksamhet och resten för kuratorsverksamheten.

Departementschefen.

Vid anmälan av propositionen 1950: 136 angående viss hjälpverksamhet för utlandssvenskar och flyktingar förklarade sig min företrädare i ämbetet (s. 22) icke beredd att förorda, att livsmedelssändningarna till svenskar i utlandet utvecklades till en permanent form av understöd. Verksamheten borde ännu någon tid få fortgå men i alltmer begränsad omfattning. Uttalet godkändes av riksdagen (statsutsk. utl. nr 83 s. 14; rd. skr. nr 155). För budgetåret 1950/51 nedräknades anslaget i överensstämmelse härmed med 50 000 kronor och samma minskning vidtogs även för innevarande budgetår. En fortsatt minskning bör ske jämväl för budgetåret 1952/53. Med hänsyn till prisstegringarna anser jag dock, att minskningen bör begränsas till 40 000 kronor. Jag förordar således, att för livsmedelssändningar under nästa budgetår avses 60 000 kronor. Till administrationskostnader för dessa sändningar beräknar jag 6 000 kronor och till kuratorsverksamheten oförändrat belopp, 8 000 kronor. Bidrag till föreningens ordinarie verksamhet bör likaledes utgå med oförändrat belopp, 30 000 kronor. Bidrag till kostnader för utlandssvenska barns besök i Sverige bör i överensstämmelse med föreningens hemställan fortfarande få utgå i den mån det kan rymmas inom de i det föregående beräknade beloppen.

Jag förordar alltså, att bidraget till utlandssvenskarnas förening beräknas till (60 000 + 6 000 + 8 000 + 30 000) 104 000 kronor.

Här torde jämväl få anmälas, att utlandssvenskarnas förening (skr. ¹⁰/₁ 1951) hemställt om ett belopp av 25 000 kronor för överförande från Nordamerika till Sverige av svenskar och svenskättlingar, vilka ämna söka arbete härstädes. Arbetsmarknadsstyrelsen anser, att de åsyftade hjälpätgärderna böra omfatta även andra utlandssvenskar än dem som vistas i Nordamerika. En sådan verksamhet bör dock åvila något lämpligt statligt organ. Hjälpverksamheten, som bör bedrivas försöksvis, bör avse långivning till utlandssvensk, för vilken styrelsen efter prövning av placementsmöjligheterna funnit sig böra ur arbetsmarknadssynpunkt tillstyrka dylikt bistånd. Jag anser icke, att särskilda medel böra beräknas härför men förutsätter, att Kungl. Maj:t vid behov skall kunna anvisa erforderliga medel från reservationsanslaget till Kostnader för överflyttning av arbetskraft.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utlandssvenskarnas förening* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 104 000 kronor.

[107] 9. Understöd åt flyktingar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	750 000	218 057
1951/52 (statsliggaren s. 351)	470 000	
1952/53 (förslag)	470 000	

Från detta anslag bestridas främst kostnaderna för omhändertagande genom arbetsmarknadsstyrelsens försorg av till Sverige anländande flyktingar. Vidare bestridas från anslaget kostnader för bidrag i vissa fall till flyktingars resor från Sverige, kostnader för bidrag till Rågöstiftelsens administration samt de särskilda kostnader i övrigt för flyktingar, som kunna anses ofrånkomliga men för vilka särskilda medel ej beräknats (prop. 1950: 136, statsutsk. utl. 1950: 83, rd. skr. 1950: 155).

Rörande förevarande anslag föreligga två framställningar från arbetsmarknadsstyrelsen, den ena avseende frågan om redovisningen av s. k. startlån åt flyktingar m. fl. och den andra innefattande anslagsberäkningar för nästa budgetår.

Flyktingar som anlända till Sverige och vissa med dem jämställda grupper erhålla i viss utsträckning starthjälp med återbetalningsskyldighet, s. k. startlån. Enligt vad arbetsmarknadsstyrelsen i sin petitaskrivelse upplyst ha dylika startlån under budgetåret 1950/51 utlämnats till *dels* hit nyanlända flyktingar, *dels* från sanatorier och konvalescenthem utskrivna repatriander (flertalet överförda hit 1945) och *dels* de till Sverige åren 1950 och 1951 kollektivt överförda tuberkulossjuka s. k. IRO-fallen jämte deras anhöriga m. fl. Startlånen ha hittills bestritts från reservationsanslaget till Kostnader för överflyttning av arbetskraft. Härvid ha nya lån utlämnats av de medel som återbetalats å tidigare utlämnade lån.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. % 1951) under återopande av budgettekniska skäl föreslagit, att återbetalningarna å startlånen i fortsättningen skola tillföras inkomsttiteln Övriga diverse inkomster samt att särskilda medel skola beräknas för täckande av utgifterna för lånen. Bl. a. för att underlätta bokföringen och beräkningen av medelsbehovet böra startlånen avföras från förslagsanslaget till Understöd åt flyktingar m. m.

Statskontoret och riksräkenskapsverket ha icke haft något att erinra mot arbetsmarknadsstyrelsens ifrågavarande förslag.

Arbetsmarknadsstyrelsen har vidare (skr. % 1951) upplyst, att antalet i styrelsens läger eller i enskild inkvartering omhändertagna flyktingar, som under budgetåret 1949/50 utgjorde 1 639, under budgetåret 1950/51 nedgått till 498. Styrelsens kostnader för omhändertagandet under sist-

nämnda budgetår belöpte sig till 202 000 kronor. I avsaknad av andra hållpunkter har styrelsen räknat med samma antal flyktingar under nästa budgetår som under budgetåret 1950/51. Med hänsynstagande till inträffade prisstegringar böra kostnaderna beräknas till 250 000 kronor.

Startlånens storlek varierar högst avsevärt. En utblottad, behövande flykting kan erhålla hjälp med sammanlagt högst ca 900 kronor. Till familj kan dessutom utlämnas lån till bohag. Emellertid bruka startlånen kunna begränsas till åtskilligt mindre än maximibeloppen. Styrelsen beräknar kostnaderna för startlånen till 250 000 kronor.

Utgifterna för flyktingars resor från Sverige, vilka under budgetåret 1950/51 uppgingo till 3 690 kronor, beräknas till 5 000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle sålunda uppgå till (250 000 + 250 000 + 5 000) 505 000 kronor, vilket belopp bör avrundas till 500 000 kronor.

Statskontoret anser anledning knappast föreligga att upptaga anslaget till annat belopp än som anvisats för innevarande budgetår.

Departementschefen.

Jag biträder arbetsmarknadsstyrelsens förslag, att återbetalningar å de till flyktingar m. fl. utgivna startlånen skola tillföras inkomsttiteln Övriga diverse inkomster. Vid sådant förhållande böra för utbetalning av startlån erforderliga medel anvisas å riksstaten. På av arbetsmarknadsstyrelsen anförda skäl synes detta lämpligen ske under förevarande anslag. Jag har intet att erinra mot det av styrelsen för detta ändamål beräknade beloppet, 250 000 kronor. Övriga utgifter under anslaget torde i anslutning till belastningen för budgetåret 1950/51 kunna beräknas till ca 220 000 kronor. Anslaget bör sålunda uppföras med (250 000 + 220 000) 470 000 kronor eller oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt flyktingar m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 470 000 kronor.

[108] 10. Social upplysningsfilm.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	75 000	146 405
1951/52 (statsliggaren s. 351)	30 000	
1952/53 (förslag)	30 000	

Kommittén för social upplysningsfilm har (skr. ²⁵/₈ 1951) hemställt, att ett belopp av 75 000 kronor måtte anvisas för ifrågavarande verksamhet under nästa budgetår. Rörande hittills inspelade filmer har kommittén lämnat följande redogörelse.

I kommitténs anslagsframställning för innevarande budgetår redovisades som resultat av den sociala filmverksamheten sedan dess början år 1947 en sammanlagd produktion av sju filmer, nämligen »Vi ska ha barn», »Vi vill ha arbete» och »Väg ur en kris» samt vidare de under kommitténs medverkan tillkomna »Det gäller oss alla», »Folkhälsans detektiver», »Den onödiga olyckan» och »Att vara sjuksköterska».

Under våren och sommaren 1951 ha två nya filmer inspelats. Den ena, med titeln »Allt väl ombord», behandlar arbetarskyddet inom sjömansyrket och har framställts på uppdrag av kommerskollegium med ekonomiskt stöd av såväl kommittén som Ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolaget Land och Sjö och Svenska olycksfallsförsäkringsbolagens krigsförsäkringspool. Den andra filmen, en brett upplagd och efter långa förberedelsearbeten ingångsatt *film om åldringsvården*, föreligger färdigtagen så när som på några kompletteringsscener. Den beräknas bli klar i två versioner, en längre om ca 30 minuter för visning inom föreningslivet m. m. och en kortare om högst 15 minuter för visning på biografteatrarna.

Samtliga färdiga filmer — med undantag för »Den onödiga olyckan», som planerats med uteslutande tanke på föreningsvisning — ha kunnat placeras som fyllnad till långfilmsprogram på biograferna och ha på denna väg visats för ca 2 135 000 åskådare (siffran hänför sig till den 1 juli 1951), därvid dock uppgifter saknas rörande sjuksköterskefilmen. Den ungefärliga publikfrekvensen vid visningar i förenings- och möteslivet har vid samma tidpunkt uppskattats till 279 700 personer.

Flera av filmerna ha med framgång visats i utlandet. En engelsk version av »Väg ur en kris» har utarbetats av Svenska institutet och en engelsk version av »Folkhälsans detektiver» översätts. Vidare har Förenta Nationernas sociala avdelning anhängit om institutets medverkan till skapandet av ett internationellt socialfilmbibliotek, omfattande bl. a. »Väg ur en kris», »Vi ska ha barn» och »Vi vill ha arbete», vilka ansetts väl lämpade för visning i internationella sammanhang.

Enligt kommitténs beräkningar torde den vid ingången av innevarande budgetår befintliga reservationen i sin helhet tagas i anspråk för filmerna om åldringsvården och arbetarskyddet inom sjömansyrket. Till förfogande för nyproduktion under budgetåret 1951/52 står sålunda endast årets anslag av 30 000 kronor. Med hänsyn till den begränsade medelstillgången och i betraktande av den exceptionellt höga prisnivån inom filmbranschen måste filmverksamheten under innevarande budgetår få en snävare och försiktigare omfattning än tidigare, innebärande bl. a. att flera intresseväckande projekt måste ställas på framtiden i likhet med eljest önskvärda försöksanordningar med sikte på en ytterligare effektivisering av filmernas distribution och visning. Vid sådant förhållande framstår det för kommittén som utomordentligt angeläget att anslaget för nästa budgetår uppräknas till det senast under budgetåret 1950/51 utgående beloppet, 75 000 kronor.

Statskontoret erinrar, att ämbetsverket i utlåtande över motsvarande framställning för innevarande budgetår gav uttryck åt den meningen, att filmverksamheten utgjorde ett sådant ändamål, där möjlighet till tillfällig begränsning av statsutgifterna förelåg. Därest verksamheten anses alljämt böra upprätthållas, bör anslagsbeloppet i vart fall icke höjas.

Departementschefen.

Enligt vad jag under hand inhämtat återstod i början av december 1951 — sedan numera kommitténs film om åldringsvården färdigställts — för nyproduktion ett belopp av 16 000 kronor. Det synes önskvärt, att filmverksamheten får fortgå även under nästa budgetår. Jag kan emellertid icke förorda, att anslaget höjes. Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Social upplysningsfilm* för budgetåret 1952/53 an-
visa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[109] 11. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	600 000	653 009
1951/52 (statsliggaren s. 351)	550 000	
1952/53 (förslag)	650 000	

Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1949/50 en reservation av 57 881 kronor. Med hänsyn härtill och av statsfinansiella skäl nedsattes anslagsbeloppet för innevarande budgetår till 550 000 kronor. Reservationen hade den 30 juni 1951 nedgått till ca 4 800 kronor. På grund härav och med hänsyn till de ökade krav, vilka de sedan ingången av år 1951 inträdda löneökningarna torde ställa å anslaget, synes det icke tillrådligt att för nästa budgetår beräkna medelsbehovet till lägre belopp än 650 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 650 000 kronor.

[110] 12. **Extra utgifter.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	50 000	53 714
1950/51	50 000	38 872
1951/52 (statsliggaren s. 352)	50 000	
1952/53 (förslag)	65 000	

Enligt statskontorets bokföring uppgingo utgifterna under budgetåret 1950/51 till 51 173 kronor. Skillnaden mellan detta belopp och det i budgetredovisningen uppförda förklaras av olika bokföring i fråga om utgivna förskott. Det den 1 juli 1951 odisponerade beloppet uppgick till endast 10 440 kronor. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med 65 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

[111] 13. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	13 000	9 039
1951/52 (statsliggaren s. 352)	11 000	
1952/53 (förslag)	9 000	

Anslaget torde kunna nedsättas till 9 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 kronor.

SAMMANFATTNING.

För budgetåret 1952/53 skulle, vid bifall till gjorda förslag, under femte huvudtiteln uppföras 1 760 850 700 kronor. Då å riksstaten för budgetåret 1951/52 anvisats 1 592 825 500 kronor, skulle således huvudtitelns slutsumma komma att ökas med 168 025 200 kronor.

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgå av följande sammanställning.

Avdelning	Anvisat 1951/52	Åskat 1952/53	Ökning eller minskning
A. Socialdepartementet	529 000	647 000	+ 118 000
B. Socialstyrelsen med dithörande verksamhet samt arbetsdomstolen	521 683 900	554 730 600	+ 33 046 700
C. Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet	61 446 700	58 424 600	— 3 022 100
D. Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.	64 369 700	87 239 000	+ 22 869 300
E. Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd	15 715 400	17 728 100	+ 2 012 700
F. Folkpensionering m. m.	925 038 000	1 037 897 000	+ 112 859 000
G. Diverse	4 042 800	4 184 400	+ 141 600
Summa kronor	1 592 825 500	1 760 850 700	+ 168 025 200

I fråga om anslagen till socialstyrelsen med dithörande verksamhet har medelsbehovet för de allmänna barnbidragen beräknats öka med 30 milj. kronor, varav 26 milj. kronor på grund av beloppens höjning fr. o. m. år 1952. Anslagen till fattigvård och barnavård i allmänhet räknas upp med 0,75 milj. kronor och anslagen till ferieresor för barn och husmödrar med 0,65 milj. kronor. Däremot räknas anslaget till mödrahjälp ned med 1 milj. kronor.

Av arbetsmarknadsanslagen beräknas anslagen till bidrag till arbetslöshetskassorna, kostnader för arbetslöshetens bekämpande samt kostnader för överflyttning av arbetskraft minska med resp. 3, 3,8 och 0,35 milj. kronor.

Av ökningen under anslagen till förbättrande av bostadsförhållandena hänföra sig 3 milj. kronor till kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter, 10 milj. kronor till hyresrabatter för mindre bemedlade barnrika familjer, 5,5 milj. kronor till bidrag till bostadsbyggande på landsbygden och 3 milj. kronor till bidrag till inrättande av pensionärshem. Samtliga nu nämnda anslag ha beräknats endast preliminärt.

Anslaget till indextillägg å folkpensioner upptages till ett 103 milj. kronor

högre belopp än det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Kostnaderna för åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet beräknas stiga med 2,24 milj. kronor och bidragen till sjukkassor med 4,5 milj. kronor. Till särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn beräknas preliminärt ytterligare 2 milj. kronor.

Anslagen till avlöningar och omkostnader ha ökats med tillhopa 9 464 400 kronor. Vissa anslag ha dock beräknats endast preliminärt.

Härefter följer en mera detaljerad redovisning för ökningar och minskningar under de särskilda anslagen (dock ej avlönings- och omkostnadsanslag).

Mera betydande ökningar.

Socialstyrelsen med dithörande verksamhet.

	Kronor	Kronor
Fattigvård i allmänhet	700 000	
Allmänna barnbidrag	30 000 000	
Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag	420 000	
Bidrag till driften av anstalter för halvvöppen barnavård	225 000	
Ferieresor för barn	500 000	
Ferieresor för husmödrar	150 000	
Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.	535 000	32 530 000

Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet.

Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet	105 000	
Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet	150 000	255 000

Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.

Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån	3 000 000	
Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer	10 000 000	
Särskilda bostadsrabatter	300 000	
Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden	5 500 000	
Bidrag till inrättande av pensionärshem	3 000 000	21 800 000

Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd.

Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.	150 000
--	---------

Folkpensionering m. m.

Indextillägg å folkpensioner	103 000 000	
Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar	400 000	
Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet	2 240 000	
Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m.	2 000 000	
Bidrag till sjukkassor	4 500 000	112 140 000

Diverse.

Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	100 000	
Summa kronor	166 975 000	

Större minskningar.*Socialstyrelsen med dithörande verksamhet.*

Mödrahjälp	1 000 000	
Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott	100 000	1 100 000

Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet.

Bidrag till erkända arbetslöshetskassor	3 000 000	
Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.	3 800 000	
Kostnader för överflyttning av arbetskraft	350 000	7 150 000

Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd.

Statsverket åliggande av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.	100 000	
---	---------	--

Folkpensionering.

Moderskapspenning	200 000	
-------------------------	---------	--

Diverse.

Understöd åt utlandssvenskar m. m.	125 000	
Summa kronor	8 675 000	

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Olof Särnmark.

Register

till

Femte huvudtiteln för budgetåret 1952/53.

A. Socialdepartementet.

Sid.		Kronor
	Socialdepartementet:	
1	Avlöningar	586 000
2	Omkostnader	61 000
		647 000

B. Socialstyrelsen med dithörande verksamhet samt arbetsdomstolen.

	Socialstyrelsen:	
4	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	1 992 000
10	Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar	35 000
11	Omkostnader	417 000
13	Socialstyrelsens ordsombud	55 800
	Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter:	
14	Avlöningar	240 700
14	Omkostnader	92 000
	Arbetsdomstolen:	
15	Avlöningar	137 000
17	Omkostnader	11 000
	Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.:	
19	Avlöningar	168 000
22	Omkostnader	35 000
	Mödrahjälp m. m.:	
23	Mödrahjälp	10 000 000
25	Mödrahjälpsnämnderna	* 180 000
	Social hemhjälp:	
25	Bidrag till avlöande av hemvårdarinnor	3 070 000
28	Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor	208 000
	Fattigvård och barnavård m. m.:	
29	Fattigvård i allmänhet	3 900 000
30	Barnavård i allmänhet	350 000
31	Fattigvård och barnavård enligt 1928 års nordiska fattigvårdskonvention m. m.	100 000
31	Fattigvård och barnavård för lappar	100 000
32	Bidrag till svenska socialvårdsförbundet	35 000
39	Stipendier för utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor	3 000
40	Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem	50 000
40	Allmänna barnbidrag	510 000 000
41	Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag	1 600 000

* Preliminärt beräknat belopp.

Sid.		Kronor.
42	Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott ..	2 700 000
42	Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m.	140 000
43	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem	100
45	Bidrag till driften av barnhem	2 300 000
46	Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård ..	2 450 000
48	Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.	321 500
51	Ferieresor för barn	2 700 000
56	Ferieresor för husmödrar	1 400 000
57	Bidrag till driften av semesterhem	400 000
57	Stipendier för underlättande av husmoderssemester	800 000
57	Bidrag till driften av barnkolonier m. m.	1 500 000
	Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården:	
58	Avlöningar	3 540 000
71	Omkostnader	2 929 000
81	Byggnadsarbeten m. m.	705 000
87	Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården	20 000
87	Bidrag till inrättande av inackorderingshem	2 500
88	Ersättning till inackorderingshem för driftförluster	40 000
89	Bidrag till frälsningsarméns flickhem	3 000
		554 730 600

C. Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet.

	Arbetsmarknadsstyrelsen:	
90	Avlöningar	* 3 329 000
90	Omkostnader	* 798 500
90	Krisorganisationen	* 1 050 000
	Den offentliga arbetsförmedlingen:	
91	Avlöningar	* 15 085 000
91	Omkostnader	* 4 006 000
91	Krisorganisationen	* 2 500 000
91	Bidrag till erkända arbetslöshetskassor	14 000 000
94	Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.	13 800 000
100	Kostnader för överflyttning av arbetskraft	1 000 000
105	Arbetskliniken i Stockholm	138 500
108	Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet	257 500
110	Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet	960 000
111	Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet	* 100
112	Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m.	1 500 000
		58 424 600

D. Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.

	Bostadsstyrelsen:	
114	Avlöningar	2 939 000
125	Omkostnader	452 000
	Länsbostadsnämnderna:	
127	Avlöningar	2 034 000
130	Omkostnader	585 000

Sid.		Kronor
131	Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån	* 8 000 000
134	Hyresrabatter för mindre hemedlade, barnrika familjer....	*47 000 000
134	Särskilda bostadsrabatter	* 1 950 000
134	Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden	*13 000 000
134	Bidrag till inrättande av pensionärshem	*11 000 000
135	Statens nämnd för samlingslokaler	28 900
136	Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler	15 000
136	Bidrag till anordnande av allmänna samlingslokaler	100
	Statens bosättningslån:	
137	Ersättning åt ortsombud	60 000
137	Ersättning åt riksbanken	175 000
		87 239 000

E. Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd.

	Försäkringsrådet:	
139	Avlöningar	698 000
142	Omkostnader	28 100
	Riksförsäkringsanstalten:	
142	Avlöningar	6 087 000
151	Omkostnader	585 000
153	Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m.....	303 000
154	Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.....	* 3 300 000
155	Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.....	3 250 000
156	Bidrag till fiskares försäkring	100 000
	Arbetarskyddsstyrelsen:	
156	Avlöningar	833 000
158	Omkostnader	112 000
	Yrkesinspektionen:	
160	Avlöningar	1 896 000
161	Omkostnader	451 000
163	Utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarförläggningar	—
164	Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område	80 000
164	Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen	5 000
		17 728 100

F. Folkpensionering m. m.

	Pensionsstyrelsen:	
165	Avlöningar	4 707 000
169	Omkostnader	1 054 500
171	Pensionsstyrelsens ortsombud	392 500
172	Bidrag till folkpensioner m. m.	741 000 000
173	Indextillägg å folkpensioner	205 000 000
175	Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar	2 600 000

Sid.		Kronor
175	Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet	11 615 000
178	Särskilda barnbidrag till änkers och invaliders barn m. m. *	9 200 000
179	Bidrag till sjukkassor	60 900 000
180	Moderskapspenning	1 100 000
181	Driften av centraldepån för blindas arbeten	223 000
184	Bidrag till de blindas förening	105 000
		1 037 897 000

G. Diverse.

185	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
	Byggnadsstyrelsens delfond.....*	1 298 000
185	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark..	5 400
	Statens hyresråd:	
185	Avlöningar	627 000
187	Omkostnader	51 000
188	Ersättning för skador vållade av vissa rymlingar m. fl....	45 000
194	Internationellt socialpolitiskt samarbete	780 000
194	Understöd åt utlandssvenskar m. m.	50 000
195	Bidrag till utlandssvenskarnas förening	104 000
197	Understöd åt flyktingar m. m.	470 000
198	Social upplysningsfilm.....	30 000
200	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	650 000
200	Extra utgifter.....	65 000
200	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.....	9 000
	Summa	4 184 400
		1 760 850 700

SJÄTTE HUVUDTITELN

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÅNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson, och statsrådet Hjalmar Nilson redogöra för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1952/53 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, omfattande anslagen till kommunikationsdepartementet, därvid departementschefen anmäler de under punkterna 1, 2, 41—67 och 72—86 upptagna frågorna samt statsrådet Nilson de under punkterna 3—40 och 68—71 upptagna frågorna.

A. Kommunikationsdepartementet.

[1] 1. Kommunikationsdepartementet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	545 000	578 200
1951/52 (statsliggaren s. 353)	533 600	
1952/53 (förslag)	657 600	

Departementschefen. Den av 1951 års riksdag beslutade regleringen av vissa chefslöner samt omräkningen av det rörliga tillägget enligt gällande procentsats föranleda en ökning av kommunikationsdepartementets avlöningsanslag med sammanlagt (20 700 + 100 000) 120 700 kronor. Därutöver bör anslaget höjas med 2 200 kronor för löneklassuppflyttningar. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i proposition den

28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. föreslår jag vidare, att anslaget uppräknas med 1 100 kronor för uppflyttning av ett kanslibitråde i Ce 11 på statssekreterarens avdelning till kansliskrivare i Ce 15.

I enlighet härmed uppföres anslaget med (533 600 + 120 700 + 2 200 + 1 100) 657 600 kronor.

För beredande av ordinarie anställning åt ett kontorsbiträde i Ce 8 enligt grunderna för den reglerade befordringsgången bör i departementets personalförteckning uppföras ytterligare en kontorsbiträdestjänst i Ca 8.

Genom beslut den 9 februari och den 6 juli 1951 har Kungl. Maj:t medgivit, att det kansliråd, som är chef för departementets byrå för vägtrafik- och lufttrafikärenden, må tills vidare för beredande av vissa vidlyftigare ärenden åtnjuta befrielse från övriga honom såsom kansliråd åliggande ärenden. Annan person har samtidigt förordnats att under tiden, med lön utgående av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, handlägga sistnämnda slag av ärenden. Jag förutsätter, att detta arrangemang får bibehållas även under nästa budgetår, därest behov därav skulle visa sig föreligga.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet uppföra ytterligare en kontorsbiträdestjänst i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	31 500
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	303 700
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	170 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	151 800
Summa kronor 657 600	

c) till *Kommunikationsdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 657 600 kronor.

[2] 2. Kommunikationsdepartementet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	45 500	55 500
1951/52 (statsliggaren s. 354)	45 500	
1952/53 (förslag)	45 100	

Departementschefen. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1950/51 av respektive anslagsposter bör förevarande anslag för nästa budgetår uppräknas med 2 000 kronor för sjukvård m. m., 2 000 kronor för reseersättningar samt 1 000 kronor för bränsle, lyse och vatten. Därjämte

bör posten till övriga expenser på grund av inträdda kostnadsstegringar ökas med 3 000 kronor. Samtidigt bör emellertid nämnda post minskas med 8 400 kronor i samband med den omläggning av redovisningen av statsdepartementens städningskostnader, som föreslås av chefen för finansdepartementet vid anmälan i statsverkspropositionen av frågan om anslag till finansdepartementets omkostnader.

I överensstämmelse härmed uppföres förevarande anslag med (45 500 + 2 000 + 2 000 + 1 000 + 3 000 — 8 400) 45 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 45 100 kronor.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

VÄG- OCH VATTENBYGGNADSVERKET.

[3] 1. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	4 151 200	4 254 700
1951/52 (statsliggaren s. 354)	4 090 000	
1952/53 (förslag)	5 036 000	

I ett den 25 september 1951 dagtecknat betänkande (stencilerat) har förslag framlagts angående organisation och personalbehov för administrativa m. fl. arbetsuppgifter inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Innehållet i detta betänkande kommer att redovisas i det följande efter redogörelsen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita.

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³¹/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 1 358 000 kronor.

1. Personalförstärkningar.

Vägbyrån:

Avdelningen för landsbygden.

a) 1 förste byråingenjör i Ce 29	17 520
b) 2 byråingenjörer i Ce 24	27 144
c) 2 ritare i Ce 19	20 640

Avdelningen för städerna.

d) 1 förste byråingenjör i Ca 29	17 520
Vägrafikavdelningen.	
e) 1 förste byråingenjör i Ce 29	17 520
f) 1 byråingenjör i Ce 27	15 888
g) 1 ritare i Ce 19	10 320
h) 1 ritbiträde i Ce 10	7 020

Byggnads- och underhållsbyrån:

i) 1 skyddsinspektör i Ce 29	17 520
j) 1 förste byråingenjör i Ce 29 (belägningsavdelningen) ...	17 520
k) 4 assistenter i Cg 22 (avdelningen för arbetsorganisation)	48 528
l) 1 kontorist i Ce 13 (statistikkontoret)	8 088

Konstruktionsbyrån:

m) 2 förste byråingenjörer i Ca 29 resp. Ce 29	35 040
n) 2 byråingenjörer i Ce 27	31 776
o) uppförande i avlöningsstaten av följande tjänster, vilka redan finnas inrättade såsom extra tjänster och för vilka kostnaderna jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande f. n. täckas genom över- skridande av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordi- narie personal: 1 förste byråingenjör i Ce 29, 3 byråingenjörer i Ce 27, 4 byråingenjörer i Ce 24, 1 ingenjör i Ce 21, 4 ritare i Ce 19 och 1 ritbiträde i Ce 10	179 220

Vatten- och avloppsbyrån:

p) Extra arbetskraft	53 500
----------------------------	--------

För byråerna gemensamt:

q) Arvode till en pressombudsman	9 000
2. Omräkningar.	
a) Uppräkning av arvodet till chefen för försvarsbyrån enligt chefslöneregleringen	2 016
b) Löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	64 300
c) Omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats	758 000
d) Ordinariesättning av 20 kontorsbiträdestjänster i Ce 8 enligt grunderna för den reglerade befordringsgången	—
3. Avrundning	— 80
	1 358 000

Motiv.

Ur väg- och vattenbyggnadsstyrelsens motivering för de framlagda förslagen återgivas här i sammandrag följande avsnitt.

1 b) och c). För upprättande av en investeringsreserv för vägväsendet har årligen ställts vissa belopp till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande från det under sjätte huvudtiteln anvisade anslaget till Planering av allmänna arbeten. Ett stadigvarande behov har visat sig föreligga av viss del av den personal, som styrelsen anställt med anlitan- de av ifråga- varande medel. Då planeringsanslaget skall avvecklas med utgången av innevarande budgetår, hemställer styrelsen, att medel inräknas i styrelsens avlöningsanslag för den här avsedda personalen, omfattande två byråin- genjörer och två ritare.

1 o). Sedan budgetåret 1946/47 har styrelsen genom olika beslut bemyn- digats att för ett budgetår i sänder anställa ett antal extra tjänstemän som förstärkning av konstruktionsbyråns arbetskrafter. Samtidigt har Kungl. Maj:t medgivit att posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal hos styrelsen finge för avlönande av denna extra personal överskridas med

visst belopp. Erfarenheterna från de gångna fem åren ha givit vid handen att byrån har ett fortlöpande stadigvarande behov av nämnda personal. Styrelsen hemställer att den nu överföres på extra ordinarie stat.

Yttrande.

Statskontoret. Storleken av de anslag, som böra anvisas till avlöningar och omkostnader inom väg- och vattenbyggnadsverket, måste, påpekar statskontoret, bliva beroende av omfattningen av föreliggande arbetsuppgifter. Därest någon mera betydande ökning icke ifrågakommer av väganslagen och av medelsanvisningar för andra ändamål, som tillgodoses genom verkets försorg, torde den nuvarande organisationen, som utformats helt nyligen, böra i huvudsak lämnas oförändrad.

Framställningar om ändringar av denna organisation ha varit föremål för prövning vid såväl 1950 som 1951 års riksdagar. För de av styrelsen nu ånyo framförda önskemålen beträffande personalorganisationen ha enligt statskontorets mening ej anförts sådana nya skäl, som böra föranleda ett frångående av statsmakternas tidigare beslut.

Den inträdda ökningen av motorfordonsbeståndet synes motivera någon förstärkning av styrelsens arbetskrafter. Det undandrager sig dock statskontorets bedömande, huruvida det kan vara oundgängligen nödvändigt att av denna anledning inrätta två nya ingenjörsbefattningar.

De arbetsuppgifter i rationaliseringssyfte, som ankomma på byggnads- och underhållsbyråns avdelning för arbetsorganisation, böra enligt statskontorets mening icke eftersättas. Med hänsyn till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört i fråga om behovet av ytterligare assistenter för denna avdelning anser sig statskontoret därför icke böra motsätta sig framställningen i denna del. Däremot torde med inrättande av en kontoristtjänst på statistikkontoret böra anstå. Statskontoret ifrågasätter vidare, huruvida tillräckliga skäl föreligga för att inrätta ytterligare en ingenjörsbefattning på konstruktionsbyrån för inspektion m. m. av brobyggnader. Därest tjänsten ej anses kunna undvaras, torde för densamma högre löneställning icke böra ifrågakomma än som tillämpas för den befattningshavare, som byrån redan disponerar för här avsedda arbetsuppgifter, eller sålunda 27 lönegraden.

Storleken av det anslagsbelopp, som behöver anvisas för ytterligare arbetskraft för vatten- och avlopps företag, torde bliva beroende av medelsanvisningen för dylika anläggningar under budgetåret 1952/53.

Utredningen angående organisation och personalbehov för administrativa m. fl. arbetsuppgifter inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Betänkandet.

Genom beslut den 25 augusti 1950 förordnade Kungl. Maj:t, att översyn skulle verkställas av organisationen och personalbehovet inom väg- och

vattenbyggnadsstyrelsens kansli- och kameralbyråer. Med stöd av Kungl. Maj:ts i detta sammanhang meddelade bemyndigande tillkallade dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet tre utredningsmän för att verkställa den anbefallda översynen.¹ Dessa ha nu slutfört sitt uppdrag.

Den nuvarande organisationen och personaluppsättningen vid kameral- och kanslibyråerna framgår av följande sammanställning.

Kameralbyrån

1 byråchef Ca 37

Revisionskontoret

1 revisionskommissarie Ca 29

3 revisorer Ca 24

4 amanuenser {beford-
rings-
gången

1 kontorist Ce 13

1 kanslibiträde Ca 11

2 kanslibiträden Ce 11

5 kontorsbiträden {beford-
rings-
gången

Kamrerarkontoret

1 kamrerare Ca 29

1 biträdande kamrerare Ce 27

3 revisorer Ca 24

3 amanuenser {beford-
rings-
gången

1 bokhållare Ce 21

2 kontorsskrivare Ce 19

1 kassör Ca 15

2 kontorister Ce 13

1 kanslibiträde Ca 11

1 kanslibiträde Ce 11

5 kontorsbiträden {beford-
rings-
gången

Kanslibyrån

1 byråchef Ca 37

Personalavdelningen

1 förste byråsekreterare Ca 29

1 byråsekreterare Ca 24

2 amanuenser {beford-
rings-
gången

1 kontorsskrivare Cg 19

1 kanslibiträde Ce 11

3 kontorsbiträden {beford-
rings-
gången

Ombudsmannaexpeditionen

1 förste byråsekreterare och
ombudsman Ca 29

1 förste byråsekreterare Ca 27

1 byråsekreterare Cg 27

1 byråsekreterare Ca 24

1 amanuens {beford-
rings-
gången

2 kontorsbiträden {beford-
rings-
gången

Avdelningen för arbetarärenden

1 förste byråsekreterare Ca 29

1 byråsekreterare Ca 24

1 amanuens {beford-
rings-
gången

1 kontorsbiträde {beford-
rings-
gången

¹ Utredningsmän ha varit kanslirådet O. A. Berger, ordförande, kanslichefen E. C. F. Cardelius och överdirektören J. E. Nelander.

För styrelsen gemensam personal

1 registrator	Ca 15
1 kanslibitråde	Ca 11
1 kanslibitråde	Ce 11
(handsekreterare åt generaldirektören och överdirektören)	
1 arkivbiträde	Cg 10
1 kontorsbiträde	Ca 8
(biblioteket)	

Under kanslibyrån sorterar därjämte styrelsens expeditivakts- och telefonistpersonal.

Den på ombudsmannaexpeditionen redovisade förste byråsekreterartjänsten i Cg 27 som ett provisorium i januari 1951 för innehavaren av en byråsekreterartjänst i Ce 24.

Vidare må nämnas att sedan september 1949 kanslibyråchefen på grund av arbetsuppgifternas omfattning såsom ett alltjämt tillämpat provisorium befriats från befattning med personal- och arbetarärenden för att kunna helt ägna sig åt juridiska göromål. Under samma tid ha cheferna för personalavdelningen och avdelningen för arbetarärenden på eget ansvar haft föredragningsskyldighet i styrelsen. Därför åtnjuta de numera partiell vikariatsersättning.

Vid sin undersökning av kansli- och kameralbyråernas organisation ha utredningsmännen funnit vissa förändringar i densamma påkallade. Utredningsmännen anföra härom inledningsvis följande.

Efter vägväsendets förstatligande ha väg- och vattenbyggnadsverkets arbetsuppgifter såväl beträffande underhåll som byggande och förvaltning högst väsentligt ökats. Detta har av naturliga skäl återverkat på kansli- och kameralbyråerna, där praktiskt taget varje ändring av verksamheten förr eller senare gör sig kännbar på ett eller annat sätt. Vidare ha byråerna i hög grad fått kännning av de reformer och nya principer i fråga om personalförhållandena, som aktualiserats under senare år. Även ökningen av trafiken har gjort sig märkbar och återspeglas bl. a. i ökningen av antalet skaderegleringsärenden.

Nämnda utveckling har medfört, att arbetsmängden på de två byråerna ständigt vuxit. Delvis har detta kompensrats genom personalförstärkning, men någon mera ingående översyn av byråernas arbete och arbetssätt samt uppgifternas fördelning byråerna emellan har icke skett. Erfarenheterna under de gångna åren visa, att den nuvarande organisationen icke är ändamålsenlig.

Kanslibyrån är sammansatt av till arbetets natur vitt skilda avdelningar. Ombudsmannaexpeditionens arbetsuppgifter äro artskilda från de båda övriga avdelningarnas. Ehuru dessa senare ha vissa arbetsuppgifter av besläktad natur är dock huvuddelen av arbetaravdelningens uppgifter förhållingsarbete av särpräglad art. Med den arbetsmängd, som byrån nu-

mera har, är det icke möjligt för *en* person att behärska ett så skiftande område, särskilt som kanslibyråchefen i sin egenskap av styrelsens jurist har att deltaga i praktiskt taget alla pleniärenden, som icke äro av rent teknisk eller rent kameral karaktär.

Beträffande kameralbyrån är det i första hand revisionskontoret, som rönt inverkan av den gångna och alltjämt pågående utvecklingen. Numera vunna erfarenheter visa, att revisionen icke har sådan teknisk-ekonomisk inriktning, som är nödvändig för att man systematiskt skall kunna följa verksamheten i dess tekniskt och ekonomiskt väsentliga delar samt snabbt ingripa då så visar sig erforderligt. Det framstår som en brist, att inom organisationen icke finnes en revision, som genom sin verksamhet även kan vara ett stöd och ett hjälporgan för styrelsen i dess ämbetsutövning.

I fråga om kamrerarkontoret kan konstateras, att ett intimt samarbete mellan kontoret och personalavdelningen i frågor rörande avlöning, traktamenten, flyttningssersättningar etc. är nödvändigt, men att detta samarbete försvårats av den nuvarande gränsdragningen mellan kanslibyråns och kameralbyråns arbetsuppgifter. För att undvika dubbelarbete och för att få till stånd en rationellare arbetsordning inom nu berörda områden är en ändrad organisation av behovet påkallad.

Utredningsmännen ha, i enlighet med sina direktiv, bl. a. gjort en närmare undersökning av revisionskontorets verksamhet. Denna är numera helt inriktad på granskning av vägförvaltningarnas räkenskaper. En sammanställning över de revisionsanmärkningar, som av kontoret utställts under de tre budgetåren 1947/48—1949/50, utvisar att dessa anmärkningar uppgått till ett antal av 625 och omfattat ett belopp av sammanlagt omkring 30 000 kronor. Av detta belopp ha utdömts eller eljest inbetalts ca 23 000 kronor, därav ca 8 500 kronor från siffergranskningen. Det har vidare konstaterats, att revisionen närmast har karaktären av författningsmässig granskning.

Sedan utredningsmännen därjämte undersökt vägförvaltningarnas kamerala organisation med avseende på kontrollmöjligheterna i denna instans och därvid funnit att förhandsgranskningen vid förvaltningarna förtjänar omdömet betryggande, ha de ansett sig böra föreslå att revisionskontoret i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen avvecklas. Av kontorets personal skulle hos styrelsen behållas två kontorsbiträden för en till stickprov reducerad siffergranskning av vägförvaltningarnas räkenskaper. Denna granskning skulle förläggas till kamrerarkontoret. Den kamerala revisionen i övrigt, vilken förutsatts kunna avsevärt minskas, skulle överflyttas till riksräkenskapsverket, som därvid skulle övertaga två revisorer i Ca 24 och 1 kontorsbiträde från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

I anslutning till sitt förslag om indragning av revisionskontoret förordade utredningsmännen att inom styrelsen inrättas ett organ för teknisk-ekonomisk granskningsverksamhet. Denna granskning, som närmast borde få karaktär av sakrevision i vidsträckt bemärkelse, skulle tjäna såsom ett stödorgan för styrelsen vid utövandet av dess förvaltning samt ha till uppgift att upptäcka, tillrättalägga och i förekommande fall beivra begångna felaktigheter och otillfredsställande ekonomiska dispositioner. Gransk-

ningen skulle bl. a. omfatta övervakning av kostnadsutvecklingen och bedömande av ekonomiska direktivs praktiska efterlevnad, kontroll av efterkalkyler, verkställande av kostnadsanalyser, kontroll av ackordssättning, materialuttag samt behov och användning av arbetsbefäl, maskiner, redskap och förnödenheter, granskning av fakturering ävensom undersökningar rörande gällande kollektivavtals tillämpning. Granskningspersonalen skulle genom såväl självständiga initiativ som utnyttjande av inom verket förefintlig teknisk expertis och övrig personal svara för kontrollen och fortlöpande delgiva ledningen resultaten av denna. Härigenom skulle styrelsen i likhet med vad fallet är inom större företag i allmänhet få till sitt förfogande ett organ, som icke blott möjliggör en effektiv övervakning av lokalkmyndigheterna i direkt anslutning till driften utan även utgör ett stöd för styrelsens rationella ledning av verket under skiftande konjunkturer. Av synnerlig vikt är, framhålla utredningsmännen, att ifrågakommande kontroll utformas på sådant sätt och får en sådan organisatorisk ställning att den kan fylla de krav på effektivitet, som måste uppställas med hänsyn till de mycket stora värden som styrelsen har att förvalta. Efter ingående övervägande av frågan om detta organs inplacering i organisationen ha utredningsmännen stannat för att förorda, att organet direkt underställes chefen för styrelsens byggnads- och underhållsbyrå.

Utredningsmännen ha funnit det vanskligt att beräkna den erforderliga personaluppsättningen för den teknisk-ekonomiska granskningen. Jämförelsematerial från annan statlig verksamhet finnes ej. I avvaktan på vidare erfarenhet ha utredningsmännen emellertid ansett sig böra föreslå, att tre befattningshavare beräknas för ändamålet. Med hänsyn till de krav på kunskap, omdömesförmåga och initiativkraft, som måste ställas på dessa tjänstemän, är enligt utredningsmännen 29 lönegraden den lägsta som vid lönesättningen bör ifrågakomma. Då för befattningarna anses kunna komma i fråga såväl tekniker som personer med ekonomisk utbildning, föreslå utredningsmännen att tjänsterna uppföras i personalförteckningen som alternativt förste byråingenjör- eller förste byråsekreterartjänster.

Vid bifall till förslaget beträffande revisionsverksamheten skulle av nuvarande kameralbyrån återstå allenast kamrerarkontoret. Möjlighet skulle då finnas att till byrån överföra arbetsuppgifter som nu fullgöras inom kanslibyrån men som enligt utredningsmännens mening äro av den art att de lämpligen böra närmare samordnas med dem som åvila kamrerarkontoret.

Utredningsmännen föreslå, att kamrerarkontoret och personalavdelningen med vissa från avdelningen för arbetarärenden övertagna arbetsuppgifter, nämligen personal- och pensionsärenden beträffande arbetarpersonalen, sammanföras till en byrå, under det att arbetaravdelningens övriga ärenden, omfattande huvudsakligen förhandlingsverksamheten,

överförs till byggnads- och underhållsbyrån. För den nya byrån föreslås benämningen administrativa byrån.

Av kanslibyråns nuvarande arbetsuppgifter skulle därefter återstå de ärenden, som nu handläggas av ombudsmannaexpeditionen. Efter en närmare undersökning av arten och omfattningen av dessa ärenden, varvid jämförelse gjorts med vattenfallsstyrelsens juridiska byrå, ha utredningsmännen funnit avgörande skäl tala för att de juridiska ärendena förläggas till ett fristående tjänsteställe inom styrelsen och att detta tjänsteställe organiseras som en särskild juridisk byrå. Utredningsmännen erinra i detta sammanhang om att man redan inom den nuvarande organisationens ram nödgats befria chefen för kanslibyrån från andra än ombudsmannaexpeditionens ärenden för att han odelat skall kunna ägna sig åt sistnämnda ärenden.

Utredningsmännens organisationsförslag innebär alltså sammanfattningsvis följande. De nuvarande kansli- och kameralbyråerna ersättas med *dels* en administrativ byrå, omfattande ett kamrerarkontor och en i fråga om arbetsuppgifterna något utvidgad personalavdelning, *dels* en juridisk byrå, omfattande den nuvarande kanslibyråchefen och ombudsmannaexpeditionen, *dels* en till byggnads- och underhållsbyrån överflyttad avdelning för arbetarärenden, *dels* slutligen en ny, till sistnämnda byrå förlagd avdelning för teknisk-ekonomisk granskningsverksamhet. Av revisionskontoret överflyttas mindre delar till kamrerarkontoret samt till riksräkenskapsverket. Återstoden indrages.

I samband med utredningen av de allmänna organisatoriska frågorna ha utredningsmännen också till bedömande upptagit vissa frågor om förändring av befintliga tjänster, personalförstärkning m. m. Utredningsmännens förslag i dessa hänseenden framgå av följande sammanställning, vilken därjämte utvisar den ekonomiska innebörden av organisationsförslaget i dess helhet. De i sammanställningen angivna lönebeloppen ansluta sig till utredningsmännens kostnadskalkyl, i vilken lönekostnaderna beräknats schematiskt utan anknytning till personalens faktiska löneklassplacering.

	Ökning	Minskning
1. Överföring av 2 revisorer i Ca 24 och 1 kontorsbiträde på revisionskontoret till riksräkenskapsverket	—	37 164
2. Indragning av följande tjänster på revisionskontoret, nämligen 1 revisionskommissarie i Ca 29, 1 revisor i Ca 24, 4 amanuenser, 1 kontorist i Ce 13, 1 kanslibiträde i Ca 11, 2 kanslibiträden i Ce 11 samt 2 kontorsbiträden	—	141 552
3. 3 förste byråingenjörer (förste byråsekreterare) i Ca 29 för teknisk-ekonomisk granskning	57 348	—
4. 1 amanuens på juridiska byrån	15 072	—
5. Tjänsteförändringar.		

	Ökning	Minskning
<i>Administrativa byrån.</i>		
a) Utbyte av 1 förste byråsekreterartjänst i Ca 29 (chef för personalavdelningen) mot 1 byrådirektörstjänst i Ca 31	1 440	—
b) Utbyte av 1 byråsekreterartjänst i Ca 24 (personalavdelningen) mot 1 förste byråsekreterartjänst i Ca 27	2 448	—
c) Biträdande kamrerartjänsten i Ce 27 ordinarie-sättes	—	—
d) 2 tjänster i befordringsgången för amanuenser (kamrerarkontoret) ersättas med 1 bokhållartjänst i Ca 21 resp. 1 kontorsskrivartjänst i Ce 19	—	5 856
e) 1 kansliskrivartjänst i Ca 15 (registrator) ersättes med 1 kanslibiträdestjänst i Ca 11	—	1 392
f) 1 kanslibiträdestjänst i Ce 11 (handsekreterare åt generaldirektören och överdirektören) höjes till kansliskrivartjänst i Ca 15	1 392	—
g) För arkiv- och biblioteksgöromål inrättas 1 tjänst i Ce 11, varvid 1 arkivbiträdestjänst i Cg 10 och 1 kontorsbiträdestjänst indragas	—	6 672

Byggnads- och underhållsbyrån.

h) 1 förste byråsekreterartjänst i Ca 29 (chef för arbetaravdelningen) utbytes mot 1 byrådirektörstjänst i Ca 31	1 440	—
--	-------	---

Juridiska byrån.

i) Tjänsten som förste byråsekreterare och ombudsman i Ca 29 utbytes mot en byrådirektörstjänst i Ca 31 ...	1 440	—
j) 1 förste byråsekreterartjänst uppflyttas från Ca 27 till Ca 29	1 596	—
k) 1 byråsekreterartjänst i Ca 24 utbytes mot 1 förste byråsekreterartjänst i Ca 27	2 448	—
l) 1 förste byråsekreterartjänst i Cg 27 överföres till extra ordinarie stat	—	—
6. Minskning av kostnader för vikariatsersättningar m. m.	—	7 676
	84 624	200 312
	— 115 688	

Av den motivering, som utredningsmännen anfört för de föreslagna tjänsteförändringarna, återgives här i sammandrag följande.

a) Utredningsmännen ha förutsatt att en sådan arbetsfördelning genomföres mellan chefen för administrativa byrån och chefen för personalavdelningen, att den senare ålägges självständig föredragning i en icke obe-

tydlig omfattning samt att beslutanderätten överlätas på honom beträffande vissa grupper av ärenden inom löne- och pensionsområdet. Denna uppdelning anse utredningsmännen böra komma till uttryck i lönegradsplaceringen av personalavdelningens chefsbefattning på så sätt, att den nuvarande förste byråsekreterartjänsten i Ca 29 utbytes mot en byrådirektörstjänst i Ca 31. Utredningsmännen erinra om att samma löneställning befunnits lämplig vid tre ämbetsverk, inom vilka personalfrågorna äro någorlunda jämförbara med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens, nämligen arbetsmarknadsstyrelsen, domänstyrelsen och lantbruksstyrelsen.

b) Redan nu finnes enligt vad utredningsmännen vid sina undersökningar kunnat konstatera påtagligt behov av en kvalificerad medhjälpare åt chefen för personalavdelningen. Detta behov aktualiseras ytterligare genom den föreslagna omorganisationen. Det ofta vidlyftiga utredningsarbete, som måste föregå beslut i åtskilliga personalärenden, fordrar sådan kapacitet och erfarenhet på området, att en placering av medhjälparen i 27 lönegraden kan anses motiverad.

d) Utredningsmännen ha övervägt, huruvida det icke skulle vara möjligt att genom en omfördelning av arbetet anförtro åt lägre befattningshavare att under överinseende utföra en del av de arbetsuppgifter, som nu handhavas av tjänstemän i befodringsgången. Undersökningarna ha givit vid handen, att sådana arbetsuppgifter företrädesvis förekomma inom det kamerala arbetsområdet. Såsom exempel nämnas granskning av vissa rese- och flyttningsräkningar, förgranskning av styrelsens utbetalningshandlingar, kollationering av löneuträkningar, vissa skatte- och införselärenden m. m. Arten och omfattningen av sådana arbetsuppgifter synas göra det möjligt att ersätta två befattningar i befodringsgången med en bokhållare i Ca 21 och en kontorsskrivare i Ce 19.

e) Styrelsens personalförteckning upptager sedan länge en kansliskri-varbefattning i Ca 15. Vid tjänstens tillkomst fördes gemensamt diarium för styrelsen. Numera har varje byrå ett kanslibiträde som egen registrator. Kansliskrivaren tjänstgör huvudsakligen som kameralbyråns registrator. Vid sådant förhållande är högre löneställning än för övriga byråregistratorer icke befogad. Utredningsmännen föreslå därför, att tjänsten i Ca 15 ersättes med en kanslibiträdestjänst i Ca 11.

h) Den för avtals- och förhandlingsfrågor avsedde förste byråsekreteraren är inom styrelsen ensam företrädare för den juridiska sakkunskapen inom detta specialområde och företräder styrelsen inför arbetsdomstolen. I de stora avtalsförhandlingarna ingår han i styrelsens förhandlingsdelegation, men övriga förhandlingar sköter han självständigt å styrelsens vägnar. Inom näringslivet har allt större vikt kommit att läggas på förhandlingsarbetet. Jurister med erfarenhet och kunnighet inom detta område äro eftersökta och kunna räkna på goda villkor. Ur dessa synpunkter ha utredningsmännen övervägt ändrad lönegradsplacering av ifrågavarande juristbefattning. Det statliga förhandlingsarbetet bedrives

f. n. i för de olika verkens organisation och behov avpassade former. Något direkt jämförelsematerial föreligger därför icke från annan statlig verksamhet. Det påpekas emellertid, att inom domänstyrelsen byråchefen å personalbyrån är verkets juridiska expert i förhandlingsarbetet. Då en förbättrad löneställning befunnits motiverad för här ifrågavarande tjänst, föreslå utredningsmännen, att den utbytes mot en byrådirektörsbefattning i Ca 31.

i) — 1) Vid avvägningen av löneställningen för tjänsterna inom juridiska byrån bör enligt utredningsmännen beaktas, att även om åtskilliga ärenden äro av mer eller mindre enkel natur flertalet dock fordra förhandlings-skicklighet och många därjämte processvana. Den nuvarande lönesättningen har berett styrelsen betydande svårigheter, vilka ställdes på sin spets under den nu temporärt bilagda juristkonflikten vid verket. Då en juridisk byrå i praktiken ehuru icke formellt redan existerar inom styrelsen, ha utredningsmännen genom direkta iakttagelser kunnat bilda sig en uppfattning om arbetsuppgifternas kvalitativa och kvantitativa struktur i dagens situation. De ha därvid kommit till den uppfattningen, att en ändrad löneställning är påkallad för tjänsterna i Ca 29 och Ca 27.

Beträffande förstnämnda tjänst framhålla utredningsmännen, att chefen för juridiska byrån blir den som måste övertaga den enligt gällande instruktion chefen för kanslibyrån nu åvilande skyldigheten att i egenskap av företrädare för den juridiska sakkunskapen närvara i styrelsen vid föredragning av viktigare ärenden i allmänhet. Denna uppgift kommer att i betydande utsträckning taga hans tid och arbetskraft i anspråk. Han skall vidare föredraga och deltaga i avgörandet av disciplinärenden, en förhållandevis tidskrävande arbetsuppgift. Liksom övriga chefer för byråer åvilas honom beslutanderätt i betydande omfattning. Härtill kommer den beträffande samtliga chefer för byråer självklara skyldigheten att fördela arbetsuppgifterna samt att leda byråns arbete och därvid i den utsträckning olika medarbetare så påkalla, stå till förfogande för överläggningar i anledning av uppkommande problem. Byråchefen måste med hänsyn till honom sålunda åvilande arbetsuppgifter allt framgent till sitt förfogande ha en väl kvalificerad närmaste man. Liksom nu bör denne bl. a. ha att i mål och ärenden, som till honom överlämnas, utföra och bevaka verkets talan, att avgiva utlåtanden i rättsliga frågor av allmän natur samt att självständigt besluta i vissa skadeståndsärenden. I betraktande av föreliggande förhållanden anse utredningsmännen att den nuvarande tjänsten som förste byråsekreterare och ombudsman i Ca 29 bör utbytas mot en byrådirektörstjänst i Ca 31.

De marklösenärenden, som handläggas i styrelsen, ge sysselsättning året runt åt en jurist, biträdd av en deltidstjänstgörande ingenjör. Med hänsyn till de stora ekonomiska värden, som i åtskilliga fall äro förbundna med dessa ärenden, är det angeläget att för uppgiften ha tillgång till en med området väl förtrogen jurist. Enligt utredningsmännens mening är för

ifrågavarande specialuppgift motiverat med en tjänst i 29 lönegraden. Förste byråsekreterartjänsten i Ca 27 bör därför uppflyttas till Ca 29.

Juristuppsättningen i övrigt på byrån bör avvägas med hänsyn till uppgifternas omfattning. Arbetsvolymen visar påtagliga tendenser att öka. I dagens läge anse utredningsmännen behov föreligga av två tjänster i 27 lönegraden och två i befodringsgången. Försiktigheten anses dock bjuda, att en av tjänsterna i 27 lönegraden i avvaktan på ytterligare erfarenhet beträffande utvecklingen upptages som extra ordinarie.

Yttranden.

Yttranden över betänkandet ha avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, statens lönenämnd, statens sakrevision, statens organisationsnämnd, statens avtalsnämnd, överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet, Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund (CST) och Sveriges juristförbund.

Utredningsmännens förslag rörande byråindelningen och revisionsarbetets organisation ha tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser utom CST, som med en längre motivering förordat att den kamerala revisionen bibehålles hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

I flertalet av yttrandena ha framförts erinringar i vissa detaljfrågor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser att utredningsmännen i vissa fall underskattat personalbehovet. Styrelsen föreslår sålunda, att på personalavdelningen inrättas dels ytterligare en förste byråsekreterartjänst i 27 lönegraden och dels en kontorsskrivartjänst i Ce 19 samt vidare att medel beräknas för en kontoristtjänst i Ce 13 avsedd för vården av arkivet. Därjämte hemställer styrelsen om ett årsarvode av 3 000 kronor för anlitande av en arkivkunnig kvalificerad tjänsteman. Den stickprovsmässiga siffergranskning av vägförvaltningarnas räkenskaper, som enligt utredningsmännens förslag skulle förläggas till kamrerarkontoret och utföras av två från revisionskontoret överförda kontorsbiträden, anser styrelsen vara av så relativt kvalificerad natur, att därför i stället bör avses två kanslibiträden. Slutligen föreslår styrelsen, att på juridiska byrån inrättas ytterligare en förste byråsekreterartjänst i Ca 29 i stället för en av de föreslagna amanuensjtjänsterna.

Statskontoret anser, att frågan om löneställningen för den biträdande juristpersonalen på juridiska byrån bör hänskjutas till tjänsteförteckningskommittén. Likaså bör löneställningen för generaldirektörens och överdirektörens handsekreterare enligt statskontoret prövas av 1947 års biträdesutredning. Vidare förordar ämbetsverket, att de tre föreslagna tjänsterna för teknisk-ekonomisk granskning t. v. uppföras som extra ordinarie samt att en av dessa tjänster placeras i 27 lönegraden. Beträffande en f. n. vakant byråsekreterartjänst i Ca 24 på arbetaravdelningen inom kansli-byrån, vilken skulle överföras till byggnads- och underhållsbyrån i oförändrat löneläge och därvid kunna besättas med en erfaren arbetsledare,

uttalar statskontoret, att denna tjänst lämpligen bör utbytas mot en assistenttjänst i Ce 21.

Statens lönenämnd föreslår, att till tjänsteförteckningskommitténs prövning hänskjutes frågan om löneställningen icke blott för den biträdande juristpersonalen på juridiska byrån utan även för de föreslagna befattningarna som byrådirektör resp. förste byråsekreterare på personalavdelningen.

Riksräkenskapsverket ifrågasätter, huruvida icke personaluppsättningen för den teknisk-ekonomiska granskningsverksamheten kan begränsas till två tjänstemän, en i 29 och en i 27 lönegraden. I likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser ämbetsverket, att för siffergranskningen inom styrelsen av vägförvaltningarnas räkenskaper böra avses två kanslibiträden i stället för de föreslagna kontorsbiträdena. Slutligen uttalar riksräkenskapsverket önskemålet att de tjänster, som skulle överföras till verket från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, få tillsättas av verket efter ansökningsförfarande.

Statens sakrevision ifrågasätter, huruvida icke det föreslagna organet för teknisk-ekonomisk granskning bör förläggas utanför byråindelningen och såsom ett stabsorgan ställas direkt till verksledningens förfogande.

Statens avtalsnämnd anser, att personalärendena berörande den kollektivavtalsanställda personalen, vilka ärenden skulle handläggas på personalavdelningen inom administrativa byrån, i stället böra tillhöra arbetaravdelningen inom byggnads- och underhållsbyrån.

CST föreslår, att organet för teknisk-ekonomisk granskning sammanföres med den i byggnads- och underhållsbyrån ingående avdelningen för arbetsorganisation till en särskild drifttjänstbyrå.

Slutligen ha *CST* och *Sveriges juristförbund* framfört ett flertal förslag angående lönegradsplaceringar och inrättande av nya tjänster.

Föredraganden.

Vad först angår de olika förslag om personalförstärkningar, som framförts i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita, är jag f. n. endast beredd att tillstyrka att medel anvisas för två assistenttjänster i högst Cg 22 på avdelningen för arbetsorganisation samt för bibehållande i styrelsens tjänst av den i framställningen redovisade personal på vägbyrån och konstruktionsbyrån, som redan finnes anställd med anlitande av anslaget till Planering av allmänna arbeten eller genom överskridande av anslagsposten till icke-ordinarie personal. Av hithörande tjänster bör i personalförteckningen t. v. endast uppföras en förste byråingenjörstjänst i Ce 29. Årskostnaderna för den här avsedda personalen uppgå till sammanlagt ca 250 000 kronor.

Under återopande av vad chefen för civildepartementet härom anfört i statsverkspropositionen under För flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, dels att en överingenjörshufvudbefattning hos styrelsen uppflyttas

från Cp 15 till Cp 16 och dels att i styrelsens personalförteckning på övergångsstat temporärt uppföras två överinspektörstjänster i Cp 13, avsedda att bibehållas så länge överinspektörerna K. Kinch och K. H. Håård komma att innehava desamma, varvid två överinspektörstjänster i Cp 10 skola hållas vakanta. Dessa förändringar medföra en ökning av avlöningsanslaget med 5 400 kronor.

I personalförteckningen böra vidare i enlighet med styrelsens förslag uppföras ytterligare 20 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 för beredande av ordinarie anställning åt viss biträdespersonal enligt grunderna för reglerad befordringsgång.

Med hänsyn till den redan beslutade arvodesförhöjningen för chefen för försvarsbyrån samt för genomförande av en mindre justering av arvoden till styrelsens militärassistenter bör anslagsposten Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t höjas med i avrundat tal 3 000 kronor.

Med inberäkning av de sålunda tillstyrkta ökningsbeloppen samt de av styrelsen angivna kostnadsökningarna för löneklassuppflyttningar, reglerad befordringsgång och omräkning av det rörliga tillägget skulle anslaget vid oförändrad organisation komma att uppgå till (4 090 000 + 250 000 + 5 400 + 3 000 + 64 300 + 758 000) 5 170 700 kronor.

Jag övergår härefter till frågan om kansli- och kameralbyråernas omorganisation.

Frånsett några detaljer, till vilka jag återkommer i det följande, anser jag mig kunna biträda det framlagda organisationsförslaget.

Jag tillstyrker sålunda den föreslagna ändringen i byråindelningen samt avvecklingen av revisionskontoret.

Med anledning av vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och riksräkenskapsverket anfört angående personalbehovet för den siffergranskning av vägförvaltningarnas räkenskaper, som skulle förläggas till styrelsens kamrerarkontor, har jag funnit mig böra föreslå den avvikelser från utredningsmännens förslag, att för detta arbete överföras från revisionskontoret två kanslibiträden — ett i Ca 11 och ett i Ce 11 — i stället för två kontorsbiträden.

Kungl. Maj:t torde böra utverka riksdagens bemyndigande att vidtaga de övergångsåtgärder, som kunna befinnas erforderliga i samband med indragningen av revisionskontoret och omorganisationen i övrigt. Jag förutsätter härvid att de tjänster, som uppföras på riksräkenskapsverkets stat i samband med omorganisationen inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, skola tillsättas genom överflyttning av övertalig personal från styrelsen.

Avgörande skäl synas mig ha förebragts för att den av utredningsmännen förordade teknisk-ekonomiska granskningsverksamheten nu prövas i praktiken. I avvaktan på närmare erfarenhet bör den härför avsedda personalen begränsas till två befattningshavare. I personalförteckningen bör

för ändamålet uppföras två tjänster i Ce 29 med alternativ tjänstebemyndigande förste byråingenjör/förste byråsekreterare. Granskningsverksamheten bör i enlighet med utredningsmännens förslag i organisatoriskt hänseende förläggas till byggnads- och underhållsbyrån.

Vad angår de av utredningsmännen föreslagna tjänsteförändringarna tillstyrker jag i fråga om personalavdelningen dels att en förste byråsekreterartjänst i Ca 29 förändras till en byrådirektörstjänst i Ca 31 och dels att en byråsekreterartjänst i Ca 24 utbytes mot en förste byråsekreterartjänst i Ca 27. Beträffande kamrerarkontoret biträder jag förslaget om utbyte av två amanuens tjänster mot en bokhållartjänst i Ca 21 och en kontorsskrivartjänst i Ce 19 men däremot icke förslaget om ordinariesättning av befattningen såsom biträdande kamrerare. Den av utredningsmännen förordade förändringen av en kansliskrivartjänst i Ca 15 till kanslibitrådestjänst i Ca 11 bör genomföras vid uppkommande vakans på befattningen. I enlighet med statskontorets förslag bör frågan om löneställningen för generaldirektörens och överdirektörens handsekreterare avgöras först efter bitrådesutredningens prövning av frågan. Utredningsmännens beräkning av personalbehovet för arkiv- och biblioteksgöromål föranleder ingen erinran från min sida. Till frågorna om uppflyttning av chefen för arbetaravdelningen samt förste byråsekreteraren och ombudsmannen till byrådirektörer i Ca 31 ävensom av en förste byråsekreterare på juridiska byrån från Ca 27 till Ca 29 är jag icke beredd att taga ställning, förrän tjänsteförteckningskommittén avgivit förslag i ämnet. Däremot anser jag mig beträffande juridiska byrån kunna tillstyrka att en byråsekreterartjänst i Ca 24 utbytes mot en förste byråsekreterartjänst i Ca 27 samt att en förste byråsekreterartjänst i Cg 27 överföres till extra ordinarie stat. Med inrättandet av den föreslagna nya amanuens tjänsten på nyssnämnda byrå bör anstå tills vidare i avvaktan på ytterligare erfarenhet om arbetsuppgifternas omfattning. Vad slutligen angår den i statskontorets yttrande omförmälda byråsekreterartjänsten i Ca 24, som är avsedd för arbetaravdelningen inom byggnads- och underhållsbyrån, vill jag med hänsyn till vad som anförts om rekryteringen till denna tjänst föreslå en ändring av tjänstebemyndigningen till assistent.

De yrkanden om ytterligare löneförbättringar och personalförstärkningar, som framförts i vissa av remissyttrandena, kan jag icke tillstyrka.

Med de organisationsförändringar, som jag nu förordat, skulle den förut angivna anslagssumman för nästa budgetår komma att minskas till 5 036 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de förändringar i personalförteckningen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som nyss angivits;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsåtgärder, som må erfordras i anledning av omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens kansli- och kameralbyråer;

c) godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 585 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	7 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 205 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 239 000
Summa kronor	5 036 000

d) till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 5 036 000 kronor, därav 2 518 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[4] 2. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	852 000	907 200
1951/52 (statsliggaren s. 356)	854 000	
1952/53 (förslag)	991 000	

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³¹/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 204 500 kronor.

Ökning.

- Ökning av posten till sjukvård m. m. med hänsyn till den faktiska belastningen (anvisat för 1951/52 25 000 kronor; belastning 1949/50 och 1950/51 26 800 resp. 31 700 kronor) 5 000
- Ökning av posten till bränsle, lyse och vatten med hänsyn till stegrade bränslepriser m. m. (anvisat för 1951/52 55 000 kronor) 30 000
- Ökning av posten till övriga expenser för eget behov med hänsyn till dels höjda kostnader för telefon, kopiering, papper, annonsering och underhåll av ämbetsbyggnaden (55 500 kronor), dels upprustning av biblioteket (5 000 kronor), dels ock begärda personalförstärkningar (34 000 kronor, därav 19 000 kronor i engångskostnader och 15 000 kronor till löpande utgifter) 94 500
- Ökning av posten till övriga expenser för annat än eget behov med hänsyn till höjda pappers- och tryckningskostnader för blanketter (anvisat för 1951/52 75 000 kronor) 70 000
- Ökning av posten till publikationstryck (anvisat för 1951/52 23 500 kronor) med hänsyn till dels beräknad utökning av antalet nummer samt förhöjda pappers- och tryckningskostnader för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens informationstidskrift (12 000 kronor), dels ock ökade kostnader för övrigt publikationstryck (11 500 kronor) 23 500

223 000

Minskning.

6. Ökning av posten Särskilda uppbördsmedel med hänsyn till ökade inkomster genom utförande av kopieringsarbeten åt utomstående	18 500
	204 500

Föredraganden.

Mot de i sammanställningen med 1, 2 och 6 betecknade förslagen har jag icke något att erinra. Ökningarna av posterna till övriga expenser för eget behov och för annat än eget behov samt till publikationstryck böra begränsas till resp. 50 000, 60 000 och 10 000 kronor.

I enlighet härmed beräknas anslaget till (854 000 + 5 000 + 30 000 + 50 000 + 60 000 + 10 000 — 18 500) 990 500 kronor eller avrundat 991 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*: *Omkostnader för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 991 000 kronor, därav 495 500 kronor att avräknas mot automobilskatte-medlen.*

[5] 3. Vägförvaltningarna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	10 981 000	11 320 800
1951/52 (statsliggaren s. 358)	11 000 000	
1952/53 (förslag)	13 435 000	

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³¹/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 3 053 000 kronor.

Ökning.

1. Personalförstärkningar.

För projekteringsverksamheten:

a) 4 ingenjörer i Ce 27	59 232
b) 10 ingenjörer i Ce 24	128 160
c) 10 ritbiträden i Ce 10	66 864
d) 10 skriv- eller kontorsbiträden i reglerad befordringsgång	61 476

För enskild väghållning:

e) 8 vägmästare i Ce 17	77 256
f) 12 kanslibiträden i Ce 11	82 812
g) 10 skriv- eller kontorsbiträden i reglerad befordringsgång	60 648

För vägunderhållet:

h) 3 ingenjörer i högst Ce 24	38 556
-------------------------------------	--------

För förrådsrörelsen:

i) 3 förrådskontorister i Ce 13	23 304
---------------------------------------	--------

För vatten- och avloppsverksamheten:

j) 2 distriktsingenjörer i Cg 29	33 960
k) 4 ingenjörer i Cg 27	59 772
l) 6 ingenjörer i högst Cg 24	78 732
m) 5 tekniska biträden i högst Cg 19	47 928
n) 8 skriv- eller kontorsbiträden i reglerad befordringsgång	48 840

För annan verksamhet:

o) 8 markvärderingsmän i Ce 24	103 176
--------------------------------------	---------

För Hjulstabron:

p) 1 bromästare i Ce 16	8 028
q) 3 maskinister i Ce 12	20 448
2. Löneklassförändringar och uppflyttningar enligt reglerad befordringsgång	98 900
3. Omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats	2 026 700
4. 16 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 för beredande av ordinarie anställning enligt reglerad befordringsgång åt samma antal kontorsbiträden i Ce 8	—
5. Avrundning	136
Summa ökning	3 124 928

Minskning.

Överföring av avlöningskostnaderna för personalen vid Falsterbo-kanalen till anslaget Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder:

a) 1 maskinist och förste reparatör i Ce 14	8 028
b) 4 maskinister i Ce 12	30 300
c) 1 vakt och biträdande maskinist i Ce 11	7 416
d) 2 vakter i Ce 10	14 232
e) 1 kanalinspektör i Cg 24	11 952
Summa minskning	71 928

Summa nettoökning 3 053 000

Motiv.

Ur väg- och vattenbyggnadsstyrelsens motivering för de framlagda förslagen återgivas här i sammandrag följande avsnitt.

1 a)—d). Projekteringsverksamheten inom vägväsendet omfattar *dels* den projektering som är betingad av det aktuella byggnadsprogrammet, *dels* de planeringar och utredningar som erfordras för vägnätets framtida utformning i stort, *dels* den projektering som erfordras i samband med samhällsplaneringen, *dels ock* vissa andra uppgifter av främst administrativ art i anslutning till projekteringen.

Den vid vägväsendets förstatligande beräknade personalen för projekteringsarbete var, framhåller styrelsen, mycket knapp tillmätt. Genom

skilda beslut, som statsmakterna sedermera fattat, har uppstått ett allt större behov av projektering på vägväsendets område. Främst gäller detta den nya byggnadslagstiftningen. Genom den allt större aktualitet och betydelse som projekteringsverksamheten vid vägväsendet sålunda kommit att få, har det varit nödvändigt att öka personaluppsättningen för ändamålet. Den utvidgning på området, som kunnat komma till stånd, har emellertid icke motsvarat behovet.

För att lösa de arbetsuppgifter, som sammanhånga med projekteringsverksamheten ute i länen, disponera vägförvaltningarna dels en till organisationen fast knuten personaluppsättning, som den 1 juli 1951 omfattade 135 man utom vägingenjörer och skrivbiträden, och dels viss tillfällig personal.

I syfte att närmare söka utreda behovet av projekteringspersonal vid vägförvaltningarna har inom väg- och vattenbyggnadsverket påbörjats en utredning i ämnet. Ett preliminärt resultat föreligger nu och styrelsen anför härom bl. a. följande.

Projekteringspersonalens omfattning måste dimensioneras i förhållande till storleken av det av styrelsen tidigare i annat sammanhang framlagda förslaget till normalbudget för vägväsendet. Till en sådan omfattning måste man nå fram redan innan anslagen fått normalbudgetens omslutning, enär planläggningen bör ligga fullt färdig minst ett år i förväg. Det totala antalet erforderliga dagsverken per år för en detaljprojektering av denna omfattning har uppskattats till 47 200. Utgår man ifrån en effektiv arbetstid av 270 dagar per år och befattningshavare, mosvarar nämnda antal dagsverken en arbetsstyrka av 175 personer, vilket sålunda i stort skulle motsvara behovet av personal för upprättande av arbetsplaner. Härtill måste emellertid läggas erforderlig personal dels för planläggningen i stort och samhällsplaneringen, dels för de mera administrativa arbetsuppgifterna i samband med projekteringen. Detta behov har beräknats till ca 65 personer.

Enligt ifrågavarande undersökning uppskattas alltså det totala personalbehovet för projekteringsverksamheten vid vägförvaltningarna till minst 240 personer. Härutöver erfordras även en viss ökning av personalen för skrivgöromål.

Då nuvarande personaluppsättning — skrivpersonalen frånräknad — uppgår till 135 personer skulle enligt utredningen sålunda erfordras en ökning med mer än 100 befattningshavare. Den verkliga ökningen blir dock mindre. Man måste nämligen räkna med att personalen vid vägförvaltningarna för den s. k. investeringsplaneringen i viss utsträckning verkställt projektering av sådana företag, som omedelbart kommit till utförande.

För investeringsplaneringen ha medel ställts till styrelsens förfogande av anslaget till Planering av allmänna arbeten. Enligt vad föredragande departementschefen uttalat i propositionen nr 87 till 1951 års riksdag, kommer nämnda anslag att avvecklas fr. o. m. budgetåret 1952/53. Arbetsobjekt, vilka planerats för investeringsreserven, överförs till det ordinarie arbetsprogrammet allteftersom de bliva aktuella. Så har även skett i stegrad

omfattning, när investeringarna inom vägväsendet ökat. En mot den ökade anläggningsverksamheten svarande förstärkning av personalen för vägväsendets normala planering har emellertid icke skett. Till följd härav har marginalen mellan planeringen för investeringsreserven och för den normala byggnadsverksamheten blivit allt mindre och personalen för investeringsplaneringen kommit att utnyttjas för allt aktuellare planeringsuppgifter.

Vid ingången av innevarande budgetår funnos vid vägförvaltningarna anställda 81 personer, vilka helt eller delvis avlönas med medel av anslaget till Planering av allmänna arbeten. Genom den förutnämnda utvecklingen har denna personal kommit att ingå i den grundstomme av personal, som är oundgängligen nödvändig för projekteringsverksamheten. Av vad tidigare anförts framgår emellertid att, även med denna personalstyrka inräknad, tillgänglig personal icke är tillfyllest för att tillgodose behovet av personal för de aktuella projekteringsuppgifterna inom vägväsendet.

Vid de överväganden styrelsen gjort för att söka i görligaste mån bemästra personalsituationen i fråga om projekteringsverksamheten har styrelsen funnit lämpligt att tillämpa ett enhetligt förfarande i fråga om projekteringsverksamheten och byggnadsverksamheten, då det gäller sådan personal vars sysselsättning lämpas efter arbetsbelastningen inom dessa verksamhetsgrenar. Styrelsen avser därför att i fortsättningen i viss utsträckning utnyttja byggnadsmedel för att avlöna sådan personal, som huvudsakligen sysslar med utearbete för projekteringen och som i tjänsteställning närmast motsvarar ledningspersonalen vid byggnadsverksamheten. Härigenom skulle även denna personal, varav flera ha mångårig anställning inom väg- och vattenbyggnadsverket, kunna erhålla en fastare anställning genom att arbetsledarereglementets bestämmelser tillämpades å densamma.

Med hänsyn till dels att man måste räkna med begränsade möjligheter att erhålla kvalificerad personal, dels ock att normalbudgetens omslutning icke beräknas kunna uppnås förrän tidigast budgetåret 1954/55 anser styrelsen en successiv utökning av personalen böra och kunna ske. Styrelsen har därför begränsat sitt yrkande om personalförstärkning för projekteringsverksamheten vid vägförvaltningarna att avse under 1 a)—d) angivna tjänster.

1 e)—g). Endast inom ett par län kan, förklarar styrelsen, personalen för den enskilda väghållningen anses i stort sett tillfyllest för arbetsuppgifterna. I samtliga övriga län är personaltillgången mer eller mindre otillräcklig. Arbetsuppgifterna kunna ej bemästras trots stora personliga uppoffringar från personalens sida. I några län ha sålunda författningsenliga förrättningar och besiktningar för underhållsbidrag icke medhunnits, vilket haft till följd att utbetalande av bidragen till intressenterna i tid icke kunnat ske. I andra fall har handläggningen av byggnadsansökningar måst eftersättas. Den service, som väghållarna behöva och sedan tidigare år varit vana att få, blir vidare allt sämre och måste i vissa län så gott som helt

upphöra. Man kan då riskera, att den investering, som göres med statsmedel och de enskildas egna insatser, icke kommer till avsedd nytta. Enligt styrelsens bestämda uppfattning måste en förstärkning av personalen för ifrågavarande arbetsuppgifter ske.

Vägförvaltningarnas personal för enskild väghållning omfattar f. n. 24 övervägmästare, 16 vägmästare, 1 tekniskt biträde och viss tillfällig skrivpersonal. Behovet av ytterligare personal framgår vid en jämförelse mellan förhållandena år 1946, då den senaste personalförstärkningen beslutades, och år 1951. Antalet vägar med underhållsbidrag har under denna period stigit från ca 5 700 till ca 11 400 och den totala längden av sådana vägar från ca 20 200 km till ca 37 200 km.

En betydande del av de göromål, vilka nu belasta personalen för den enskilda väghållningen, är av beskaffenhet att med fördel kunna anförtros kontorspersonal. Styrelsen syftar härvid på sådana arbetsuppgifter, som avse registrering, förande av liggarkort, kartverk och statistik, upprättandet av sammanställningar till utanordning av bidrag, uppsättande av enklare skrivelser i bidragsärenden o. s. v. Om för dessa göromål funnes tillgång till kontorspersonal, skulle den tekniska personalen få mera tid disponibel för de göromål, som kräva teknisk skolning och erfarenhet. En sådan organisation skulle jämväl medföra, att personal skulle finnas tillgänglig på vägförvaltningen för besvarande av förfrågningar m. m. även under de tider, då den tekniska personalen företager resor. Styrelsen begär i anslutning till det anförda medel för ett antal kansli- och kontorsbiträdestjänster.

Storleken av personalbehovet för den enskilda väghållningen torde icke kunna exakt beräknas. Styrelsen anser emellertid, att de vunna erfarenheterna på området nu äro så omfattande, att styrelsen med stöd härav och tidigare gjorda beräkningar kan bilda sig en tämligen säker uppfattning om det aktuella personalbehovet inom de olika länen, vilket dock med hänsyn till den ständiga utvecklingen på området icke kan vara tillfyllest på längre sikt. För närvarande anser styrelsen således, att personalen för den enskilda väghållningen rätteligen borde förstärkas med 16 vägmästare samt 22 kansli- och kontorsbiträden. Med hänsyn till givna besparingsdirektiv och andra angelägna personaläskanden inom styrelsens arbetsområde har styrelsen funnit sig böra begränsa sitt äskande till det mest trängande personalbehovet, vilket omfattar 8 vägmästartjänster, 12 kanslibiträdestjänster och 10 skriv- eller kontorsbiträdestjänster.

1 j). I avvaktan på statsmakternas ställningstagande till 1946 års vatten- och avloppssakkunnigas betänkande, återkommer styrelsen med sitt tidigare framförda förslag att trots bristen på ingenjörer med erfarenhet inom vatten- och avloppsfacket söka närmare pröva utsikterna att snarast erhålla den ökning av arbetskrafterna, som styrelsen bedömer vara oundgängligen nödvändig i avvaktan på en definitiv lösning av frågan om verksamhetens framtida organisation. Styrelsen hemställer sålunda om medel

till anställande bl. a. av 2 ingenjörer (distriktsingenjörer) i Cg 29. Härigenom skulle det önskemålet kunna förverkligas, att av de nio distrikt, som f. n. omfatta två eller flera län, de två distrikt kunna uppdelas, för vilka en uppdelning med hänsyn till nuvarande storlek, arbetsbelastning och kommunikationsförhållanden m. m. är mest angelägen.

1 p)—q). I bron över Mälaren vid Hjulsta ingår ett svängspann med en total längd av ca 90 m. Spannet, som kommer att bli det största i Sverige, har påfordrats av sjöfartsmyndigheterna med hänsyn till den viktiga och omfattande sjöfart, som förekommer i Mälaren. Oceangående lastfartyg angöra numera djuphamnarna i Västerås och Köping. Då det är av stor betydelse att denna sjöfart icke hindras, har svängspannet utrustats med ett driftsäkert men samtidigt komplicerat manövermaskineri. Spannets manövrering sker normalt medelst elektriskt drivna motorer. Därjämte finnes ett dieselmotordrivet reservaggregat. Slutligen kan spannet manövreras helt för hand.

För brons skötsel och manövrering erfordras minst fyra man, varav en skall tjänstgöra som chef och därvid ha det direkta ansvaret för brons drift. För sistnämnda tjänst erfordras en inom det elektriska och mekaniska området väl utbildad person. Med hänsyn till erforderliga kvalifikationer bör tjänsten placeras i lönegrad 16. De tre maskinistbefattningarna böra med beaktande av den lönesättning som tillämpats för motsvarande befattningar hos andra myndigheter placeras i Ce 12.

Yttrande.

Statskontoret. I fråga om den såväl under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens som vägförvaltningarnas avlöningsanslag föreslagna nyanställningen av personal för projekteringsverksamheten erinrar statskontoret om att vid 1951 års riksdag medel anvisades för viss utökning av denna personal. Med hänsyn till det avsevärda antal befattningshavare, som styrelsen nu ånyo begär för ändamålet, ifrågasätter statskontoret, om icke en översyn av organisationen på detta område kunde vara påkallad. Därvid borde även tagas under närmare omprövning i vilken omfattning denna verksamhet lämpligen bör bedrivas.

Föredraganden.

För projektering av vägar och broar finnes vid vägförvaltningarna dels viss på avlöningsstaten uppförd personal och dels viss extra personal, som avlönas från det under sjätte huvudtiteln anvisade anslaget till Planering av allmänna arbeten och är avsedd för förtidsplanering av arbeten, vilka skola ingå i en investeringsreserv för vägväsendet. Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning synes nu framgå att den förstnämnda personalen är för knapp icke blott för att hinna förnya investeringsreserven, allteftersom de i denna reserv ingående företagen komma till utförande

eller av olika anledningar måste utmönstras, utan även för att kunna bemästra de ordinarie projekteringsuppgifterna. På grund härav ha vägförvaltningarna, enligt vad styrelsen uppger, blivit nödsakade att numera disponera den för förtidsplaneringen avsedda personalen nästan uteslutande för omedelbart aktuella investeringsobjekt. Den betydande anslagsökning för avlönande av projekteringspersonal, som styrelsen nu begärt, sammanhänger med här angivna förhållanden samt med den omständigheten att anslaget till Planering av allmänna arbeten skall avvecklas med utgången av innevarande budgetår. Ökningen innefattar sålunda i stort sett endast medel för att bibehålla den nuvarande projekteringspersonalens numerär oförändrad. Med hänsyn till de skäl för styrelsens framställning, som sålunda föreligga, och då jag i det följande kommer att tillstyrka medel för en väsentlig ökning av väg- och brobyggnadsverksamheten, vill jag icke motsätta mig en förstärkning av väg- och vattenbyggnadsverkets ordinarie personalresurser för projekteringsverksamheten av i huvudsak den storleksordning som styrelsen föreslagit. Jag tillstyrker, att i anslaget inräknas ett belopp av 225 000 kronor för ändamålet. Tills ytterligare någon erfarenhet vunnits rörande personalbehovet på förevarande område bör den nya personalen endast anställas som extra.

Vad därefter angår styrelsens övriga förslag om personalförstärkning har jag funnit mig böra tillstyrka att medel beräknas för anställande av följande ytterligare personal, nämligen dels fyra vägmästare i Ce 17 och tolv biträden i reglerad befordringsgång för vägförvaltningarnas arbetsuppgifter beträffande enskild väghållning, dels en distriktsingenjör i Cg 29 för vatten- och avloppsverksamheten och dels slutligen en bromästare i Ce 16 och tre maskinster i Ce 12 för skötseln av svängspannet på den nya bron vid Hjulsta. Årskostnaden för denna personalökning uppgår till sammanlagt ungefär 156 000 kronor. Övriga förslag om personalökning är jag icke beredd att f. n. tillstyrka.

För löneklassuppflyttningar och uppflyttningar enligt reglerad befordringsgång samt för omräkning av det rörliga tillägget bör anslaget i överensstämmelse med styrelsens förslag uppräknas med sammanlagt ca 2 126 000 kronor.

Den föreslagna överflyttningen av lönekostnaderna för personalen vid Falsterbokanalen till anslaget Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder föranleder ingen erinran från min sida. Förevarande anslag bör i anledning av denna överflyttning minskas med 72 000 kronor.

I enlighet härmed uppföres anslaget med $(11\,000\,000 + 225\,000 + 156\,000 + 2\,126\,000 - 72\,000)$ 13 435 000 kronor.

I personalförteckningen för vägförvaltningarna böra uppföras ytterligare 16 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 för beredande av ordinarie anställning åt viss biträdespersonal enligt grunderna för den reglerade befordringsgången.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna uppföra ytterligare 16 kontorsbiträdestjänster i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 379 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 854 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 202 000
Summa kronor	13 435 000

c) till *Vägförvaltningarna*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 13 435 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[6] 4. Vägförvaltningarna: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 351 000	2 776 400
1951/52 (statsliggaren s. 359)	2 631 000	
1952/53 (förslag)	2 913 000	

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³¹/₈ 1951) hemställer att anslaget höjes med 399 500 kronor.

Ökning.

- Ökning av posten till reseersättningar med hänsyn till avvecklingen av tjänstebilssystemet, höjningen av resekostnads- och traktamentsersättningar, föreslagen ökning av väginvesteringarna och begärda personalförstärkningar (anvisat för 1951/52 825 000 kronor) 940 000
- Ökning av posten till bränsle, lyse och vatten med hänsyn till stegrade bränslepriser m. m. (anvisat för 1951/52 35 000 kronor) 30 000
- Ökning av posten till övriga expenser (anvisat för 1951/52 545 000 kronor) med hänsyn till dels höjda kostnader för telefon och papper (80 000 kronor) dels ock begärda personalförstärkningar (140 000 kronor, därav 80 000 kronor i engångskostnader och 60 000 kronor för löpande utgifter) samt minskning av posten med hänsyn till överföring till annat anslag av kostnaderna för personalen vid Falsterbokanalen (2 500 kronor) 217 500

4. Ökning av posten till övriga utgifter med hänsyn till den faktiska belastningen (anvisat för 1951/52 6 000 kronor; belastning 1949/50 och 1950/51 8 100 resp. 8 700 kronor)	2 000
	1 189 500

Minskning.

5. Minskning av posten till underhåll och drift av tjänstebilar med hänsyn till avvecklingen av tjänstebilssystemet (anvisat för 1950/51 1 150 000 kronor; kostnaderna för kvarstående bilar 360 000 kronor)	790 000
	399 500

Motiv.

1 och 5. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 20 juli 1951 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erhållit tillstånd att successivt avveckla systemet med tjänstebilar. Med stöd av detta medgivande har styrelsen vidtagit åtgärder för försäljning av större delen av de av vägförvaltningarna disponerade tjänstebilarna. Styrelsen beräknar att tjänstebilsbeståndet, som i genomsnitt under budgetåret 1950/51 uppgick till 465 enheter, under budgetåret 1952/53 skall nedbringas till ca 125 bilar. Denna åtgärd kommer att medföra en betydande minskning av belastningen av anslagsposten till underhåll och drift av tjänstebilar och en ökning av ungefär samma storleksordning av posten till reseersättningar.

Vid beräkning av medelsbehovet för reseersättningar för budgetåret 1952/53 har styrelsen i avsaknad av säkrare siffermässigt underlag utgått från de sammanlagda faktiska kostnaderna under budgetåret 1950/51 å posterna reseersättningar samt underhåll och drift av tjänstebilar, från vilken summa avdrag gjorts med det för budgetåret 1952/53 beräknade medelsbehovet för den sistnämnda posten. Det sålunda framräknade beloppet utgör $(789\,700 \times 1\,336\,800 - 360\,000)$ 1 766 500 kronor eller avrundat 1 765 000 kronor, d. v. s. en ökning jämfört med för budgetåret 1951/52 upptaget belopp med 940 000 kronor.

Föredraganden.

Jag har intet att erinra mot de i sammanställningen under 1, 2, 4 och 5 betecknade förslagen. Ökningen av posten till övriga expenser bör begränsas till 100 000 kronor. Anslaget uppföres alltså med $(2\,631\,000 + 940\,000 + 30\,000 + 100\,000 + 2\,000 - 790\,000)$ 2 913 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 913 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[7] 5. De lokala vägnämnderna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	150 000	127 400
1951/52 (statsliggaren s. 360)	150 000	
1952/53 (förslag)	150 000	

Föredraganden. I enlighet med förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ^{31/8} 1951) uppföres anslaget med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[8] 6. Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	125 000	294 700
1951/52 (statsliggaren s. 361)	225 000	
1952/53 (förslag)	300 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ^{31/8} 1951) hemställer, att anslaget höjes med 75 000 kronor.

Några exceptionellt stora skaderegleringar ha under det senaste budgetåret icke förekommit. Anledningen till belastningsökningen är i huvudsak att tillskriva den ökade trafiken samt högre hastighet och fordonsvikt. Anledning saknas att räkna med minskad belastning under nästa budgetår.

Föredraganden. Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

VÄGUNDERHÅLL OCH VÄGBYGGNADER.

[9] Allmän översikt över beräkningen av väganlagen för budgetåret 1952/53.

I översikten över väganlagens beräkning i 1951 års statsverksproposition framhölls inledningsvis att det aktuella läget på vägväsendets område bl. a. kännetecknades av en fortsatt stegring av vägtrafiken samt av en fortgående ökning av antalet tyngre fordon. Detta uttalande gäller även om den där-efter inträdda utvecklingen.

I följande sammanställning ha för åren 1936, 1946, 1950 och 1951 angivits indextal (med 1936 som basår) utvisande dels motortrafikens utveckling enligt trafikräkningarna i juli månad varje år, dels utvecklingen av antalet registrerade motorfordon och antalet registrerade bilar vid årets utgång (för 1951 avse siffrorna ställningen den 1 juli).

	1936 index	1946 index	1950 index	1951 index
Motorfordonstrafik	100	125	224	295
Antalet registrerade motorfordon	100	146	256	290
Antalet registrerade bilar	100	117	199	225

I absoluta tal utgjorde antalet registrerade bilar 1936 173 294, 1946 202 678 och 1950 344 953. Den 1 juli 1951 uppgick motsvarande antal till 389 818.

Tendensen mot ökade hjultryck hos lastbilsparken fortsätter alltjämt. Allt eftersom de äldre årsmodellerna uttrangeras kommer lastbilsparken att till allt större del bestå av tunga lastbilar. Utvecklingen framgår av följande sammanställning.

År	Största hjultryck i ton		
	under 2,5	2,5—3,0	över 3,0
1939	94 %	4 %	2 %
1948	66 %	26 %	8 %
1951	61 %	27 %	12 %

I det ekonomiska långtidsprogram för åren 1951—1955, som framlagts av särskilt tillkallade utredningsmän (SOU 1951: 30), har mot bakgrunden av den inträdda utvecklingen på vägtrafikens område ett försök gjorts att bedöma behovet av åtgärder på vägväsendets område för nämnda tidsperiod. Utredningsmännen anföra bl. a. följande.

En bedömning av behovet av väginvesteringar under de närmaste åren kan icke baseras på de uppskattningar som utredningen gjort av bilismens utveckling under femårsperioden 1951—55. Uppskattningarna böra gälla väsentligt längre perioder. Å andra sidan kan kalkylen för en femårsperiod göras något säkrare och ge värdefull vägledning för vidare planering. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har utarbetat en normalplan för väginvesteringarna omfattande 20 år (offentliggjord i statsverkspropositionen till 1950 års riksdag), vilken baserar sig på en ökning av trafiken till tre gånger dess omfattning under år 1936. Redan under år 1950 låg denna emellertid enligt preliminära beräkningar ungefär 75 % högre än år 1936. Den utveckling av vagnparken som utredningen tecknat skulle med ganska stor sannolikhet ge ifrågavarande tredubbling långt före utgången av 20-årsperioden. Ur dessa synpunkter skulle sålunda planen kunna anses angiva minimi-behoven. Även planens förutsättning i fråga om axeltryckens utveckling synes vara konservativ. Planens genomförande skulle i 1950 års priser kräva en investering av totalt 4 500 miljoner kronor.

Karakteristiskt för läget beträffande vägväsendet är den nedgång i investeringarna som under tioårsperioden 1937—1947 inträffat. Sedermera har en viss ökning inträtt men investeringsvolymen är fortfarande lägre än 1936/37. Utredningen har sökt att erhålla ett mått på den eftersläpning i väginvesteringarna, som sålunda uppstått. En sådan beräkning ställer sig dock ganska vanskelig, enär den blir beroende av hur man anser, att investeringskurvan normalt borde ha utvecklats. Ett nära till hands liggande antagande är, att investeringsutgifterna för vägarna borde ha haft samma utvecklingslinje som landets civila investeringar i allmänhet. Vid ett sådant

antagande tages dock ej hänsyn till att utvecklingstakten inom vägtrafiken varit starkare än inom många andra områden. Beräknas eftersläpningen på detta sätt, skulle den för tiden 1938—1950 kunna angivas till ca 750 miljoner kronor, räknat i 1948 års priser. Som jämförelse kan nämnas, att de faktiska investeringarna under samma tid uppgingo till ca 530 miljoner kronor. Vad som i kommande investeringsprogram speciellt kräver beaktande, är anpassningen av vägnätet till den utveckling mot tyngre fordon, som under de senaste åren ägt rum och som kan väntas fortsätta. Belysande härvidlag är, att 34 % av lastbilsparken hade ett högsta hjultryck större än 2,5 ton år 1948, under det att motsvarande siffra år 1939 var ca sex procent. Enligt planen skulle så gott som hela vägnätet sättas i sådant skick, att det under hela året skulle tåla ett hjultryck av åtminstone tre ton.

De planerade väginvesteringar, för vilka i det föregående redogjorts, torde i mycket stor utsträckning behöva genomföras, även om trafiken icke skulle öka så snabbt som här förutsatts. Å andra sidan är en del kostnader direkt beroende av trafikintensiteten. Utredningen har exempelvis beräknat, att den mot trafikintensiteten proportionella delen av vägunderhållskostnaden vid den förutsedda utvecklingen fram till 1955 skulle stiga från omkring 80 till 120—130 miljoner kronor per år.

Den växande motortrafikens kostnader för tätbebyggda samhällen torde icke utan mycket ingående undersökningar kunna uppskattas. Det står dock klart, att en ansvällning av motortrafiken i den av utredningen redovisade omfattningen kan komma att kräva betydande investeringar, särskilt i vad angår de olika städerna och framför allt för Stockholm. Härtill komma alla stadsplanemässiga svårigheter som aktualiseras av den tilltagande biltrafiken.

Långtidsutredningen har angivit vägväsendets behov av ökade investeringar för perioden 1951—1955 till genomsnittligt 150 milj. kronor per år utöver 1950 års investeringsvolym, därav för statliga investeringar 100 milj. kronor och för kommunala 50 milj. kronor. I det utkast till investeringsbudget för 1951—55, som utredningen upprättat, har för vägväsendets del rekommenderats en höjning av investeringsnivån under perioden med genomsnittligt 90 milj. kronor per år utöver 1950 års nivå. Därav hänföra sig 60 milj. kronor till de statliga och 30 milj. kronor till de kommunala vägarna.

I sina *petita* för budgetåret 1952/53 (skr. 3/9 1951) har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* bl. a. erinrat om de omfattande skador på vägnätet, som uppkommo under tjällossningen våren 1951. De konsekvenser dessa skador medfört på olika områden, ej minst för näringslivet, torde vara så kända, framhåller styrelsen, att det icke är erforderligt att närmare redogöra för dem.

Styrelsen erinrar vidare om att styrelsen tidigare såsom huvudmolivering för ökade anslag till vägväsendet framhållit det ekonomiskt berättigade i stora investeringar på vägområdet. Utvecklingen har emellertid lett till ett sådant tillstånd på vägområdet, att ökade investeringar äro icke blott berättigade utan oundgängligen nödvändiga, såvida man icke vill riskera, att förhållandena under år 1951 — med tidvis inträffande avbrott i betydelsefulla vägförbindelser och under längre tid svårframkomliga vägar — skola upp-

repas alltför många år framåt. Det är nämligen icke längre möjligt att undvika, att sådana förhållanden — och till och med i försvårad grad — kunna komma att inträda under de år framåt, som erfordras för att taga igen vad som hittills eftersatts på vägväsendets område. Till detta bedömande säger sig styrelsen ha kommit utan att bortse från det förhållandet, att 1951 års tjällossning i södra Sverige varit en företeelse, som åtminstone till vissa delar av sina yttringar icke tidigare förekommit i denna del av landet.

Med hänsyn till de konsekvenser nuvarande förhållanden på landets vägar ha på skilda områden, kan det enligt styrelsens uppfattning ej vara försvarligt att underlåta att av landets samlade resurser avdela en väsentligt större del än hittills för att förbättra vägkommunikationerna. Tillståndet på vägområdet motiverar, att även i jämförelse med andra angelägna behov vägväsendets behov måste få prioritet.

De resurser, som enligt styrelsen nu måste ställas till vägväsendets förfogande i tillräcklig omfattning, äro anslagsmedel, arbetskraft och material.

Medlen till vägväsendet ha hittills i huvudsak utgått av automobilskattemedel. För budgetåret 1952/53 räknar styrelsen med en väsentlig stegring i inflytande automobilskattemedel i förhållande till motsvarande beräkning för innevarande budgetår. Ett allvarligt övervägande av finansieringsfrågan bör enligt styrelsens uppfattning giva vid handen, att erforderliga medel borde kunna ställas till förfogande. I det läge, som nu föreligger på vägområdet, kunna emellertid väginvesteringarna under de närmaste åren icke få begränsas av huru stort belopp man beräknar skall inflyta under just det budgetåret. Lägets allvar kräver, att under de närmaste åren begränsningen genomföres endast med hänsyn till vilken arbetsvolym, som är möjlig att uppnå med anspänning av alla krafter.

Knappheten på arbetskraft har bedömts komma att bestå de närmaste åren. Styrelsen förmenar emellertid, att väginvesteringarna nu måste få prioritet. Styrelsen framhåller i detta sammanhang, att om läget i fråga om svensk arbetskraft bedömes icke medgiva väsentlig utökning av vägbyggnadsverksamheten, anslagsmedlen icke böra begränsas av detta skäl, förrän det allvarligt övervägts huruvida man icke i sådant läge bör söka erhålla utländsk arbetskraft. Inom andra delar av näringslivet, som varit av avgörande betydelse för hushållningen, har ju denna utväg redan måst tillgripas.

Materialfrågan synes — så som den nu bedömes — icke behöva framstå såsom den trånga sektionen för väginvesteringarna.

För en riktig planläggning av investeringarna inom vägväsendet är det enligt styrelsens uppfattning nu nödvändigt, att statsmakterna uttala sig för en bestämd politik på vägområdet för de kommande åren. Antingen måste man, framhåller styrelsen, taga konsekvensen av den hittills inträdda trafikutvecklingen och av det som närmast tillåtes fortgå på trafikområdet genom att besluta om samt genomföra en snabb och genomgripande förbättring av vägarna eller måste man genom tvångsregleringar och effektiv kon-

troll av deras tillämpning återföra vägtrafiken till vad som svarar mot vägarnas tillstånd. Sådana regleringar måste bli omfattande och långt gående. Man måste räkna med att de i många fall komma att innebära ytterligare nedsättningar i hjultrycken och avstängningar vid tjällossningar samt höjda straffsatser för att hindra överträdelser. Det kan emellertid ifrågasättas om den utvägen — så långt som trafikutvecklingen tillåtit fortgå — står till buds att genomföra. Men även om man väljer den enligt styrelsens mening enda riktiga lösningen, nämligen en snabb och genomgripande förbättring av vägarna, komma de närmaste åren att medföra stora svårigheter icke blott för trafiken utan även för väg- och vattenbyggnadsverket, framför allt dess verkställande förvaltningar, vilka få uppgiften att under den pågående, överväldigande trafiken bringa vägarna i skick. En bestämd inställning måste emellertid, påpekar styrelsen, tagas, då det nuvarande tillståndet icke kan få fortgå längre bl. a. med hänsyn till vägarnas fortgående förstöring och nuvarande otillfredsställande förhållanden på trafiksäkerhetsområdet.

Beslut bör enligt styrelsens mening sålunda fattas om ett mera långsiktigt investeringsprogram för vägväsendet. Ur såväl planläggnings- som utförandesynpunkt måste detta få en successiv stegring. För väg- och brobyggnader på landsbygden föreslår styrelsen följande minimiomslutning.

Kalenderår	Investeringsram	
	Milj. kronor	
1952	165	
1953	200	
1954	240	
1955	280	
1956	320	

Anslaget till Bidrag till byggande av vägar och gator inom städer, som äro väghållare, bör enligt styrelsen på motsvarande sätt successivt ökas till minst 70 milj. kronor senast år 1956.

Styrelsen betonar, att den angivna investeringsramen endast är att betrakta som preliminär och angivande storleksordningen av de investeringar som, såvitt nu kan bedömas, böra kunna genomföras under de närmaste åren. Skulle förhållandena bliva sådana, att stegringen kan ske snabbare, bör detta utnyttjas för att minska den tid, som kräves för att inhämta trafikens försprång.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer, att sådana direktiv lämnas, att styrelsen kan planlägga arbetsprogrammen så att desamma år 1956 uppgå till förenämnda belopp räknat i 1951 års löne- och prisnivå. Samtidigt framhåller styrelsen att, om en planläggning göres under sådana förutsättningar, det också är nödvändigt att de faktiska investeringarna under de år planläggningen avser överensstämja med denna.

Vad angår anslagen för de statliga väginvesteringarna har styrelsen därjämte föreslagit en förändring i fråga om beräkningsprinciperna. Härvid

har styrelsen åberopat följande uttalande av föredragande departementschefen i 1951 års statsverksproposition (VI ht pt 9).

Jag vill i förevarande sammanhang slutligen framhålla, att jag i motsats till besparingsutredningen är av den uppfattningen, att en successiv återgång bör eftersträvas till den princip, som tidigare tillämpats vid beräkningen av väg- och brobyggnadsanslagen och som innebär att anslagen beräknas med utgångspunkt från medelsbehovet under det följande kalenderåret i stället för budgetåret. Denna ordning ansluter sig till vägstadgans bestämmelser om flerårsplanerna för vägbyggandet och torde i längden vara nödvändig för att vägförvaltningarna med erforderlig säkerhet skola kunna planera sin byggnadsverksamhet.

Styrelsen, som i tidigare petita framhållit angelägenheten av en återgång till kalenderår som grund för beräkningen av anslagsbehoven, anser att förändringen beträffande väg- och brobyggnadsanslagen icke bör ske successivt utan med en gång från och med budgetåret 1952/53 för att avsedd nytta ur planläggningssynpunkt skall ernås. Styrelsen har därför räknat med att medel skola anvisas i sådan omfattning att en övergång till kalenderårsberäkning kan äga rum. Detta medför att anslagsmedel äskas såväl för senare hälften av kalenderåret 1952 som för kalenderåret 1953. För anslaget till Vägbeläggningar gäller redan nu kalenderårsberäkning, varför anslagsäskandet å detta anslag avser endast kalenderåret 1953. För anslagen till Byggnad av bro vid Bergnäset samt Byggnad av bro vid Hjulsta anser styrelsen att, i likhet med vad som hittills varit fallet, medelsanvisningen kan avse endast budgetåret 1952/53.

I utlåtande (skr. 20/9 1951) över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita *erinrar arbetsmarknadsstyrelsen* om att vägväsendet under de senaste åren varit hänvisat att tillgodose sina ökade investeringsbehov huvudsakligen genom ökad mekanisering och rationalisering, byggande i större utsträckning på tidpunkter under året, då arbetskraftstillgången varit rikligare, samt tillvaratagande av lokala arbetskraftsreserver.

Under hänvisning till att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen enligt sin skrivelse angående investeringsanslag för verkets förrådsfond avser att successivt förbättra och utvidga sin maskinpark för att möjliggöra den fortgående mekaniseringen och rationaliseringen av vägunderhålls- och vägbyggnadsarbeten, framhåller arbetsmarknadsstyrelsen att detta ligger helt i linje med vad styrelsen anfört angående arbetskraftstillgången. — Beträffande frågan om anpassning av byggandet efter de säsongsmässiga variationerna i arbetskraftstillgången anser arbetsmarknadsstyrelsen, att det med hänsyn till de alltså rätt betydande säsongsvängningarna i den inom vägväsendet verksamma arbetsstyrkan, speciellt för ny- och ombyggnadsarbeten, finnes möjligheter att på denna väg åstadkomma mer än hittills. Detta har bekräftats under det fortgående samarbete mellan arbetsmarknadsstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som äger rum i frågor berörande arbetskraft till vägbyggnadsändamål m. m., ehuru systemet med

byggnadstillståndskvot för det allmänna vägväsendet på landsbygden numera slopats. — Utnyttjande av lokala arbetskraftsreserver kan alltså väntas leda till vissa resultat. Tillgången på dylika reserver kan dock i nuvarande ansträngda arbetsmarknadsläge förmodas bli mera begränsad. Sedan en viss landsända fått sina angelägnaste behov av vägbyggnadsarbeten tillgodosedda genom anlitande av dylika reserver, kan givetvis samma arbetskraft som regel icke fortsättningsvis stå till förfogande för genomförande av arbeten av samma angelägenhetsgrad.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framhållit, att vägbyggnadsverksamhetens omfattning i olika landsdelar i viss mån blivit beroende av arbetskraftstillgången, så att en mer omfattande vägbyggnadsverksamhet bedrivits i delar av landet, där arbetslöshet förekommit eller där arbetskraftstillgången eljest varit rikligare. I slutet av 1920- och början av 1930-talet nedlades sålunda relativt betydande belopp på vägarbeten inom exempelvis Blekinge, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Västernorrlands län. Vissa andra landsdelar, exempelvis Uppsala, Östergötlands och Gotlands län, berördes så gott som icke alls av denna vägbyggnadsverksamhet. De härav föranledda olikheterna i vägstandarden mellan skilda delar av landet ha sedermera icke utjämnats. För att åstadkomma tillfredsställande förhållanden för vägtrafiken torde det, understryker arbetsmarknadsstyrelsen, nu vara nödvändigt, att en sådan utjämnning äger rum genom vägförbättringsarbeten i ökad utsträckning inom landsdelar, som icke kunnat utnyttja friställd arbetskraft för vägarbeten. Just i dessa landsdelar är emellertid arbetskraftstillgången allt fortfarande i många fall alldeles särskilt ringa, varför man bör sträva efter att åstadkomma flyttning av för vägbyggnader lämplig arbetskraft från andra delar av landet med bättre arbetskraftstillgång. Om nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden bli rådande, torde likväl utanför vägväsendet endast relativt ringa arbetskraft stå att erhålla på detta sätt.

Det är givetvis, fortsätter arbetsmarknadsstyrelsen, svårt att uppskatta i vad mån en under kommande år inträffande utökning av vägbyggnadsprogrammet kan tillgodoses genom i det föregående skisserade åtgärder. Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsen enligt i skrivelsen framlagda uppgifter syftar mot en vid nästa budgetårsskifte inträdande mycket stark ökning av väginvesteringarna, är det sannolikt att arbetskraft av storleksordningen minst ett tusental man härrörande från andra yrkesområden skulle behövas till denna tidpunkt för genomförande av det framlagda programmet.

En övergång av arbetskraft till vägbyggnader från andra produktionsområden torde enligt arbetsmarknadsstyrelsen främst komma att gälla sådan som eljest sysselsatts i skogsbruk, jordbruk samt annan byggnads- och anläggningsverksamhet än vägbyggnader. Skogsbruket räknar sedan lång tid tillbaka med underskott på arbetskraft, vissa landsdelar och vissa tidsperioder undantagna. Under det senaste året ha de betydande militärin-kallelserna samt utförande i ökad utsträckning av arbeten för försvarets

och civilförsvarets räkning medfört en betydande skärpning av arbetskrafts-svårigheterna över huvud taget och alldeles särskilt för arbetarkategorier, som här kunna komma i fråga. Möjligen kan förutses, att höga material-priser m. m. kunna förorsaka en viss minskning av byggnadsverksamheten för enskilda och för jordbruket m. m., vilket skulle kunna leda till en något rikligare tillgång av arbetskraft, vilken dock torde tagas i anspråk för arbeten inom den tillståndsreglerade investeringssektorn, där det nu råder en besvärande arbetskraftsbrist. Enligt arbetsmarknadsstyrelsens mening torde i övrigt, såvida icke väsentligt förändrade förhållanden på arbetsmarknaden under den närmaste tiden inträda genom ändrade konjunkturer, endast relativt begränsad utökning av arbetskraften vid vägväsendet kunna ske, försåvitt icke andra produktionsområden skola lida avbräck.

Inom arbetsmarknadsstyrelsen överväges f. n. frågan om slopande — helt eller delvis — av den behörighetsprövning, som länsarbetsnämnderna tillämpat vid anställande av arbetskraft till byggnadsverksamheten. Därest denna prövning slopas, torde med hänsyn till tidigare erfarenheter en viss övergång till vägarbete från andra produktionsområden komma att äga rum, ehuru det icke med bestämdhet kan förutsägas om så bleve fallet vid nuvarande exceptionellt uppdrivna sysselsättningsnivå.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin framställning uttalat, att frågan om utländsk arbetskraft till vägväsendets utbyggnad borde tagas i övervägande, därest arbetskraftsresurserna inom landet visade sig otillräckliga. Enligt arbetsmarknadsstyrelsens mening bör frågan om utländsk arbetskraft till här ifrågavarande arbeten prövas, först i den mån erfarenhet vunnits av de i det föregående angivna åtgärderna för att erhålla arbetskraft inom landet.

Vad sålunda anförts angående arbetskraften gäller, påpekar arbetsmarknadsstyrelsen, under förutsättning att det nuvarande konjunkturläget blir bestående. Skulle den rådande högkonjunkturen avmattas, torde arbetskraft i viss utsträckning komma att stå till förfogande för vägväsendet utan att särskilda svårigheter uppträda på annat håll.

Av uppgifter, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnat i samband med anslagsäskandet, framgår, att med anlitan av anslaget till Byggnads- och broar år 1953 avses att utföras arbeten för ca 32 miljoner kronor. Här- till komma ca 4,3 miljoner kronor, som under samma år skulle nedläggas på byggande av bro vid Bergnåset. Då vägbyggnadsverksamheten som helhet enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag senare avses att utökas väsentligt utöver 1953 års verksamhet, torde längre fram en motsvarande ytterligare utökning av brobyggnadsverksamheten vara avsedd. Av uppgifter, som arbetsmarknadsstyrelsen inhämtat i samband med planeringen av företag i investeringsreserven, synes framgå, att projekteringsverksamheten intill senaste tid icke på långt när motsvarat en dylik omfattning av brobyggnadsverksamheten. En betydande ökning av planläggningsverksamheten på brobyggnadsområdet är enligt arbetsmarknadsstyrelsen sålunda

erforderlig, om det framlagda programmet skall genomföras. Även för vägbyggnader i allmänhet torde planläggningsverksamheten i dylikt fall behöva bedrivas i snabbare tempo än hittills.

För anslaget till bidrag till byggande av vägar och gator i städer föreslår väg- och vattenbyggnadsstyrelsen en väsentlig höjning. Denna är betingad icke blott av den intensifierade trafiken utan även av anslagstekniska skäl, i det att kostnaderna för arbeten i städer, som äro egna väghållare, vilka arbeten tidigare belastat anslagen till byggande av broar och till stensättning av vägar, nu i stället komma att utgå av ifrågavarande bidragsanslag. Vidare träda omfattande inkorporeringar i kraft, varigenom ca 800 km vägar den 1 januari 1952 bliva överförda från landsbygdens till städernas allmänna vägnät. Med hänsyn till alla dessa omständigheter synes enligt arbetsmarknadsstyrelsen ingen invändning kunna göras mot anslagshöjningen i och för sig. Utförande av de mot anslaget svarande arbetena måste dock, påpekar styrelsen, bidraga till att i någon mån skärpa de arbetskraftssvårigheter, som kunna befaras för genomförande av vägbyggnadsprogrammet som helhet.

Vid uppgörande av ett flerårigt investeringsprogram för vägväsendet, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit i sin framställning, bör enligt arbetsmarknadsstyrelsens mening följande omständighet särskilt beaktas. Erfarenheterna från byggnadsregleringen utvisa, att det icke medför några avsevärda olägenheter om byggnads- och anläggningsverksamheten vid uppgörandet av ett investeringsprogram från början inställes på en något lägre nivå än den maximalt genomförbara. Skulle arbetskraft under den period som avses visa sig stå till förfogande i större utsträckning än beräknat, är det i allmänhet lätt att utvidga anläggningsverksamheten under förutsättning att erforderlig detaljplanering av lämpliga företag utförts samt att medel för arbetenas utförande stå till förfogande. Liksom i sitt yttrande över motsvarande anslagsäskanden för innevarande budgetår anser sig arbetsmarknadsstyrelsen därför böra framhålla önskvärdheten av att anslagen i fråga tillmätas med beaktande av denna synpunkt. — Om å andra sidan investeringsverksamheten från början inriktas på en högre nivå än som senare visar sig genomförbart, riskerar man, att genomgripande ändringar i programmet till följd av genom arbetskrafts- eller materialbrist påtvingna inskränkningar bli nödvändiga. Vilka olägenheter en dylik inriktning av ansträngningarna kan medföra har bl. a. framhållits av 1951 års bostadsutredning i en nyligen avgiven promemoria.

I en skrivelse den 20 november 1951 har *Handelskamrarnas nämnd samt vissa andra organisationer* framlagt sina synpunkter på behovet av bättre vägar. Organisationerna uttala bl. a., att det angelägnaste investeringsbehovet på samfärdselns område är en upprustning snarast möjligt av vägnätet till en standard, som motsvarar produktions- och fordonsutvecklingen. Enligt organisationernas mening bör därför en större del än hittills

av landets samlade resurser reserveras för att förbättra vägkommunikationerna. Det är därvid av vikt att investeringarna på vägområdet icke såsom hittills göras alltför elastiska av konjunkturpolitiska skäl för att spara större objekt som beredskapsarbeten under väntade arbetslöshetskriser. När den faktiska behovssynpunkten tillmätes en så underordnad betydelse såsom skett alltsedan 1930-talets beredskapsarbeten, måste bakslag följa av den art som förekommit under 1951.

Föredraganden.

I den översikt över beräkningen av väganlagen, som jag nu kommer att lämna, kommer jag, på liknande sätt som skett i de två senaste årens statsverkspropositioner, att för överskådlighetens skull behandla de olika anlagen sammanförda i följande fyra grupper, nämligen 1) anslag för statliga väginvesteringar, 2) anslag för bidrag till kommunala och enskilda väginvesteringar, 3) anslag för det statliga vägunderhållet och vissa andra driftsutgifter samt 4) anslag för bidrag till det kommunala väg- och gatuunderhållet.

Vad angår anlagen till de statliga väginvesteringarna vill jag först erinra om att dessa investeringar sedan ingången av år 1951 icke längre regleras genom särskilda byggnadstillstånd utan genom en av Kungl. Maj:t fastställd ram för medelsförbrukningen samt genom kontroll över arbetskraftstillförseln till vägväsendet.

För budgetåret 1950/51 hade för ifrågavarande investeringar fastställts en medelsförbrukningsram av 110 milj. kronor. Rambeloppet inbegrep icke utgifterna under anslaget Vissa vägbyggnadsarbeten till den del detsamma användes i direkt sysselsättningssyfte och ej heller det på tilläggsstat anvisade anslaget Vissa vägreparationer. Det visade sig emellertid att netto-utgifterna inom medelsförbrukningsramen vid budgetårets utgång endast uppnått en summa av 97,4 milj. kronor och alltså understigit rambeloppet med 12,6 milj. kronor, trots att avsevärda löne- och prisstegringar inträtt under budgetåret. Anledningen till eftersläpningen var enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen — förutom den allmänna bristen på arbetskraft — den omständigheten, att arbetena på grund av den ovanligt snörika vintern och den sena våren icke kunde komma i gång vid beräknad tidpunkt. En bidragande orsak var också, att en stor del av den ordinarie arbetskraften under månaderna april—juni måste insättas på reparation av under våren uppkomna tjälskador på vägnätet. Sådana arbeten utfördes under budgetåret till ett belopp av ca 4,5 milj. kronor.

För innevarande budgetår gäller i realiteten samma rambelopp som för 1950/51, ehuru det med hänsyn till inträdda löne- och prisstegringar nominellt höjts till 135 milj. kronor. Föreliggande, delvis beräknade utgiftssiffror för 1951 synas giva vid handen att nettoutgiften för detta år kommer att stanna vid ca 115 milj. kronor. Enligt uppgifter, som vägförvaltningarna efter samråd med länsarbetsnämnderna lämnat omkring den 1 december

1951, skulle det finnas möjligheter att för budgetåret 1951/52 utan rubbningar på arbetsmarknaden öka anläggningsverksamheten med några miljoner kronor utöver den omslutning, som är fixerad genom gällande medelsförbrukningsram. Om en sådan ökning, vilken alltså skulle falla helt på sista hälften av budgetåret, verkligen skulle visa sig genomförbar, torde frågan om en höjning av rambeloppet få upptagas till övervägande. För att minska de svårigheter, som kunna föreligga på det finansiella planet när det gäller att fullfölja det för innevarande budgetår uppgjorda investeringsprogrammet, kommer jag i annat sammanhang denna dag att tillstyrka en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjord framställning om utverkande av bemyndigande för Kungl. Maj:t att tillfälligt under budgetåret överföra medel mellan vissa av de anslag, som omfattas av medelsförbrukningsramen. Vid bedömande av vägförvaltningarnas uppgifter om möjligheterna att öka investeringsverksamheten bör emellertid observeras att väg- och vattenbyggnadsverket — såsom framgår av den redogörelse jag kommer att lämna vid anmälan denna dag av vissa frågor om anslag på tilläggsstat — samtidigt förutsättes skola dels slutföra de pågående tjälskadereparationerna till en kostnad av ca 6 milj. kronor under senare hälften av budgetåret 1951/52 och dels öka vägunderhållsarbetets omfattning. Mot bakgrunden härav har jag vid anslagsberäkningen ansett mig försiktigtvis icke böra räkna med en större total nettoutgift inom medelsförbrukningsramen för budgetåret 1951/52 än 125 milj. kronor, fränsett den ökning som kan föräntledas av ytterligare löne- och prisstegringar.

I sina petita för nästa budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med stor skärpa framhållit, att arbetet på upprustningen av det allmänna vägnätet måste forceras, och har närmare utvecklats skälen härför. Styrelsen föreslår nu, att för de statliga väginvesteringarna måtte fastställas ett minimiprogram för åren 1952—56, enligt vilket den årliga investeringsvolymen skulle ökas till 165 milj. kronor för 1952, 200 milj. kronor för 1953 och sedan successivt till 320 milj. kronor för 1956. Den sammanlagda ökningen för de fem åren i förhållande till den för innevarande budgetår fixerade investeringsnivån uppgår till 530 milj. kronor. Styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1952/53 ha grundats på detta program.

Att det inom vägväsendet föreligger stora investeringsbehov av hög angelägenhetsgrad har vitsordats från många håll. Jag vill här endast erinra om de i det föregående refererade uttalanden som 1950 års långtidsutredning gjort i ämnet. Behovet av ökade åtgärder har också på ett påtagligt sätt bestyrkts av de brister i vägnätet, som framkommit i samband med de svåra tjälskadorna 1949 och 1951. En ökning av anläggningsverksamheten i överensstämmelse med det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda investeringsprogrammet framstår därför som i hög grad önskvärd och bör enligt min mening uppställas som ett mål. Jag nödgas emellertid samtidigt konstatera att förutsättningarna för att förverkliga detta program i dagens läge te sig allt annat än ljusa. Vad som härvid i första hand

bereder bekymmer är arbetskraftsfrågan. För att ge ett ungefärligt mått på arbetskraftsbehovet kan jag nämna att en höjning av investeringsnivån med 30 milj. kronor överslagsvis kan beräknas kräva en ökad arbetskraftsinsats av ca 1 000 årsarbetare under förutsättning av en jämförelsevis ganska långt driven mekanisering av arbetena. Enbart för att uppnå den för 1953 ifrågasatta omfattningen av anläggningsverksamheten skulle alltså erfordras ett arbetskraftstillskott av minst ett par tusen årsarbetare. Såsom framgår av arbetsmarknadsstyrelsens yttrande torde under rådande förhållanden på arbetsmarknaden möjligheterna att rekrytera arbetskraft till vägväsendet från andra verksamhetsområden huvudsakligen inskränka sig till ett ianspråktagande av säsongmässigt friställd arbetskraft inom jordbruket och skogsbruket samt av vissa andra arbetskraftsreserver. Tanken på att därutöver överföra för vägarbeten lämpad arbetskraft från andra områden, t. ex. från jordbruket, skogsbruket eller byggnadsproduktionen, synes under nuvarande förhållanden vara i stort sett utesluten bl. a. med hänsyn till den arbetskraftsbrist som råder även inom dessa områden. Under sådana omständigheter framstår det som särskilt betydelsefullt att den arbetskraft, som redan står till vägväsendets förfogande, tages i anspråk i största möjliga utsträckning. Enligt vad som upplysts mig har väg- och vattenbyggnadsverket också planerat sin verksamhet för innevarande år med särskilt beaktande av denna synpunkt. Som en ytterligare utväg att öka vägväsendets resurser bör slutligen nämnas möjligheten av att anlita utländsk arbetskraft. Undersökningar i detta hänseende pågå f. n. Jag är emellertid för dagen icke i tillfälle att uttala mig om huruvida dessa undersökningar kunna komma att leda till några positiva resultat.

Såsom torde framgå av den här lämnade redogörelsen är det f. n. i hög grad vanskligt att söka framlägga någon beräkning av den investeringsökning, som kan bli möjlig inom vägväsendet, även om man begränsar sig till den närmaste framtiden. Inga omständigheter synas f. n. föreligga som ge anledning att räkna med några lättnader på arbetsmarknaden. Mot bakgrunden härav men med en optimistisk bedömning av de faktorer, som kunna påverka arbetskraftsförsörjningen inom vägväsendet i gynnsam riktning, har jag ansett mig böra räkna med en omslutning av högst 140 milj. kronor för 1952 och högst 170 milj. kronor för 1953. Jag har härvid även tagit hänsyn till den fördyring, som kan väntas uppkomma genom att vägarbeten förutsatts komma till utförande i ökad utsträckning vintertid. Av de nyss angivna beloppen kunna ca 156 milj. kronor beräknas falla på budgetåret 1952/53.

Jag kommer härefter till frågan om anslagsberäkningen för nämnda budgetår. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har med åberopande av vissa uttalanden i 1951 års statsverksproposition (bil. 8 s. 24) och statsutskottets utlåtande 1951:6 (s. 11) föreslagit, att man i fråga om anslagen för de statliga väginvesteringarna nu skulle övergå till beräkning för kalenderår. Detta innebär att i riksstaten för budgetåret 1952/53 skulle anvisas anslag,

som täcka medelsbehovet icke blott för nämnda budgetår utan även för andra halvåret 1953. För anslaget till Vägbeläggningar gäller redan nu en dylik kalenderårsberäkning. Anslagen till de båda stora brobyggnaderna vid Bergnåset och Hjulsta har styrelsen ansett böra som hittills beräknas för budgetår.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsberäkning för här ifrågakommande anslagsgrupp framgår sammanfattningsvis av följande sammanställning.

	Milj. kr.
Disponibla medel $\frac{1}{7}$ 1951	168,5
Beräknad medelsförbrukning 1951/52	135,4
Beräknad reservation $\frac{30}{100}$ 1952	33,1
Beräknad medelsförbrukning 2:a halvåret 1952	104,6
Beräknad medelsförbrukning 1953	196,5
Nettobehov av anslagsmedel, att anvisas för 1952/53	269,1
Anslagsmarginaler	20,9
Anslagssumma, att anvisas för 1952/53	290,0

Mot den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna omläggningen av anslagsberäkningen, som innebär en återgång till tidigare tillämpad praxis och som ansluter sig till vägstadgans bestämmelser om flerårsplanerna för vägbyggnader, har jag i princip intet att erinra. I fråga om anslaget till Förstärkning och förbättring av vägar, för vilket behovet av en kalenderårsräkning icke är lika markerat, synes dock reformen tills vidare kunna anstå.

Med utgångspunkt från vad jag tidigare anfört om medelsförbrukningen och med tillämpning av kalenderårsprincipen i den utsträckning jag nyss förordat har jag kommit fram till följande justerade anslagsberäkning.

	Milj. kr.
Disponibla medel $\frac{1}{7}$ 1951	168,5
Beräknad medelsförbrukning 1951/52	125,0
Beräknad reservation $\frac{30}{100}$ 1952	43,5
Beräknad medelsförbrukning 2:a halvåret 1952	84,0
Beräknad medelsförbrukning 1953	170,0
Nettobehov av anslagsmedel, att anvisas för 1952/53	181,5
Anslagsmarginaler	39,0
Anslagssumma, att anvisas för 1952/53	220,5

Av den angivna medelsförbrukningen av (84 + 170) 254 milj. kronor för tiden 1 juli 1952—31 december 1953 ha vid anslagsberäkningen avdragits 29 milj. kronor, utgörande beräknade utgifter under andra halvåret 1953 å de anslag, vilka fortfarande skulle beräknas för budgetår. Det framräknade nettobehovet av anslagsmedel utgör skillnaden mellan den sålunda reducerade medelsförbrukningssumman (254 — 29) 225 milj. kronor och

reservationen 43,5 milj. kronor. Till detta nettobehov av (225,0 — 43,5) 181,5 milj. kronor har lagts en reserv för kostnadsstegringar, förskjutningar i medelsförbrukningen mellan olika anslag m. m. av 39,0 milj. kronor, motsvarande något mer än 20 % av nettobehovssumman.

Den av mig tillstyrka anslagssumman av 220,5 milj. kronor innebär en ökning från innevarande budgetår med 93,4 milj. kronor men i förhållande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag en minskning med 69,5 milj. kronor.

Jag övergår här efter till beräkningen av de övriga väganlagen.

Summan av bidragsanslagen till kommunala och enskilda väg-investeringar har för nästa budgetår höjts från 21,5 milj. kronor till 32,5 milj. kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för ändamålet begärt sammanlagt 36,5 milj. kronor. Den av mig tillstyrkta ökningen faller med 8,5 milj. kronor på anslaget Bidrag till byggande av vägar och gator och med 2,5 milj. kronor på anslaget Bidrag till byggande av enskilda vägar. Höjningen av det förstnämnda anslaget sammanhänger bl. a. med en beräknad eftersläpning i bidragstilldelningen för redan utförda eller pågående arbeten.

För den anslagsgrupp, som omfattar anlagen för det statliga vägunderhållet och vissa andra driftsutgifter har, i huvudsaklig överensstämmelse med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, beräknats en anslagssumma av ungefär 198,2 milj. kronor, innefattande en ökning med sammanlagt ca 29,8 milj. kronor. Härav belöpa 28 milj. kronor på anslaget till Vägunderhållet. Denna höjning är avsedd dels att täcka vissa löne- och prisstegringar och dels att möjliggöra en viss ökning av arbetsvolymen. Beträffande de övriga anlagen inom gruppen förordar jag för anslaget till Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. en ökning med 2,2 milj. kronor samt för återstoden en nettominskning med ca 0,4 milj. kronor.

Vad slutligen angår förslagsanslaget till bidrag till underhåll av vägar och gator i städer och stadsliknande samhällen, som äro väghållare, förutses en automatisk utgiftsstegring under detta anslag från 15,8 till 28,0 milj. kronor.

Enligt den sålunda redovisade beräkningen av väganlagen skulle dessa för budgetåret 1952/53 uppgå till sammanlagt (220,5 + 32,5 + 198,2 + 28,0) 479,2 milj. kronor eller mera exakt angivet 479 245 400 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagssumma med omkring 146,5 milj. kronor.

Den angivna anslagssumman av 479,2 milj. kronor skall praktiskt taget helt täckas av automobilskattemedel. Mot dessa medel skola därjämte avräknas dels vissa andra anslag under sjätte huvudtiteln, beräknade till sammanlagt ca 22,9 milj. kronor (jfr punkterna 3—7, 37, 41, 42, 45—48, 68 och 69), dels vissa anslagsbelopp under nionde och elfte huvudtitlarna om sammanlagt ca 2,5 milj. kronor. Det totalbelopp, som skulle täckas av

automobilskattemedel, utgör alltså i avrundat tal 504,7 milj. kronor, d. v. s. omkring 150 milj. kronor mera än motsvarande i riksstaten för innevarande budgetår beräknade utgifter.

Chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang beräknat automobilskattemedelsinkomsterna för budgetåret 1952/53 till 505 milj. kronor. Av detta belopp skulle alltså ca 504,7 milj. kronor disponeras för att täcka anslag å driftbudgeten. Återstoden, ca 0,3 milj. kronor, torde få tillföras budgetutjämningsfonden och där redovisas under särskild titel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle avgiva yttrande i anledning av vad jag sålunda anför.

**Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen,
där kronan är väghållare.**

[10] 7. Vägunderhållet.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1949/50	¹ 143,0	146,7	5,0
1950/51	² 155,0	158,0	2,0
1951/52 (statsliggaren s. 361)	160,0		
1952/53 (förslag)	188,0		

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget höjes från 160 000 000 till 188 000 000 kronor.

Motiv.

Vid ingången av budgetåret 1950/51 utgjorde de tillgängliga medlen å anslaget sammanlagt ca 154 milj. kronor, därav 5 milj. kronor i kvarstående behållning från föregående budgetår. På grund av under budgetåret uppkomna pris- och lönestegringar — som av styrelsen beräknades till ca 9,0 milj. kronor — beviljade 1951 års riksdag ett tilläggsanslag av 6,0 milj. kronor. De för budgetåret 1950/51 disponibla medlen ha sålunda utgjort 160 milj. kronor.

För budgetåret 1951/52 utgöra för vägunderhållet tillgängliga medel *dels* från budgetåret 1950/51 kvarstående besparingar om tillhoppa ca 2 milj. kronor, varav 0,3 milj. kronor äro avsedda för särskilt ändamål, *dels* av riksdagen beviljat anslag å 160 milj. kronor eller tillhoppa ca 162 milj. kronor. Häri ingå de medel om 4,0 milj. kronor, som äro avsedda att täcka eventuella katastrofskador och oförutsedda vägunderhållskostnader särskilt beträffande vinterväghållningen.

I sin till 1950/51 års petita fogade preliminära beräkning av kostnaderna

¹ Därav 5 milj. kronor på tilläggsstat.

² Därav 6 milj. kronor på tilläggsstat.

för det statliga vägväsendet under ett normalår har styrelsen angivit, att under vissa förutsättningar kostnaderna för vägunderhållet normalt borde upptagas till 155 milj. kronor. Med hänsyn till bl. a. de stora stegringarna i löne- och prisnivån och den språngvis inträffade och alltjämt fortgående, ovanligt starka stegringen av trafiken kan emellertid denna normalstat icke förutsättas gälla för budgetåret 1952/53.

Såsom ett mått på trafikökningen anför styrelsen, att motorfordonsbeståndet, som år 1939 uppgick till totalt 298 000 fordon, den 1 april 1950 utgjorde 464 000 och den 1 april 1951 icke mindre än 585 000 fordon. Från 1939 till 1951 har personbilsbeståndet ökat med 50 %, lastbilar och bussar också med ungefär 50 % och motorecyklarna med nära 400 %. Därvid är att märka, att lastbilarnas genomsnittliga tyngd kraftigt ökar, vilket förhållande är av stor betydelse, när det gäller att bedöma behovet av underhålls-åtgärder.

Vid utredningen av frågan om medelsbehovet för vägunderhållet för budgetåret 1952/53 har styrelsen, utgående från nu gällande löner och priser, till att börja med beräknat eller uppskattat kostnadsändringarna i förhållande till motsvarande kostnader för budgetåret 1949/50.

1951 års kollektivavtal för vägunderhållsarbetare innebär en kostnadsökning för löner av minst 12,0 milj. kronor. Kostnaderna för underhåll och drift av i vägunderhållet använda maskiner, oavsett lönekostnader för egna arbetare och med hänsyn till den fr. o. m. 1951 genomförda bensinskattesänkningen, beräknas öka med ca 5,0 milj. kronor. För vid vägunderhållet använda materialier har kostnadsökningen beräknats till ca 6,0 milj. kronor. Den större trafiken och det dyrbarare underhållet av färjor samt tillkomsten av en ny färjled beräknas medföra en kostnadsökning av 0,5 milj. kronor och samma belopp, 0,5 milj. kronor, beräknas för genomförandet av de från 1 januari 1952 gällande nya bestämmelserna om vägmärken.

Vid beräkningen av vägunderhållskostnaderna måste vidare hänsyn tagas till att vissa vägar förses med beläggning och att förändringar i vägnätets längd uppkomma.

Besparingen i vägunderhållskostnader på grund av utförda beläggningsarbeten ha beräknats till 1 100 000 kronor enligt följande kalkyl.

De vägsträckor, som förses med beläggning, äro dels sådana, där kostnaden för underhållet av grusvägbanan är mycket hög, dels sådana, främst i samhällen, där utförandet av beläggning belingas av andra skäl. Man torde kunna antaga, att av under visst år utförda beläggningar $\frac{2}{3}$ av väglängden i fråga beröra hårt trafikerade vägsträckor och $\frac{1}{3}$ mindre hårt trafikerade, samt uppskatta minskningen i kostnaden för vägbanans underhåll i förra fallet till ca 2 500 kronor per km och i senare fallet till ca 1 500 kronor per km. Under kalenderåret 1950 ökades den belagda vägsträckan med 204 km. Besparingen därigenom i vägunderhållskostnad för vägbanan skulle då utgöra ($\frac{2}{3} \times 204 \times 2\,500 + \frac{1}{3} \times 204 \times 1\,500$) 442 000 kronor. Under kalenderåret 1951 beräknas komma att utföras beläggningar på sammanlagt ca 440 km väg. Av denna väglängd synes dock endast ca 300 km komma att medföra besparing i grusvägunderhållskostnaderna på landsbygden med hänsyn till pågående inkorporering till städer av intill dessa belägna områden. Om man antager, att den totala ökningen av vägnätet

ungefärligen kommer att motsvaras av den minskning, som eventuella inkorporeringar medföra, och i övrigt utgår från förut angivna förutsättningar rörande kostnadernas fördelning m. m., skulle besparingen i vägunderhållskostnaderna, med avseende på vägbanan på grund av nu nämnda förhållanden, kunna beräknas till ($\frac{2}{3} \times 300 \times 2\,500 + \frac{1}{3} \times 300 \times 1\,500$) 650 000 kronor. Under kalenderåren 1950 och 1951 genomförda beläggningar skulle sålunda jämfört med budgetåret 1949/50 medföra en besparing av vägunderhållskostnaderna av (442 000 + 650 000) 1 092 000 kronor eller avrundat 1 100 000 kronor.

Vägnätets längd ökade under år 1951 med ca 64 km och motsvarande underhållskostnad kan beräknas till ca 100 000 kronor.

Underhållsberäkningen måste emellertid även ske under hänsynstagande till att trafiken ökar och att denna ökning fortskrider i snabbare takt än som förutsattes då normalstaten uppgjordes. Att någorlunda exakt beräkna den kostnadsökning för vägunderhållet, som uppkommer på grund av denna stegring av trafiken såväl med avseende på mängd som tyngd och hastighet, är enligt styrelsen knappast möjligt. Så gott som samtliga vägunderhållsarbeten röna inverkan av så stora förändringar i trafiken, som det nu är fråga om. Vägbanan (grusning, dammbindning och hyvling) tarvar sålunda ökade åtgärder på grund av ökat slitage. Vägens avvattnings- och dränering måste ordnas effektivare. Vägkroppen jämte trummor kräver omfattande arbeten av underhållskaraktär med anledning av den ökade tyngden av trafiken; detsamma gäller i fråga om broar, bryggor och färjor. Beträffande dessa senare medför den ökade trafiken jämväl behov av ökad personal för färjhållningen. Kostnaderna för vinterväghållningen kunna beräknas avsevärt stegras på grund av de starkt ökade kraven på sandning mot halka. Slutligen beräknas åtgången av grus, sandningssand och dylikt öka. Den sammanlagda kostnaden för samtliga här angivna åtgärder, jämfört med kostnaderna för budgetåret 1949/50, har med beaktande av att väsentliga summor kunna inbesparas genom rationaliseringen av hithörande arbeten uppskattats till ca 10,0 milj. kronor.

De sålunda redovisade beräkningarna giva till resultat en kostnadsökning av (12,0 + 5,0 + 6,0 + 0,5 + 0,5 + 0,1 + 10,0 — 1,1) 33 milj. kronor jämfört med förhållandena för budgetåret 1949/50.

Utgifterna för vägunderhållet uppgingo sistnämnda budgetår till 146,7 milj. kronor. De för budgetåret anvisade anslagsmedlen hade emellertid med hänsyn till nödvändigheten av att i dåvarande läge överbalansera budgeten begränsats till 143,0 milj. kronor, därav 5,0 milj. kronor anvisade på tilläggsstat. Till grund för beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1952/53 böra enligt styrelsens mening därför icke läggas utgifterna för budgetåret 1949/50 utan det belopp på 155 milj. kronor, som styrelsens anslagsberäkning slutade på för detta budgetår.

På grundval av sålunda angivna beräkningar och förhållanden och efter granskning av vägförvaltningarnas äskanden anser styrelsen, att för budgetåret 1952/53 för vägunderhållet erfordras ett belopp av 188 milj. kronor enligt följande sammanställning.

	Milj. kronor
Grusning m. m.	19
Dammbindning	25
Hyvling	13
Väggkropp	10
Trummor, diken, slänter, räcken m. m.	22
Broar, bryggor, färjor	10
Belagd vägbana	13
Vinterväghållning	28
Materialtillverkning	26
Speciella förmåner till arbetare, vissa administrationskostnader m. m.	18
Katastrofreserv främst för försvårad vinterväghållning	4
Summa 188,0	

Beräkningarna förklaras vara grundade på 1951 års löne- och prisnivå. Styrelsen har därjämte förutsatt oförändrad prisnivå även i vad avser sådana importvaror, som äro av stor betydelse för vägunderhållets kostnader, såsom motorbränsle, oljor, klorkalcium m. m.

Styrelsen har vidare utgått ifrån, att tillräckliga medel för förstärknings- och förbättringsarbeten beviljas, så att icke sådana arbeten komma att belasta vägunderhållsanslaget, samt att, om särskilda förhållanden skulle inträffa under budgetårets lopp, framställning om anslagsförstärkning å tilläggsstat får göras.

Föredraganden.

Den ökning av vägunderhållsanslaget från 160 till 188 milj. kronor, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu föreslagit, är delvis en anpassning till de inträdda förändringarna i kostnadsnivån och delvis en reell ökning.

Om man vill klarlägga den reella ökning av vägunderhållsarbetet, som innefattas i styrelsens anslagsberäkning, bör man icke utgå från det av styrelsen angivna grundbeloppet av 155 milj. kronor, vilket representerar den vägunderhållskostnad varmed styrelsen räknat i sin normalbudget för vägväsendet, utan från det anslagsbelopp av 149 milj. kronor, som ursprungligen anvisats för budgetåret 1950/51. Detta belopp, vilket i stort sett torde motsvara arbetsvolymen under nämnda budgetår beräknad enligt 1950 års kostnadsnivå, bör i första hand omräknas med utgångspunkt från de av styrelsen angivna, mer eller mindre automatiska ökningarna och minskningarna på grund av inträdda löne- och prisstegringar, utförda beläggningsarbeten m. m. Därvid erhålles en summa av 172 milj. kronor. Det återstående av styrelsen äskade beloppet (188—172) 16 milj. kronor utgör en realökning, som bl. a. synes kräva en ökad insats av arbetskraft motsvarande minst 600 årsarbetare.

Med hänsyn till bl. a. vägtrafikens utveckling måste den angivna ökningen av vägunderhållets arbetsvolym enligt min mening betraktas som i hög grad angelägen. Med utgångspunkt från det just nu rådande läget på arbetsmarknaden kan det emellertid synas tveksamt huruvida möjlighet

kommer att finnas att på en gång genomföra en sådan ökning. Jag anser likväl, att hela det begärda anslagsbeloppet av 188 milj. kronor bör anvisas för att finansiella hinder icke skola föreligga, därest förutsättningarna för den åsyftade utvidgningen av vägunderhållsarbetet framdeles skulle visa sig gynnsammare än vad som f. n. kan förutses.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägunderhållet* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 188 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[11] 8. Nyanläggning av bygdevägar.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1949/50	—	7,3	3,4
1950/51	5,0	6,6	1,8
1951/52 (statsliggaren s. 362)	7,5		
1952/53 (förslag)	14,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 21 000 000 kronor.

Styrelsen har gjort följande beräkning av medelsförbrukningen och medelsbehovet å de olika anslagen för statliga väginvesteringar.

Anslagsrubrik	Dispo- nibla medel 1/7 1951	Beräk- nad medels- för- bruk- ning 1951/52	Beräk- nad re- serva- tion 1/7 1952	Beräknad medelsför- brukning			Netto- behov (kol. 7/1 kol. 4)	Beräk- nat anslags- behov
				1/7—31/12 1952	1/1—31/12 1953	1/7 1952 —31/12 1953		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Nyanläggning av bygdevägar	9.3	8.0	1.8	7.5	12.7	20.2	18.9	21
Nyanläggning av ödebygdevägar	5.9	5.5	0.4	4.0	6.5	10.5	10.1	11
Byggande av huvudvägar ..	18.2	17.0	1.2	20.0	37.0	57.0	55.8	60
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar	17.1	15.5	1.6	12.0	23.0	35.0	33.4	37
Förstärkning och förbättring av vägar	43.5	39.0	4.5	27.0	47.0	74.0	69.5	75
Vägbeläggningar	37.8	21.0	16.8	15.0	35.0	50.0	33.7	35
Byggande av broar	24.8	21.0	3.8	13.5	32.0	45.5	41.7	45
Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar	3.9	0.8	3.1	1.0	1.0	2.0	—	—
Byggande av bro vid Bergnåset	5.6	4.7	0.9	2.6	2.3	4.9	4.0	4
Byggande av bro vid Hjulsta	2.7	2.7	—	2.0	—	2.0	2.0	2
Summa miljoner kronor	168.3	135.2	33.1	104.6	196.5	301.1	269.1	290

¹ Avser endast tiden 1/1—30/6 1953.

Beträffande fördelningen av investeringarna på de skilda anslagen anför styrelsen följande.

Om rent transportekonomiska synpunkter samt strävan att åstadkomma ett minskat fordonsslitage och minskat vägunderhåll skola vara vägledande, borde vägbyggandet till alldeles övervägande del inriktas på förbättring och ombyggnad av de starkast trafikerade vägarna. Härför talar också den omständigheten, att de mindre vägarna icke kunna utnyttjas utan ett ordentligt utbyggt huvudvägnät. Enbart sådana synpunkter kunna dock icke läggas på problemet, enär jämväl ett mycket stort aktuellt behov föreligger av ombyggnad av dåliga vägar med mindre trafik och av nyanläggning av vägar. Den ringa vägbyggnadsverksamhet, som förekommit under senare år, har emellertid kommit att i hög grad påverkas av arbetskraftstillgången rent geografiskt. Detta har haft till följd att de större trafikstråken, merendels belägna i trakter med mindre god arbetskrafttillgång, i högre grad eftersatts än andra vägar. Med hänsyn bl. a. till att många av de mest trafikerade vägarna, som nu äro aktuella att ombyggas, komma att kosta förhållandevis mycket per längdenhet räknat, anser styrelsen det dock ofrånkomligt, att den största delen av anslagshöjningen sker på anslagen till Byggnad av huvudvägar och Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar.

I följande sammanställning har angivits den procentuella fördelningen på olika anslagsrubriker av dels de under tidsperioden 1943/44—1951/52 sammanlagt beviljade anslagsbeloppen för väg- och brobyggnader, dels de motsvarande anslagsbelopp, som styrelsen nu äskat för tiden 1 juli 1952—31 december 1953. Som jämförelse ha även angivits motsvarande procenttal enligt det förslag till normalstat, som styrelsen i september 1949 överlämnat till kommunikationsdepartementet.

Anslagsrubrik	Fördelning enligt normalstaten	Fördelning av under tidsperioden 1943/44—1951/52 beviljade anslagsmedel	Fördelning av för tidsperioden $\frac{1}{7}$ 1952— $\frac{31}{12}$ 1953 beräknat anslagsbehov
	%	%	%
Nyanläggning av bygdevägar	12·0	9·2	6·8
Nyanläggning av ödebygdevägar		4·6	3·6
Byggnad av huvudvägar	28·0	12·4	19·5
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar		10·0	12·1
Förstärkning och förbättring av vägar	26·0	24·3	24·4
Vägbeläggningar	20·0	22·1 ¹	16·3 ²
Byggnad av broar (inkl. speciella storbroar)	14·0	17·4	17·3 ³

¹ Exklusive beräknad medelsförbrukning $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1952 av redan beviljade medel.

² Inklusive beräknad medelsförbrukning $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1952 av redan beviljade medel.

³ Inklusive beräknat anslagsbehov för bro vid Bergnäset för tiden $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1953.

Såsom framgår av tablån har, påpekar styrelsen, under tiden efter vägväsendets förstatligande anvisats större anslag till nyanläggning av vägar än vad som skulle motsvara dylika investeringar i enlighet med den upprättade normalstaten. Anledningen härtill är, som redan antytts, att de arbeten, som bestridas av nyanläggningsanslagen, i viss utsträckning kommit i förtur under efterkrigsåren i vad avser tillståndsgivningen. Beträffande ombyggnadsanslagen är förhållandet det motsatta. En viss utjämning föreslås nu, så att ombyggnadsanslagen öka förhållandevis mer än nyanläggningsanslagen. Vid en sådan storlek av ombyggnadsanslagen, som nu föreslås, beräknar styrelsen att i ökad omfattning kunna återupptaga och slutföra nedlagda beredskapsarbeten.

Anslaget till Förstärkning och förbättring av vägar ävensom anslagen till byggande av broar — inbegripet anslagsbehoven till vissa speciella storbroar — anser styrelsen böra upptagas till ungefärligen samma relativa storlek, som varit fallet under senare år.

Behovet av nya beläggningar är, framhåller styrelsen, visserligen mycket stort. Med hänsyn till möjligheterna att medhinna utförandet av erforderliga förarbeten har emellertid anslagsbeloppet, vilket avser arbetsåret 1953, icke föreslagits höjt i samma omfattning som ombyggnadsanslagen.

Föredraganden.

Det gångna årets erfarenheter giva vid handen att ökade ansträngningar måste göras för att sätta det befintliga vägnätet i ett tillfredsställande skick. I likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser jag därför, att anslagen till ombyggnad av vägar nu böra höjas förhållandevis mera än nyanläggningsanslagen. Med beaktande bl. a. härav har jag funnit mig böra föreslå, att den av mig i det föregående under punkten 9 tillstyrkta anslagssumman för statliga väginvesteringar av 220,5 milj. kronor fördelas på följande sätt.

Nyanläggning av bygdevägar	14 000 000
Nyanläggning av ödebygdsvägar	7 000 000
Byggande av huvudvägar	55 000 000
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar	28 500 000
Förstärkning och förbättring av vägar	47 000 000
Vägbeläggningar	27 000 000
Byggande av broar	36 000 000
Byggande av bro vid Bergnäset	4 000 000
Byggande av bro vid Hjulsta	2 000 000
Summa kronor	220 500 000

Jag hemställer under förevarande punkt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nyanläggning av bygdevägar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 14 000 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[12] 9. Nyanläggning av ödebygdsvägar.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1949/50	—	3,0	0,7
1950/51	4,0	3,3	1,4
1951/52 (statsliggaren s. 362)	4,5		
1952/53 (förslag)	7,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 11 000 000 kronor.

Föredraganden. Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 11 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nyanläggning av ödebygdsvägar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[13] 10. Byggande av huvudvägar.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1949/50	—	9,2	13,3
1950/51	—	11,2	2,1
1951/52 (statsliggaren s. 363)	16,0		
1952/53 (förslag)	55,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 60 000 000 kronor.

Föredraganden. Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 11 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggande av huvudvägar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[14] 11. Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1949/50	3,0	7,7	4,9
1950/51	8,0	9,2	3,7
1951/52 (statsliggaren s. 363)	13,4		
1952/53 (förslag)	28,5		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 37 000 000 kronor.

Föredraganden. Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 11 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 28 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[15] 12. Förstärkning och förbättring av vägar.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1949/50	11,6	11,4	2,5
1950/51	37,0	33,0	6,5
1951/52 (statsliggaren s. 363)	37,0		
1952/53 (förslag)	47,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 75 000 000 kronor.

Föredraganden. Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 11 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förstärkning och förbättring av vägar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 47 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[16] 13. Vägbeläggningar.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1949/50	15,0	22,5	10,5
1950/51	20,0	15,2	15,3
1951/52 (statsliggaren s. 363)	22,0		
1952/53 (förslag)	27,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 35 000 000 kronor.

Föredraganden. Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 11 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägbeläggningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 27 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[17] 14. Byggnade av broar.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1949/50	—	13,4	12,6
1950/51	10,0	16,4	6,2 ¹
1951/52 (statsliggaren s. 363)	21,0		
1952/53 (förslag)	36,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 45 000 000 kronor.

Föredraganden. Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 11 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnade av broar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 36 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[18] 15. Byggnade av bro vid Bergnäset.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1945/46—1948/49	4,70	1,65	3,05
1949/50	—	0,02	3,03
1950/51	—	1,15	1,88
1951/52	3,70		
1952/53 (förslag)	4,00		

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att för nästa budgetår anvisas ett anslag av 4 000 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Motiv.

Broföretaget beräknas, enligt vad som nu kan bedömas, bliva färdigställt under budgetåret 1953/54.

Styrelsen angav i sina petita för budgetåret 1951/52, att kostnaden för broföretaget beräknats till 10,4 milj. kronor, varav 1,1 milj. kronor belöpte på tillfarterna, men att denna kostnad torde komma att väsentligt överskridas med hänsyn till att företaget kunnat påbörjas först fyra år senare än som vid anbudsinfordran beräknats.

Sedan överenskommelse numera träffats med vederbörande entreprenörer för brobyggnaden angående principerna för reglering av den ersättning dessa skola äga att uppbära, beräknar styrelsen att kostnaden för

¹⁾ Härav har ett belopp av i runt tal 2,4 milj. kronor överförts till anslaget Bidrag till byggande av vägar och gator.

enbart bron kommer att uppgå till i runt tal 13,0 milj. kronor. Då tillfarterna, inklusive erforderliga gaturegleringsarbeten inom Luleå stad, numera beräknas draga en kostnad av ca 2,5 milj. kronor, kommer den totala kostnaden för företaget sålunda att uppgå till i runt tal 15,5 milj. kronor. Beräkningarna hänföra sig till i medio av 1951 rådande pris- och löneläge.

Medelsförbrukningen under budgetåren 1951/52 och 1952/53 har beräknats till följande belopp i miljoner kronor.

	Bro	Tillfarter	Summa
$\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1951	1,75	0,10	1,85
$\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1952	2,35	0,50	2,85
$\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1952	2,00	0,60	2,60
$\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1953	1,80	0,50	2,30
			9,60

Då de tillgängliga medlen å anslaget den 1 juli 1951 uppgingo till 5,6 milj. kronor, utgör anslagsbehovet för budgetåret 1952/53 alltså (9,6 — 5,6) 4,0 milj. kronor.

Föredraganden.

Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnade av bro vid Bergnäset* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[19] 16. Byggnade av bro vid Hjulsta.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1945/46—1948/49	3,60	0,94	2,66
1949/50	—	0,03	2,63
1950/51	—	1,95	0,68
1951/52	2,00		
1952/53 (förslag)	2,00		

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. $\frac{3}{9}$ 1951) hemställer, att för nästa budgetår anvisas ett anslag av 2 000 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Bron med tillhörande tillfartsvägar beräknas bli i huvudsak färdigställd före 1952 års utgång.

Styrelsen angav i sina petita för budgetåret 1951/52, att kostnaden för broföretaget beräknats till 5,2 milj. kronor, varav 1,1 milj. kronor belöpte på tillfarterna, men att denna kostnad torde komma att väsentligt överskridas med hänsyn till att företaget kunnat påbörjas först fyra år senare än som vid anbudsinfordran beräknats.

Sedan överenskommelse numera träffats med vederbörande entreprenörer angående principerna för regleringen av den ersättning dessa skola äga att uppbära, beräknar styrelsen, att kostnaden för bron kommer att uppgå till i runt tal 5,8 milj. kronor. Tillfarterna, inklusive vissa icke tidigare förutsedda muddringsarbeten m. m., beräknas draga en kostnad av i runt tal 1,8 milj. kronor. Totalkostnaden för företaget beräknas sålunda till 7,6 milj. kronor.

Medelsförbrukningen under budgetåren 1951/52 och 1952/53 har beräknats till följande belopp i miljoner kronor.

	Bro	Tillfarter	Summa
¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1951	1,25	0,10	1,35
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1952	1,25	0,10	1,35
¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1952	1,35	0,65	2,00
			4,70

Då de tillgängliga medlen å anslaget den 1 juli 1951 uppgingo till 2,7 milj. kronor, utgör anslagsbehovet för budgetåret 1952/53 alltså (4,7 — 2,7) 2,0 milj. kronor.

Föredraganden.

Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Byggande av bro vid Hjulsta* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[20] 17. Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1950/51	100	195 400	3 911 800
1951/52	—		
1952/53 (förslag)	100		

Föredraganden. Med hänsyn till föreliggande behållning å anslaget har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke för nästa budgetår ifrågasatt någon ytterligare medelsanvisning för ändamålet. Anslaget torde böra uppföras endast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[21] 18. Vissa vägbyggnadsarbeten.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1950/51	12 500 000	3 426 100	12 932 700
1951/52	100		
1952/53 (förslag)	100		

Föredraganden. Någon ytterligare medelsanvisning under förevarande anslag har icke ifrågasatts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för nästa budgetår. Anslaget torde böra uppföras allenast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Såsom framgår av den redogörelse för anslagets användning, som lämnats i 1950 års statsverksproposition (VI ht p. 15), har detsamma hittills haft en viss arbetsmarknadsreglerande funktion, nämligen att finansiera vägarbeten för sysselsättning av friställd arbetskraft framför allt inom vägväsendet och skogsbruket vid uppträdande arbetslöshet inom ett begränsat område. Under rådande förhållanden på arbetsmarknaden torde emellertid anslaget icke komma att tagas i anspråk för sådant ändamål i någon större utsträckning. Med hänsyn härtill synes det kunna tjäna som reserv även för vissa andra ändamål. Jag syftar härvid bl. a. på det väg- och brobyggnadsprogram, som nyligen framlagts av 1949 års skärgårdstrafikkommision för lösande av vissa kommunikationsproblem i Stockholms skärgård. Därest detta program vid den slutliga prövningen av kommissionens förslag befinnes böra helt eller delvis genomföras, torde förevarande anslag böra tagas i anspråk för ändamålet, i den mån arbetena icke kunna inrymmas inom ramen för den ordinarie tilldelningen av vägbyggnadsmedel till Stockholms län. Även andra liknande fall av extraordinär natur kunna tänkas, där anslaget skulle kunna tillgodose ett behov. Som en förutsättning för anslagets användning bör emellertid alltjämt gälla att det endast får disponeras för sådana företag, vilka kunna bedrivas utan förfång för arbetskraftsförsörjningen för de arbeten, som samtidigt skola utföras i ordinarie ordning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa vägbyggnadsarbeten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[22] 19. Markförvärv m. m.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom i propositionen 1951:61 framlagda förslag har riksdagen medgivit, att de å riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisade anslagen till Markförvärv m. m. samt Marklösen m. m. för vissa vägbyggnadsföretag må disponeras under budgetåret 1951/52 för de med anslagen avsedda ändamålen. Vid ingången av nämnda budgetår kvarstod

en behållning på det förra anslaget av ca 501 000 kronor och på det senare av ca 1 721 200 kronor.

Föredraganden. Då här ifrågavarande anslag erfordras även under nästa budgetår, torde dispositionsrätten böra förlängas genom att anslagen i riksstaten för budgetåret 1952/53 uppföras med formella belopp av 100 kronor.

Jag hemställer under förevarande punkt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Markförvärv m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[23] 20. **Marklösen m. m. för vissa vägbyggnadsföretag.**

Föredraganden. Under återopande av vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marklösen m. m. för vissa vägbyggnadsföretag* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[24] 21. **Bidrag till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	100 000	178 000
1950/51	100 000	22 000
1951/52	100 000	
1952/53 (förslag)	100 000	

En redogörelse för anslagets ändamål och reglerna för dess användning har lämnats i 1944 års statsverksproposition (VI ht pt 17).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/6 1951) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp i enlighet med följande beräkning.

Vid utgången av budgetåret 1950/51 fanns å anslaget en behållning av i runt tal 540 000 kronor. Verkställd utredning visar, att anslagsbehovet under tiden 1 juli 1951—30 juni 1953 kan beräknas till i runt tal 740 000 kronor. Då tillgängliga medel uppgå till (540 000 + 100 000) 640 000 kronor, erfordras ett ytterligare belopp av 100 000 kronor.

Föredraganden. Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som äro väghållare.**[25] 22. Bidrag till underhåll av vägar och gator.**

	Anslag Milj. kr.	Nettoutgift Milj. kr.
1948/49	12,2	14,6
1949/50	15,2	15,1
1950/51	15,4	15,2
1951/52 (statsliggaren s. 364)	15,8	
1952/53 (förslag)	28,0	

Bidrag från förevarande anslag utgå enligt en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för fyra år i sänder fastställd kostnadsberäkning. Jämkning av sådan beräkning kan ske under löpande fyraårsperiod i den mån väg- och gatuhållningsskyldigheten ökas genom inkorporering, förändring av enskild väg till allmän eller förklaring att gata skall anses såsom för biltrafiken viktig eller eljest då väsentligen förändrade förhållanden i avseende å underhållet inträda. Förändringar i prisläge eller trafikintensitet föranleda icke dylik jämkning.

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget höjes med 12 200 000 kronor till 28 000 000 kronor samt att möjlighet införas att, om så av omständigheterna befinnes påkallat, vid mitten av löpande fyraårsperiod verkställa en procentuell justering av kostnadsberäkningen för underhållsbidraget för den återstående delen av perioden med hänsyn till då rådande löne- och prisläge.

Motiv.

Underhållsberäkningen för år 1951 slutar på en kostnad av ca 16,5 milj. kronor, motsvarande en nettoutgift å anslaget för budgetåret 1951/52 av 15,7 milj. kronor. Nämnade beräkning grundar sig i vad avser trafikens omfattning samt löne- och prisnivån på de förhållanden, som rådde vid ingången av beräkningsperioden 1948—1951.

Vid den nu aktuella omprövningen av kostnadsunderlaget för fyraårsperioden 1952—1955 kommer den successiva höjning av löner och priser samt den ökning av trafiken, som inträffat under den föregående fyraårsperioden, att på en gång påverka anslagsberäkningen. Anslaget beräknas sålunda för nästa budgetår behöva höjas till 28 milj. kronor.

Härvid har beträffande trafikintensiteten kalkylerats med de förhållanden, som beräknats råda vid årsskiftet 1951—1952. Under perioden 1948—1951 kan med ledning av förefintliga uppgifter om ökningen av motorfordonsbeståndet transportarbetet beräknas ha ökat med ca 85 %. Denna trafikökning beräknas motsvara en ökning av underhållskostnaderna under fyraårsperioden av i genomsnitt 15 %.

Med ledning av de uppgifter i fråga om prisutvecklingen inom här ifrågasvarande verksamhetsområde, som stått till buds från städerna och från styrelsens egen verksamhet, har beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1952/53 tills vidare baserats på en ökning i detta avseende i jämförelse med år 1948 av ca 40 %.

Styrelsen framhåller emellertid, att vid den tidpunkt, då underhållsberäkningen kommer att fastställas, d. v. s. under första halvåret 1952, större möjligheter finnas att bedöma såväl trafikutvecklingen som löne- och prisnivån, vilket kan medföra en ytterligare belastning av anslaget.

Utöver de nu behandlade omständigheter, som inverka på anslagets storlek, komma inkorporeringar till stadsområdena, vilka vid 1952 års ingång bliva av ovanligt stor omfattning genom de vidsträckta områden, som tillföras vissa städer i samband med de vid sagda tidpunkt ikraftträdande kommunsammanslagningarna.

Beräkningarna påverkas dessutom, ehuru i mindre grad, av det ökade anslagsbehov, som föranledes av att städerna i vidgad omfattning från fastighetsägarna övertagit skyldigheten att ombesörja och bekosta bortforsling av genom plogning uppkommande snövallar.

Beträffande frågan om justering av underhållsberäkningen under löpande fyraårsperiod med hänsyn till förändringar i prisläge och trafikintensitet har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört följande.

Inom respektive städer och samhällen är man uppenbarligen allmänt av den uppfattningen, att underhållsbidragen varit för låga med hänsyn till den rådande utvecklingen i fråga om prisläge och trafikintensitet och att bidragen på intet sätt motsvarat de havda kostnaderna, särskilt under den senare delen av perioden 1948—1951.

Styrelsen har också övervägt huruvida icke för den nya fyraårsperioden ur rättvisesynpunkt en framräkning av underhållsanslaget borde ske, så att det bättre ansluter till förhållandena under perioden. Som utgångspunkt skulle då kunna väljas den trafikökning och den prisstegring, som inträffat under den senaste perioden, för att ansluta beräkningen så nära som möjligt till vad man väntar bliva de verkliga förhållandena under den nya perioden. Styrelsen har emellertid vid dessa överväganden ansett riktigare att söka bättre anpassa anslaget och bidragsbeloppet till den trafik- och prisutveckling som sker under perioden, genom att — därest förändringar i trafik eller prisläge, jämförbara med dem, som skett under de senare åren, skulle inträffa — förslagsvis efter två år verkställa en procentuell justering av beräkningarna för den återstående delen av perioden med hänsyn till dåvarande löne- och prisläge. Styrelsen anser alltså, att bestämmelserna i 15 § bidragsförordningen böra givas sådan tolkning, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen må kunna göra en dylik justering av bidragen. Departementschefens uttalande i propositionen nr 223 till 1943 års riksdag (s. 179) anser styrelsen icke böra få lägga hinder i vägen härför.

Föredraganden.

Den avsevärda anslagsökning som nu föreslås är, såsom framgår av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens redogörelse, huvudsakligen en följd av den trafikstegring och den förskjutning i kostnadsnivån, som inträtt under

den senaste fyraårsperioden och som först nu slår igenom i anslagsberäkningen. Mot styrelsens beräkning av anslaget för nästa budgetår har jag icke funnit något att erinra. Däremot anser jag att närmare erfarenheter om utvecklingen under den nya fyraårsperioden böra avvaktas, innan frågan om en ändring av gällande principer för underhållsberäkningen upptages till behandling.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 28 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[26] 23. **Bidrag till byggande av vägar och gator.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1948/49	5,0	4,2	20,6
1949/50	—	3,0	17,6
1950/51	10,0	5,6	¹ 22,0
1951/52 (statsliggaren s. 364)	17,5		
1952/53 (förslag)	26,0		

Enligt nu gällande bestämmelser utgår för byggande av allmän väg och iordningställande av för biltrafiken viktig gata, i mån av tillgång på därtill anslagna medel, statsbidrag med 95 % till städer och samhällen, som äro väghållare. Bidragen utgå enligt en fördelningsplan, som efter länsstyrelsernas hörande upprättas och fastställs av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för tvåårsperioder.

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget höjes med 12 500 000 kronor till 30 000 000 kronor.

Motiv.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller inledningsvis, att det år från år ökade behovet av medel för här ifrågavarande ändamål sammanhänger, förutom med inträffade prisstegringar och inkorporeringar till städerna, med trafikens utveckling och den enligt samstämmig uppfattning under en följd av år eftersatta väg- och gatubyggnadsverksamheten.

Liksom under tidigare år föreligger, trots den begränsade medelstillgången, en viss anslagsreservation beroende på städernas förskottering av bidrag. I realiteten kan emellertid anslaget med hänsyn till denna förskottering vid 1952 års slut beräknas ha överdisponerats.

Enligt riksdagens beslut skola fr. o. m. budgetåret 1951/52 från föreva-

¹ Därav 2,4 milj. kronor överförda från anslaget till Byggande av broar.

rande anslag bestridas kostnaderna för de brobyggnader och stensättningar inom städerna, som tidigare belastat anslaget till Byggnade av broar resp. anslaget till Stensättning av vägar. De anspråk på anslaget, som detta ställer för slutförande av brobyggnader, till vilka bidrag till påbörjande beviljats av anslaget till Byggnade av broar, och för igångsättande och i vissa fall slutförande av nya broföretag samt för stensättningar i samma omfattning som tidigare, beräknas för budgetåret 1952/53 till 7,5 milj. kronor.

Vidare ställa de katastrofskador, som uppstått på städernas vägar våren 1951 i samband med tjällossningen, ytterligare anspråk på anslaget. Det belopp av 10 milj. kronor, som anvisats för avhjälpande av skador av detta slag, har ej till någon del kunnat disponeras för bidrag till städerna. Styrelsen har därför varit nödgad att i betydligt större utsträckning än tidigare medgiva tillstånd att påbörja företag, innan statsbidrag beviljats. På detta sätt ha, delvis utom ramen för de normala och förutsedda byggnadsbehoven, statsbidrag engagerats i förskott till ett belopp av 3,5 milj. kronor.

Vid avvägningen av anslagsbehovet för budgetåret 1952/53 har man att taga hänsyn till dels de här nämnda beloppen, dels medelsbehovet för att fortsätta och i vissa fall slutföra de övriga företag, som komma att ingå i fördelningsplanen för åren 1952 och 1953.

Vid dömandet av fördelningsplanens omfattning bör hållas i minnet den omfattning, som det statsbidragsberättigade väg- och gatunätet har fått. Den sammanlagda längden utgjorde den 1 januari 1950 4 800 km. Genom redan skedda inkorporeringar och sådana, som äro beslutade att ske den 1 januari 1952, blir detta väg- och gatunät utökat med ca 800 km. Utökningen genom de senaste inkorporeringarna kommer även att medföra tillskott till fördelningsplanen av byggnadsföretag. Bl. a. kommer anslaget att belastas med viss del av kostnaden för Jordfallets färja genom den förestående inkorporeringen till Kungälv's stad. Ökningen av anslagsbehovet härför för budgetåret 1952/53 beräknas till 800 000 kronor och för i övrigt tillkomna företag till fördelningsplanen, vilka påbörjats av vägförvaltningarna, till 1 200 000 kronor.

Den snabba ökningen av fordonsbeståndet och av trafiken har medfört en avsevärt ökad belastning på städernas vägar och gator. För de tidigare starkt trafikerade gatorna har detta resulterat i minskad framkomlighet och kraftigt ökade risker i trafikhänseende. I sina petita till 1950 års riksdag föreslog styrelsen, i vetskap om en sådan utveckling, en viss koncentration till smärre företag, omfattande regleringar av gatukors o. dyl., som kunde beräknas giva relativt snabba resultat i form av ökad trafiksäkerhet och framkomlighet. Läget är emellertid nu sådant, att förutom dylika smärre arbeten även vissa mer omfattande och kostnadskrävande företag måste igångsättas för att råda bot på sådana uppenbara missförhållanden, som icke kunna elimineras enbart genom åtgöranden i mera blygsam skala.

Med hänsyn till det anförda och till de inträdda kostnadsstegringarna har anslagsbehovet för budgetåret 1952/53 beräknats till 30 milj. kronor.

Föredraganden.

Den nu aktuella anslagsberäkningen avser närmast kalenderåret 1953.

Av en kompletterande redogörelse, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 30 oktober 1951 överlämnat, framgår att städerna beräkna att under år 1951 ha utfört arbeten, ingående i fördelningsplanen, samt vissa bidragsberättigade brobyggnadsarbeten till en sammanlagd kostnad av 19,2 milj. kronor. Motsvarande kostnad 1950 uppskattas till ungefär 10 milj. kronor. Till följd av den ökning, som sålunda förutsetts för 1951, beräknas bidragsanslaget vid ingången av 1952 vara överdisponerat med 7,7 milj. kronor. Under år 1952 väntas anläggningsverksamheten öka ytterligare så att eftersläpningen i anslagstilldelningen per den 1 januari 1953 skulle stiga till 13 milj. kronor. Av det anslag om 30 milj. kronor, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat, skulle därvid endast 17 milj. kronor belöpa på arbeten under år 1953.

Den ganska avsevärda ökningen av anläggningsverksamhetens omslutning från 1950 till 1951 kan, enligt vad jag underhand inhämtat från styrelsen, förklaras bl. a. med att flera större brobyggnader kommit i gång 1951. Härtill komma de löne- och prisstegringar, som inträtt sedan 1950.

Av samma skäl som kunna anföras i fråga om landsbygdens huvudvägnät är det angeläget att förbättringen av det för biltrafiken viktiga väg- och gatunätet i städerna påskyndas i den utsträckning omständigheterna tillåta.

En för snäv anslagsram medför att också fördelningsplanens omfattning måste begränsas. Detta kan leda till att i planen icke kunna medtagas alla de för den genomgående biltrafiken angelägna arbeten, vilka städerna skulle vara benägna att utföra inom ramen för föreliggande arbetskraftsresurser, därest bidrag kunde påräknas. Ätminstone för vissa städers del torde dessutom gälla att anslagstilldelningens storlek inverkar även på deras benägenhet att igångsätta arbeten, som redan ingå i fördelningsplanen.

Vad här anförts ger enligt min mening vid handen att en höjning av förevarande anslag är befogad. Med hänsyn dels till osäkerheten beträffande de uppgifter, på vilka anslagsberäkningen grundats, och dels till de begränsade statsfinansiella resurserna anser jag mig emellertid böra förorda, att den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärda anslagsökningen av 12,5 milj. kronor begränsas till 8,5 milj. kronor. I enlighet härmed uppföres anslaget med (17 500 000 + 8 500 000) 26 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 26 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enskild väghållning.**[27] 24. Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1948/49	4,0	4,4	2,3
1949/50	4,6	5,2	1,7
1950/51	6,5	5,9	2,3
1951/52 (statsliggaren s. 365)	6,8		
1952/53 (förslag)	9,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget höjes från 6 800 000 kronor till 9 000 000 kronor.

Vid anslagsberäkningen har hänsyn tagits till resultatet av ett av styrelsen den 14 juli 1951 redovisat utredningsuppdrag angående statligt stöd till anskaffande av vägmaskiner för underhåll av enskilda vägar. Med denna utredning sammanhänger i sin tur ett av särskilt tillkallade sakkunniga, 1948 års vinterväghållningsutredning, den 14 december 1950 avgivet betänkande angående snöröjning på enskilda vägar.¹ De båda utredningarna ha i huvudsak utmynnat i likartade ställningstaganden rörande formerna för statens medverkan i mekaniseringen av det enskilda väghunderhållet. Jag torde därför nu få anmäla dem i ett sammanhang.

Utredningarna rörande maskinanskaffning för underhåll av enskilda vägar samt angående snöröjning på sådana vägar.

Innehållet i betänkningarna.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens utredning har tillkommit efter framställning av 1948 års riksdag i anledning av likalydande motioner (I: 72 och II: 131), i vilka hemställan gjorts om utredning rörande införande av statsbidrag till anskaffande av vägmaskiner för underhållet av enskilda vägar.

Även vinterväghållningsutredningen har föranletts av motioner till 1948 års riksdag (I: 46 och II: 70). I dessa motioner begärdes en utredning rörande statens övertagande av vinterväghunderhållet på de enskilda vägar, som användas för allmän trafik och som äro byggda på sådant sätt, att motorplogning kan förekomma.

Såväl väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som vinterväghållningsutredningen anse, att den växande motorfordonstrafiken kräver förbättring av

¹ Utredningsmän ha varit f. d. landshövdingen G. H. Andersson, ordförande, lagmannen A. Bexelius, generaldirektören K. G. Hjort samt ledamöterna av riksdagens första kammare K. H. Andersson och O. L. Tjällgren.

underhållet på de enskilda vägarna. För att underhållsstandarden skall kunna höjas, erfordras ökad användning av maskiner. I sitt betänkande erinrar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om att de enskilda vägarna i huvudsak äro grusvägar samt diskuterar dels vilka moment i underhållsarbetet som böra mekaniseras och dels i vilka former den för mekaniseringen erforderliga maskinhållningen kan komma till stånd.

Styrelsen framhåller, att behov av maskiner i egentlig mening uppkommer framför allt beträffande två slags arbeten, nämligen jämning och formning av vägbanan med väghyvel samt påförande av grusslitage. Sistnämnda åtgärd fordrar vid rationell organisation ofta tillgång till krossverk för grusframställning. I detta sammanhang påpekas att naturgrus-tillgångarna i många trakter börjat bli uttömda samt att naturgruset vanligen är alltför stritt för att giva en särskilt för biltrafik lämplig väg bana. Även snöplogning och sladdning kräva teknisk utrustning. Snöplogar och vägsladdar betecknas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen såsom större redskap och icke såsom maskiner.

I de båda betänkandena har till bedömande upptagits frågan om vägförvaltningarnas möjligheter att utföra underhållsarbetet på de enskilda vägar, till vilka underhållsbidrag utgår. Den totala längden av dessa vägar utgör f. n. ca 35 000 km.

Vägförvaltningarna levererade under 1948 i genomsnitt 10 % av bidragsvägarnas krossgrus. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser, att tillverkningen av krossgrus för de enskilda vägarna borde i större utsträckning än hittills skett kunna utföras av vägförvaltningarna under förutsättning att dessa i god tid få uppgifter om de enskilda väghållarnas grusbehov. Uttransport och påföring av gruset beräknas dock förvaltningarna med nuvarande fordonspark i allmänhet icke kunna ombesörja. Hyvling och liknande arbeten på statsbidragsvägarna ha vägförvaltningarna hittills utfört endast i obetydlig omfattning. En ökning av denna hjälp skulle kräva att vägförvaltningarna hölle en särskild maskinpark för ändamålet, eftersom maskiner av modern storlek icke passa till de oftast smala, krokiga och backiga enskilda vägarna. Liknande svårigheter föreligga enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen även i fråga om snöplogning genom vägförvaltningarnas försorg på ifrågavarande vägar. Vintern 1947/48 skötte vägförvaltningarna plogningen på endast 710 km av de 20 400 km bidragsvägar som det året plogades för motorfordonstrafik. En ökad medverkan från vägförvaltningarnas sida skulle kräva tillgång till särskilda plogaggregat för alla vägar med mindre bredd och kurvradie än den för allmänna vägar gängse.

Vinterväghållningsutredningen avvisar tanken på förstalligande av vinterväghållningen. Utredningsmännen framhålla bl. a., att en sådan åtgärd skulle innebära, att man i administrativt hänseende inrättade en ny vägkategori, omfattande vägar som viss del av året vore allmänna men under återstoden enskilda vägar. På dessa vägars vinterunderhåll skulle från trafikan-

ternas sida snart komma att ställas samma krav som beträffande de allmänna vägarna, oavsett huruvida trafikmängden motiverade en med dessa vägar jämförbar underhållsstandard. En förutsättning för standardhöjningen av vinterunderhållet skulle vidare i många fall vara omfattande förbättrings- och iståndsättningsarbeten vilka, med den administrativa karaktär vägarna avsetts erhålla, skulle bekostas av väghållarna. En följd härav bleve ofta att endast väghållare, som hade möjlighet att göra avsevärda investeringar i förbättring av en väg, kunde komma i åtnjutande av den förmån som förstatligandet av vinterunderhållet innebure.

Då mekaniseringen av vägunderhållet alltså icke anses böra komma till stånd genom att vägförvaltningarna utföra vissa delar av underhållsarbetet, återstår möjligheten att mekaniseringen ombesörjes av väghållarna själva. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller, att det i vissa fall redan förekommer särskilda sammanslutningar mellan väghållare eller vägsamfälligheter för hållande av vägunderhållsmaskiner och att denna form för maskinhållning visat sig fungera tillfredsställande. Särskilt hänvisas till den omfattande organisation för underhåll av enskilda vägar — Västbo vägförening u. p. a. — som bildats i Jönköpings län och som, då medlemmarnas vägnät blivit fullt utbyggt, kommer att handha underhållet på 1 200 km enskilda vägar. En annan möjlig organisationsform erbjuda jordbrukets maskinstationer.

De enskilda vägarna ligga ofta ganska spridda såsom kompletterande leder till det allmänna vägnätet. I många trakter finnes det därför icke varandra närliggande enskilda vägar av tillräcklig längd för att ett krossverk eller en väghyvel skall kunna utnyttjas på ett ekonomiskt sätt — särskilt i betraktande av de jämförelsevis höga anskaffningskostnader som dylika maskiner betinga. Med hänsyn till transportkostnaderna kan användningsområdet icke göras hur vidsträckt som helst. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser att förutsättningarna för en särskild maskinhållning i fråga om grusförsörjningen i allmänhet äro gynnsamma endast i södra och mellersta Sverige och relativt goda inom vissa områden i Norrland. Väghyveling anses f. n. med fördel kunna bedrivas blott inom vissa delar av Göta- och Svealand samt i begränsad omfattning i Norrland. Beträffande plogredskap för snöröjningen framhåller styrelsen, att beredskapssynpunkten bör tillmätas stor vikt. Det är sålunda väsentligt att snöröjningsmateriel finnes tillgänglig och kan sättas in med kort varsel. Bestämda minimikrav på en ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande utnyttjningsgrad kunna därför knappast resas beträffande dessa redskap, vilka dessutom äro relativt billiga i anskaffning.

Med hänsyn till vad utredningen sålunda givit vid handen finner väg- och vattenbyggnadsstyrelsen det berättigat att staten genom särskilt ekonomiskt stöd stimulerar till ökad maskinanvändning i underhållet av enskilda vägar, till vilka statligt underhållsbidrag utgår. Då det emellertid, med hänsyn till det isolerade läge som många enskilda vägar ha, icke är

ekonomiskt försvarligt att insätta maskiner vid underhåll av alla vägar, skulle bidrag till maskinanskaffning för enbart en del vägar medföra orättvisa de enskilda väghållarna emellan. Vidare skulle ett bidragssystem för detta ändamål nödvändiggöra kontroll över att maskinerna icke utnyttjades för andra uppgifter än dem för vilka statsbidrag beviljats. Styrelsen anser därför, att det ekonomiska stödet till inköp av egentliga vägunderhållsmaskiner — huvudsakligen krossverk och väghyvlar — bör inskränkas till att staten underlättar kapitalanskaffningen för inköp av dylika maskiner. Styrelsen föreslår, att staten skall, under vissa förutsättningar, ikläda sig lånegaranti för lån i kreditinrättningar till inköp av maskiner. Låntagare skall därvid vara sammanslutning av enskilda väghållare, maskinstation för jordbruket eller kommun och låntagaren skall svara för maskinens användning och förvaltning.

Till inköp av större väghållningsredskap, såsom snöplogar och vägsladdar, föreslås däremot statsbidrag med 60 % av inköpskostnaden, då inköpet göres av väghållare som åtnjuta bidrag för underhåll av enskild väg.

Även om det statliga stödet begränsas till bidragsvägarna, bör dock, framhåller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, samtidigt eftersträvas en god utnyttjning av maskinerna. På grund härav böra möjligheterna tillvaratagas att använda maskinerna jämväl för väghållningen på andra vägar än bidragsvägarna samt — där så är möjligt — även för andra ändamål än väghållning.

Ärenden angående lånegaranti och inköpsbidrag avses skola handläggas av länsstyrelserna, som även skulle fastställa taxor för uthyrning av maskiner och redskap.

Vägförvaltningarna skola verka för standardisering av lämpliga redskapstyper. Frågan om central upphandling för väghållarnas räkning genom väg- och vattenbyggnadsverket lämnar styrelsen tills vidare öppen.

Ekonomiskt stöd till inköp av bilar och traktorer för enskilt vägunderhåll anses icke böra utgå.

Beträffande kostnaderna för genomförande av de sålunda framlagda förslagen anför styrelsen i huvudsak följande.

Förutsättes det att plogning kommer att utföras med traktor på ca 50 % av de vägar till vilka underhållsbidrag utgå och med bil på 50 % skulle, om de enskilda väghållarna själva helt ombesörja plogningen, det totala plogbehovet uppgå till ca 2 000 traktorplogar och ca 1 000 bilplogar. I den mån vägförvaltningarna biträda med plogningen eller väghållarna redan anskaffat plogutrustningen, skulle behovet vara mindre. Å andra sidan tillkommer ett behov av anskaffning genom den årliga ökningen av bidragsvägarnas längd. Utredningen har därför funnit lämpligt att räkna med att ca 3 000 plogar behöva anskaffas. Räknar man med inköpspriser om 1 050 kronor för spetsplog till traktor och 2 000 kronor för spetsplog till bil skulle detta innebära en totalkostnad för ploganskaffningen av ca 4 000 000 kronor. Detta skulle vid statsbidrag till anskaffningen med 60 % för statsverkets del medföra en kostnad av 2 400 000 kronor.

Kostnaderna för anskaffning av andra erforderliga redskap bedömas

åtminstone till en början icke kunna uppgå till samma belopp som för snöplogar. Utredningen uppskattar kostnaderna till ca 2 000 000 kronor, vilken kostnadssumma skulle motsvaras av ett statsbidrag av 1 200 000 kronor.

Den sammanlagda kostnaden för bidrag till inköp av redskap skulle således uppgå till 3,6 milj. kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslår, att de erforderliga medlen ställas till förfogande under den närmaste femårsperioden med ett årligt belopp av 700 000 kronor.

I avvaktan på erfarenhet av den omfattning som den statsgaranterade låneverksamheten för inköp av väghållningsmaskiner kan komma att få, föreslår styrelsen att kreditgarantien till en början begränsas till högst 2 milj. kronor per budgetår. Några medel för att täcka förluster på dessa engagemang beräknas icke erforderliga under det första året.

Vinterväghållningsutredningen har anslutit sig till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag beträffande bidrag till inköp av snöplogar. I övrigt räknar utredningen i högre grad än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med möjligheten att rationalisera snöröjningen på enskilda vägar genom att dessa i ytterligare utsträckning inlemmas i vägförvaltningarnas plogningsplaner. Utredningen föreslår, att vägförvaltningarna för detta ändamål utrustas med en differentierad maskinpark för snöplogningen samt att en allmän inventering företages av förvaltningarnas möjligheter att bistå med snöröjningen. Möjligheterna för enskilda väghållare att anlita vägförvaltningarna för snöplogning anser utredningen vidare böra underlättas dels genom en utjämning mellan olika beställare av kostnaderna för framkörning med vägförvaltningarnas plogaggregat och dels genom en minskning av det s. k. administrationstillägg om 10 %, som vägförvaltningarna nu debitera vid plogning genom förvaltningarnas entreprenörer. Beträffande framkörningsavgifterna framhåller utredningen, att den nuvarande debiteringsprincipen kan göra det oekonomiskt att anlita vägförvaltningarna för snöplogning, särskilt på kortare sträckor.

Yttranden över betänkandena.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller i yttrande över vinterväghållningsutredningens förslag, att det under olika år växlande behovet av snöröjningsåtgärder innebär, att väg- och vattenbyggnadsverket redan nu har en viss beredskapshållning på detta arbetsområde. Att utöka denna för enskild väghållning skulle medföra en ytterligare belastning på verkets drift, som icke är önskvärd.

Den maskinella snöröjningen av enskilda vägar kan, påpekar styrelsen, organiseras på tre olika sätt. I viss omfattning kan plogningen utföras av vägförvaltning i anslutning till egen plogning. I andra fall kan ett plogningsområde av enbart enskilda vägar plogas av entreprenör eller med aggregat anskaffat av de enskilda väghållarna gemensamt. Slutligen kan det vara lämpligt, att någon eller några allmänna vägar inordnas i ett dylikt av enskilda vägar bestående plogningsområde.

Vägförvaltningarna kunna biträda vid organiserandet av plogningsområden, men i vissa fall kunna enskilda initiativ vara nödvändiga. Styrelsen ifrågasätter huruvida icke storkommunerna borde kunna lämna stöd och taga initiativ vid plogningsområdenas organiserande.

Beträffande vinterväghållningsutredningens förslag om utjämning av vägförvaltningarnas debitering av framkörningsavgift för plogaggregat framhåller styrelsen det vanskliga i att påföra något slag av medeltalsavgift. Vid framkörning över korta sträckor skulle en dylik avgift framstå såsom oproportionerligt stor.

Styrelsen yttrar sig slutligen över förslaget att administrationstillägget vid plogning genom vägförvaltningarnas entreprenörer skulle minskas. Det påpekas att väg- och vattenbyggnadsverket har vissa egna kostnader även vid anlåtande av verkets entreprenörer. I runt tal kunna dessa kostnader anges till 10 %.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens och vinterväghållningsutredningens betänkanden jämte styrelsens utlåtande över sistnämnda betänkande ha yttranden avgivits av ett stort antal myndigheter och organisationer.

En i princip positiv inställning till förslaget om särskilt ekonomiskt stöd till mekanisering av underhållsarbetet på enskilda vägar har kommit till uttryck i yttrandena från *skogsstyrelsen*, som hört flertalet skogsvårdsstyrelser, *lantbruksstyrelsen*, som beträffande vinterväghållningen hört lantbruksnämnderna i vissa nordsvenska län, *lantmäteristyrelsen*, *statskontoret*, *riksbanksfullmäktige*, *chefen för försvarsstaben*, flertalet *länsstyrelser* och *hushållningssällskap*, *Länsvägnämndernas förbund*, *Svenska landskommunernas förbund*, *Svenska landstingsförbundet*, *Svenska stadsförbundet*, *Svenska vägföreningen*, *Motormännens riksförbund*, *Riksförbundet landsbygdens folk*, *Sveriges lantbruksförbund* samt *Svenska landsbygdens ungdomsförbund*.

Erinringar, vilka i allmänhet grunda sig på uppfattningen att vägförvaltningarna äro bäst lämpade att handha den erforderliga maskinparken, ha i principfrågan framförts — beträffande såväl barmarks- som vinterunderhållet — av *länsstyrelserna i Jönköpings, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län*, *hushållningssällskapen i Jönköpings, Kristianstads, Värmlands och Uppsala län* samt *Svenska vägarbetareförbundet*, vidare — beträffande barmarksunderhållet — av *domänstyrelsen* och *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus* samt *Västmanlands län* och slutligen — beträffande vinterunderhållet — av *Småbrukarnas riksförbund*.

Domänstyrelsen yttrar bl. a.

Styrelsen finner uppenbart att goda förutsättningar för maskinhjälp från vägförvaltningarna kunna skapas genom utbyggnad av förvaltningarnas maskinpark, även om de mest trafikerade vägarnas — d. v. s. de allmännas — intressen självfallet måste i första hand tillgodoses. Genom nämnda utbyggnad av maskinparken vinnas dessutom bättre möjligheter

att vid tillfälliga överbelastningar ombesörja underhållet å de allmänna vägarna.

Domänstyrelsen anser det därför vara lämpligast, att de enskilda vägar-
nas behov av maskiner för vägunderhållet i första hand täckes genom ut-
ökning av vägförvaltningarnas maskinpark i erforderlig omfattning.

Svenska vägarbetareförbundet sammanfattar sitt yttrande i uttalandet, att
den för det enskilda vägunderhållet behövlige maskinutrustningen bör hand-
havas av vägförvaltningarna, att snöröjningen bäst ordnas genom att staten
övertager vinterväghållningen på de enskilda vägarna samt att förbundet
principiellt anser frågan om de enskilda statsbidragsvägarnas intagande
till allmänt underhåll böra allsidigt utredas innan andra åtgärder vidtagas.

Några remissinstanser — däribland *länsstyrelserna i Stockholms, Öster-
götlands, Hallands, Gävleborgs och Älvsborgs län, Motormännens riksför-
bund, Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet landsbygdens folk* samt
hushållningssällskapen i Gotlands och Norrbottens län — förmena att, även
om maskin- och redskapshållning genom vägförvaltningarna är den mest
ändamålsenliga lösningen, kunna lokala tekniska och arbetsorganisato-
riska förhållanden i många fall göra enskild maskin- och redskapshållning
nödvändig och värdefull. I synnerhet gäller detta vinterunderhållet.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför bl. a.

Det torde i regel icke vara tillräckligt att skaffa endast mindre plogar,
enär vägväsendets nuvarande plogar icke äro större än som erfordras till
lastbilarna. Den plog, som användes till en viss lastbil, måste nämligen
vara så bred, att den plogar fritt för bilens hjul. På en krokig väg, och dit
torde väl en stor del av det enskilda vägnätet få hänföras, är detta förhål-
lande särskilt betydelsefullt, enär bakhjulen i kurvorna icke exakt följer
plogen.

Anskaffning av enbart lättare plogmateriel kan därför knappast lösa
problemet. Det synes då knappast lämpligt att till vägväsendet anskaffa
både mindre plogar och dragkraft därtill — bilar eller traktorer. I stället
böra de traktorer, som finnas i jordbruket, utnyttjas och lämpligaste sättet
härför torde vara att lämna statsbidrag till anskaffande av snöplogar.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län påpekar, att det statliga vägväsendets
totala arbetsvolym f. n. i väsentlig mån bestämmes av tillgången på arbets-
kraft. Varje tjänst åt enskilda kan därför väntas menligt inverka på de
allmänna vägarna.

Länsstyrelsen i Västmanlands län framhåller i fråga om arbetskrafts-
tillgången bl. a. följande.

Det synes länsstyrelsen mest lämpligt att väginressenterna själva om-
besörja vinterväghållningen. Detta torde icke heller böra möta några svår-
igheter, då för arbetet kan ianspråktagas arbetskraft i jordbruket, som
vid denna tid av året kan förväntas vara i stor utsträckning disponibel.
Genom utnyttjande av dessa lokala resurser torde även kunna förväntas
att snöröjningsarbetet kan utföras snabbare.

Annan utformning av det ekonomiska stödet till maskin- och redskaps-
hållning har ifrågasatts i några remissyttranden.

Statskontoret avstyrker införandet av statsbidrag till redskapsinköp med hänsyn till att bidraget till enskilt vägunderhåll härigenom skulle i viss mån dubbleras, eftersom redskapskostnad inräknas i nu utgående underhållsbidrag, men vill ej motsätta sig beviljandet av lånegarantier till inköp av maskiner och redskap.

Liknande ståndpunkt inta *Svenska vägföreningen, Motormännens riksförbund och hushållningssällskapet i Östergötlands län*. Sistnämnda organ anser dock att lånegaranti för redskapsinköp borde kunna förvandlas till bidrag, sedan redskapet tillfredsställande nyttjats visst antal år.

Riksbanksfullmäktige anse tveksamt huruvida statlig lånegaranti för maskininköp är en »lämplig stödform i detta och liknande fall».

Några remissinstanser föreslå, att statsbidrag i kombination med lån skall utgå till maskininköp. Denna synpunkt framföres av bl. a. *skogsstyrelsen, länsstyrelserna i Jämtlands och Kopparbergs län, hushållningssällskapen i Kronobergs, Örebro och södra Kalmar län samt Svenska landsbygdens ungdomsförbund*.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anför.

Länsstyrelsen vill ifrågasätta huruvida icke bidrag borde lämnas jämväl till maskinanskaffning. Dylik maskinanskaffning förutsätter bildande av sammanslutningar av enskilda väghållare med jämförelsevis långa vägsträckor. För att animera vederbörande till bildande av sådana större arbetsenheter torde det vara nödvändigt att erbjuda även ekonomiskt bidrag. Ju flera och bättre utrustade sådana arbetsenheter som tillskapas desto mindre bli också kraven på vägförvaltningarna att biträda de enskilda väghållarna med maskinhjälp. Bidragen till maskinanskaffning torde dock kunna sättas lägre än när det gäller redskap, exempelvis till 25 % av kostnaden.

Hushållningssällskapet i Norrbottens län anser att bristen på jordbruks-traktorer i Norrbottens län kunde avhjälpas därest lån eller bidrag av vägunderhållsmedel utginge även till anskaffning av traktorer.

Förslaget, att lånegaranti vid maskininköp skall lämnas sammanslutning av enskilda väghållare, innehavare av maskinstation för jordbruket eller kommun men bidrag till redskapsinköp endast åt enskild väghållare, har föranlett kritik i en del fall.

Svenska landskommunernas förbund m. fl. framhåller, att sådan lånegaranti är obehövlig för kommunerna, eftersom dessas lånebehov — även för inköp av väghållningsmaskiner — prövas av statsmyndighet i annan ordning och enligt kommunalrättsliga regler. Däremot anser förbundet, att kommun eventuellt bör kunna erhålla bidrag till redskapsinköp.

Många länsstyrelser och hushållningssällskap framhålla lämpligheten av att jordbrukets maskinstationer få handha drift och förvaltning av väghållningsmaskinerna, enär maskinstationernas personal därigenom kunde beredas jämnare sysselsättning.

Länsstyrelserna i Västmanlands och Göteborgs och Bohus län anse, att

maskinstationerna borde erhålla stöd i form av bidrag vid inköp av snö-plogar.

Länsstyrelserna i Kronobergs och Jönköpings län samt Värmlands läns hushållningssällskap förmena, att då enskilda företagare såsom entreprenörer redan i stor utsträckning ombesörja det enskilda vägunderhållet borde understöd kunna lämnas även åt dessa vid deras inköp av maskiner och redskap. Såsom skäl anföres bl. a. att jordbrukets maskinstationer i många fall innehavas av enskilda företagare. Dessa äro ett slags entreprenörer för jordbrukets maskinhållning. Vägunderhållsentreprenörernas ställning anses analog med den jordbrukets maskinhållare intaga.

Förslaget att det ekonomiska stödet skulle begränsas till enskilda vägar med statligt underhållsbidrag har mött invändningar från, bland andra, *skogsstyrelsen, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, Västmanlands läns hushållningssällskap och Sveriges lantbruksförbund.*

Lantmäteristyrelsen yttrar.

Statliga byggnadsbidrag lämnas ur olika anslag till skogsvägar, ägo-vägar och vissa s. k. odlingsvägar. Det förefaller rimligt, att vägar av dessa slag skola kunna få stöd i form av lånegaranti för maskinanskaffning, även om de icke tillerkänts statligt underhållsbidrag. Några större kostnader för statsverket torde icke föranledas härav. Däremot medför denna vidgade stödmöjlighet, att kretsen av initiativtagare till maskinanskaffning vidgas och att maskinhållarföreningarna få ett större underlag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uttalande, att storkommunerna skulle kunna göra en insats såsom ledande och samordnande organ för mekaniseringen av det enskilda vägunderhållet, understrykes särskilt av *länsstyrelserna i Skaraborgs och Örebro län samt hushållningssällskapet i Uppsala län.*

Svenska landskommunernas förbund anför i detta sammanhang.

På grundval av föreskrifter i lagar och författningar och genom särskilda åtgärder från kommunens sida kunna erforderliga »stadsmässiga» anordningar av olika slag tillkomma inom landskommunernas tätare bebyggda delar. Den genom beslut av 1948 års riksdag genomförda kompetensutvidgningen för kommunerna medför ökade befogenheter för dem att bevilja anslag till byggande och underhåll av enskilda vägar. För att utjämna de intressemötsättningar, som kunna uppstå mellan de icke-administrativa tätorterna inom en landskommun å ena och glesare bebyggda kommundelar å andra sidan torde kommunerna samtidigt som de kunna begagna sig av rätten att av fastighetsägarna inom stadsplanlagda områden uttaga bidrag till gatubyggnadskostnad alltmåra komma att på olika sätt stödja det enskilda vägväsendet i kommunens övriga delar.

Sveriges lantbruksförbund har gjort vissa uttalanden om behovet av ett utökat samarbete mellan de enskilda väghållarna inbördes och mellan dem och vägförvaltningarna för att en rationell användning av maskinerna skall komma till stånd.

För vinterväghållningsutredningens förslag om utjämning av framkörningsavgiften samt minskning av administrationstillägget vid snöröjning genom entreprenör uttala sig *lantbruksstyrelsen, hushållningssällskapen*

i Kalmar, Älvsborgs och Västmanlands län, Riksförbundet landsbygdens folk m. fl.

Lantbruksstyrelsen yttrar härom.

I de fall vägförvaltningarna kunna åtaga sig snöröjning å enskilda vägar böra de i avlägsna trakter bosatta inte ställas i ett ofördelaktigare utgångsläge än andra mera centralt boende. Lantbruksstyrelsen anser därför att dessa kostnader i sin helhet böra påföras det allmänna. De kostnader, som vägförvaltning ådrager sig, då snöröjning å enskilda vägar utföres av en av vägförvaltningen anlitad entreprenör och som för närvarande täckas genom det s. k. administrationstillägget, bör likaledes påföras det allmänna.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av anslagsbehovet.

Den bokföringsmässiga behållningen å anslaget till Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. utgjorde per den 30 juni 1951 i runt tal 2,3 milj. kronor, varav hos Kungl. Maj:t ca 0,5 milj. kronor. Efter fördelning av innevarande budgetårs anslag mellan länen kvarstår hos Kungl. Maj:t en reservation av ca 0,1 milj. kronor.

För nästa budgetår erfordras enligt från länsstyrelserna inhämtade uppgifter för underhållsbidrag till 1940—1951 års vägar i runt tal 7,0 milj. kronor.

Vidare ha till länsstyrelserna inkommit nya ansökningar för ca 1 100 vägar, vilka beräknas kunna komma i fråga för bidrag från och med år 1952 (1952 års vägar). För bestridande av underhållsbidrag, inklusive bidrag till iståndsättning av dessa vägar, beräknas enligt länsstyrelserna ett belopp av 1,7 milj. kronor vara erforderligt.

Enligt länsstyrelsernas uppgifter skulle således medelsbehovet kunna uppskattas till $(7,0 + 1,7)$ 8,7 milj. kronor.

Med hänsyn till dels den hos Kungl. Maj:t förefintliga reservationen av 0,1 milj. kronor, dels sannolika besparingar å anslaget beräknar styrelsen anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål till 8,3 milj. kronor.

Härutöver har styrelsen räknat med ett belopp av 0,7 milj. kronor för bidrag till redskapsanskaffning enligt den förut refererade utredningen.

Det totala anslagsbehovet beräknas alltså till $(8,3 + 0,7)$ 9,0 milj. kronor.

Enligt praxis som godkänts av 1947 års riksdag kan ombyggnad av mindre bro för en kostnad av högst 10 000 kronor inräknas bland arbeten, till vilka särskilt s. k. iståndsättningsbidrag kan utgå. Nämda kostnadsgräns har därefter varit oförändrad. Med stöd av uttalanden i ämnet från länsstyrelserna hemställer nu väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att kostnadsgränsen räknat från och med budgetåret 1952/53 höjes till 15 000 kronor. Det ytterligare medelsbehov till iståndsättningsbidrag, som en dylik höjning skulle medföra, beräknas icke vara av sådan storleksordning, att anslaget av denna anledning måste räknas upp.

Föredraganden.

Den växande motorfordonstrafiken ställer ökade krav icke blott på de allmänna utan även på de enskilda vägarnas standard. En höjning av underhållsstandarden på de sistnämnda vägarna förutsätter att underhållsarbetet i ökad utsträckning mekaniseras på liknande sätt som skett i fråga om de allmänna vägarna. Härvid uppkomma för väghållarna vissa finansiella och organisatoriska problem, vilka behandlats i de nu föreliggande båda utredningarna rörande maskinanskaffning för underhåll av enskilda vägar samt angående snöröjning på sådana vägar. Den förstnämnda utredningen har utförts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och den sistnämnda av en särskild kommitté, 1948 års vinterväghållningsutredning.

Vid utredningsarbetet har konstaterats att vägförvaltningarna även i fortsättningen i viss utsträckning böra kunna biträda de enskilda väghållarna med krossgrustillverkning, väghyvling, snöplogning m. m. Vad beträffar snöröjningsarbetet anser vinterväghållningsutredningen att vägförvaltningarnas medverkan under vissa förutsättningar bör kunna ökas, medan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen — med hänsyn framför allt till de anspråk som den allmänna väghållningen ställer på verkets resurser — icke räknar med möjligheten av några mera avsevärt ökade insatser från vägförvaltningarnas sida i fråga om underhållsarbetet på de enskilda vägarna.

En enig uppfattning råder mellan kommittén och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om att den i riksdagen motionsvis framförda tanken på ett förstatligande av vinterväghållningen på vissa enskilda vägar bör förkastas.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens utredning har utmynnat i ett förslag, till vilket vinterväghållningsutredningen anslutit sig, nämligen att staten bör lämna ekonomiskt stöd till mekaniseringen av underhållet på sådana enskilda vägar, till vilka statligt underhållsbidrag utgår. Stödet skulle beträffande inköp av vägunderhållsmaskiner, t. ex. gruskrossar och väghyvlar, få formen av en statlig lånegaranti för kapitalanskaffningen samt vid inköp av större redskap, såsom snöplogar och vägsladdar, utgå såsom bidrag med 60 % av inköpskostnaden.

I allmänhet ha de myndigheter och organisationer, vilka yttrat sig i dessa frågor, haft en positiv inställning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om ekonomiskt stöd till maskin- och redskapsanskaffningen. Beträffande formerna för detta stöd ha emellertid i några yttranden avvikande meningar kommit till uttryck.

Man kan ha olika uppfattningar om huru långt statens medverkan vid mekaniseringen av underhållsarbetet på de enskilda vägarna bör utsträckas. För egen del är jag av den meningen att mekaniseringssträvandena bäst skulle främjas om väg- och vattenbyggnadsverket med sin tekniska expertis direkt kunde engageras i denna uppgift genom att vägför-

valtningarna i avsevärt ökad utsträckning åtog sig vägunderhållsarbete för enskilda väghållares räkning. I det rådande läget på vägväsendets område, då vägförvaltningarnas alla resurser måste mobiliseras för att hålla det allmänna vägnätet i ett tillfredsställande skick, synes man emellertid knappast kunna vänta sig att vägförvaltningarna därutöver skola vara i stånd att i någon större utsträckning öka sina arbetsprestationer på den enskilda väghållningens område. Förutsättningarna för ökade insatser torde emellertid vara något växlande för olika län och trakter och jag anser därför att, såsom vinterväghållningsutredningen föreslagit, en inventering bör göras rörande vägförvaltningarnas möjligheter att öka sina tjänster åt enskilda väghållare.

Med hänsyn till vad sålunda anförts torde man få räkna med att rationaliseringen av underhållsarbetet på de enskilda vägarna tills vidare får ankomma huvudsakligen på väghållarna själva. Under sådana förhållanden synes det mig emellertid befogat att staten i stället söker befrämja rationaliseringen genom att lämna ekonomiskt stöd åt väghållarna för anskaffning av maskiner och redskap. Denna form av statlig medverkan, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vissa av remissmyndigheterna påpekat, väntas medföra bl. a. den fördelen, att jordbrukets traktorer och maskinhållningsorganisationer på ett ändamålsenligt sätt kunna inkopplas i det enskilda väghållningsarbetet.

Den utformning och omfattning av understödsverksamheten, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordat, förefaller att innefatta en efter omständigheterna lämplig avvägning av detta nya statliga engagemang. Det föreslagna understödssystemet bör enligt min mening sålunda prövas i praktiken, innan de i vissa remissyttranden ifrågasatta utvidgningarna av detsamma upptagas till närmare övervägande.

Av skäl som anförts av Svenska landskommunernas förbund m. fl. bör garantigivningen icke omfatta kommunerna. Den av nämnda förbund berörda frågan om statsbidrag till kommun för enskild väghållning torde böra upptagas till prövning i annat sammanhang.

I anslutning till statskontorets uttalande att det föreslagna bidragssystemet innebär ett dubbelbidrag vill jag framhålla att jag förutsätter att, i den mån särskilt bidrag till redskapsanskaffning beviljas, i underlaget för det ordinarie underhållsbidraget icke inräknas några kapitalkostnader för motsvarande redskap.

Därest riksdagen icke finner anledning till erinran emot de här förordade principerna för ekonomiskt stöd till maskin- och redskapsanskaffning för underhåll av vissa enskilda vägar, torde Kungl. Maj:t böra utfärda erforderliga författningsbestämmelser i ämnet.

Den i vissa remissyttranden berörda frågan om samordning av vägförvaltningarnas, kommunernas och de enskilda väghållarnas insatser i fråga om underhållet av enskilda vägar bör beaktas i samband med bidragsgivningen.

Vad slutligen angår de av vinterväghållningsutredningen behandlade spörsmålen rörande dels utjämning mellan olika beställare av kostnaderna för framkörning med vägförvaltningarnas plogaggregat och dels eventuell minskning av det tioprocentiga pristillägg, som nu utgår då vägförvaltningarna ombesörja snöplogning på enskilda vägar med anlitan av entreprenör, har jag, med hänsyn till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört i ämnet, icke ansett mig böra ifrågasätta någon ändring av nu tillämpade principer.

I överensstämmelse med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag bör i anslaget till Bidrag till underhåll av enskilda vägar för nästa budgetår inräknas ett belopp av 700 000 kronor för bidrag till redskapsanskaffning. I vilken utsträckning medel för fullföljande av det av styrelsen framlagda anskaffningsprogrammet framdeles böra anvisas, torde få bli beroende av erfarenheterna.

Mot storleken av det föreslagna totalbeloppet för den statliga lånegarantien under budgetåret 1952/53, 2 000 000 kronor, har jag heller icke funnit något att erinra.

Jag tillstyrker att bidragsanslaget, i överensstämmelse med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hemställan, för nästa budgetår uppföres med 9 000 000 kronor.

Därest riksdagen icke finner anledning till erinran mot den föreslagna höjningen till 15 000 kronor av den övre kostnadsgränsen för sådan mindre broombyggnad, vilken kan hänföras till istandsättningsarbete jämlikt 2 § statsbidragskungörelsen, torde detta högre gränsvärde få tillämpas från och med nästa budgetår.

Jag får i sammanhanget slutligen meddela, att jag ämnar föreslå Kungl. Maj:t att särproposition framlägges till 1952 års riksdag angående vissa frågor som behandlats i den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt skogsstyrelsen den 20 oktober 1950 avlämnade utredningen rörande statligt stöd till byggande och underhåll av enskilda vägar.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) medgiva, att under budgetåret 1952/53 statlig kreditgaranti må beviljas för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar intill ett totalbelopp av 2 000 000 kronor.

[28] 25. Bidrag till byggande av enskilda vägar.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1948/49	3,8	3,4	9,0
1949/50	1,5	4,3	6,2
1950/51	4,0	4,1	6,1
1951/52 (statsliggaren s. 365)	4,0		
1952/53 (förslag)	6,5		

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget höjes med 2 500 000 kronor till 6 500 000 kronor. Därjämte föreslår styrelsen viss ändring av gällande bestämmelser om uppdelning av byggnadsbidrag i vissa fall på två eller tre år.

Motiv.

Den bokföringsmässiga behållningen å anslaget per den 30 juni 1951, i runt tal 6,1 milj. kronor, utgjordes av en hos Kungl. Maj:t förefintlig reservation av ca 0,2 milj. kronor samt hos länsstyrelserna av dels en fördelad reservation, d. v. s. beviljade men ej utanordnade bidrag, av ca 5,2 milj. kronor, dels en ofördelad reservation av ca 0,7 milj. kronor. Sistnämnda belopp, vars storlek till icke ringa del synes ha samband med bristen på personal för bidragsärendenas handläggning, torde ha disponerats under senare delen av år 1951.

Vid beräkningen av anslagsbehovet har styrelsen utgått från att detta skall avse arbetsåret 1953. Behovet av medel till fortsättnings- och slutbidrag har därvid beräknats till 3,0 å 3,5 milj. kronor. I petita för budgetåret 1951/52 beräknade styrelsen, att ett belopp av 2,5 å 3,0 milj. kronor borde stå till förfogande såsom bidrag till nya företag, tilläggsbidrag till äldre företag samt bidrag till oförutsedda, brådskande företag. För att er-hålla motsvarande byggnadsvolym för arbetsåret 1953 beräknas ett bidragsbelopp av 3,0 å 3,5 milj. kronor vara erforderligt.

I enlighet härmed har styrelsen för budgetåret 1952/53 beräknat anslagsbehovet till 6,5 milj. kronor.

Sedan år 1944 har vid beviljande av statsbidrag till byggande av enskilda vägar varit föreskrivet att, utöver bestämmelserna i kungörelsen den 3 december 1943 (nr 800) angående statsbidrag till enskild väghållning, följande särskilda föreskrifter skola iakttagas:

Bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden överstiger 20 000 kronor, må uppdelas på högst tre på varandra följande år, därvid under första året skall anvisas minst en tredjedel av bidraget och under andra året minst hälften av återstoden;

bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden överstiger 10 000 kronor men ej 20 000 kronor, må uppdelas på högst två på varandra följande år, därvid under första året skall anvisas minst två tredjedelar av hela bidraget;

bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden ej överstiger 10 000 kronor, må ej uppdelas på två eller flera år.

Dessa föreskrifter, som anmälades av föredragande departementschefen i 1945 års statsverksproposition (VI ht s. 66), föranledde icke någon erinran från riksdagen. Syftet med bestämmelsen var närmast att möjliggöra påbörjandet av ett relativt stort antal företag samtidigt och undvika att bidragsmedlen i onödigt stor utsträckning bundos för företag vid vilka arbetet fortskred i långsam takt. Vidare avsågs med bestämmelsen att motverka den praxis, som tidigare i vissa fall utbildats, nämligen att alltför små bidragsbelopp beviljades till ett stort antal företag, varigenom bidrag ej kunde utanordnas i takt med arbetenas bedrivande.

Sedan nämnda gränser för bidragets uppdelning bestämdes, har penningvärdet ändrats väsentligt. Vidare har det blivit allt vanligare, att de enskilda vägföretagen byggas maskinellt och mången gång på entreprenad, varigenom byggnadstiderna i viss mån nedbringats. I samband med att styrelsen hos länsstyrelserna hemställde om uppgifter till anslagsäskandena för budgetåret 1952/53, inhämtade styrelsen länsstyrelsernas yttrande över ett förslag till höjning av ifrågavarande gränser. Några länsstyrelser ha därvid anført, att nu gällande grunder för bidragets uppdelning äro lämpliga även i fortsättningen, men i allmänhet ha länsstyrelserna uttalat sig för en höjning av kostnadsgränserna. Flertalet synas anse en höjning av dessa gränser till 20 000 resp. 40 000 kronor lämplig. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer därför, att nu gällande föreskrifter för bidragens uppdelning ändras, så att fr. o. m. arbetsåret 1953 i stället för 10 000 resp. 20 000 kronor komma att gälla 20 000 resp. 40 000 kronor.

Föredraganden.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsberäkning synes böra godtagas.

Därest riksdagen icke finner anledning till erinran mot de av styrelsen föreslagna ändringarna i gällande föreskrifter om uppdelning av statsbidraget i vissa fall på två eller tre år, torde Kungl. Maj:t böra meddela beslut i överensstämmelse med styrelsens förslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 6 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Diverse ändamål.[29] 26. **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	250 000	134 100
1950/51	250 000	364 000
1951/52 (statsliggaren s. 365)	350 000	
1952/53 (förslag)	800 000	

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer att anslaget höjes med 450 000 kronor till 800 000 kronor.

Motiv.

Vid utgången av budgetåret 1950/51 förelåg å anslaget en ofördelad behållning av i runt tal 31 000 kronor. Till styrelsen inkomna, ännu ej behandlade ansökningar om statsbidrag samt av Kungl. Maj:t beviljade, ännu ej utbetalda bidrag representera ett sammanlagt bidragsbelopp av ca 564 000 kronor. Då anslaget för budgetåret 1951/52 tillsammans med behållningen å anslaget vid ingången av nämnda budgetår uppgick till ca 381 000 kronor, skulle under budgetåret 1951/52 således erfordras ytterligare 183 000 kronor för att bidrag till samtliga bidragsberättigade kostnader för säkerhetsanordningar skulle kunna utbetalas.

Från järnvägsstyrelsen och från vissa enskilda järnvägsförvaltningar har inhämtats, att kostnaden för sådana säkerhetsanordningar, som beräknas bli färdigställda år 1951 och för vilka statsbidrag komma att sökas före den 1 april 1952, uppskattas till sammanlagt ca 700 000 kronor. Räknas med 90 % statsbidrag, skulle ett belopp av 630 000 kronor erfordras för ändamålet. Tillsammans med det bidragsbelopp, som enligt vad tidigare anförts icke kan utbetalas under innevarande budgetår, skulle för budgetåret 1952/53 ett anslag av (183 000 + 630 000) 813 000 kronor bli erforderligt. Styrelsen anser, att beloppet bör kunna avrundas till 800 000 kronor.

Föredraganden.

Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[30] 27. Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	125 000	80 500
1950/51	70 000	78 300
1951/52 (statsliggaren s. 365)	90 000	
1952/53 (förslag)	290 000	

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 2/3 1951) hemställer, att anslaget höjes med 260 000 kronor till 350 000 kronor.

	Anvisat för 1951/52	Ökning för 1952/53	Äskat för 1952/53
1. Bidrag till samfundet för hembygdsvård ...	15 000	5 000	20 000
2. Gratifikationer till befattningshavare vid väg- och vattenbyggnadsverket för av dem gjorda icke patenterbara uppfinningar och konstruktioner	10 000	—	10 000
3. Bidrag till kostnaderna för ingenjörsveten- skapsakademiens transportforskningskom- mission	25 000	—	25 000
4. Kostnader för speciella utredningar inom vägväsendet	—	250 000	250 000
5. Kostnader för anordnande av kurser, för studieresor m. m.	40 000	5 000	45 000
Summa kronor	90 000	260 000	350 000

Motiv.

1. Samfundet för hembygdsvård har i framställning till Kungl. Maj:t hemställt om statsbidrag för budgetåret 1952/53 med ett belopp av 20 000 kronor, vilket innebär en ökning med 5 000 kronor. Som skäl för denna ökning har samfundet framhållit bl. a., att samfundets lönekostnader för den personal, som tages i anspråk för vägvårdsuppgifter, stigit samt att samfundet räknar med att i ökad utsträckning biträda väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med arbete, för vilket särskild ersättning ej kan debiteras. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har tillstyrkt samfundets framställning.

4. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens medelsäskande under denna punkt står i samband med att styrelsen ansett sig i fortsättningen icke böra äska medel under anslaget till Projektering av vägar och broar.

Detta anslag användes för bestridande av *dels* kostnader för hantlangning och stakningsmateriel, *dels* ersättning till konsulterande ingenjörer, *dels* kostnader för anlitan- de av särskild expertis (geotekniska undersökningar, undersökningar genom statens väginstitut, m. m.) *dels* ock vissa speciella undersökningar. Därjämte får anslaget disponeras för avlönande av elever.

I sina äskanden rörande projekteringspersonal har styrelsen utgått ifrån att sådan personal vid vägförvaltningarna, som huvudsakligen är sysselsatt med utearbete och som i löneställning motsvarar ledningspersonal vid byggnadsverksamheten, i fortsättningen må kunna anställas med anlitage av byggnadsanslag. I anslutning härtill har styrelsen räknat med att ävenledes kostnaderna för hantlangning och stakningsmateriel samt för anlitage av särskild expertis vid projektering av byggnadsföretag skola avföras från vederbörligt byggnadsanslag.

De konsulterande ingenjörernas uppdrag inom vägväsendet avse merendels upprättande av arbetsplaner för aktuella företag och omfattningen av deras verksamhet är relativt begränsad i jämförelse med den projektering, som utföres genom vägförvaltningarna. Vid sådant förhållande har styrelsen vid sina överväganden ansett, att ersättningarna till de konsulterande ingenjörerna böra avföras från vederbörligt byggnadsanslag.

Sådana kostnader avseende speciella utredningar, som f. n. bestridas av medel från anslaget till Projektering av vägar och broar, anses böra avföras från anslaget till Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.

Beträffande medelsbehovet under budgetåret 1952/53 för speciella utredningar anför styrelsen bl. a. följande.

Styrelsen räknar med att utredningsarbetet rörande vägars bärighet och därmed sammanhängande spörsmål kommer att pågå även under budgetåret 1952/53. Vidare erfordras vissa utredningar i samband med utarbetande av nya normalbestämmelser för vägar. Detta arbete pågår f. n. inom styrelsen och beräknas komma att fortsätta även under nästa budgetår.

Behov föreligger inom det brobyggnadstekniska området att tid efter annan utföra vissa undersökningar och försök i syfte att pröva billiga och tillförlitliga byggnadsmetoder.

I anslutning till ikraftträdandet av den nya vägtrafiklagstiftningen räknar styrelsen med att det blir nödvändigt för styrelsen att — i vissa fall i samråd med bl. a. statens provningsanstalt — verkställa vissa undersökningar och prov.

Under hänvisning till det anförda beräknar styrelsen behovet för budgetåret 1952/53 för speciella utredningar till 250 000 kronor. Styrelsen framhåller, att det nu anmälda medelsbehovet icke innebär någon reell höjning, då för dylika utredningar medel av samma storleksordning tidigare inräknats i anslaget till Projektering av vägar och broar.

5. Även för nästa budgetår böra medel beräknas för kostnader för anordnande av kurser och deltagande i studieresor. Medelsbehovet härför uppskattar styrelsen till 45 000 kronor.

Föredraganden.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag att sådana kostnader, som f. n. belasta anslaget till Projektering av vägar och broar, fr. o. m. nästa

budgetår i stället skola bestridas från vederbörande byggnadsanslag resp. anslaget till Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, föranleder ingen erinran från min sida. Den behållning å projekteringsanslaget, som kan komma att föreligga vid utgången av innevarande budgetår, bör dock, i den mån den är bunden genom tidigare dispositioner, få tagas i anspråk under nästa budgetår.

Vad angår beräkningen av anslaget till Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten anser jag mig icke böra tillstyrka de med 1 och 5 betecknade ökningsposterna. För speciella utredningar inom vägväsendet bör beräknas ett till 200 000 kronor begränsat belopp. I enlighet härmed uppföres anslaget med (90 000 + 200 000) 290 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 290 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[31] 28. Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser.

	Anslag
1951/52	80 000
1952/53 (förslag)	5 000

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 10 000 kronor eller, därest styrelsens förslag i utlåtande över en av Automobilbesiktningsmännens förening gjord framställning om statsbidrag till anordnande av ett möte med Nordiska bilinspektörsförbundet i Stockholm 1952 bifalles, med 16 000 kronor.

Motiv.

I de medel, vilka för innevarande budgetår anvisats till internationella vägkongresser, har inräknats ett belopp av 5 000 kronor för deltagande från väg- och vattenbyggnadsverkets sida i Internationella broföreningens kongress i London 1952. Styrelsen räknar nu med vissa kostnadsökningar för sin representation vid denna kongress. Härutöver böra å anslaget finnas vissa medel tillgängliga för oförutsedda utgifter av hithörande slag. Det sammanlagda medelsbehovet å anslaget för budgetåret 1952/53 uppskattar styrelsen till 10 000 kronor.

I skrivelse den 23 juli 1951 har Automobilbesiktningsmännens förening hemställt om ett statsbidrag av 19 500 kronor eller alternativt 9 500 kronor till kostnaderna för anordnande av ett möte med Nordiska bilinspektörsförbundet i Stockholm 1952. I utlåtande över framställningen har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrkt ett bidrag av 6 000 kronor samt föreslagit, att förevarande anslag för ändamålet uppräknas med nämnda belopp.

Yttrande.

Statskontoret har beträffande den av Automobilbesiktningsmännens förening gjorda framställningen uttalat, att det enligt ämbetsverkets mening mötte principiella betänkligheter att staten skulle tilldela en speciell tjänstemannasammanslutning statsbidrag till ändamål, som avsåges i framställningen. Denna borde därför icke föranleda någon åtgärd.

Föredraganden.

Efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet anser jag mig icke böra förorda, att medel beräknas under förevarande anslag för det ändamål, som avses i den av Automobilbesiktningsmännens förening gjorda framställningen.

Anslaget bör enligt min mening för nästa budgetår kunna begränsas till 5 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[32] 29. Väg- och vattenbyggnadsverkets civilförsvar m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1950/51 Underhåll av ersättningsbromateriel m. m.	50 000	48 800	1 100
1951/52 Väg- och vattenbyggnadsverkets civil- försvar m. m.	50 000		
1952/53 (förslag)	50 000		

Anslag till Väg- och vattenbyggnadsverkets civilförsvar m. m. uppfördes första gången för budgetåret 1951/52, varvid vid utgången av budgetåret 1950/51 kvarstående reservation å anslaget till Underhåll av ersättningsbromateriel m. m. tillförts detta anslag.

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³/₉ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 180 000 kronor till 230 000 kronor.

	Anvisat för 1951/52	Ökning för 1952/53	Äskat för 1952/53
1. Underhåll av ersättningsbromateriel ...	5 000	—	5 000
2. Tekniska skyddsanordningar vid lands- vägsbroar (engångskostnader)	35 000	180 000	205 000
3. Tekniska skyddsanordningar vid Söder- tälje kanal (engångskostnader)			
4. Driftvärn	10 000	—	10 000
Summa kronor	50 000	180 000	230 000

Föredraganden.

Med utgångspunkt från avvägningen i övrigt i riksstatsförslaget i fråga om medel till civilförsvarsåtgärder torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp av 50 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Väg- och vattenbyggnadsverkets civilförsvar m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[33] 30. **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond.**

Föredraganden. Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 9 angående dispositionen av automobilskattemedelsinkomsterna föreslår jag, att förevarande anslag uppföres endast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

HAMNAR OCH FARLEDER.[34] 31. **Bidrag till handelshamnar och farleder.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Efter beslutad bidrags- tilldelning ej disponerat belopp vid budget- årets utgång
1949/50	1 000 000	888 000	2 144 000	315 000
1950/51	1 000 000	1 140 000	2 004 000	195 000
1951/52	¹ 2 600 000			
1952/53 (förslag)	2 000 000			

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att för budgetåret 1952/53 anvisas 3 500 000 kronor.

Motiv.

Styrelsen erinrar inledningsvis om att tidigare ett årligt statsbidragsanslag av minst 5 milj. kronor ansetts behövt för att tillgodose det investeringsbehov, som i 1944 års hamnutrednings betänkande beräknats för tiden fram till år 1960. Med hänsyn till prisutvecklingen sedan utredningen avgav sitt betänkande bör nämnda årsbelopp ökas med omkring 25 %.

De för innevarande budgetår anvisade medlen å det ordinarie anslaget, 900 000 kronor, komma huvudsakligen att tagas i anspråk för *dels* bidrag till fortsättning av företag, som tidigare erhållit bidrag till påbörjande, *dels*

¹ Därav 1 700 000 kronor anvisade under särskilt anslag med rubriken Bidrag till vissa handelshamnar.

tilläggsbidrag till andra pågående eller under senaste budgetåret avslutade företag, där kostnaderna huvudsakligen till följd av det senaste årets prisutveckling överstigit de ursprungligen beräknade. Några nya företag kunna således icke rymmas inom anslagsramen.

Läget på detta område är nu sådant, framhåller styrelsen, att man icke utan allvarliga konsekvenser kan uppskjuta utförandet av vissa arbeten, främst kompletterings-, ombyggnads- och utvidgningsarbeten. Med hänsyn till det bidragsbehov för vissa västkusthamnar, som styrelsen samtidigt anmält, anser styrelsen, att anslaget i övrigt bör begränsas att tillgodose endast de mest trängande behoven. Styrelsen föreslår för ändamålet ett belopp av 2,5 milj. kronor, vilket motsvarar vad styrelsen åskade för innevarande budgetår ökat med av prisutvecklingen betingat tillägg.

För budgetåret 1951/52 har riksdagen beviljat ett särskilt anslag av 1,7 milj. kronor till påbörjande av vissa hamnarbeten på västkusten. Genom vederbörande intressenters försorg pågår projektering av ifrågavarande företag. Innan projekteringen slutförts och förslagen överlämnats till styrelsen för vederbörlig granskning, kan styrelsen icke överblicka de slutliga kostnaderna för företagens utförande. Såvitt styrelsen f. n. kan bedöma, komma nu tillgängliga medel att icke helt tagas i anspråk före den 1 juli 1952. Med hänsyn härtill uppskattar styrelsen, att det ytterligare medelsbehovet för statsbidrag till dessa hamnar kommer att begränsa sig till 1,0 milj. kronor för nästa budgetår.

Då de arbeten, till vilka statsbidrag äro avsedda att utgå från detta senare anslag, äro av samma slag som de vilka normalt erhålla statsbidrag ur anslaget till handelshamnar och farleder, anser styrelsen inga skäl föreligga, att för ändamålet anvisas två särskilda anslag. Styrelsen föreslår därför, att under anslaget till Bidrag till handelshamnar och farleder anvisas (2,5 + 1,0) 3,5 milj. kronor för budgetåret 1952/53.

Föredraganden.

För de hamnbyggnader på västkusten, till vilkas påbörjande ett särskilt anslag med rubriken Bidrag till vissa handelshamnar anvisats för innevarande budgetår, bör i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag för nästa budgetår beräknas ett ytterligare belopp av 1 000 000 kronor under det ordinarie anslaget till Bidrag till handelshamnar och farleder. För övriga bidragsbehov kan jag under rådande förhållanden icke tillstyrka större medelsanvisning än 1 000 000 kronor. I enlighet härmed uppföres förevarande anslag med 2 000 000 kronor. Till detsamma bör överföras den behållning, som vid utgången av innevarande budgetår kan komma att kvarstå å anslaget till Bidrag till vissa handelshamnar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

[35] 32. Statliga farledsarbeten.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Odisponerat belopp vid budgetårets utgång
1949/50	¹ 100 000	20 000	80 000	63 000
1950/51	50 000	35 000	95 000	63 300
1951/52	100			
1952/53 (förslag)	100			

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³/₉ 1951) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 2 700 000 kronor.

Motiv.

De delar av inomskärsfarleden i Bohuslän från Strömstad till Göteborg, som äro särskilt utsatta för svår sjö och besvärande strömmar och där åtgärder för att möjliggöra en mera skyddad sträckning av farleden därför äro påkallade, bilda enligt ett år 1918 uppgjort förslag ett 30-tal var för sig ur byggnadssynpunkt oberoende delprojekt. Den förnyade utredning av frågan om denna farled, som styrelsen efter riksdagens därom gjorda anhållan anbefallts verkställa, pågår alltjämt.

Det av styrelsen nu äskade anslagsbeloppet är avsett för påbörjande av två i inomskärsfarleden ingående företag, nämligen förbättring av farledssträckan Hamburgssund—Hornö ränna samt utförande av den s. k. Sannäskanalen. För det förstnämnda företaget har beräknats ett belopp av 1,2 milj. kronor och för det sistnämnda 1,5 milj. kronor.

Styrelsen har meddelat bl. a. följande närmare redogörelse rörande dessa arbeten.

Såsom framhölls i petita till 1951 års riksdag har styrelsen efter samråd med övriga berörda myndigheter funnit, att farledssträckan Hamburgssund—Hornö ränna borde utföras i första hand. Vid detta samråd framkom även, att ur orts- och sjöfartsintressenas synpunkt borde den del av farleden, som omfattar Toftösund—Hjärtösund, komma till utförande efter delen Hamburgssund—Hornö ränna. Ur vissa andra synpunkter skulle även utförandet av den s. k. Sannäskanalen, omfattande ett genombrott av landtungan mellan Sannäsfjorden och Edsvikskilen — tidigare även benämnd Isvikskilen — vara av mycket stor betydelse.

Dessa delar av inomskärsfarleden ha ur skilda synpunkter ett speciellt värde och bliva till nytta, även om icke farleden i sin helhet kommer till utförande. Av denna anledning anser styrelsen, att man kan taga ställning till dessa delars utförande utan att taga ställning till frågan om farleden i övrigt. Beträffande den förstnämnda och den sistnämnda delen föreligga aktuella förslag och kostnadsberäkningar.

Enligt ett i november 1950 dagtecknat förslag till utförande av förbättring av farledssträckan Hamburgssund—Hornö ränna beräknas kostnaden till sammanlagt 1 415 000 kronor, varav för Hamburgssund 962 000 kronor

¹ Därav 50 000 kronor överförda från annat anslag.

och Hornö ränna 453 000 kronor. Med hänsyn till sedan nämnda tidpunkt inträffade prisstegringar bör kostnaden ökas med ca 20 % eller till sammanlagt ca 1 700 000 kronor.

För Sannäskanalen ha undersökningarna slutförts och preliminärt förslag uppgjorts. Kostnaderna ha på basis av nuvarande prisnivå preliminärt beräknats till 6 milj. kronor, varav 1,0 milj. kronor för bro över farleden och erforderlig omläggning av vägförbindelserna.

Arbetena i delarna Hamburgssund—Hornö ränna och Toftösund—Hjärtösund utgöras av arbeten under vatten, medan arbetena i Sannäskanalen huvudsakligen utgöras av schaktnings- och sprängningsarbeten på land, vilka senare ur teknisk och ekonomisk synpunkt måste utföras med anlitande av moderna schaktnings- och lastningsmaskiner. Med hänsyn till tillgången på för utförande av dessa olika arbeten tillgängliga arbetsmaskiner, såsom mudderverk, gripskopor, grävmaskiner etc., och på grund av arbetenas karaktär i de olika farledssträckorna böra arbetena i delarna Hamburgssund—Hornö ränna och Toftösund—Hjärtösund lämpligen bedrivas kontinuerligt efter varandra med samma maskinella utrustning, under det att Sannäskanalen kan utföras helt fristående från nämnda arbete genom insättning av maskiner av annat slag.

Med hänsyn härtill förordar styrelsen, att under budgetåret 1952/53 delen Hamburgssund—Hornö ränna får påbörjas i en omfattning motsvarande en kostnad av 1,2 milj. kronor och utförandet av Sannäskanalen påbörjas i en omfattning motsvarande en kostnad av 1,5 milj. kronor, eller sammanlagt 2,7 milj. kronor.

Föredraganden.

Med hänsyn till det rådande ekonomiska läget anser jag mig icke kunna tillstyrka någon medelsanvisning för de planerade farledsarbetena i Bohuslän. Förevarande anslag bör därför även för nästa budgetår uppföras allenast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statliga farledsarbeten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[36] 33. Byggande av fiskehamnar.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Efter beslutad bidragstilldel- ning ej dispo- nerat belopp vid budget- årets utgång
1949/50	1 000 000	1 037 000	2 539 000	739 000
1950/51	1 000 000	1 257 000	2 282 000	17 000
1951/52	1 000 000			
1952/53 (förslag)...	1 500 000			

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes till 3 000 000 kronor.

Motiv.

Efter att ha erinrat om att anslagsanvisningen till byggande av fiskehamnar för budgetåren 1948/52 uppgått till sammanlagt endast 4,5 milj. kronor eller ej fullt en fjärdedel av det totalbelopp, som upptagits i den av 1944 års fiskehamnsutredning framlagda femårsplanen, framhåller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att denna eftersläpning i det tidigare planerade fiskehamnsbyggandet speciellt på västkusten medfört, att ett flertal hamnar snart sakna tillförlitliga förtöjningsmöjligheter för fiskebåtarna. Styrelsen anför vidare följande.

I några av dessa hamnar äro samtliga eller vissa bryggor utförda i träkonstruktioner för 15 å 20 år sedan. Alla dessa bryggor äro mer eller mindre fallfärdiga, och en provisorisk reparation av desamma är med nu rådande prislägen på trävaror ur ekonomisk synpunkt olämplig. På vissa andra platser, där utredningen förordat anläggning av nya eller utbyggnad av redan befintliga hamnar, ha fiskarna under de senaste åren här som på andra orter anskaffat större och mera sjövärdiga båtar. På sådana ställen är läget för fiskarna synnerligen prekärt, då de i vissa fall helt sakna skyddade förtöjningsplatser för sina båtar. Då kostnaden för en större fiskebåt av den typ som användes på västkusten uppgår till 2- å 300 000 kronor, är det mycket stora värden som stå på spel. I detta sammanhang vill styrelsen även framhålla att med de metoder, som tillämpas vid utförandet av tre större, nu pågående hamnbyggnader på västkusten, tilldelning av medel icke kan ske i småposter, om arbetena skola bedrivas på ett ur teknisk-ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, utan att härför tarvas förhållandevis betydande belopp. När det gäller att bedöma behovet av anslagsmedel för ifrågakvarande ändamål måste även beaktas, att kostnaderna för nu pågående hamnföretag komma att ökas med hänsyn till under senaste året inträffade prisstegringar.

För att under de närmaste två åren kunna tillgodose det mest trängande behovet av ny- och ombyggnad av fiskehamnarna, fortsatt utbyggnad av sådana företag, som erhållit statsbidrag till påbörjande, samt ytterligare bidrag till pågående byggnadsföretag, där de tidigare beräknade kostnaderna till följd av det senaste årets prisstegringar komma att överskridas, beräknar styrelsen att ett belopp av 4 000 000 kronor kommer att erfordras. Då för ändamålet ett belopp av 1 000 000 kronor finnes tillgängligt för innevarande budgetår, uppgår således behovet av anslagsmedel för nästkommande budgetår till 3 000 000 kronor.

I yttrande den 20 oktober 1951 över en framställning om åtgärder för ordnande av hamnfrågan på Visingsö har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förklarat, att styrelsen i sina petita för budgetåret 1952/53 räknat med att för påbörjande av utbyggnaden av Visingsö hamn ett belopp av 400 000 kronor skulle utgå från anslagen till Byggande av fiskehamnar samt Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder. För företagets utförande har beräknats en byggnadstid av två år samt en byggnadskostnad av 760 000 kronor.

Föredraganden.

Med hänsyn bl. a. till inträdda kostnadsstegringar har jag ansett mig böra tillstyrka en höjning av förevarande anslag till 1 500 000 kronor. Jag

har härvid räknat med att detta anslag också skall lämna tillgång till beviljande av ett delbidrag till istandsättning av hamnen på Visingsö, vilket arbete icke ingår i fiskehamnsutredningens femårsplan. Bidragsbehovet i övrigt för ifrågavarande företag synes för nästa budgetår i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag böra täckas från anslaget till Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder och jag kommer därför i det följande att föreslå en höjning av detta anslag med 200 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggande av fiskehamnar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

[37] 34. Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	150 000	124 000
1950/51	200 000	147 000
1951/52 (statsliggaren s. 368)	50 000	
1952/53 (förslag)	140 000	

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget höjes med 90 000 kronor till 140 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

För budgetåret 1951/52 anvisat anslagsbelopp	50 000
Överföring av de förvaltningskostnader för Falsterbokanalen, vilka f. n. bestridas från vägförvaltningarnas avlönings- och omkostnadsanslag	76 000
Ytterligare en maskinist i Ce 12 vid Falsterbokanalen för förbättring av personalens arbetstidsförhållanden	6 816
En kontorist i Cg 13 vid Falsterbokanalen för biträde med uppbörden av kanalavgifterna	7 116
Avrundning	68

Summa kronor 140 000

Motiv.

Under budgetåret 1950/51 upptogs ifrågavarande anslag till 200 000 kronor. Sänkningen för budgetåret 1951/52 till 50 000 kronor beror på att fr. o. m. den 1 juli 1951 trafiken genom Falsterbokanalen belagts med avgifter, uppskattade till 150 000 kronor för budgetår räknat.

I samband med den av 1946 års riksdag beslutade omorganisationen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och dess lokala förvaltningar utbrötos från förevarande anslag förvaltningskostnaderna vid Falsterbokanalen för att bestridas från vägförvaltningarnas avlönings- och omkostnadsanslag. Sedan numera avgifter upptagas för fartygstrafiken genom kanalen, synes det emellertid styrelsen riktigare att förvaltningskostnaderna bestridas från

underhålls- och driftsanslaget, varigenom bättre överblick över kanalens driftsresultat erhålles. Vid behandlingen av avlönings- och omkostnadsanslagen för vägförvaltningarna ha dessa minskats med 72 000 resp. 4 000 kronor. Förevarande anslag bör i anledning härav uppräknas med motsvarande belopp.

I skrivelse den 4 maj 1950 hemställde Civilförvaltningens personalförbund, som företräder bl. a. den vid Falsterbokanalen anställda personalen, om förhandlingar rörande denna personals arbetstidsförhållanden. Förbundet hemställde, att personalens arbetstid måtte regleras i nära anslutning till vad som vore föreskrivet beträffande jämförbar personal vid statens järnvägar. Den personal, som i skrivelsen avsågs, var den vid Falsterbokanalen anställda vaktpersonalen (maskinister och vakter), vilken enligt gällande turlistor hade avsevärd nattjänstgöring. Sedan styrelsen verkställt närmare utredning om ifrågavarande befattningshavares tjänstgörings-skyldighet, har styrelsen med beaktande av de lättnader, som för personal med liknande tjänstgöringsförhållanden vidtagits vid statens järnvägar, funnit den av personalförbundet gjorda hemställan böra tillmötesgå. Detta kan emellertid endast ske genom att vid kanalen inrättas ytterligare en befattning som maskinist i Ce 12.

Enligt de redovisningsföreskrifter för uppbörden av avgifter vid Falsterbokanalen, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utfärdat, skall med ledning av vissa från lotsmyndigheten erhållna uppgifter rörande passerande fartyg (lotssedel) räkning utställas å kanalavgiften. Samtidigt härmed skall föras uppbördsspecial. Antalet under juli månad 1951 utställda räkningar å kanalavgifter uppgick till 1 172. Det merarbete som kanaluppbörden föranlett å kanalkontoret har medfört, att kanalinspektorens arbetsdag under juli uppgått till i genomsnitt 12—14 timmar. Styrelsen finner bl. a. med hänsyn till trafiksäkerheten detta icke lämpligt, och anser det därför nödvändigt att vid kanalen inrättas en lägre biträdesbefattning. Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som skulle komma att åvila innehavaren av befattningen, anses denne böra anställas och avlönas som kontorist i Cg 13.

Föredraganden.

Frånsett att den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna biträdestjänsten för uppbörden av avgifter vid Falsterbokanalen tills vidare icke bör placeras i löneställning över befodringsgången för biträdespersonal har jag icke funnit anledning till erinran mot styrelsens anslagsberäkning. Anslaget bör uppföras med ett till 140 000 kronor avrundat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

[38] 35. **Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Efter beslutad bidrags- tilldelning ej disponerat belopp vid budgetårets utgång
1949/50	100 000	177 000	868 000	552 000
1950/51	100 000	251 000	717 000	141 000
1951/52	100 000			
1952/53 (förslag)...	300 000			

Med detta anslag, som första gången anvisades för budgetåret 1935/36, har avsetts att såsom kollektiv restitution för erlagd bensinskatt disponera någon del av automobilskattemedlen för ändamål, som tjäna den mindre sjöfartens intressen.

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³/₉ 1951) föreslår, att anslaget höjes till 500 000 kronor.

Motiv.

Sedan medelsanvisning till med anslaget avsett ändamål helt upphört under en följd av år på grund av under världskriget rådande förhållanden, har sedermera en väsentlig beskrining av anslaget gjorts i förhållande till före kriget anvisade belopp. Detta lär, påpekar styrelsen, få ses i samband med bristläget på arbetsmarknaden.

Med tillämpning av den hittillsvarande principen, att från motorbåtstrafiken härrörande andel av bensinskattmedlen i tillämplig omfattning skall användas för att tillgodose föreliggande behov i vad avser motsvarande kommunikationsmedel, är enligt styrelsens uppfattning en höjning av här ifrågavarande anslag befogad. Styrelsen har i sina för budgetåren 1939/40 och 1947/48 avgivna petita redogjort för då föreliggande utredningar i frågan. Huruvida den nu pågående bilskatteutredningen kan komma att medföra ändring i berörda förhållande, undandrager sig styrelsens bedömande. I avvaktan på resultatet av nämnda utredning förordar styrelsen att anslaget för nästa budgetår uppföres med 500 000 kronor. I anslutning härtill anför styrelsen följande.

Ansökningar om statsbidrag till det slag av anläggningar, varom här är fråga, föreligga för närvarande i betydande omfattning. I många fall avse dessa sådana arbeten eller anordningar (exempelvis muddringsarbeten, fabrikstillverkade pontoner m. m.), för vilka byggnadstillstånd icke kräves. Den del av tillgängliga anslagsmedel, som ännu icke disponerats för bidragstilldelning, kommer på grund av under föregående budgetår inträffade prisstegringar att tagas i anspråk för tilläggsbidrag till pågående företag.

Föredraganden.

Under hänvisning till vad jag i det föregående under punkten 36 anfört om bidrag till istandsättning av hamnen på Visingsö förordar jag, att anslaget höjes med 200 000 kronor till 300 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor, att avräknas mot automobilskatte-medlen.

[39] 36. **Reparation och ombyggnad av Falsterbokanalen.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1949/50	600 000	408 000	192 000
1950/51	600 000	587 000	205 000
1951/52	600 000		
1952/53 (förslag) ...	400 000		

Enligt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 11 februari 1949 framlagt förslag har totalkostnaden för reparation och ombyggnad av Falsterbokanalen beräknats till 3,9 milj. kronor, varvid förutsatts att arbetena skulle utföras successivt under en period av 4—5 år.

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 400 000 kronor.

Motiv.

Styrelsen har tidigare anmält, att styrelsen ämnar bedriva arbetena i den omfattning, som erfordras med hänsyn till de befintliga anordningarnas bestånd. Sedan de delar av kanalen, som äro mest utsatta för skadegörelse, numera väntas komma att i huvudsak vara ombyggda vid utgången av innevarande budgetår, anser styrelsen, att den tidigare beräknade byggnadstiden kan utsträckas, varför styrelsen har för avsikt att åtminstone temporärt minska takten i ombyggnadsarbetenas utförande. Styrelsen beräknar att under budgetåret 1952/53 utföra arbeten i en omfattning som motsvarar en kostnad av 400 000 kronor.

Föredraganden.

Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reparation och ombyggnad av Falsterbokanalen* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

VATTEN- OCH AVLOPPSLEDNINGAR.

[40] 37. Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Efter beslutad bidrags- tilldelning ej dispo- nerat belopp vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1948/49	5,0	1,5	12,5	8,23
1949/50	9,0	7,4	14,1	0,20
1950/51	12,0	10,7	15,4	0,03
1951/52	12,0			
1952/53 (förslag)	13,0			

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 3/9 1951) hemställer, att anslaget för budgetåret 1952/53 uppföres med 17 000 000 kronor.

Motiv.

Den 1 juli 1950 förelågo av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelade tillstånd att jämlikt 3 § bidragsförfattningen påbörja arbete, innan bidragsfrågan avgjorts, för i runt tal 212 (föregående år 230)¹ företag. Tillståndet avsågo en sammanlagd anläggningskostnad av 32,9 (45,6) milj. kronor och gällde endast företag, som redan erhållit byggnadstillstånd, eller i undantagsfall företag, som beräknats erhålla byggnadstillstånd omedelbart efter påbörjandetillståndets lämnande. Under budgetåret 1950/51 har sådant tillstånd avseende anläggningar för ytterligare 29,6 (13,0) milj. kronor lämnats beträffande 320 (173) företag, varav 197 (105) för fortsättande. Från den sammanlagda omslutningen av företag med påbörjandetillstånd, 62,5 (58,6) milj. kronor, avgå anläggningar för 18,9 (20,9) milj. kronor, till vilka under året beviljats bidrag, och anläggningar för 4,2 (4,6) resp. 0,3 (0,2) milj. kronor, beträffande vilka under samma tid antingen meddelats avslag å bidragsansökan eller också ansökan återkallats av sökanden eller avskrivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Den 1 juli 1951 kvarstodo i enlighet härmed företag med påbörjandetillstånd för 39,1 (32,9) milj. kronor.

Under kalenderåret 1951 har intill den 12 juni byggnadstillstånd beviljats till vatten- och avloppsföretag med en sammanlagd kostnad av 49,4 (48,4) milj. kronor, varav anläggningar för 13 (11) milj. kronor tillhörde den grupp företag, till vilka väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beviljat bidrag (bidragsanläggningar). För hela kalenderåret uppgår tillståndskvoten till 92 (84) milj. kronor, varav på bidragsanläggningar uppskattningsvis kunna beräknas belöpa anläggningar för 20 (19) milj. kronor. Enligt upp-

¹ De i det följande inom parentes angivna siffrorna avse motsvarande i petita för budgetåret 1951/52 lämnade uppgifter.

gift under hand från arbetsmarknadsstyrelsen torde en viss ökning av tillståndskvoten för vatten- och avloppsanläggningar kunna påräknas fr. o. m. kalenderåret 1952, vilket medför att den del av kvoten, som kan beräknas belöpa på bidragsanläggningar, skulle ökas till ca 25 å 30 milj. kronor. Under denna förutsättning torde för ettvarit av budgetåren 1951/52 och 1952/53 bidragsberättigade anläggningar få en omfattning av ca 25 milj. kronor per år. Detta innebär att anläggningar för inalles ca 90 (72) milj. kronor intill den 1 juli 1953 skulle tillhöra gruppen bidragsanläggningar. Häremot svarande bidragsbehov kan uppskattas till ungefär hälften av nämnda belopp eller 45 (36) milj. kronor.

Hos styrelsen funnos den 1 juli 1951 ansökningar med en anläggningskostnad av sammanlagt 91,4 (93,5) milj. kronor, för vilka bidragsfrågan ännu icke avgjorts. Vid samma tidpunkt förelågo i de olika länen statsbidragsansökningar, motsvarande en total beräknad anläggningskostnad av 98,2 (91) milj. kronor. Det hittills redovisade behovet av vatten- och avloppsanläggningar, vilka äro avsedda att utföras med statsbidrag och för vilka bidragsfrågan ännu icke varit föremål för prövning, omfattar alltså företag med en beräknad sammanlagd kostnad av 189,6 (föregående år 185) milj. kronor. Bland de av dessa ansökningar berörda anläggningarna ingår en stor del av de förut omnämnda anläggningar eller anläggningsdelar med en beräknad kostnad av sammanlagt 39,1 (32,9) milj. kronor, vilka redan äro utförda eller under utförande med vederbörligt tillstånd till påbörjande enligt 3 § bidragsförfattningen och för vilka de bidragssökande förskottat hela anläggningskostnaden i avvaktan på beslut i bidragsfrågan.

För täckande av det bidragsbehov om 45 (36) milj. kronor, som enligt vad förut nämnts beräknas föreligga för tiden 1 juli 1951—1 juli 1953, stod vid ingången av innevarande budgetår 12 (12,2) milj. kronor till förfogande i form av anslag för budgetåret. De vid ingången av budgetåret 1950/51 tillgängliga bidragsmedlen, sammanlagt 12,2 (17,3) milj. kronor, ha sålunda blivit helt fördelade under det gångna budgetåret. För budgetåret 1952/53 skulle i enlighet med föreliggande beräkning erfordras ett bidragsanslag av i runt tal 33 (24) milj. kronor.

Med ett anslag av denna storlek skulle det, framhåller styrelsen, bliva möjligt dels att arbeta bort hela den balans, som föreligger beträffande bidrag till företag, vilka redan utförts eller äro under utförande med vederbörligt påbörjandetillstånd, och dels att bevilja bidrag till i stort sett samtliga företag, som under budgetåret beräknas komma att erhålla byggnadstillstånd. Detta skulle innebära, att man nådde fram till den ur olika synpunkter önskvärda ordningen, att bidragsbeslut meddelades redan vid den tidpunkt, då nu påbörjandetillstånd lämnas, varigenom behovet att lämna dylika tillstånd skulle i huvudsak bortfalla. Ett sådant förfarande beräknas emellertid kräva bl. a. en omfattande personalförstärkning inom väg- och vattenbyggnadsverkets vatten- och avloppsorganisation.

Med de personalresurser, som under budgetåret 1952/53, även vid bifall till styrelsens i annat sammanhang gjorda framställning om personalförstärkning, beräknas stå till organisationens förfogande, anser styrelsen det ej möjligt att fördela ett högre bidragsbelopp än ca 17 milj. kronor. En begränsning av bidragsanslaget till detta belopp finner styrelsen motiverad även med hänsyn därtill att det av flera skäl icke är möjligt att helt frångå systemet med påbörjandetillstånd. Den omständigheten att statsmakterna ännu icke haft tillfälle att taga ställning till det förslag i bidragsfrågan, som 1946 års vatten- och avloppssakkunniga framlagt, anser styrelsen utgöra ett ytterligare skäl för att icke höja bidragsanslaget i vidare mån än vad nu angivits. Styrelsen föreslår således, att till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1952/53 anvisas ett anslag av 17 milj. kronor.

I samband med förevarande förslag har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anmält behov av att kunna disponera medel för vissa undersökningar rörande användande av dels nya material och arbetsutföranden, dels nya konstruktioner och konstruktionsdetaljer samt reningsmetoder och anläggningsnormer. Styrelsen föreslår, att styrelsen bemyndigas att med anlitan-
tande av bidragsanslaget bekosta sådana undersökningar. Bemyndigandet anses böra avse även undersökningar rörande verkningsgrad m. m. hos vissa redan utförda reningsanordningar ävensom sådana recipientundersökningar, som äro av allmänt intresse men för vilka kostnaderna icke skäligen kunna i sin helhet påföras kommuner eller övriga intressenter. Jämväl kostnader för anlitan-
tande av utomstående experter för speciella utredningar böra få bestridas på här avsett sätt. För nästa budgetår bedömes ett belopp av 20 000 kronor vara erforderligt för nu angivna ändamål.

Yttrande.

Arbetsmarknadsstyrelsen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har förut-
satt, att bidragsberättigade vatten- och avloppsanläggningar skulle kunna utföras i en utsträckning, motsvarande en tillståndskvot för år 1952 av 25 å 30 milj. kronor mot 20 milj. kronor för innevarande budgetår. Denna ökning betingas till största delen av inträffade eller väntade prisstegringar. Huruvida en ökning av byggnadstillståndskvoten för vatten- och avlopps-
anläggningar motsvarande de framställda önskemålen kan äga rum för år 1952, har arbetsmarknadsstyrelsen vid tidpunkten för remissvarets avgivande icke kunnat uttala sig om. Liksom i fråga om vägbyggnader har styrelsen dock ansett sig böra framhålla vikten ur arbetsmarknadssynpunkt av att anslagen till ändamålet tillmätas så, att en viss utökning av anläggnings-
verksamheten möjliggöres, därest arbetskraft härför kommer att stå till förfogande.

Mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag att medel till större recipientundersökningar, som i vissa fall tidigare bekostats av anslaget till

planering av allmänna arbeten, skall kunna utgå av nu förevarande anslag, har arbetsmarknadsstyrelsen ingenting att erinra.

Föredraganden.

1946 års vatten- och avloppssakkunniga ha i september 1951 avlämnat sitt betänkande (SOU 1951: 26) och detta är nu föremål för remissbehandling. Några på detta betänkande grundade förslag synas icke kunna framläggas förrän tidigast till 1953 års riksdag. I fråga om statsbidragsbestämmelserna har kommittén föreslagit vissa ganska omfattande förändringar i förhållande till vad som nu gäller. Utan att för närvarande vilja taga ställning till dessa förslag anser jag emellertid skäl föreligga för en viss återhållsamhet vid den fortsatta bidragsgivningen intill dess frågan om de nya bidragsgrunderna blivit i vederbörlig ordning prövad.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har beräknat det nu aktuella behovet av nya anslagsmedel till 33 milj. kronor men av olika skäl begränsat sitt anslagsyrkande till 17 milj. kronor.

Med hänsyn till vad jag nyss anfört i anledning av vatten- och avloppssakkunnigas förslag och med beaktande jämväl av de skäl, som under rådande ekonomiska förhållanden tala mot en ökning av statsutgifterna, har jag icke ansett mig kunna tillstyrka en anslagsökning av den storleksordning väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit. En mindre höjning av anslaget synes mig dock kunna ifrågakomma. Jag förordar att detsamma uppföres med ett till 13 000 000 kronor förhöjt belopp.

Styrelsens förslag att av anslaget ett visst mindre belopp skulle få användas för tekniska undersökningar av allmän betydelse för anläggningsverksamheten på förevarande område har icke givit mig anledning till erinran.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kronor.

C. Vägtrafikväsendet.

[41] 1. Statens bilinspektion: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 117 000	1 190 600
1951/52 (statsliggaren s. 369)	1 176 000	
1952/53 (förslag)	1 524 800	

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³¹/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 350 300 kronor.

	Ökning
1. Personalförstärkningar.	
a) 1 förste bilinspektör i Ca 27 (föreståndare för ett föreslaget nytt kontor i Stockholm)	15 888
b) 1 bilinspektör i Ca 25 (nytt kontor i Västervik)	12 696
c) 5 biträdande bilinspektörer, därav 3 i Ce 22 och 2 i Cg 22 (2 i Stockholm, 1 i Göteborg, 1 i Gävle och 1 i Falun)	58 236
d) 6 kontors- och skrivbiträden i Cf 4 — Ce 8 (3 i Stockholm, 1 i Västervik, 1 i Jönköping och 1 i Falun)	35 928
2. Omräkningar.	
a) Överföring av 1 kontorsbiträdestjänst i Ce 8 till ordinarie stat enligt reglerad befordringsgång	—
b) Löneklassuppflyttningar	9 558
c) Omräkning av rörliga tillägget enligt nu gällande procentsats	218 000
Avrundning	— 6
	<u>350 300</u>

Motiv.

1 a)—d). Sedan besiktningsmannainstitutionen omorganiserades den 1 januari 1948 har arbetets omfattning inom statens bilinspektion oavbrutet ökats. Antalet utförda förrättningar halvårsvis framgår av följande sammanställning.

	Antal förrättningar		
	jan.—juni	juli—dec.	Totalt
1948	75 143	78 198	153 341
1949	75 404	83 915	159 319
1950	83 268	100 919	184 176
1951	100 443		

Antalet förareprov per månad är numera omkring dubbelt så stort som under bilinspektionens första verksamhetsår.

Någon motsvarande ökning av bilinspektionens personal har icke skett. Visserligen har en befattning i lönegrad Ca 25 med placering i Skellefteå inrättats men samtidigt har en befattning i Ce 22 i Umeå indragits. De

växande arbetsuppgifterna ha därför endast kunnat medhinnas genom anställande av extra personal i den mån tillgången på medel gjort detta möjligt. Vissa åtgärder för verksamhetens rationalisering ha genomförts och de enskilda besiktningsmännen ha fått åtaga sig en arbetsbörda, som i många fall är större än som kan anses lämpligt. Samtidigt ha emellertid krav framförts på utökning av inspektionens verksamhet genom anordnande av mottagningar på allt flera orter.

Knappheten på personal har, framhåller styrelsen, gjort det omöjligt för bilinspektionen att betjäna den förrättningsökande allmänheten på ett tillfredsställande sätt. Den långa väntetiden, som under större delen av året ofta uppgår till en månad eller mera, har väckt stor irritation bland de förrättningsökande och såväl bilinspektionen som styrelsen har fått mottaga mycket klander för det sätt på vilket verksamheten bedrivs. Då de inkomster till statsverket — i form av förrättningsavgifter — som inflyta genom den tillfälligt anställda personalens arbete mer än väl täcka avlöningskostnaderna för denna personal, har allmänheten, enligt vad styrelsen erfarit, svårt att förstå varför anslagsmedel icke skola kunna ställas till förfogande för anställande av tillräckliga arbetskrafter. Styrelsen anser för sin del en utökning av bilinspektionens personal vara ofrånkomlig. I vad avser bilinspektionen i Stockholm har styrelsen anfört bl. a. följande.

Statens bilinspektion i Stockholm har under de senaste åren kämpat med stora svårigheter för att få arbetet att löpa friktionsfritt. Den opåräknat stora tillströmningen av förrättningar och bristen på såväl besiktnings- som kontorspersonal har medfört svåra påfrestningar. Inspektionens telefonväxel har varit blockerad under långa tider och enligt uppgift har begäran om telefonkö lett till samtal först efter timmar. Förste bilinspektörens tid har alltmera tagits i anspråk för rent organisatoriska åtgärder och det har blivit allt svårare för honom att finna tid för inspektionsresor, remissyttranden m. m. Även i andra avseenden har den ökade arbetsbelastningen medfört svårigheter. De bilar som skola besiktigas och väntande körskolebilar måste uppställas på gatorna kring bilinspektionens lokaler. Dessa fordon ha numera nått ett sådant antal, att de börja bli till hinder för den övriga trafiken. Bilinspektionen har sökt att få vissa gatu- och gårdsutrymmen reserverade för bilar, som skola besiktigas, men av olika anledningar har det icke hittills varit möjligt att genomföra detta. Besiktningsarbetet måste därför ofta försiggå på långt avstånd från lokalen vilket ytterligare belastar verksamheten. Bilinspektörernas arbete mellan de tätt packade fordonen vid de livligt trafikerade gatorna har också medfört olyckor och olyckstillbud. Vidare må framhållas, att körproven för körkort och trafik kort måste förläggas i stadsdelarna närmast bilinspektionens lokaler på grund av den begränsade tid som står till förfogande för varje prov. Helt naturligt förläggas en icke ringa del av elevernas utbildning till de gator och platser, där provet sedermera kommer att verkställas, vilket medfört stor anhopning av övningsbilar inom ett begränsat område av stadens centrala delar till olägenhet för annan trafik.

De angivna olägenheterna skulle enligt styrelsens mening i hög grad kunna minskas, därest bilinspektionens verksamhet i Stockholm uppdelades på två lokaler, varav den ena förslagsvis borde förläggas till Södermalm.

Styrelsen föreslår därför, att ytterligare ett kontor för bilinspektionen i Stockholm upprättas. För föreståndaren för det föreslagna kontoret bör inrättas en ny befattning som förste bilinspektör i Ca 27. Denne skulle samtidigt tjänstgöra som ställföreträdare för distriktets förste bilinspektör. Denna personalförstärkning är emellertid enligt styrelsen icke tillräcklig utan därjämte anses två nya befattningar som biträdande bilinspektör i lönegrad 22 böra inrättas. Antalet kontorsbiträden måste utökas med minst 3.

Inom Jönköpings besiktningsdistrikt äro besiktningsmän stationerade i Jönköping, Kalmar och Växjö. Personalen är, framhåller styrelsen, otillräcklig för att hinna med alla förrättningar och arbetet försvåras i hög grad av de ofta förekommande och i vissa fall mycket långa resorna till fastställda mottagningsorter. En omorganisation av verksamheten i distriktet anses därför nödvändig. Styrelsen föreslår sålunda inrättande av en befattning som bilinspektör i Ca 25 med placering i Västervik, där besiktningsman varit stationerad före besiktningsväsendets omorganisation. Styrelsen erinrar i detta sammanhang om att vissa bilfirmor och körskolor i Västervik i en av magistraten i Västervik och länsstyrelsen i Kalmar län tillstyrkt framställning den 17 februari 1951 hemställt att en bilinspektör måtte stationeras i Västervik. Detta synes styrelsen ytterligare styrka behovet av den begärda befattningen. Denne besiktningsman skulle även ombesörja mottagningarna i bl. a. Oskarshamn och Vimmerby. Med en sådan åtgärd kan beräknas uppstå sådan minskning av arbetsmängden för bilinspektionen i Kalmar, att den där stationerade biträdande bilinspektören skulle kunna överflyttas till Jönköping, där personalen är i trängande behov av förstärkning. Upprättandet av ett besiktningskontor i Västervik medför behov av ett kontors- eller skrivbiträde. Även kontoret i Jönköping måste anvisas ytterligare ett kontors- eller skrivbiträde.

I Göteborg har, säger styrelsen, erfarenheten visat, att ett konstant behov av ytterligare en biträdande bilinspektör i lönegrad 22 föreligger. Vidare erfordras förstärkning av kontorspersonalen med ett skrivbiträde, men denna förstärkning anser styrelsen kunna erhållas genom flyttning av ett skrivbiträde från bilinspektionen i Skövde.

Inom Gävle besiktningsdistrikt har personalbristen varit svårartad. Som exempel härpå anför styrelsen, att förste bilinspektören den 1 juni 1951 rapporterade till styrelsen att väntetiden för körkortssökande nämnda dag utgjorde för Gävle 8 veckor, för Söderhamn 6 veckor, för Bollnäs 10 veckor, för Hudiksvall 9 veckor och för Storvik 8 veckor. Liknande förhållanden råda i Kopparbergs län. Styrelsen anser sig med hänsyn härtill och till erfarenheterna från de gångna åren icke kunna begära mindre personalförstärkning för distriktet än en biträdande bilinspektör i var och en av städerna Gävle och Falun. I sistnämnda stad, där i så fall två bilinspektörer och en biträdande bilinspektör skulle bli stationerade, erfordras därjämte ytterligare ett kontors- eller skrivbiträde.

Av befattningarna som biträdande bilinspektörer anses två böra vara extra.

Yttrande.

Statskontoret. Den allttjämt fortgående stegringen av antalet förrättningar inom statens bilinspektion synes motivera viss förstärkning av arbetskrafterna. Enligt beslut vid 1951 års riksdag ökades av samma anledning inspektionens anslagspost till avlöningar till icke-ordinarie personal med ett belopp av 36 000 kronor för anställande av extra personal. Det behov av ytterligare personal, som befinnes föreligga, torde i avvaktan på närmare erfarenhet likaledes böra tillgodoses genom anställande av extra eller tillfälliga arbetskrafter. De under inspektionens omkostnadsstat begärda medelsanvisningarna lära böra anpassas efter den personalökning, som kan komma att medgivas.

Departementschefen.

Bilinspektionens verksamhet omfattar huvudsakligen besiktning av motorfordon samt körkortsprov. Den sistnämnda arbetsuppgiften torde representera något mer än hälften av inspektionens verksamhet.

De särskilda avgifter för besiktningsförrättningarna, som tidigare utgingo och som inbringade ca 700 000 kronor per år (1938), avskaffades av redovisningstekniska skäl när bilinspektionen år 1948 fick sin nuvarande utformning. Det förutsattes därvid att ersättning till statsverket för dessa förrättningar skulle inarbetas i fordonsskatten vid en kommande revision av bilbeskattningen. För körkortsprov utgår däremot fortfarande särskild avgift.

En viss ledning för bedömande av det anmälda behovet av personalförstärkning vid bilinspektionen synes kunna erhållas genom en jämförelse mellan å ena sidan de i riksstaten beräknade och de verkliga inkomsterna av körkortsförrättningarna samt å andra sidan de i riksstaten beräknade och de verkliga utgifterna för bilinspektionens avlöningar och omkostnader. En dylik jämförelse utvisar dels att avgifterna för körkortsproven numera helt täcka utgifterna under bilinspektionens avlönings- och omkostnadsanslag och dels att relationen mellan inkomster och utgifter alltsedan 1948 visat sig ur statsfinansiell synpunkt utfalla bättre än vad man räknat med i budgeten, såsom framgår av följande sammanställning.

Budgetår	Inkomster i % av utgifter enl. i riksstaten beräknade belopp	Verkliga inkomster i % av verkliga utgifter
1948/49	54	82
1949/50	71	98
1950/51	83	112
1951/52	100	minst 105

För en personalförstärkning vid bilinspektionen tala i huvudsak följande skäl, nämligen dels behovet av att tillgodose allmänhetens krav på bättre service och personalens anspråk på förbättring i arbetsförhållandena, dels nödvändigheten ur trafiksäkerhetssynpunkt av att bilinspektionen icke på grund av personalbrist tvingas eftersätta noggrannheten i sitt arbete. Med hänsyn härtill och mot bakgrunden av den självfinansiering, som utmärker bilinspektionen, anser jag mig icke böra framställa erinran mot omfattningen av den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärda personalökningen. I avbidan på ytterligare utredning rörande möjligheterna att genomföra en sådan lösning av lokalfrågan för bilinspektionen i Stockholm, att inspektionen kan sammanhållas på en plats, är jag emellertid icke f. n. beredd att upptaga styrelsens förslag om inrättande av en förste bilinspektörstjänst i Ca 27 till slutlig prövning. Jag förordar att medel i stället beräknas för anställande av en bilinspektör i Cg 25. Beträffande övriga av styrelsen begärda tjänster har jag intet annat att invända än att den närmast för Västervik avsedda bilinspektörstjänsten tills vidare bör placeras i Ce 25, varjämte samtliga nya tjänster som biträdande bilinspektör i avvaktan på närmare erfarenhet böra vara extra.

Med utgångspunkt från vad jag sålunda anfört torde den av styrelsen föreslagna ökningen av anslaget böra begränsas till 348 800 kronor, varav ca 227 600 kronor utgöra automatiska utgiftstegringar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens bilinspektion uppföra följande ytterligare tjänster, nämligen 1 bilinspektörstjänst i Ce 25 samt 1 kontorsbiträdestjänst i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	580 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	568 100
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	376 300
Summa kronor 1 524 800	

c) till *Statens bilinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 524 800 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[42] 2. Statens bilinspektion: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	325 000	386 400
1951/52 (statsliggaren s. 379)	325 000	
1952/53 (förslag)	416 000	

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ^{31/8} 1951) hemställer, att anslaget höjes med 91 000 kronor.

1. Ökning av posten till <i>sjukvård m. m.</i> med hänsyn till den faktiska belastningen (anvisat för 1951/52 5 000 kronor; belastning 1949/50 6 000 kronor och 1950/51 11 000 kronor)	5 000
2. Ökning av posten till <i>reseersättningar</i> med hänsyn till den faktiska belastningen och inträdda kostnadsstegringar (anvisat för 1951/52 215 000 kronor; belastning 1949/50 238 700 kronor och 1950/51 266 900 kronor)	55 000
3. Ökning av posten till <i>övriga expenser</i> :	
ökade telefonkostnader	6 000
stegrade papperspriser	2 000
uniformspersedlar	1 500
möbler och andra engångsanskaffningar för den begärda personalförstärkningen	14 000
löpande expenser för densamma	7 500
	31 000
	91 000

Departementschefen.

Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bilinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 416 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[43] 3. Registrering av motorfordon.

	Anslag
1951/52 (statsliggaren s. 371)	1 000
1952/53 (förslag)	1 000

Departementschefen. Anslaget uppföres i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[44] 4. Bidrag till vissa kommunikationsändamål.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Odisponerad behållning vid budget- årets utgång
1949/50	215 000	147 700	291 000	155 000
1950/51	215 000	132 000	373 800	180 000
1951/52 (statsliggaren s. 372)	100			
1952/53 (förslag) ...	200 000			

Yrkande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³/₉ 1951) föreslår, att anslaget uppföres med 275 000 kronor.

Motiv.

De utgifter, som bestridas av anslaget, utgöras av bidrag till anordnande samt underhåll och drift av passbåtstrafik i skärgårdarna och å olika insjöar i Norrland, m. m. För närvarande utgå sålunda mera regelbundet bidrag till ett 25-tal båtförbindelser.

Styrelsen utgår ifrån att någon nämnvärd odisponerad behållning å anslaget icke kommer att föreligga vid utgången av budgetåret 1951/52.

Medelsbehovet för budgetåret 1952/53 beräknar styrelsen till 275 000 kronor med hänsyn till dels viss ökad understödsverksamhet i anslutning till 1945 års skärgårdsutrednings förslag till förbättrade skärgårdskommunikationer, dels de övriga utgifter å anslaget, vilka f. n. kunna förutses.

Departementschefen.

Under budgetåret 1950/51 beviljades från förevarande anslag bidrag om sammanlagt ca 190 000 kronor, varav ett belopp av ca 24 000 kronor avsåg bidrag för tid utöver det närmaste året. Med utgångspunkt från skillnaden mellan dessa belopp synes anslaget för nästa budgetår böra bestämmas till 200 000 kronor. Viss hänsyn har härvid tagits till inträdda kostnadsstegringar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:ts måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[45] 5. Statens biltrafiknämnd: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	192 700	202 600
1951/52 (statsliggaren s. 372)	190 000	
1952/53 (förslag)	228 000	

Statens biltrafiknämnd (skr. ³¹/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 41 300 kronor.

Ökning

1. Ordinariesättning av följande tjänster:

- 1 byråchef i Ce 37, 1 förste byråsekreterare i Ce 29 samt 2 förste byråsekreterare i Ce 27 —
2. Utbyte av 1 amanuens tjänst i Ce 22 mot 1 förste byråsekreterare-tjänst i Ce 27 2 499
3. Utbyte av 1 kontorsbiträdestjänst mot 1 kontoristtjänst i Ce 13 ... 1 800
4. Omräkningar:
 - a) lönehöjning för nämndens byråchef enligt chefslöneregleringen 2 661

b) löneklassuppflyttningar och uppflyttningar enligt reglerad befordringsgång	5 382
c) omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats ...	28 988
5. Avrundning	— 30
	41 300

Kungl. Maj:t har den 22 juni 1951 utfärdat kungörelse angående vissa transporter till eller från utlandet med motorfordon m. m., varigenom åt biltrafiknämnden uppdragits att handlägga ärenden rörande tillstånd att utom Sverige mot ersättning befordra passagerare och gods med motorfordon eller släpfordon. I samband härmed har nämnden bemyndigats att för den tid under budgetåret 1951/52 ifrågavarande uppdrag gäller anställa en förste byråsekreterare i Cg 27 hos nämnden samt att för bestridande av avlöningskostnaderna för denne i mån av behov överskrida nämndens anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Nämnden förutsätter nu, att ett liknande bemyndigande att överskrida anslaget lämnas nämnden även för budgetåret 1952/53, därest nyssnämnda åligganden jämväl under detta budgetår skulle komma att åvila nämnden.

Departementschefen.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet i proposition den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. anfört föreslår jag, att hos biltrafiknämnden inrättas två kanslibitträdestjänster i Ce 11 för befordran av två ordinarie kontorsbiträden. Detta medför en kostnadsökning av ca 900 kronor. I övrigt är jag icke för närvarande beredd att tillstyrka några förändringar i nämndens personalorganisation.

I avbidan på ytterligare erfarenhet om nämndens befattning med ärenden rörande internationell vägtrafik torde nämndens personalbehov för ifrågavarande uppgifter även under nästa budgetår få tillgodoses genom bemyndigande att överskrida icke-ordinarieposten i nämndens avlöningsstat.

Med inberäkning av förenämnda ökningsbelopp av 900 kronor samt de i nämndens anslagsberäkning angivna omräkningsposterna om sammanlagt ca 37 100 kronor uppföres anslaget med (190 000 + 900 + 37 100) 228 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	27 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	20 400

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	131 600
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	48 500
Summa kronor	228 000

b) till *Statens biltrafiknämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 228 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[46] 5. *Statens biltrafiknämnd*: *Omkostnader*.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	33 000	29 100
1951/52 (statsliggaren s. 373)	33 000	
1952/53 (förslag)	34 000	

Statens biltrafiknämnd (skr. ³¹/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 1 000 kronor till 34 000 kronor. Ökningen avser en uppräknig av posten till sjukvård m. m. med hänsyn till den ökade belastning av denna post, som numera inträtt.

Departementschefen.

Med biträdande av biltrafiknämndens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biltrafiknämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 34 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[47] 7. *Undersökningar rörande vägtrafikolyckor m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	125 000	125 000
1951/52 (statsliggaren s. 374)	125 000	
1952/53 (förslag)	150 000	

Genom beslut den 20 maj 1949 har Kungl. Maj:t förordnat, att ett till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anknutet trafiksäkerhetsråd skall finnas inrättat fr. o. m. den 1 juli 1949 tills vidare. Kostnaderna för rådet bestridas från förevarande anslag. För innevarande budgetår har fastställts följande stat för rådet.

1. Arvoden till ledamöter	23 500
2. Ersättning till kanslipersonal	36 600
3. Omkostnader	14 900
4. Kostnader för vetenskaplig forskning	50 000
Summa kronor	125 000

Yrkande.

Statens trafiksäkerhetsråd (skr. ²⁷/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 25 000 kronor.

1. Anslagsjustering med hänsyn till av Kungl. Maj:t för budgetåret 1951/52 medgivet anslagsöverskridande för täckande av löneförhöjningar för kanslipersonalen	5 000
2. Ökning av anslagsposten till vetenskaplig forskning	20 000
	25 000

Motiv.

2. Trafiksäkerhetsrådet har numera slutfört bl. a. en undersökning i egen regi rörande motorförarens beteende vid ljus- och ljudsignalbevakade plankorsningar mellan järnväg och väg. Vidare har förslag utarbetats till reformering av trafikolycksfallsstatistiken. Vid statens väginstitut bedrivs på rådets initiativ och med bidrag från förevarande anslag undersökningar angående dels motorfordons strålkastare, dels motorfordonens hastigheter under skilda förhållanden och dels vägbanans slirighet. Av medel från anslaget bekostas jämväl en av rådet vid Stockholms högskolas institut för praktisk psykologi igångsatt undersökning rörande trötthetsfaktorns betydelse vid uppkomsten av trafikolyckor samt rådets undersökning av i Skåne under tiden 2—10 december 1950 inträffade trafikolyckor. Flertalet av här angivna pågående undersökningar väntas bli slutförda under innevarande budgetår.

Rådet framhåller, att det erfarenhetsmässigt visat sig att forskningsuppgifterna inom trafiksäkerhetens område äro svårbemästrade och att de kräva avsevärd tid för sin lösning. Det är därför av vikt, att dylika undersökningar komma i gång på en bredare front och att tillräckliga medel stå till förfogande för intresserade forskare. Rådet har vänt sig till de vetenskapliga institutioner i landet, som här kunna komma i fråga, och genom dem sökt intressera lämpliga personer att ägna sig åt studier av sådana spörsmål, vilkas lösande kunna väntas öppna nya vägar för att höja trafiksäkerheten. Rådet har i detta sammanhang presenterat några exempel på forskningsämnen inom de närmast berörda områdena, nämligen medicinen, psykologien, statistiken samt väg- och fordonstekniken. En del institutioner har redan anmält sig vara intresserade av saken.

Beträffande forskningsverksamhetens ändamål understryker rådet bl. a. värdet av att man i upplysnings- och propagandaarbetet inom trafiksäkerheten snart får tillgång till mera exakta besked om, på vilka punkter detta arbete lämpligen bör inriktas. Innan sådana besked föreligga, finnes risk för att upplysnings- och propagandaverksamheten får ett innehåll av mera allmän än konkret natur.

På anförda skäl anser rådet att anslagsposten till vetenskaplig forskning bör höjas. Då trafiksäkerhetsforskningen i Sverige är av relativt nytt datum och då möjligheterna att på grundval av vetenskapliga undersökningsresultat ernå en ökad trafiksäkerhet kanske kunna sägas icke vara slutligen prövade i vårt land, bör emellertid ökningen för nästa budgetår enligt rådet ske med viss försiktighet. Rådet föreslår en höjning med 20 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret uttalar i yttrande över trafiksäkerhetsrådets framställning, att denna endast föranleder den erinran från statskontorets sida, att ämbetsverket i rådande läge ej anser sig böra tillstyrka ökad medelsanvisning å posten till kostnader för vetenskaplig forskning.

Departementschefen.

Vägholyckorna ha blivit ett samhällsproblem av allt större betydelse. En av förutsättningarna för att detta problem effektivt skall kunna angripas är ökad kunskap om olyckornas natur och orsaker. Trafiksäkerhetsrådets verksamhet bör, såvitt jag kan finna, kunna ge ett värdefullt underlag för bedömande av vilka åtgärder som böra vidtagas. Jag har därför icke funnit anledning till erinran mot den ökning av förevarande anslag med 25 000 kronor som rådet begärt.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undersökningar rörande vägtrafikolyckor m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 150 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[48] 8. Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.

	Anslag
1950/51	200 000
1951/52 (statsliggaren s. 374)	200 000
1952/53 (förslag)	200 000

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) hemställer i skrivelse den 26 september 1951 att anslaget måtte utgå med oförändrat belopp, 200 000 kronor.

Föreningen anför bl. a. följande.

Behovet av ett intensivt upplysningsarbete, som tager sikte på den mänskliga faktorns dominerande inflytande som trafikolycksorsak, kommer att bli mycket stort även under budgetåret 1952/53. För NTF står en nära nog oöverskådlig rad av betydelsefulla uppgifter i tur att angripas och nya aktuella problem komma utan tvivel att uppstå, som kräva insatser av föreningen.

Av arbetsuppgifter under 1952/53, vilka ingå i NTF:s reguljära verksamhet, nämner föreningen särskilt följande, nämligen riksomfattande upplysnings- och propagandakampanjer, samarbete med och stöd åt de lokala trafiksäkerhetsorganen, stödåtgärder för trafikundervisning i skolorna samt en fortlöpande, av tillfälliga kampanjer oberoende serviceverksamhet för allmänheten, organisationer och företag.

En gren av verksamheten, som NTF tror komma att bli krävande, är samarbetet med företag anknutna till trafiklivet, t. ex. vissa fordonsfabrikanter, som önska bidraga till trafiksäkerhetens höjande.

I dagens läge säger sig NTF hysa allvarliga bekymmer för sin verksam-

hets finansiering, då det betydande årliga anslag från trafikförsäkringsbolagen, som NTF sedan några år åtnjutit och som tillsammans med erhållna statsbidrag möjliggjort en relativt livlig verksamhet, i framtiden kan komma att minskas. Vissa lokala skattemyndigheter ha nämligen ej ansett sig kunna bevilja bolagen avdragsrätt för bidragen till NTF. Föreningen anser sig därför i sina förhandskalkyler såsom beräknade inkomster böra upptaga, bortsett från de obetydliga belopp som inflyta i form av medlemsavgifter, endast bidrag av allmänna medel.

Med hänsyn till den stränga återhållsamhet, som f. n. präglar statsmakternas anslagspolitik, finner NTF icke förutsättningar föreligga för äskande av ett statsanslag av den storlek föreningen beräknar vara erforderligt för att möta de trängande behoven av trafiksäkerhetsupplysning. Föreningen har därför begränsat sig till en hemställan om samma anslag som för budgetåret 1951/52, d. v. s. 200 000 kronor.

I särskild skrivelse den 26 september 1951 har NTF hemställt, att ett anslag av 1 000 000 kronor måtte äskas å tilläggsstat för innevarande budgetår för anordnande av en landsomfattande upplysnings- och propagandakampanj mot trafikolyckorna.

Departementschefen.

Mot NTF:s förslag att det ordinarie anslaget för bidrag till föreningen uppföres med oförändrat belopp av 200 000 kronor har jag intet att invända. Däremot har jag icke av vad föreningen i sin skrivelse upplyst om riktlinjerna för den planerade rikskampanjen blivit övertygad om att denna kommer att giva ett resultat som svarar mot de stora ekonomiska insatser från statens sida som nu ifrågasättes. Jag anser mig därför icke f. n. böra tillstyrka föreningens framställning i denna sak.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

[49] 1. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 575 100	1 652 200
1951/52 (statsliggaren s. 375)	1 530 000	
1952/53 (förslag)	1 822 600	

Yrkande.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr. ¹³/s 1951) hemställer, att anslaget höjes med 312 600 kronor.

Ökning.

1. Medel för avlöande av personalreserver m. m. i samband med övertagandet av den administrativa ledningen av viss radio-personal, vilken tidigare stått under överinseende av försvarsväsendets radioanstalt 30 000
2. Omräkningar:
 - a) löneklassförändringar och uppflyttningar enligt reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal 17 265
 - b) överföring av ett belopp av 33 096 kronor från ordinarie- till icke-ordinarieposten för avlöande av ersättare för sju ordinarie kontorsbiträden, vilka uppehålla högre extra ordinarie tjänster hos institutet
 - c) omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats ... 273 300
3. Avrundning 35

 320 600

Minskning.

Löneklassförändringar för vissa ordinarie tjänstemän 8 000

 Summa kronor 312 600

I sina anslagsäskanden till 1951 års riksdag framlade institutet vissa förslag om personalförstärkningar och omorganisation samt förändring av tjänster. Institutets yrkanden finnas återgivna i 1951 års statsverksproposition (VI ht. s. 70—71). Av de anmälda behoven bifölls endast yrkandet om förstärkning av klimatavdelningen med 2 skrivbiträden i Cf 4. Institutet anser att samtliga övriga anmälda behov även nu föreligga och i förstärkt grad. Då större delen av de framställda yrkandena äro beroende på tjänsteförteckningskommitténs prövning och det icke är möjligt att bedöma i vilken omfattning kommittén kan bli färdig med sitt arbete i sådan tid att förslag kunna framläggas till 1952 års riksdag, har institutet ansett sig icke ha anledning att nu på nytt beräkna de belopp, som komma att erfordras, utan hemställer att, efter det att Kungl. Maj:t tagit under övervägande vilka av dessa förslag som kunna upptagas i stats-

verkspropositionen, få på anmodan inkomma med uppgift om därav be-
tingade anslagsökningar.

Motiv.

Sedan krigsåren har samarbete ägt rum mellan institutet och försvars-
väsendets radioanstalt (FRA) beträffande väderleksradiomottagning. Den
härmed sysselsatta personalen har varit anställd hos FRA men avlönats
av medel från institutets anslag, varvid institutet hållit vissa för radio-
mottagningen avsedda tjänster vakanta och med sålunda inbesparade
medel ersatt FRA för löneutgifterna för ifrågavarande personal. Genom
överenskommelse i juni 1951 har det administrativa ansvaret för denna
personal, som omfattar 18 tjänstemän, nu överflyttats från FRA till in-
stitutet genom att de vakanta tjänsterna hos institutet tillsatts med befatt-
ningshavare från FRA. Bland den övertagna personalen finnas vissa tjänste-
män, som på grund av sjukdom icke kunna fullgöra skiftarbete nattetid.
Sedan institutet vunnit närmare erfarenhet av denna personal, kommer
sjukpensionering eller andra åtgärder att övervägas från institutets sida.
I avvaktan härpå erfordras enligt institutet särskilda medel för att avlöna
reserver för den icke tjänstedugliga personalen. Därjämte har personal-
överflyttningen medfört ökat arbete för den tekniska och administrativa
ledningen i institutet, så att någon personalförstärkning därför kan bli
nödvändig.

Beträffande vissa av de yrkanden, som institutet vid sidan av anslags-
beräkningen återupptagit från sina petita för budgetåret 1951/52, må föl-
jande anföras.

Förändrad löneställning för institutets kamrerare. Den administrativa
personalen hos institutet utgöres av en kamrerare i Ce 25 och en tjänste-
man i befordringsgången för amanuenspersonal. Kamreraren deltagar så-
som föredragande i institutets beslut i ärenden av administrativ eller kame-
ral natur, t. ex. rörande utanordningar och personalärenden. Institutets
anslag uppgå till sammanlagt ca 4,8 milj. kronor per år. Personalen om-
fattar ca 350 heltidsanställda, ca 200 deltidsanställda med mera omfattande
arbetsuppgifter samt ett stort antal andra arvodesanställda.

Tidigare har institutet i petita till 1949 års riksdag föreslagit, att det
administrativa och kamerala arbetet skulle uppdelas på en ny förste byrå-
sekreterartjänst i Ce 27 och den nuvarande kamrerartjänsten. Statens löne-
nämnd tillstyrkte detta förslag men ansåg att kamreraren i så fall borde
placeras i Ce 23 (se 1949 års statsverksproposition VI ht s. 80). Sedermera
har institutet ändrat sitt förslag beträffande förste byråsekreteraren till
att avse lönegrad Ce 29. I årets petita har institutet föreslagit att, därest
icke den begärda nya förste byråsekreterartjänsten i Ce 29 anses kunna
inrättas, en uppflyttning av kamrerartjänsten till lägst Ce 27 äger rum.

Uppflyttning i lönegrad av en radioföreståndare i Ca 19. Den här
åsyftade radioföreståndaren är chef för institutets telecentral och har led-

ningen av en personal omfattande 22 befattningshavare (radiotelegrafister och teleprinterbiträden). Telegrafverkets radiokommissarier, med vilka jämförelse i förevarande fall anses böra göras, äro placerade i 20, 22 och 25 lönegraderna. I en bilaga till institutets petita för budgetåret 1952/53 har en sådan jämförelse redovisats. Institutet föreslår, att radioföreståndartjänsten förändras till en radiokommissarietjänst i Ca 23. Skulle tjänsteförteckningskommittén framlägga förslag om en höjning av statshydrologernas och statsmeteorologernas löneställning, bör emellertid radiokommissarien enligt institutets mening placeras lägst i Ca 25.

Utbyte av en radiotelegrafisttjänst mot en förste radiotelegrafisttjänst. Såsom vaktföreståndare vid institutets telecentral tjänstgör en förste radiotelegrafist i Ce 18 och en radiotelegrafist i Ce 16, vilka arbeta i skift. Den senare bör enligt institutets uppfattning få samma löneställning som den förre. Statens lönenämnd har i princip tillstyrkt förslaget (se 1951 års statsverksproposition VI ht s. 72).

Yttrande.

Statskontoret. Beträffande det av institutet begärda beloppet av 30 000 kronor för vissa lönekostnader i samband med övertagandet av personal från försvarsväsendets radioanstalt framhåller statskontoret, att det ej bör ifrågakomma att enbart på antagandet om eventuellt uppkommande oförutsedda kostnader grunda en höjning av anslaget med ett så avsevärt belopp. Därest och i den mån anslagsposten till icke-ordinarie personal skulle visa sig icke vara tillräcklig för att möta den stegrade arbetsbelastningen, lärer styrelsen enligt statskontorets mening på vanligt sätt böra inkomma till Kungl. Maj:t med begäran om erforderlig medelsförstärkning och därvid närmare angiva anledningen till det ökade medelsbehovet.

Departementschefen.

Med beaktande av vad statskontoret anfört angående institutets ökade lönekostnader för den från försvarsväsendets radioanstalt övertagna personalen tillstyrker jag, att institutets anslagspost för avlöningar till icke-ordinarie personal uppräknas med 5 000 kronor för ifrågavarande ändamål. Jag tillstyrker därjämte att — i avbidan på den prövning av institutets lönegradsfrågor, som kan komma att föranledas av tjänsteförteckningskommitténs blivande förslag — följande tjänsteförändringar genomföras vid institutet fr. o. m. nästa budgetår, nämligen uppflyttning av kamrerartjänsten från Ce 25 till Ce 27, förändring av en tjänst som radioföreståndare i Ca 19 till en radiokommissarietjänst i Ca 22 samt utbyte av en radiotelegrafisttjänst i Ce 16 mot en förste radiotelegrafisttjänst i Ca 18. Dessa tjänsteförändringar medföra en anslagsökning av sammanlagt ca 5 000 kronor. Slutligen erfordras en ökning med $(17\,265 + 273\,300 - 8\,000) = 282\,565$ kronor eller avrundat 282 600 kronor för de i institutets anslagsberäkning angivna automatiska förändringarna i löneutgifterna. I överensstämmelse härmed uppföres anslaget med $(1\,530\,000 + 5\,000 + 5\,000 + 282\,600) = 1\,822\,600$ kronor.

Mot den av institutet föreslagna justeringen av medelsfördelningen mellan ordinarie- och icke-ordinarieposterna har jag intet att erinra.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut *dels* ändra lönegradsbeteckningen för en kamrerartjänst från Ce 25 till Ce 27, *dels* utbyta en tjänst som radioföreståndare i Ca 19 mot en radiokommissarietjänst i Ca 22, *dels ock* uppföra en förste radiotelegrafisttjänst i Ca 18;

b) godkänna följande avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	427 600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	954 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	440 600
Summa kronor 1 822 600	

c) till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: *Verksamheten i allmänhet: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 822 600 kronor.

[50] 2. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: *Verksamheten i allmänhet: Undervisning.*

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	7 900	7 500
1951/52 (statsliggaren s. 376)	7 900	
1952/53 (förslag)	8 700	

Institutet (skr. ¹³/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 2 500 kronor.

Ökning.

1. Ökade kostnader för lärararvoden	3 500
2. Löneklassuppflyttning och höjt rörligt tillägg för ett extra kansli- biträde	3 000
6 500	

Minskning.

3. Höjt bidrag från flygvapnet	4 000
2 500	

Motiv.

1. Anslagsposten arvoden till lärare beräknades i 1945 års statsverksproposition på grundval av då gjord uppskattning av lärararvodena. Dessa ha därefter varit oförändrade. Under senare år har institutet i flera fall haft svårigheter att behålla lärarpersonalen och därför måst vidtaga smärre justeringar inom anslagets ram. Anslagspostens storlek har sedan

1948 beräknats till ca 28 000 kronor. Med hänsyn till de höjningar av den allmänna lönenivån som ägt rum sedan 1945 finner institutet det erforderligt att, därest icke undervisningen fr. o. m. nästkommande läsår skall lida allvarligt avbräck, uppräknas anslagsposten med 20 % eller i runt tal 5 500 kronor. Genom rationalisering av undervisningen på grundval av gjorda erfarenheter beräknas en viss minskning av timantalet i ett par ämnen kunna göras, medförande en besparing om ca 2 000 kronor. Anslagsposten skulle alltså behöva höjas med (5 500—2 000) 3 500 kronor.

Departementschefen.

En viss höjning av lärararvodena vid institutets undervisningsverksamhet synes mig skälig. Anslagsposten för detta ändamål bör ökas med 1 800 kronor. Institutets beräkning av förevarande anslag har i övrigt icke givit mig anledning till erinran. Anslaget uppföres sålunda med (7 900 + 1 800 + 3 000 — 4 000) 8 700 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undervisning* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 8 700 kronor.

[51] 3. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undersökningar inom hydrologiska byrån.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	217 000	368 600
1951/52 (statsliggaren s. 376)	271 000	
1952/53 (förslag)	391 000	

Yrkande.

Institutet (skr. ^{13/8} 1951) hemställer, att anslaget höjes med 120 000 kronor.

Ökning.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal.

a) Omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats	13 000	
b) Överföring till extra ordinarie anställning av 1 förste statshydrolog i Cg 29 och 5 extra eller arvodesanställda hydrologassistenten	—	
c) Uppräkning av anslagsposten med hänsyn till viss genomförd och viss planerad personalökning samt överföring av vissa lönekostnader från anslagsposten Ersättningar för observationer i samband med föreslagen förbättring av anställningsförhållandena för vissa arvodesavlönade hydrologassistenten	177 000	190 000

2. Omkostnader.

Höjning av vissa omkostnadsposter med hänsyn till inträffad eller väntad belastningsökning	15 000
	205 000

Minskning.

3. Ersättningar för observationer.

Nettominskning av anslagsposten med hänsyn till den under 1. angivna kostnadsöverflyttningen	— 85 000
	120 000

Motiv.

1. b) och c). Enligt gällande bestämmelser för anslagets användning må av detsamma icke utan Kungl. Maj:ts medgivande tagas i anspråk större belopp än som komma att täckas av de ersättningar institutet betingar sig av uppdragsgivare för här ifrågakvarande undersökningar.

Genom beslut den 8 oktober 1948 har Kungl. Maj:t bemyndigat institutet att t. v. inrätta en extra förste statshydrologtjänst i Cg 29 samt att för ändamålet taga i anspråk erforderligt belopp av förevarande anslag. Befattningen är avsedd för föreståndaren för den s. k. isavdelningen.

Denna avdelning hade under tidigare år nästan uteslutande till uppgift att på vattendomstolarnas uppdrag undersöka huru den genom sjöregleringarna och driften vid kraftverken ändrade vattenhushållningen inverkar på vattendragens isar med hänsyn särskilt till förhållandena vid vintervägar och avläggsplatser för timmer. Under senare år ha tillkommit nya arbetsuppgifter såsom rådgivning för och kontroll av skötseln av korttidsregleringar vid kraftverken i syfte att hindra skadegörelser på grund av isen i vattendragen. Avdelningens verksamhet är av stor ekonomisk betydelse dels därför att stora skadestånd och förelägganden av ekonomisk art utdömas av vattendomstolarna med ledning av avdelningens undersökningar och dels med hänsyn till de inskränkningar i driften vid kraftverken, som föreskrivas av institutet. Isavdelningen är den ojämförligt största avdelningen vid hydrologiska byrån. Dess verksamhet är delvis av permanent karaktär och väntas ej komma att minska inom överskådlig tid.

Institutet föreslår nu, att tjänsten som föreståndare för isavdelningen förändras till en förste statshydrologtjänst i Ce 29. Avlöningskostnaderna avses härvid fortfarande skola bestridas från förevarande anslag och täckas av inkomster från uppdragsgivarna.

I anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal finnas f. n. medel inräknade dels för den förenämnde förste statshydrologen i Cg 29, dels för en hydrolog i Cf 17, 2 hydrologassistenter i Cg 14—16 samt viss extra biträdespersonal. Utöver nyssnämnda båda hydrologassistenter har institutet anställt ytterligare 8 sådana tjänstemän, vilka avlönas med arvode utgående av anslagsposten Ersättningar för observationer. Därjämte

finnas, med arvoden utgående på samma sätt, 13 säsonganställda arvodister och ca 500 mer eller mindre fast anställda observatörer.

Inom gruppen hydrologassistenter finnas fem, som varit anställda i institutets tjänst sedan 1945 och vilka under lång tid framåt komma att behövas för dessa arbetsuppgifter. De äro sysselsatta med isundersökningar, under sommaren på institutet och under vintern i fält. Med hänsyn bl. a. till föreliggande rekryteringssvårigheter anser institutet det önskvärt, att de överföras till extra ordinarie tjänst.

Institutet meddelar vidare, att även flertalet övriga säsonganställda arvodister, vilka vintertid fullgöra samma arbetsuppgifter som hydrologassistenterna, nu ha flerårig anställning i statens tjänst, och att befogade önskemål framställts från deras sida att komma i åtnjutande av en fastare anställningsform. Åt dessa arvodister, sammanlagt 13 man, bör enligt institutet beredas anställning som extra tjänstemän i Cg 16.

Vid bifall till den sålunda föreslagna överföringen av arvodesavlönad personal till extra eller extra ordinarie tjänst bör en motsvarande överflyttning ske av medel från anslagsposten Ersättningar för observationer till anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal. Därjämte föreslår institutet att i sistnämnda anslagspost också inräknas medel för avlönande av följande nya tjänstemän, vilka institutet ämnar anställa, nämligen en heltidsanställd och två säsonganställda assistenter.

Icke-ordinarieposten skulle härigenom ökas med lön jämte rörligt tilllägg för (8 + 1) 9 heltidsanställda och (13 + 2) 15 säsonganställda assistenter. De sistnämnda kunna beräknas motsvara 11 heltidsanställda tjänstemän. I enlighet härmed har institutet föreslagit, att anslagsposten uppräknas med årslönerna för (9 + 11) 20 hydrologassistenter, därav 5 i Ce 16, 7 i Cg 16 och 8 i Cg 14. Kostnaderna beräknas till i runt tal 177 000 kronor.

3. Den under punkt 1 föreslagna överföringen av arvodesanställd personal till tjänstemannanställning medför en minskad medelsåtgång under anslagsposten Ersättningar för observationer. Efter överföringen kommer denna post, som f. n. är uppförd med 135 000 kronor, att belastas huvudsakligen med arvoden åt timavlönade observatörer och hantlangare vid observationers utförande. Då en viss ökning av dessa kostnader förutses, beräknas nettominskningen av anslagsposten till 85 000 kronor.

Departementschefen.

Mot den föreslagna uppräknningen av förevarande anslag med 120 000 kronor, vilken täckes av på riksstatens inkomstsida redovisade ersättningar från hydrologiska byråns uppdragsgivare, har jag icke funnit anledning till erinran. Anslaget uppföres sålunda med (271 000 + 120 000) 391 000 kronor.

Jag anser mig därjämte böra tillstyrka de av institutet föreslagna förbättringarna i anställningsförhållandena för den med hithörande undersökningar sysselsatta personalen. I en särskild personalförteckning för

hydrologiska byråns undersökningsverksamhet bör sålunda uppföras en förste statshydrologtjänst i Ce 29. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma antalet extra ordinarie hydrologassistenttjänster vid undersökningsverksamheten.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i en personalförteckning för undersökningsverksamheten inom hydrologiska byrån vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut uppföra en förste statshydrologtjänst i Ce 29;

b) till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undersökningar inom hydrologiska byrån* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 391 000 kronor.

[52] 4. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Observatörer.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	472 900	434 600
1951/52 (statsliggaren s. 377)	465 400	
1952/53 (förslag)	522 200	

Yrkande.

Institutet (skr. ¹³/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 96 700 kronor.

1. Arvodeshöjningar för observatörer	89 900
2. Höjda semesterersättningar	6 800
	Summa kronor 96 700

Motiv.

1. Institutets observatörer utgöras dels av 24 s. k. timobservatörer, vilka äro heltidsanställda med arvode och för vilka medel i 1949 års statsverksproposition beräknats till 80 000 kronor, dels observatörer med deltidstjänstgöring av varierande omfattning. Även beträffande den senare gruppen är det enligt institutet nödvändigt att företaga en omprövning av arvoden. Från många håll ha anspråk, som institutet funnit fullt berättigade, framställts om höjda arvoden och institutet befarar att allvarligt avbräck i observationsinsamlingen kan uppkomma, därest institutet icke sättes i stånd att i skälig grad tillmötesgå dessa anspråk. Institutet föreslår därför en uppräknings med i runt tal 20 % av samtliga arvodesposter. Institutet understryker att särskilt höjningen av arvoden till observatörerna vid klimatstationerna och vattenståndsstationerna måste betecknas såsom synnerligen angelägen. Höjningen av timobservatörernas arvoden överensstämmer med grunderna för höjning av arvoden åt heltidsanställda arvodister.

2. Enligt ändringar i semesterlagen, vilka trätt i kraft den 1 juli 1951, höjas semesterlönerna från 4 till 6 %, vilket kräver en motsvarande uppräknings av vederbörande anslagspost.

Departementschefen.

Genom beslut den 15 juni 1951 har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens skrivelse 1951:50 medgivit, att förevarande anslag för budgetåret 1951/52 må överskridas med 40 000 kronor för höjning av arvodena till observatörpersonalen. Enligt vad jag under hand erfarit har det icke varit möjligt för institutet att inom ramen för detta belopp höja arvodena till de heltidsanställda timobservatörerna i samma utsträckning som skett i fråga om andra arvodister med heltidstjänstgöring inom statsförvaltningen. Utöver förenämnda belopp av 40 000 kronor torde anslaget därför böra ökas med ytterligare 10 000 kronor för arvodesregleringar. Därjämte bör i anslaget inräknas det av institutet begärda beloppet av 6 800 kronor för höjda semesterersättningar.

I enlighet härmed uppföres anslaget med (465 400 + 40 000 + 10 000 + 6 800) 522 200 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Observatörer* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 522 200 kronor.

[53] 5. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Telegramkostnader m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	462 500	473 300
1951/52 (statsliggaren s. 377)	457 500	
1952/53 (förslag)	580 000	

Institutet (skr. ^{13/8} 1951) hemställer, att anslaget höjes med 122 500 kronor.

1. Höjda befordringsavgifter och abonnemangsgifter enligt telegrafstyrelsens taxor för befordran av meteorologiska observationer	65 000
2. Höjda taxeavgifter för radioutsändningar	20 000
3. Höjda abonnemangskostnader för fjärrskriftsnätet	23 000
4. Höjda priser på papper till teleprinterapparater	14 500
	122 500

Departementschefen.

Med tillstyrkan av institutets framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Telegramkostnader m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 580 000 kronor.

[54] 6. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Underhåll av stationer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	37 800	52 000
1951/52 (statsliggaren s. 377)	39 800	
1952/53 (förslag)	39 800	

Departementschefen. I enlighet med förslag av institutet uppföres anslaget med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Underhåll av stationer m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 39 800 kronor.

[55] 7. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Övriga omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	100 000	101 100
1951/52 (statsliggaren s. 377)	106 500	
1952/53 (förslag)	118 500	

Institutet (skr. ¹³/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 15 000 kronor.

1. Ökning av posten till reseersättningar på grund av höjda traktementsersättningar och stegrade resekostnader (anvisat 1951/52 24 000 kronor; belastning 1949/50 och 1950/51 28 700 resp. 23 000 kronor) 5 000
 2. Ökning av delposten till övriga expenser på grund av ökade städningskostnader och prisstegringar på kartblanketter och kontorsmateriel (anvisat 1951/52 44 500 kronor; belastning 1949/50 och 1950/51 46 900 resp. 47 800 kronor) 10 000
-
- 15 000

Departementschefen.

Den av institutet begärda ökningen av expensposten bör begränsas till 7 000 kronor. I övrigt har jag intet att erinra mot anslagsberäkningen. I enlighet härmed uppföres anslaget med (106 500 + 5 000 + 7 000) 118 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Övriga omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 118 500 kronor.

[56] 8. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Geofysiska undersökningar i Riksgränsen.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	5 000	4 500
1951/52 (statsliggaren s. 378)	5 000	
1952/53 (förslag)	5 600	

Genom beslut den 15 juni 1951 har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens skrivelse nr 50/1951 bemyndigat institutet att för budgetåret 1951/52 över-
skrida förevarande anslag med 600 kronor för att möjliggöra en arvodesför-
höjning för den vid undersökningarna anställde observatören.

Institutet (skr. 13/8 1951) hemställer, att anslaget höjes med nämnda
belopp av 600 kronor.

Departementschefen. Med biträdande av institutets förslag hemställer
jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:*
Särskilda undersökningar: Geofysiska undersökningar i Riks-
gränsen för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 5 600
kronor.

[57] 9. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Väderlekstjänst för luftfarten.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	632 500	642 700
1951/52 (statsliggaren s. 378)	628 500	
1952/53 (förslag)	758 700	

Yrkande.

Institutet (skr. 13/8 1951) hemställer, att anslaget höjes med 149 800
kronor.

1. Personalförstärkning: 3 meteorologassistenter i Ce 16 vid
Bromma flygplats 27 200
2. Omräkningar:
 - a) löneklassuppflyttningar och uppflyttningar enligt reglerad
befordringsgång 9 900
 - b) omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats ... 106 200
3. Omkostnader:
 - a) ökning av posten till reseersättningar på grund av höjda trak-
tamentsersättningar och stegrade resekostnader (anvisat 1951/52
11 000 kronor; belastning 1949/50 och 1950/51 11 000 resp.
10 400 kronor) 2 000
 - b) ökning av expensposten på grund av prishöjningar på kart-
blanketter och kontorsmateriel (anvisat 1951/52 15 500 kronor;
belastning 1949/50 och 1950/51 15 400 resp. 15 500 kronor) 4 500

149 800

Därjämte har institutet erinrat om sina i petita för budgetåret 1951/52 gjorda framställningar om förbättring av befordringsgången för meteorologer med akademisk examen och om ordinariesättning av vissa tjänster för meteorolog- och assistentpersonal samt hemställt att, därest nämnda framställningar helt eller delvis anses kunna föreläggas 1952 års riksdag, få inkomma med uppgift om de förändringar i anslagsberäkningen, som kunna föranledas därav.

Motiv.

I petita för budgetåret 1951/52 hemställde institutet om en utökning av personalen vid Bromma flygplats med 4 meteorologassistenter. Framställningen bifölls endast i så måtto att medel beviljades till en meteorolog-assistent. Institutets förslag till personalökning motiverades huvudsakligen med att förbindelserna med flygplan i luften nu omläggas till att äga rum genom radiotelefon i stället för genom radiotelegrafi. Denna omläggning, som beräknas bli genomförd i full utsträckning under nästa budgetår, kommer enligt institutet att kräva att en särskild tjänsteman avdelas att enbart sköta denna förbindelsetjänst. Det innebär bl. a. att han sorterar och till klart språk översätter de meteorologiska uppgifter, som behövas för att de från flygplanen inkommande förfrågningarna skola kunna besvaras utan dröjsmål. Den för budgetåret 1951/52 beviljade personalförstärkningen medger endast att de här nämnda anordningarna genomföras i viss omfattning och under en begränsad del av öppethållningstiden.

Erfarenheten visar, fortsätter institutet, att en effektiv kontinuerlig observationstjänst vid flygplatserna är av behovet påkallad. Härför erfordras att en tjänsteman avdelas enbart för observationer under hela öppethållningstiden. Särskilt vid dåligt väder, när man väntar att väderleksminima för landning komma att underskridas, är det av vikt att denne har möjlighet att bege sig ut på flygfältet och göra observationer inom det område, där flygplanen gå ned för att landa. En rekommendation att observations-tjänsten utvidgas på detta sätt har gjorts av internationella civila luftfartsorganisationens (ICAO) meteorologiska sektion och SAS har framfört starka krav på en sådan förbättring vid de svenska flygplatserna. Kontinuerliga iakttagelser av vädret inom det område där flygplanen gå ned för att landa utföras nu med goda erfarenheter vid ett 25-tal flygplatser i Europa.

Besvarandet av förfrågningar per radiotelefon och förbättrad, kontinuerlig observationstjänst kunna enligt institutet ordnas på Bromma med en personalökning av 3 meteorologassistenter, varvid observationer från lämplig plats ute på flygfältet beräknas kunna utföras under 18 timmar per dygn.

Departementschefen.

Vad angår institutets förslag om personalförstärkning vid Bromma flygplats anser jag mig f. n. böra tillstyrka en fortsatt utbyggnad av organisa-

tionen vid denna flygplats med ytterligare en meteorologassistent i Ce 16. Härför erfordras en anslagsökning av ca 9 100 kronor. Institutets anslagsberäkning har i övrigt icke givit mig anledning till annan erinran än att ökningen av expensposten bör begränsas till 3 000 kronor.

I enlighet härmed uppföres anslaget med (628 500 + 9 100 + 9 900 + 106 200 + 2 000 + 3 000) 758 700 kronor.

De av institutet berörda frågorna om förändring av vissa tjänster är jag icke beredd att nu pröva.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för väderlekstjänsten för luftfarten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Stat.

Avlöningar.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	544 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	175 800
Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	33 500
Summa kronor	758 700

b) till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Väderlekstjänst för luftfarten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 758 700 kronor.

[58] 10. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Aerologiska stationer.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	393 500	465 800
1951/52 (statsliggaren s. 379)	405 500	
1952/53 (förslag)	461 400	

Institutet (skr. ¹³/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 55 900 kronor.

1. Omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats	28 500
2. Löneklassuppflyttningar	1 000
3. Ökning av posten till reseersättningar på grund av höjda trakta- mentsersättningar och stegrade resekostnader (anvisat 1951/52 2 000 kronor; belastning 1949/50 och 1950/51 5 800 resp 3 600 kronor)	400
4. Ökade kostnader för radiosonder m. m. på grund av pristeg- ringar	26 000
	55 900

Departementschefen.

Institutets anslagsberäkning föranleder ingen erinran från min sida. Anslaget uppföres alltså med (405 500 + 55 900) 461 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Aerologiska stationer* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 461 400 kronor.

[59] 11. **Bidrag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	8 000	8 000
1951/52 (statsliggaren s. 380)	8 000	
1952/53 (förslag)	8 000	

Departementschefen. I överensstämmelse med förslag av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut uppföres anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 8 000 kronor.

[60] 12. **Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	870 000	1 201 700
1951/52 (statsliggaren s. 380)	870 000	
1952/53 (förslag)	617 000	

Yrkande.

Institutet (skr. ¹³/₈ 1951) föreslår, att anslaget sänkes med 253 000 kronor.

Väderleksstationen i Nordatlanten, minskning	— 300 000
Väderleksstationerna på Grönland, ökning	+ 47 000
	— 253 000

Motiv.

Väderleksstationen M i Nordatlanten har under tiden från dess upprättande sommaren 1948 t. o. m. den 30 juni 1950 drivits och finansierats av Sverige, Norge och Storbritannien gemensamt. Därefter har Storbritannien utträtt ur samarbetet beträffande denna station och i stället drives stationen enligt en i London i maj 1949 träffad överenskommelse numera av Norge och Sverige med fasta kontanta bidrag från Belgien och Danmark. På framställning av ombuden för förhandlingarna angående väderleksstationen M har Kungl. Maj:t genom beslut den 16 mars 1951 medgivit, att för Sveriges vidkommande må med Norge och Storbritannien träffas överenskommelse om förvärv för Sveriges och Norges räkning av de för driften av väderleksstationen levererade fartygen samt om likvid av den på Sverige fallande inlösningssumman i huvudsaklig överensstämmelse med i ombudens skrivelse angivna grunder.

Den i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts bemyndigande med Storbritannien träffade överenskommelsen innebär, att Storbritannien överlåter sin andel och alla ekonomiska intressen i de båda fartygen till Sverige och Norge för en summa av £ 148 000 utöver de amorteringar som redan tidigare erlagts under budgetåren 1947/48, 1948/49 och 1949/50. Av denna summa har Sverige enligt gällande överenskommelse att bära 64 % och Norge 36 %, vilket innebär att Sverige har att gälda 64 % av £ 148 000 eller £ 94 720, svarande mot ungefär 1 300 000 kronor.

Då Storbritannien som villkor för överenskommelsen begärde att inlösningssumman skulle betalas före den 31 mars 1951, har Norge, efter samråd med svenska ombuden, till Storbritannien betalat hela inlösningssumman å £ 148 000 och har uttalat en önskan att Sveriges av Norge förskottade andel av detta belopp betalas till norska statsverket före den 1 juli 1952. En ränta av 3 % skall beräknas å ogulden del från och med den 1 juli 1951 tills betalning skett.

Av Sveriges del ha 300 000 kronor redan betalats till Norge under budgetåret 1950/51 och ytterligare 300 000 kronor komma att betalas av de medel, som anvisats för budgetåret 1951/52 under förevarande anslag. Det belopp, som behöver anvisas särskilt för ändamålet, utgör sålunda 700 000 kronor.

Med återopande av det anförda har institutet i skrivelse den 10 augusti 1951 efter samråd med luftfartsstyrelsen hemställt, att för gäldande av Sveriges återstående del av inlösningssumman för de vid väderleksstationen M använda fartygen måtte på tilläggsstat för budgetåret 1951/52 anvisas ett belopp av 700 000 kronor.

Vid bifall till denna framställning räknar institutet med att bidraget till förenämnda väderleksstation fr. o. m. budgetåret 1952/53 kan minskas med 300 000 kronor.

Efter därom i propositionen 1950:2 gjord framställning har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att godkänna en internationell överenskommelse om gemensam ekonomisk hjälp åt Danmark för vissa meteorologiska anläggningar på Grönland. Enligt överenskommelsen skulle Sverige, med hänsyn till omfattningen av landets flygtrafik över Nordatlanten, svara för 2,2 % av den totala årskostnaden för ifrågavarande anläggningar. Dock skulle Sveriges andel för 1951 och följande år icke utan Sveriges samtycke få överskrida 95 333 danska kronor, motsvarande ungefär 70 000 svenska kronor.

Av en gemensam skrivelse den 12 mars 1951 från institutet och luftfartsstyrelsen framgår, att internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) meddelat, att organisationens råd — under förutsättning av de berörda staternas samtycke — nu fastställt kostnadsberäkningarna för väderlektjänsten på Grönland för år 1951. Enligt dessa beräkningar skulle kostnaderna för Sveriges del komma att uppgå till 137 076 danska kronor, innebärande att maximibidraget överskrides med 41 743 danska kronor.

Förhållandet har delvis sin grund däri, att Sveriges procentuella andel i kostnaderna ökat till 2,64 %, beroende på ökning av trafikfrekvensen. De ökade kostnaderna ha i övrigt huvudsakligen uppstått därigenom, att en militär amerikansk väderleksstation på Grönland nedlagts och att på grund härav en närbelägen dansk station vid Egedesminde måst inkluderas i det internationellt bekostade meteorologiska stationsnätet. Såsom en ytterligare orsak till kostnadsökningarna angivas de sedan konferensen i London höjda arbetslöne-, byggnads- och transportkostnaderna, vilka icke kunnat förutses.

Vidare meddelade ämbetsverken, att en utökning av den aerologiska tjänsten vid Egedesminde enligt ICAO komme att bli erforderlig under år 1952 till en årlig kostnad för Sveriges del av 2 724 danska kronor ävensom att avsevärda medel måste investeras för nybyggnader vid väderleksstationen vid Prins Christianssund, varvid Sveriges del av merkostnaden beräknats uppgå till omkring 16 000 danska kronor per år. Slutligen anmälde ämbetsverken, att ICAO framfört förfrågan, huruvida Sverige önskade deltaga i kostnaderna för anläggande av en riktad och en icke riktad radiofyr vid Prins Christianssund, varvid Sveriges del för en icke riktad radiofyr beräknats uppgå till omkring 3 200 danska kronor per år.

Med anledning härav hemställde ämbetsverken *dels* om bemyndigande för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut att för gäldande av de för år 1951 uppkomna kostnaderna utöver fastställt maximibelopp för väderlektjänsten på Grönland överskrida förslagsanslaget till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland med ett belopp motsvarande 41 743 danska kronor, *dels ock* att Kungl. Maj:t måtte i princip godkänna, att Sverige påtager sig sin andel i blivande kostnader för internationell finansiering av nya byggnader för den meteorologiska stationen vid Prins Christianssund, av utökad aerologisk verksamhet inom den meteorologiska stationen vid Egedesminde och av en icke riktad radiofyr vid Prins Christianssund.

Genom beslut den 13 april 1951 lämnade Kungl. Maj:t sitt bifall till begärt överskridande, men framställningen i övrigt föranledde för det dåvarande icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Institutet föreslår nu i sina petita, att anslagsposten till bidrag till väderleksstationer på Grönland för nästa budgetår beräknas i enlighet med vad som anförts i skrivelsen den 12 mars 1951, nämligen till (137 076 + 2 724 + 16 000) 155 800 danska kronor eller 117 000 svenska kronor, innebärande en höjning med 47 000 kronor. Institutet förutsätter därvid att frågan om kostnaden för eventuella radiofyrar upptages till behandling av luftfartsstyrelsen.

Departementschefen.

I överensstämmelse med institutets förslag i skrivelse den 10 augusti 1951 torde bemyndigande böra lämnas institutet att nu på en gång slutbe-

tala Sveriges återstående del av inlösningssumman för väderleksskeppen i Nordatlanten. Jag kommer i annat sammanhang att föreslå Kungl. Maj:t att utverka riksdagens bemyndigande att för ändamålet överskrida det för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland med 700 000 kronor.

Därest riksdagen icke framställer erinran mot den i institutets och luftfartsstyrelsens skrivelse den 12 mars 1951 föreslagna utvidgningen av Sveriges ekonomiska engagemang i väderlektjänsten på Grönland, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att godkänna föreliggande förslag till överenskommelse i ämnet.

Under här angivna förutsättningar anser jag mig böra tillstyrka institutets anlagsberäkning för nästa budgetår, enligt vilken bidraget till nordatlantstationen antages minska med 300 000 kronor och bidraget till grönlandsstationerna öka med 47 000 kronor.

I enlighet härmed uppföres anslaget med (870 000 — 300 000 + 47 000) 617 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 617 000 kronor.

E. Byggnadsväsendet.

[61] 1. Byggnadsstyrelsen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 581 000	1 562 400
1951/52 (statsliggaren s. 380)	1 565 000	
1952/53 (förslag)	1 895 300	

Yrkande.

I skrivelse den 28 augusti 1951 har *byggnadsstyrelsen* framlagt beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1952/53 under förevarande anslag. I denna beräkning, som innefattar en höjning av anslaget med 392 300 kronor, har styrelsen icke upptagit några förslag berörande stadsplanebyråns organisation och har beträffande organisationen i övrigt endast medtagit sådana yrkanden, som styrelsen anser böra tillgodoses även om det icke skulle bliva tillfälle att underställa 1952 års riksdag några på 1947 års byggnadsstyrelseutrednings blivande betänkande grundade förslag. Beträffande stadsplanebyrån har styrelsen i sitt den 4 oktober 1951 avgivna yttrande över betänkandet rörande planväsendets uppgifter och organisation (SOU 1950: 45) framlagt en särskild beräkning av medelsbehovet. Sedermera har styrelsen i en promemoria den 1 november 1951 angivit de yrkanden i fråga om stadsplanebyråns organisation, som styrelsen anser sig böra framföra för nästa budgetår därest omorganisationen av planväsendet uppskjutes. Beräkningen i promemorian slutar på en anslagsökning av 92 500 kronor.

Under förutsättning att frågan om omorganisation av byggnadsstyrelsen icke blir aktuell för nästa budgetår föreslår styrelsen alltså, att förevarande anslag höjes med (392 300 + 92 500) 484 800 kronor.

1. Löneregleringsfrågor.

Intendentsbyrån.

- a) 1 byrådirektör i Ca 31 i stället för intendent i Ca 29 ... 1 008

Administrativa byrån.

- b) 1 byrådirektör i Ca 31 i stället för förste byråsekreterare i Ca 29 768
 c) 1 byrådirektör i Ca 31 i stället för kamrerare i Ca 29 1 008
 d) 1 kamrerare i Ca 27 i stället för byråsekreterare i Ca 24 804
 e) 1 kontorsskrivare (kassör) i Ca 17 i stället för kansli-skrivare (kassör) i Ca 15 936

Byggnadsbyrån.

(Personal avlönad av byggnadsmedel)

- f) 4 byrådirektörer i Ce 31 i stället för 4 förste byråingenjörer i Ce 30 —
 g) 1 byrådirektör i Ce 31 i stället för förste byråingenjör med arvode motsvarande 31 löneklassen —

Stadsplanebyrån.

h) Uppflyttning av 3 arkitekter från Ce 24 till Ce 27 6 948

För flera byråer gemensam personal.

i) 5 kanslibiträden i Ca 11 i stället för kontorsbiträden i
Ca 8 5 520

2. Personalökningar.

Intendentsbyrån.

a) 1 intendent i Ce 29 (för beskickningsfastigheterna) ... 17 520

b) 2 byggnadskontrollanter i Ce 24 27 144

Kulturhistoriska byrån.

c) 1 byråarkitekt i Ce 27 15 888

Stadsplanebyrån.

d) 3 nya tjänster i Cg 29 52 560

e) 1 amanuens 12 840

f) Avlöningar till vissa experter 20 000

Värmetekniska avdelningen.

g) 1 underinspektör i Ce 21 11 448

3. Löneklassuppflyttningar och uppflyttningar enligt reglerad be-
fordringgång 30 167

4. Omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats 279 600

5. Avrundning 641

484 800

Departementschefen.

Frågan om de förändringar i byggnadsstyrelsens organisation och i länsarkitektsorganisationen, som föreslagits i betänkandet rörande planväsendets uppgifter och organisation, står i nära samband med lösningen av vissa andra aktuella spörsmål. Jag syftar härvid bl. a. på det uppdrag, som lämnats åt 1947 års byggnadsstyrelseutredning och som ännu ej redovisats. Vidare må nämnas att 1946 års vatten- och avloppssakkunnigas nyligen framlagda betänkande (SOU 1951: 26) innehåller ett omfattande organisationsförslag, som direkt berör byggnadsstyrelsen. Slutligen vill jag erinra om sambandet i arbetsuppgifterna mellan styrelsens stadsplanebyrå och det organ, som föreslagits av utredningen rörande näringslivets lokalisering (SOU 1951: 6).

Innan byggnadsstyrelseutredningens betänkande framlagts och överblick erhållits över det komplex av organisatoriska frågor, som nyss berörts, är jag icke beredd att tillstyrka några större förändringar i byggnadsstyrelsens organisation. Ett ytterligare skäl härför är den återhållsamhet med ökning av statsutgifterna, som påkallas av det rådande ekonomiska läget.

För att bl. a. ge styrelsen möjlighet att i någon mån öka sin rådgivande verksamhet på planväsendets område förordar jag, att styrelsens avlöningsanslag uppräknas med ett belopp av 20 000 kronor för anlitande av experter och anställande av extra personal. Därjämte synes en provisorisk placering i Cg 31 såsom byrådirektörer böra genomföras beträffande de förste byråingenjörer på byggnadsbyrån, vilka enligt styrelsens av byggnadsstyrelseutredningen tillstyrkta förslag skulle uppflyttas till byrådirektörer i Ce 31. Denna åtgärd påverkar icke anslagsberäkningen. I övrigt anser jag mig icke kunna tillstyrka styrelsens nu föreliggande förslag om personalökningar och förbättrad löneställning för vissa tjänster.

För genomförande av en begränsad höjning av arvudet till generaldirektörens ställföreträdare bör anslagsposten Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t uppräknas med 300 kronor.

Med inberäkning av förenämnda belopp av 20 000 och 300 kronor samt de av styrelsen angivna ökningsbeloppen för löneklassuppflyttningar m. m. samt för omräkning av rörliga tillägget uppföres anslaget med (1 565 000 + 20 300 + 310 000) 1 895 300 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	767 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	462 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	385 200
Säger kronor	
1 616 100	

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	115 500
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	36 900
Säger kronor	
152 400	

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	39 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	56 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	30 800
Säger kronor	
126 800	

Summa kronor 1 895 300

b) till *Byggnadsstyrelsen*: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 895 300 kronor.

[62] 2. Byggnadsstyrelsen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	149 100	194 600
1951/52 (statsliggaren s. 383)	171 100	
1952/53 (förslag)	208 900	

Yrkande.

Byggnadsstyrelsen (skr. ²⁸/₈ 1951 och P. M. ¹/₁₁ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 25 600 kronor.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

Ökning av posten till *reseersättningar* (anvisat 1951/52 23 000 kronor; belastning 1949/50 och 1950/51 27 000 resp. 31 000 kronor):

a) belopp motsvarande överskridandet av anslagsposten 1950/51	8 000	
b) höjda traktamentsersättningar och ökade resekostnader	4 000	
c) ökade resor för stadsplanebyråns tjänstemän	8 000	20 000

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

Ökning av posten till *reseersättningar* med hänsyn till höjda traktamentsersättningar och ökade resekostnader (anvisat 1951/52 15 000 kronor; belastning 1949/50 och 1950/51 19 000 resp. 17 800 kronor) 4 500

Ökning av *expensposten* med hänsyn till inträdda kostnadsstegringar (anvisat 1951/52 6 900 kronor; belastning 1949/50 och 1951/52 8 600 resp. 6 500 kronor) 1 100

25 600

Departementschefen.

Frånsett att höjningen av den först angivna reseersättningsposten bör begränsas till 12 000 kronor har jag intet att erinra mot den av byggnadsstyrelsen föreslagna anslagsökningen. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1950/51 böra emellertid därjämte de under rubriken Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet anvisade posterna till sjukvård samt till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 4 000 resp. 16 200 kronor. I enlighet härmed uppföres anslaget med (171 100 + 12 000 + 4 500 + 1 100 + 4 000 + 16 200) 208 900 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 208 900 kronor.

[63] 3. Läsarkitektorganisationen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	2 212 100	2 381 200
1951/52 (statsliggaren s. 383)	2 192 000	
1952/53 (förslag)	2 694 000	

Yrkande.

Under förutsättning att betänkandet angående planväsendets uppgifter och organisation icke föranleder några förslag till 1952 års riksdag hemställer byggnadsstyrelsen (P. M. 1/11 1951), att anslaget höjes med 673 500 kronor.

1. Personalförstärkning.

- a) En tjänst i Cg 31 vid vart och ett av länsarkitektkontoren i Stockholm, Malmö, Göteborg, Vänersborg, Umeå och Luleå 111 456
- b) Ersättningar till experter för vissa utredningar 60 000
- c) Ökning av anslagsposten Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl. (anvisat 1950/51 och 1951/52 658 000 resp. 616 000 kronor; belastning 1950/51 790 400 kronor, sedan bemyndigande lämnats att överskrida posten med 225 000 kronor) 200 000

2. Löneklassuppflyttningar 10 100

3. Överföring till ordinarie stat av 2 kontorsbiträden, vilka nu avlönas från anslagsposten Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl. 9 400

4. Omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats 282 500

5. Avrundning 44

673 500

Motiv.

I b) och c). Inkomsterna vid länsarkitektorganisationen uppgingo under budgetåret 1950/51 till ca 929 000 kronor, varav 665 000 kronor utgjorde arvoden och 164 000 kronor granskningsavgifter. De taxor, efter vilka länsarkitektkontorens ersättningar för utförda uppdrag beräknas, ha tidigare varit väsentligt lägre än de som tillämpas av privatpraktiserande fackmän. Genom kungörelsen den 20 september 1951, nr 624, ha emellertid länsarkitektkontorens uppdragstaxor ej oväsentligt höjts. Inkomsterna vid organisationen torde sålunda under nästa budgetår komma att betydligt ökas.

Den personal som nu sysslar med uppgifter, vilka sammanhöra med kontorens uppdragsverksamhet och sålunda äro inkomstbringande för statsverket, avlönas huvudsakligen från anslagsposten till avlöningar till biträdande arkitekter och ingenjörer m. fl. För budgetåret 1951/52 har denna post upptagits till 616 000 kronor. Detta belopp förslår emellertid enligt byggnadsstyrelsen icke för att kunna behålla den personal, som redan nu är anställd på kontoren, och en minskning av denna personal anses av

flera skäl böra undvikas främst med hänsyn till det värde kontorens verksamhet har för lösandet av planfrågorna i länen. För att den nuvarande personalen skall kunna bibehållas erfordras en ökning av anslaget med i runt tal 200 000 kronor.

Inom vissa delar av landet, där fritidsbebyggelsen varit betydande, erfordras närmare utredningar rörande omfattningen och karaktären av denna bebyggelse för att komma till rätta med de problem som därmed sammanhånga. Detta är exempelvis förhållandet beträffande skärgårdsområdena utanför Stockholm och Göteborg samt vissa kustområden i Halland och Skåne. En annan sådan utredning utgör planläggningsfrågor inom vissa fiskelägen i Bohuslän med särskilt komplicerade äganderäts-, lagfarts- och bebyggelseproblem. Dessa utredningar anses böra utföras av länsarkitektkontoren i respektive län. För att möjliggöra anställande av erforderlig tillfällig personal härför erfordras ett belopp som styrelsen överslagsvis beräknar till 60 000 kronor.

Departementschefen.

Som jag tidigare framhållit vid behandlingen av byggnadsstyrelsens avlöningsanslag är jag f. n. icke beredd att upptaga frågan om planväsendets organisation till avgörande. Med hänsyn till de allt större krav, som ställas på länsarkitektorganisationen, synes det emellertid nödvändigt att i någon utsträckning öka organisationens personella resurser. Denna förstärkning bör ske i den formen att anslagsposten Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl. uppräknas med ett belopp av 200 000 kronor. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att någon personalökning utöver den ursprungligen givna anslagsramen icke ägde rum under budgetåret 1950/51 trots det bemyndigande att överskrida nyssnämnda anslagspost med 225 000 kronor, som av Kungl. Maj:t meddelades för ifrågavarande budgetår. Till den del bemyndigandet utnyttjades motsvarades det nämligen av en minst lika stor besparing under posten till avlöningar till icke-ordinarie personal. Anställes under nästa budgetår personal i hela den utsträckning anslagsramen det medger, innebär den nu tillstyrkta ökningen av posten till biträdande ingenjörer och arkitekter en väsentlig förstärkning av länsarkitektorganisationens personal.

Vad angår byggnadsstyrelsens yrkanden i övrigt anser jag mig icke kunna tillstyrka mer än ordinariesättningen av två kontorsbiträdestjänster samt de föreslagna beloppen för löneklassuppflyttningar och omräkning av rörliga tillägg.

I enlighet härmed uppföres anslaget med $(2\,192\,000 + 200\,000 + 10\,100 + 9\,400 + 282\,500) = 2\,694\,000$ kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för länsarkitektorganisationen uppföra ytterligare 2 kontorsbiträdestjänster i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	484 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	942 500
3. Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl., <i>förslagsvis</i>	816 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	451 100
	Summa kronor 2 694 000

c) till *Länsarkitektsorganisationen*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 694 000 kronor.

[64] 4. **Länsarkitektsorganisationen: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	284 000	349 900
1951/52 (statsliggaren s. 384)	284 000	
1952/53 (förslag)	378 000	

Yrkande.

Byggnadsstyrelsen (P.M. 1/11 1951) hemställer, att anslaget höjes med 102 000 kronor.

Ökning av posten till *reseersättningar* (anvisat 1951/52 130 000 kronor; belastning 1949/50 och 1950/51 144 100 resp. 173 000 kronor):

a) belopp motsvarande överskridandet av anslagsposten 1950/51	43 000	
b) höjda traktamentsersättningar och resekostnader ...	10 000	
c) reseersättningar till föreslagen ny personal	7 000	60 000

Ökning av posten till *övriga expenser* (anvisat 1951/52 135 000 kronor; belastning 1949/50 och 1950/51 142 700 resp. 152 000 kronor):

a) belopp motsvarande överskridandet av anslagsposten 1950/51	17 000	
b) prisstegringar	15 000	
c) kostnader för föreslagen ny personal	10 000	42 000
		102 000

Departementschefen.

Jag tillstyrker en ökning av reseersättningsposten med 53 000 kronor och av posten till övriga expenser med 32 000 kronor. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1950/51 böra därjämte posterna till sjukvård samt till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 5 000 resp. 4 000 kronor. I enlighet härmed uppföres anslaget med 378 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsarkitektorganisationen*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 378 000 kronor.

[65] 5. Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	100 000	3 300
1950/51	100 000	10 700
1951/52 (statsliggaren s. 385)	50 000	
1952/53 (förslag)	10 000	

Byggnadsstyrelsen (skr. 4/9 1951) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. Med hänsyn till den hittillsvarande belastningen av anslaget synes detsamma kunna nedsättas till 10 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[66] 6. Bidrag till upprättande av generalplaner och regionplaner.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1950/51	—	85 000	365 000
1951/52 (statsliggaren s. 385)	100		
1952/53 (förslag)	100		

Byggnadsstyrelsen (skr. 4/9 1951) anser, med hänsyn till storleken av förefintlig reservation å anslaget, några ytterligare medel icke erforderliga för nästa budgetår.

Departementschefen. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras allenast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till upprättande av generalplaner och regionplaner* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[67] 7. Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1950/51	—	57 000	337 900
1951/52 (statsliggaren s. 385)	100		
1952/53 (förslag)	50 000		

Yrkande.

Byggnadsstyrelsen (skr. 20/9 1951) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 50 000 kronor.

Motiv.

Beträffande grunderna för anslagets användning hänvisar byggnadsstyrelsen till den i 1945 års statsverksproposition (VI ht p. 60) lämnade redogörelsen.

Att nya anslagsmedel icke behövt anvisas efter budgetåret 1948/49 sammanhänger i huvudsak med att förhållandevis stora belopp kunnat återföras till anslaget från byggnadsanslag.

Av anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1950/51 en odisponerad behållning av ca 93 400 kronor. Härav ha under innevarande budgetår hittills reserverats ca 60 000 kronor för pågående utredningar. Enligt byggnadsstyrelsens beräkningar torde under detta budgetår några mera betydande belopp icke komma att tillföras anslaget från byggnadsanslag. Nettobelastningen å anslaget kan antagas bliva av sådan storleksordning, att den vid nästa budgetårsskifte kvarstående reservationen icke kommer att förslå till bestridande av utgifterna under det därpå följande budgetåret. En förstärkning av anslaget är därför erforderlig. Styrelsen uppskattar detta ytterligare medelsbehov till 50 000 kronor.

Departementschefen. Med biträdande av byggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

F. Tekniska institut.

[68] 1. Statens väginstitut.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	442 000	482 300
1951/52 (statsliggaren s. 385)	430 000	
1952/53 (förslag)	520 800	

Yrkande.

Direktionen för statens väginstitut (skr. ^{27/8} 1951) hemställer, att anslaget höjes med 117 500 kronor.

Ökning.

Avlöningar.

A. Institutets verksamhet i allmänhet.

1. Personalförstärkning.

1 förste avdelningsingenjör i Ce 29 (maskintekniska avdelningen)	13 224
2. Uppräkning av icke-ordinarieposten	10 000
3. Omräkning av lönen till överingenjören vid institutet i anledning av chefslöneregleringen	2 100
4. Löneklassförändringar	1 898
5. Omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats	78 700

B. Institutets verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning (posten till rörligt tillägg ökas på grund av omräkning enligt gällande procentsats med 42 000 kronor och icke-ordinarieposten minskas med samma belopp för anpassning till förutsedd belastning).

Omkostnader.

Institutets verksamhet i allmänhet.

a) Reseersättningar (anvisat för 1951/52 8 500 kronor): höjda rese- och traktamentskostnader	1 000
b) Övriga expenser (anvisat för 1951/52 21 000 kronor): kostnadsökning för telefonabonnemang, städning m. m.	3 500
c) Publikationstryck (anvisat för 1951/52 6 000 kronor): ökade kostnader för publicering av institutets utredningsresultat	4 000
d) Bibliotek (anvisat 1951/52 2 500 kronor): prishöjningar på utländska tidskrifter och teknisk litteratur	1 000
e) Verkskyddskostnader (föreslagen ny anslagspost)	2 000
Avrundning	78
	117 500

Direktionen hemställer därjämte, att till verkstadsutrustning för statens väginstitut anvisas ett särskilt anslag av 30 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Förslaget om inrättande av en ny tjänst i lönegrad Ce 29 finner sig statskontoret i nuvarande läge icke kunna tillstyrka. Vidare förutsätter statskontoret, att den generella beskärning av statsmyndigheternas avlöningsanslag, som av besparingsskäl vidtogs för innevarande budgetår, skall iakttagas även under budgetåret 1952/53, varför yrkandet om uppräknings av institutets icke-ordinarie post med det belopp, varmed posten minskats, ej bör föranleda någon åtgärd.

Beträffande posten till övriga expenser räknar ämbetsverket med att en skäligen procentuell höjning av myndigheternas expensanslag efter enhetliga grunder kommer under övervägande. Behov att höja delposten till publikationstryck synes föreligga, men höjningen torde böra begränsas till 2 000 kronor. Däremot är statskontoret ej berett tillstyrka någon uppräknings av delposten till bibliotek. Kostnaderna för utbildning av verkskyddspersonal torde, i enlighet med vad som redan nu tillämpas vid olika verk, böra bestridas från anslagsposten till övriga expenser. För inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter har i riksstaten under XI huvudtiteln uppförts ett särskilt reservationsanslag. För angivna ändamål behöver alltså ej upptagas någon särskild post i omkostnadsstaten.

Vad gäller framställningen om ett särskilt anslag till ersättning av verkstadens utrustning lär nödvändigheten att begränsa statsutgifterna alltså jämt lägga hinder i vägen för ett tillmötesgående av densamma.

I övrigt har institutets framställning icke föranlett någon erinran från ämbetsverkets sida.

Föredraganden.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anförde i proposition den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. föreslår jag, att en kontorsbiträdestjänst i Ce 8 vid väginstitutet förändras till en kanslibiträdestjänst i Ce 11. Denna ändring jämte av institutet angivna omräkningar av överingenjörens lön och det rörliga tillägget samt löneklassförändringar medför en ökning av avlöningsstaten med avrundat 83 800 kronor.

Jag tillstyrker vidare de föreslagna jämkningarna av avlöningsposterna för institutets verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning.

Beträffande omkostnadsstaten har jag intet att erinra mot att posterna till reseersättningar och till övriga expenser uppräknas med 1 000 resp. 3 500 kronor. Jag anser mig även böra förorda en begränsad höjning av posterna till publikationstryck och till bibliotek med 2 000 resp. 500 kronor. Detta medför en uppräknings av omkostnadsstaten med tillhopa 7 000 kronor.

Övriga förslag är jag icke beredd att tillstyrka.

I enlighet härmed uppföres anslaget med $(430\,000 + 83\,800 + 7\,000)$ 520 800 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för statens väginstitut att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Stat.

Avlöningar.

Statens väginstituts verksamhet i allmänhet.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	131 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	195 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	112 300
	Säger kronor 439 800

Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	228 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	74 500
	Säger kronor 302 500
	Säger för avlöningar kronor 742 300

Omkostnader.

1. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet, <i>förslagsvis</i>	113 500
2. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning, <i>förslagsvis</i>	100 000
	Säger för omkostnader kronor 213 500
	Summa kronor 955 800

Särskilda uppbördsmedel.

1. Ersättningar för materialkontroll m. m.	2 000
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	433 000
	Säger kronor 435 000
	Nettoutgift kronor 520 800

- b) till *Statens väginstitut* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 520 800 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[69] 2. Laboratorieutrustning för statens väginstitut.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	50 000	19 500
1951/52	—	
1952/53 (förslag)	50 000	

Yrkande.

Direktionen för statens väginstitut (skr. 27/s 1951) hemställer om anslag för ändamålet med 50 000 kronor.

Motiv.

I sina petita för budgetåret 1948/49 hemställde direktionen om ett anslag av 155 000 kronor för inköp och komplettering av väginstitutets utrustning med apparater och instrument för laboratorieundersökningar.

Vid anmälan av denna fråga i 1948 års statsverksproposition (VI ht, p. 60) uttalade föredragande departementschefen att, enär den föreslagna instrumentutrustningen vore ägnad att effektivisera väginstitutets betydelsefulla forskningsverksamhet beträffande vägbeläggingsmaterial och vägbyggnadsmetoder, han icke hade något att erinra mot att medel ansloges för ändamålet. Med hänsyn till bl. a. de svårigheter, som på grund av importbegränsningen väntades möta att på en gång anskaffa hela utrustningen, ansågs emellertid anskaffningsprogrammet böra delas upp på flera budgetår. Med anledning härav anvisades för vardera budgetåret 1948/49 och 1950/51 ett reservationsanslag av 50 000 kronor för ändamålet.

De sålunda anvisade medlen komma under budgetåret 1951/52 att bli helt förbrukade. För den fortsatta anskaffningen enligt den uppgjorda planen till en kostnad av 155 000 kronor beräknar direktionen en merkostnad av 25 000 kronor till följd av inträdda prisstegringar.

Yttrande.

Statskontoret har icke något att erinra mot att medel för nästa budgetår anvisas i enlighet med den uppgjorda planen. Anslagets storlek torde bli beroende av i vad mån medel kunna göras tillgängliga vid avvägningen mellan olika anslagsäskanden.

Föredraganden.

Då tidigare å anslaget anvisade medel torde bli förbrukade under innevarande budgetår, har jag icke något att erinra mot att medel anvisas för fullföljande av det uppgjorda anskaffningsprogrammet. Jag tillstyrker förslaget att för nästa budgetår anvisas ett anslag av 50 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Laboratorieutrustning för statens väginstitut* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[70] 3. Statens geotekniska institut: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	440 000	471 300
1951/52 (statsliggaren s. 387)	437 800	
1952/53 (förslag)	497 800	

Yrkande.

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. ³⁰/s 1951) hemställer, att anslaget höjes med 61 200 kronor.

Ökning.

1. Omräkning av lönen till överingenjören vid institutet i anledning av chefslöneregleringen	2 100
2. Arvoden till vissa direktionsledamöter i anslutning till ett av direktionen framlagt förslag om viss omorganisation av institutets ledning	4 500
3. Löneklassuppflyttningar	3 708
4. Omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats	50 892
	61 200

Därjämte hemställer direktionen, att den i Ce 32 placerade befattningen som avdelningschef för maskintekniska avdelningen överföres till ordinarie stat samt att i institutets personalförteckning uppföres en förste statsgeoteknikertjänst i Ce 30. Avlöningskostnaderna för den senare tjänsten skulle bestridas inom ramen för den i institutets avlöningsstat uppförda anslagsposten till avlöningar till biträdande personal för konsultationsuppdrag m. m. och därvid, enligt reglerna för användningen av denna anslagspost, slutligt täckas av ersättningar, som institutet betingar sig av uppdragsgivare.

Motiv.

2. Enligt instruktionen för institutet (SFS nr 25/1944) ankommer det på direktionen dels att leda och övervaka forsknings- och konsultationsverksamheten vid institutet och dels att svara för dess administrering. På grund av den alltmer ökade omfattningen av de administrativa ärendena ha direktionsens sammanträden i hög grad kommit att domineras av dylika ärenden. För att bereda vidgat utrymme åt behandlingen av frågor rörande forskning och planläggning i stort har direktionen därför föreslagit, att inom densamma skulle inrättas ett särskilt arbetsutskott med uppgift att besluta i flertalet administrativa frågor. I detta skulle ingå ordföranden och ytterligare en ledamot av direktionen samt chefen för institutet. Ordföranden och ifrågavarande ledamot av direktionen anses böra erhålla visst årligt arvode, vilket av direktionen föreslås till 3 000 resp. 1 500 kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Behovet av det föreslagna arbetsutskottet inom direktionen undandrager sig statskontorets bedömande, då ämbetsverket ej varit i tillfälle att taga ställning till det förslag till viss omorganisation av ledningen för institutet, varigenom frågan om inrättandet av arbetsutskottet väckts. För närvarande utgår ej någon ersättning åt direktionsledamöterna. Frågan om ersättning åt ledamöter i styrelser för statliga verk och inrättningar torde emellertid vara av sådan allmän och principiell räckvidd, att den bör prövas i ett större sammanhang. Anslagsfram-

ställningen bör därför i denna del ej föranleda någon åtgärd. Innan någon ändring vidtages beträffande ledningen av geotekniska institutet, bör undersökas möjligheten att minska arbetsbördan för styrelsen, genom att avgörandet i administrativa ärenden i ökad utsträckning anförtros chefen för institutet.

Direktionen har upprepat sitt senast av 1951 års riksdag avvisade förslag om inrättande av en tjänst som förste statsgeotekniker. Då sträng återhållsamhet alltså torde böra iakttagas i fråga om medelsanvisning för nyanställning av personal, avstyrker statskontoret direktionens förslag även i denna del.

Föredraganden.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i proposition den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. föreslår jag, att en kanslibitträdestjänst i Ce 11 vid geotekniska institutet förändras till kontoristtjänst i Ce 13 samt en kontorsbiträdestjänst i Ce 8 till kanslibitträdestjänst i Ce 11. Dessa ändringar jämte de i direktionens förslag upptagna omräkningarna av överingenjörens lön och det rörliga tillägget samt posten för löneklassuppflyttningar medföra sammanlagt en ökning av avlöningsstaten med (1 500 + 2 100 + 3 708 + 50 892) 58 200 kronor.

Avgörande skäl föreligga enligt min mening för att genomföra den ifrågasatta omorganisationen av institutets ledning. För arvoden till ledamöterna i det föreslagna arbetsutskottet bör beräknas ett belopp av 1 800 kronor, varav till ordföranden 1 200 kronor och till den andre i utskottet ingående ledamoten av institutets direktion 600 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts uppföres anslaget med (437 800 + 58 200 + 1 800) 497 800 kronor.

Direktionens övriga förslag är jag icke beredd att tillstyrka.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	54 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	1 800
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	192 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	79 300
5. Avlöningar till biträdande personal för konsultationsuppdrag m. m., <i>förslagsvis</i>	170 000
Summa kronor	497 800

b) till Statens geotekniska institut: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 497 800 kronor.

[71] 4. Statens geotekniska institut: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	244 700	270 700
1951/52 (statsliggaren s. 387)	244 700	
1952/53 (förslag)	248 200	

Yrkande.

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. ³⁰/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 5 500 kronor.

1. Sjukvård m. m. (anvisat för 1951/52 1 500 kronor): ökning med hänsyn till belastningen av anslagsposten 1950/51 1 500
 2. Publikationstryck (anvisat för 1951/52 6 000 kronor): ökade kostnader för publicering av institutets forskningsresultat 4 000
- 5 500

Därjämte föreslår direktionen, att ett särskilt anslag av 40 000 kronor anvisas för utrustning åt institutet.

Föredraganden.

Mot den föreslagna uppräknningen av posten till sjukvård m. m. med 1 500 kronor har jag intet att erinra. Ökningen av posten till publikationstryck m. m. bör begränsas till 2 000 kronor.

I enlighet härmed uppföres anslaget med (244 700 + 1 500 + 2 000) 248 200 kronor.

Anvisandet av medel till utrustning åt institutet synes böra ytterligare uppskjutas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 248 200 kronor.

G. Statens elektriska inspektion m. m.

[72] 1. Statens elektriska inspektion: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	180 300	173 700
1951/52 (statsliggaren s. 388)	178 700	
1952/53 (förslag)	211 100	

Yrkande.

Kommerskollegium (skr. ^{28/8} 1951) hemställer, att anslaget höjes med 83 300 kronor.

Ökning.

1. Personalförstärkningar.

a) 2 förste distriktsingenjörer i Ce 27	23 976
b) 1 byråingenjör i Ce 24	10 236
2. Löneklassförändringar (icke-ordinarieposten)	348
3. Vikariatsersättningar	5 100
4. Omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats	44 700
5. Avrundning	32
	84 392

Minskning.

Löneklassförändringar (ordinarieposten)	— 1 092
	83 300

Departementschefen.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet i proposition den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. anfört föreslår jag, att en kontorsbiträdestjänst i Ca 8 hos elektriska inspektionen utbytes mot en kanslibiträdestjänst i Ca 11. I övrigt är jag icke för närvarande beredd att tillstyrka några förändringar i elektriska inspektionens personalorganisation.

Den förordade tjänsteförändringen samt löneklassförändringarna och omräkningen av det rörliga tillägget medföra en ökning av anslaget med i avrundat tal 32 400 kronor. I enlighet härmed uppföres anslaget med (178 700 + 32 400) 211 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens elektriska inspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	127 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	33 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	50 700

Summa kronor 211 100

b) till *Statens elektriska inspektion*: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 211 100 kronor.

[73] 2. Statens elektriska inspektion: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	19 300	19 700
1951/52 (statsliggaren s. 389)	19 300	
1952/53 (förslag)	20 300	

Kommerskollegium (skr. ²⁸/₈ 1951) hemställer, att anslaget höjes med 1 000 kronor, avseende delposten till Övriga expenser i omkostnadsstaten för elektriska inspektionen. Højningen motiveras av ökade kostnader för städning, telefon, annonser och papper.

Departementschefen. Med biträdande av kommerskollegii förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens elektriska inspektion: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 20 300 kronor.

[74] 3. Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström.

	Anslag
1951/52 (statsliggaren s. 389)	2 000
1952/53 (förslag)	2 000

Departementschefen. Anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

H. Djurgårdsnämnden.

[75] 1. Djurgårdsnämnden: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	98 800	127 200
1951/52 (statsliggaren s. 389)	97 300	
1952/53 (förslag)	110 000	

Yrkande.

Djurgårdsnämnden (skr. 20/9 1951) hemställer, att anslaget höjes med 24 700 kronor.

	Ökning
1. Höjning av arvoden till nämndens kanslichef och tekniske expert till belopp motsvarande byråchefslön enligt 38:e resp. 40:e löneklasserna	12 564
2. Uppräkning av posten till övrig icke-ordinarie personal	1 980
3. Vikariats- och övertidsersättningar	1 456
4. Omräkning av rörliga tillägget enligt gällande procentsats	8 700
	24 700

Departementschefen.

Med hänsyn till den höjning av kanslichefens arvode, som redan medgivits i samband med 1951 års löneregleringar, bör anslaget uppräknas med avrundat 4 000 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg bör i enlighet med djurgårdsnämndens förslag ökas med 8 700 kronor. I övrigt anser jag mig icke kunna tillstyrka nämndens förslag.

I enlighet härmed uppföres anslaget med $(97\,300 + 4\,000 + 8\,700)$ 110 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för djurgårdsnämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	18 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	78 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 300
	Summa kronor 110 000

- b) till *Djurgårdsnämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 110 000 kronor.

[76] 2. Djurgårdsnämnden: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	11 500	14 600
1951/52 (statsliggaren s. 390)	11 500	
1952/53 (förslag)	11 500	

Departementschefen. I enlighet med djurgårdsnämndens förslag (skr. 20/1951) uppföres anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Djurgårdsnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 11 500 kronor.

I. Diverse.

[77] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond.

	Anslag
1951/52 (statsliggaren s. 390)	421 000
1952/53 (förslag)	770 000

Departementschefen. Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 770 000 kronor.

[78] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.

	Anslag
1951/52 (statsliggaren s. 390)	1 341 000
1952/53 (förslag)	1 432 000

Departementschefen. Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 432 000 kronor.

[79] 3. Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	5 000	20 300
1950/51	5 000	127 700
1951/52 (statsliggaren s. 390)	5 000	
1952/53 (förslag)	25 000	

Departementschefen. Den stora anslagsbelastningen under budgetåret 1950/51 synes bero på exceptionella omständigheter såsom ovanligt många och stora internationella kongresser m. m., för vilka taxenedsättningar medgivits. En viss ökning av ersättningsanslaget synes dock befogad, förslagsvis med 20 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[80] 4. **Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	21 600 000	25 560 000
1951/52 (statsliggaren s. 391)	25 600 000	
1952/53 (förslag)	30 600 000	
		30 500 000

Av en inom *generalpoststyrelsen* i september 1951 upprättad promemoria inhämtas, att ifrågavarande ersättning för innevarande budgetår beräknats — bl. a. på grund av postavgiftshöjningen fr. o. m. den 1 juni 1951 — komma att uppgå till ca 30 500 000 kronor enligt följande sammanställning.

Tjänsteförsändelser i allmänhet	29 500 000
Tjänsteförsändelser från de statliga kristidsorganen	250 000
Tjänsteförsändelser i kristidsnämndsärenden	350 000
Delgivningsförsändelser	200 000
Militärbrev	200 000
	30 500 000

Ersättning för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet utgår med viss procent av postverkets frankoteckensuppbörd efter överenskommelse mellan generalpoststyrelsen och statskontoret. För budgetåret 1950/51 har procenttalet bestämts till 16. Med utgångspunkt från samma procenttal och under hänsynstagande till en viss stegring av frankoteckensuppbörden har styrelsen beräknat ersättningen för tjänsteförsändelser i allmänhet under budgetåret 1952/53 till 30 000 000 kronor.

Ersättningen för post från de statliga kristidsorganen uppgick för andra kvartalet 1951 till ca 88 000 kronor. Under framhållande av svårigheterna att under rådande förhållanden beräkna storleken av ifrågavarande ersättning för nästa budgetår föreslår styrelsen, att densamma upptages till 100 000 kronor.

Från förevarande anslag utgår även ersättning för postdelgivning (SFS 641/1947). Denna ersättning uppgick under budgetåret 1950/51 till ca 220 000 kronor och beräknas för budgetåret 1952/53 till 250 000 kronor.

Vidare utgår från anslaget jämväl ersättning till postverket för befordran av militärbrev. För budgetåret 1952/53 beräknar styrelsen för ändamålet ett belopp av 250 000 kronor.

Generalpoststyrelsen anser icke erforderligt, att särskild ersättning för befordran av post i kristidsnämndsärenden beräknas för budgetåret 1952/53.

I enlighet härmed beräknar styrelsen ersättningen till postverket för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1952/53 till (30 000 000 + 100 000 + 250 000 + 250 000) 30 600 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret meddelar i utlåtande den 26 september 1951, att statskontoret godtagit generalpoststyrelsens förslag, att ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser fr. o. m. den 1 juli 1951 t. v. i avvaktan på en fullständig tjänstebrevsundersökning skall utgå med 16 procent av frankoteckensuppbörden. Den av generalpoststyrelsen gjorda beräkningen av förevarande anslag har icke givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen.

I enlighet med generalpoststyrelsens uppskattning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål synes förevarande anslag böra upptagas till 30 600 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 30 600 000 kronor.

[81] 5. Understöd åt skärgårdsrederier.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	500 000	439 300
1951/52 (statsliggaren s. 392)	900 000	
1952/53 (beräknat belopp) ...	200 000	

Departementschefen. Anslaget anvisades för första gången av 1948 års riksdag efter därom i propositionen 1948: 261 framlagt förslag.

Som allmänt villkor har gällt att understöd medgivits endast för det driftsunderskott, som kvarstått efter avdrag av eventuellt överskott på sommartrafiken.

I 1951 års statsverksproposition uppskattades subventionsbehovet för budgetåren 1950/51 och 1951/52 på grundval av rederiernas beräkningar preliminärt till följande belopp.

	1950/51	1951/52
Waxholms nya ångfartygs aktiebolag	370 000	370 000
Marstrands nya ångfartygs aktiebolag	370 000	275 000
Summa kronor	740 000	645 000

Främst till följd av den kraftiga ökningen i bränslepriserna lämnade skärgårdsrederiernas vintertrafik under 1950/51 ett större driftsunderskott än ursprungligen beräknats. Till täckande av redovisade ytterligare under-

skott har Waxholmsbolaget erhållit statsbidrag med 112 000 kronor och Marstrandsbolaget med 72 000 kronor, d. v. s. sammanlagt 184 000 kronor. Medelsbehovet för budgetåret 1950/51 utgjorde alltså (740 000 + 184 000) 924 000 kronor. Härav ha 464 700 kronor belastat anslaget för budgetåret 1950/51 och 459 300 kronor anslaget för innevarande budgetår. För bidrag till skärgårdstrafiken under vinterseglationsperioden 1951/52 kvarstod sålunda ett belopp av (900 000 — 459 300) 440 700 kronor.

Efter förhandlingar med kommunikationsdepartementet har Järnvägsaktiebolaget Stockholm—Saltsjön åtagit sig att fr. o. m. den 1 oktober 1951 utan statsbidrag ansvara för erforderlig båttrafik inom viss del av Stockholms skärgård. Detta åtagande jämte möjligheten att under höstmånaderna insätta mera driftsekonomiskt tonnage än tidigare funnits att tillgå har medfört att Waxholmsbolaget kunnat begränsa sin ansökan om bidrag av statsmedel för trafiken under tiden 1 oktober 1951—30 april 1952 till ett belopp av 350 000 kronor. Bolagets sommartrafik har föregående år lämnat ett betydande underskott.

Marstrandsbolaget har under år 1951 genom ombyggnad och motorisering av äldre ångfartyg och genom anskaffning av en ny snabbgående passagerarebåt sökt skapa förutsättningar för en lönsam trafik. De företagna moderniseringarna av tonnaget ha ännu icke påverkat seglationsresultatet i den utsträckning att sommarmånadernas överskott kunna balansera ett för vintertrafiken kalkylerat driftsunderskott. Bolaget är därför för trafiken under tiden 1 oktober 1951—31 mars 1952 i behov av bidrag med ett tidigare fixerat belopp av 275 000 kronor.

Bidragsbehovet för vintertrafiken under innevarande budgetår uppgår således till (350 000 + 275 000) 625 000 kronor. Då disponibla medel å anslaget utgöra endast 440 700 kronor, kommer jag i annat sammanhang att hemställa att (625 000 — 440 700) 184 300 kronor, avrundat till 185 000 kronor, anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Något säkert underlag för bedömning huruvida och i vilken omfattning bidragsmedel behöva anvisas för nästa budgetår föreligger f. n. icke. En sådan bedömning bör bl. a. grundas på en närmare prövning av det förslag avseende ordnandet av skärgårdstrafiken i Stockholmsområdet, vilket helt nyligen framlagts av 1949 års skärgårdstrafikkommission och nu är föremål för remissbehandling. Frågan torde senare få upptagas till behandling i särskild proposition till 1952 års riksdag. I avvaktan härpå bör förevarande anslag i statsverkspropositionen upptagas endast med ett beräknat belopp. Detta torde böra bestämmas till 200 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till *Understöd åt skärgårdsrederier* för budgetåret 1952/53 beräkna ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[82] 6. Understöd åt inrikes lufttrafik.

	Anslag
1950/51	360 000
1951/52 (statsliggaren s. 392)	1 370 000
1952/53 (förslag)	450 000

Av det å riksstaten för budgetåret 1951/52 anvisade reservationsanslaget av 1 370 000 kronor till understöd åt inrikes lufttrafik avsågo 870 000 kronor bidrag till uppehållande av trafiken under perioden 1 oktober 1950—30 september 1951 och 500 000 kronor bidrag för tiden 1 oktober 1951—30 september 1952. Den subventionerade trafiken omfattar linjerna Stockholm/Norrköping—Visby, Stockholm—Sundsvall/Härnösand—Luleå och Stockholm—Malmö. Motivet för att Malmölinjen medtagits i trafikprogrammet utgör, som framgår av 1951 års statsverksproposition, att denna linje med trafikerings i anslutning till de övriga inrikeslinjerna ger ett visst överskott, vilket medför en motsvarande minskning av det sammanlagda bidragsbehovet.

I 1951 års statsverksproposition uttalade min företrädare i ämbetet bl. a., att han förutsatte, att subventionsbehovet efter utgången av perioden 1 oktober 1951—30 september 1952 skulle kunna nedbringas väsentligt under det för nämnda period beräknade beloppet av 500 000 kronor.

I skrivelse den 11 juni 1951 till styrelsen för Aktiebolaget Aerotransport har kommunikationsdepartementet, under förutsättning av att trafiken icke dessförinnan bedömdes bliva affärsmässigt motiverad, infordrat anbud avseende fortsatt upprätthållande av den inrikes lufttrafiken på Luleå- och Visbylinjerna efter den 30 september 1952. I skrivelsen anfördes bl. a. att, om understödsbehovet — liksom för då löpande räkenskapsår — beräknades kunna sänkas genom att en särskild inrikeslinje Stockholm—Malmö upprätthölls, borde anbudet omfatta jämväl denna linje. Vid anbudets avgivande borde de vid riksdagsbehandlingen av bolagets senaste framställning gjorda uttalandena i erforderlig utsträckning beaktas. Sålunda borde bl. a. övervägas huruvida tidpunkten vore inne för att upprätta ett avtal för flera räkenskapsår.

Aktiebolaget Aerotransport.

I skrivelse den 26 oktober 1951 har Aktiebolaget Aerotransport (ABA) anhållit om understöd åt inrikes lufttrafik på linjerna Stockholm/Norrköping/Malmö—Visby, Stockholm—Luleå, Stockholm—Sundsvall/Härnösand och Stockholm—Malmö med 450 000 kronor för perioden 1 oktober 1952—30 september 1953, med 400 000 kronor för perioden 1 oktober 1953—30 september 1954 och med 350 000 kronor för perioden 1 oktober 1954—30 september 1955.

ABA meddelar, att enligt det mellan Det Danske Luftfartsselskab AS, Det Norske Luftfartsselskab AS och bolaget den 8 februari 1951 ingångna konsortialavtalet skall bl. a. all trafikflygning, vartill bolagen erhålla tillstånd, bedrivas av konsortiet Scandinavian Airlines System (SAS). Jämlikt

§ 1 st. 4 i konsortialavtalet skall envar av parterna, därest vederbörande statliga myndigheter så begära, äga påfordra, att konsortiet — på villkor, varom överenskommelse kan träffas — åtager sig sådan inrikestrafik, som icke kan anses motiverad ur affärsmässig synpunkt.

Med anledning härav har ABA bilagt en skrivelse från SAS med kalkyler och motivering för ifrågakvarande trafik.

För att belysa trafikutvecklingen för perioden 1 oktober 1950—30 september 1951 jämfört med motsvarande tid räkenskapsåret 1949/50 redovisar konsortiet den genomsnittliga beläggningen i den reguljära inrikestrafiken beräknad i procent av lastförmågan, antalet å linjerna befordrade passagerare samt kilogram post och frakt. Uppgifterna framgå av följande tabell.

Linje	Period	Lastfaktor	Kabinfaktor	Antal passagerare	Frakt kg	Post kg
Stockholm/Norrköping— Visby	$\frac{1}{10}$ 1949— $\frac{30}{9}$ 1950	61.4	68.6	27 555	183 864	26 249
	$\frac{1}{10}$ 1950— $\frac{30}{9}$ 1951	60.7	71.1	31 166	188 600	29 540
Stockholm—Luleå	$\frac{1}{10}$ 1949— $\frac{30}{9}$ 1950	47.7	45.7	3 668	55 907	20 122
	$\frac{1}{10}$ 1950— $\frac{30}{9}$ 1951	51.8	49.4	6 316	104 189	71 029
Stockholm—Sundsvall/ Härnösand	$\frac{1}{10}$ 1949— $\frac{30}{9}$ 1950	43.1	51.9	2 627	3 246	—
	$\frac{1}{10}$ 1950— $\frac{30}{9}$ 1951	41.9	52.7	3 531	4 557	—
Stockholm—Malmö	$\frac{1}{10}$ 1949— $\frac{30}{9}$ 1950	57.7	50.8	6 282	103 841	83 264
	$\frac{1}{10}$ 1950— $\frac{30}{9}$ 1951	50.0	53.7	6 689	51 855	48 084

Anm. Lastfaktor = förhållandet mellan antalet betalda och antalet offererade tonkm.
Kabinfaktor = förhållandet mellan antalet betalda och antalet offererade personkm.

Lastfaktorn är beräknad på vid varje tidpunkt gällande lastkapacitet. För DC-3flygplanen beräknades denna år 1950 till 2 100 kg och 1951 till 2 200 kg. På grund härav kan lastfaktorn visa lägre värde under perioden $\frac{1}{10}$ 1950— $\frac{30}{9}$ 1951 jämfört med perioden $\frac{1}{10}$ 1949— $\frac{30}{9}$ 1950 trots ökad passagerar- och lastmängd per tur.

De minskade frakt- och postkvantiteterna på linjen Stockholm—Malmö angivas bero på att internationell transitolast befordrades i större utsträckning på denna inrikeslinje under den tidigare perioden.

Konsortiet meddelar, att under det gångna trafikåret biljettavgifterna på linjen Stockholm—Visby höjts för enkel resa från 55 till 61 kronor och för tur- och returresa från 99 till 110 kronor. För linjen Norrköping—Visby har höjning skett från 46 till 51 kronor för enkel resa och från 83 till 92 kronor för tur- och returresa. Det har däremot icke bedömts möjligt att ytterligare öka biljettpriserna på Visbylinjen eller att f. n. höja person-taxorna på övriga inrikessträckor. Nuvarande taxeläge anser konsortiet ge de största totala inkomsterna.

För att kunna ytterligare utnyttja de resurser, som måste avdelas för den inrikes lufttrafiken, och därigenom reducera understödsbehovet ingå i trafikprogrammet från 1 oktober 1951 utöver Visby- och Norrlandslinjerna även linjen Stockholm—Malmö samt en begränsad sommartrafik på linjen Malmö—Visby. Det tillänkta programmet, som på grund av den gångna

sommarens erfarenheter erhållit något mindre omfattning än det som gällde för perioden 1 oktober 1950—30 september 1951, omfattar följande antal dubbelturer.

L i n j e	Period	Antal dubbelturer
Stockholm—Visby	$\frac{1}{10}$ — $\frac{19}{9}$ $\frac{20}{8}$ — $\frac{19}{8}$ $\frac{20}{8}$ — $\frac{30}{9}$	1 daglig + 1 varje vardag 3 dagliga 1 daglig + 1 varje vardag
Norrköping—Visby	$\frac{1}{10}$ — $\frac{19}{9}$ $\frac{20}{8}$ — $\frac{19}{8}$ $\frac{20}{8}$ — $\frac{30}{9}$	3 per vecka 1 daglig 3 per vecka
Stockholm—Luleå	$\frac{1}{10}$ — $\frac{30}{9}$	1 varje vardag
Stockholm—Sundsvall/Härnösand	$\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{9}$	1 daglig
Stockholm—Malmö	$\frac{1}{10}$ — $\frac{30}{9}$	1 varje vardag
Malmö—Visby	$\frac{20}{8}$ — $\frac{19}{8}$	1 per vecka

Det beräknade totala underskottet, exklusive andel i konsortiets och dess svenska regions administrations- och försäljningskostnader, uppgår för perioden 1 oktober 1952—30 september 1953 till högst 450 000 kronor. Intäkter och kostnader för de olika linjerna beräknas uppgå till följande belopp.

	Stockholm/ Norrköping/ Malmö— Visby	Stockholm— Luleå	Stockholm— Sundsvall/ Härnösand	Stockholm— Malmö	Totalt
Intäkter	1 413 000	1 087 000	275 000	622 000	3 397 000
Till linjerna hänförliga kostnader	1 519 000	1 182 000	426 000	720 000	3 847 000
Underskott	106 000	95 000	151 000	98 000	450 000

Konsortiet meddelar, att eftersom dess bokslut per den 30 september 1951 ännu icke föreligger, någon jämförelse med faktiska tal ej har kunnat göras. Förbättringar i det ekonomiska utfallet har förutsatts för samtliga linjer i förhållande till den kalkyl, som låg till grund för bedömning av bidragsbehovet för perioden 1 oktober 1950—30 september 1951.

SAS ansluter sig helt till förslaget, att ett avtal på längre sikt bör upprättas. En sådan ordning skulle innebära bättre möjligheter att planera trafiken. De nuvarande osäkra ekonomiska förhållandena utgöra enligt konsortiet å andra sidan ett hinder för en alltför långfristig överenskommelse. Avtalet bör därför omfatta en period av tre år. Med ledning av hittillsvarande erfarenhet har konsortiet utgått från att, genom ytterligare effektivisering av trafiken, underskottet för perioden 1 oktober 1953—30 september 1954 skall kunna nedbringas med 50 000 kronor i förhållande till räkenskapsåret 1952/53, d. v. s. till 400 000 kronor. Även för räkenskapsåret 1954/55

beräknas en ytterligare reducering av bidragsbehovet med 50 000 kronor till 350 000 kronor.

SAS har i kalkylerna för treårsperioden 1 oktober 1952—30 september 1955 utgått från nuvarande kostnads- och taxeläge samt förutsatt att eventuella kostnadsökningar kunna kompenseras genom taxejusteringar. Konsortiet förutsätter dock att förhandlingar skola kunna upptagas under treårsperioden rörande ändring i trafikprogrammets omfattning eller tilläggsbidrag, därest kostnadsökningar inträffa, vilka icke äro möjliga att uppväga med höjda taxor, eller en otillfredsställande utveckling på någon av de berörda linjerna ger anledning därtill.

Yttranden.

Luftfartsstyrelsen. Styrelsen tillstyrker för sin del bifall till framställningen.

Statskontoret. Med hänsyn till statsmakternas ställningstagande till frågan om subventioneringen av den inrikes luftfarten säger sig statskontoret, under förutsättning att en för statsverket godtagbar uppgörelse kan träffas angående de ekonomiska villkoren, ej vilja motsätta sig att staten även i fortsättningen under en begränsad tidrymd lämnar sin medverkan till att inrikestrafiken uppehålls i nuvarande omfattning. Ej heller föranleder förslaget, att subventioneringen skulle omfatta en tidsperiod av tre år, i och för sig någon erinran från statskontorets sida.

Vad gäller subventionens storlek erinrar statskontoret, att föredragande departementschefen vid anmälan till 1951 års riksdag av förslag om medelsanvisning till understöd åt inrikes luftfart under tiden 1950—1952 förutsatte, att subventionsbehovet efter utgången av perioden 1 oktober 1951—30 september 1952 skulle kunna nedbringas väsentligt under det för nämnda period beräknade beloppet av 500 000 kronor. Någon uppgift rörande det ekonomiska resultatet av inrikestrafiken under trafikåret 1950/51 har ej varit tillgänglig i ärendet, men vid uppskattningen av subventionsbehovet under tiden 1952—1955 räknar bolaget med förbättringar i det ekonomiska utfallet för samtliga linjer. Bolagets nu framförda anspråk på statsverket innebära dock ej sådan minskning av subventionsbeloppet, som förutsattes av departementschefen. Med hänsyn härtill ävensom till den väntade gynnsamma utvecklingen i ekonomiskt hänseende av inrikestrafiken anser statskontoret det påkallat, att förhandlingar upptagas med bolaget om kraftigare reducering av statsunderstödet.

Den enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 december 1950 förordnade *granskningsmannen* med uppgift att fortlöpande följa utvecklingen av subventionsbehovet för den inrikes lufttrafiken anför, att han icke har något att erinra mot beräkningsgrunderna för understödsbehovet under tiden den 1 oktober 1952—den 30 september 1953 eller mot storleken av det för samma tid begärda anslaget å 450 000 kronor. — Huvudsakligen på grund av det utvecklingsstadium, vari inrikestrafiken f. n. befinner sig, är utnyttjandet

av besättningar och flygmateriel icke fullt tillfredsställande. Förutsättningar synas emellertid förefinnas att, bl. a. i dessa avseenden, uppnå förbättrade driftsresultat, vilka motivera en successiv minskning av understödet. Det i ABA:s skrivelse den 26 oktober 1951 framförda förslaget om viss minskning av understödet för tiden den 1 oktober 1953—den 30 september 1954 samt den 1 oktober 1954—den 30 september 1955 synes väl motiverat och tillstyrkes.

Departementschefen.

Understödet åt den inrikes lufttrafiken omfattar i princip endast linjerna Stockholm/Norrköping—Visby, Stockholm—Sundsvall/Härnösand och Stockholm—Luleå. En utökning av det inrikes trafikprogrammet synes alltså bära ifrågakomma endast för sådana ytterligare inrikeslinjer, för vilka trafikintäkterna överstiga de merkostnader, som betingas av det ökade linjesystemet, och vilka sålunda medföra en minskning av det totala bidragsbehovet.

I sitt utlåtande nr 143 till 1950 års riksdag underströk statsutskottet önskvärdheten av att till närmare prövning upptoges frågan, huruvida förutsättningar icke kunde anses föreligga att få till stånd ett system med successiv reducering av de statliga subventionerna till den inrikes lufttrafiken under viss tidsperiod. I anslutning härtill framlades i 1951 års statsverksproposition förslag beträffande beloppens storlek under de följande två åren. I skrivelse till bolaget den 11 juni 1951 har framhållits önskvärdheten av att understöden för tiden från och med den 1 oktober 1952 bestämdes för en längre följd av år.

Scandinavian Airlines System, som bl. a. övertagit all av ABA tidigare bedriven inrikes lufttrafik, har nu erbjudit sig, att under treårsperioden 1 oktober 1952—30 september 1955 mot ett årligt subventionsbelopp av högst 450 000 kronor för första året och högst 400 000 respektive 350 000 kronor för de två följande åren uppehålla inrikes lufttrafik enligt redovisat trafikprogram. SAS har dock förutskickat, att förhandlingar om ändringar av trafikprogrammets omfattning eller om tilläggsbidrag skola kunna upptagas under treårsperioden, om sådana kostnadsökningar äga rum, vilka icke kunna kompenseras med höjda taxor, eller om en otillfredsställande utveckling på någon av flyglinjerna ger anledning härtill.

Av remissmyndigheterna har statskontoret framhållit att de framförda anspråken på bidrag av statsmedel icke innebära en sådan minskning av subventionsbeloppet, som min företrädare i ämbetet förutsatt i 1951 års statsverksproposition. Med hänsyn härtill ävensom till den väntade gynnsamma ekonomiska utvecklingen av inrikestrafiken anser statskontoret det påkallat, att förhandlingarna återupptagas med bolaget om kraftigare reducering av statsunderstödet.

Statens granskningsman anför, under hänvisning till det under inrikesflygets nuvarande utvecklingsstadium icke helt tillfredsställande utnyttjan-

det av besättningar och flygplan, att förutsättningar finnas för att bl. a. genom förbättringar i nämnda hänseende successivt reducera understöden, varför de av SAS redovisade årliga minskningarna i understödsbeloppet förefalla väl motiverade.

Jag utgår ifrån, att det på grund av den ökade trafiken och möjligheter att företaga vissa rationaliseringar skall visa sig möjligt att minska subventionsbeloppet i betydligt snabbare takt än SAS med hänsyn till den ovissa ekonomiska utvecklingen vågat förutsätta. I anledning av statskontorets yttrande vill jag framhålla, att de begärda understöden utgöra maximibelopp och att bidrag endast utgå med de redovisade driftunderskotten. Med hänsyn härtill och då det uppenbarligen kan vara förenat med vissa svårigheter för SAS att bedöma utvecklingen under den relativt långa tidsperiod varom här är fråga, anser jag mig böra tillstyrka att det föreliggande förslaget godtages. SAS bör emellertid inrikta sina strävanden på att så snabbt som möjligt göra den inrikes lufttrafiken självbärande. Subventionssystemet bör såvitt möjligt avvecklas efter utgången av perioden 1 oktober 1954—30 september 1955.

Det nu föreslagna trafikprogrammet innebär vissa reduceringar av antalet turer i förhållande till det tidigare gällande programmet. Häremot har jag icke något att erinra. I överensstämmelse med vad konsortiet anført vill jag understryka vikten av att frågan om det fortsatta trafikerandet av sådana linjer, vilka visa en otillfredsställande utveckling, fortlöpande prövas.

Vid mina förhandlingar med SAS har konsortiet meddelat, att det framlagda förslaget till inrikestrafik under perioden 1 oktober 1952—30 september 1955 baserats på användande av flygplan av typ DC-3. Under denna treårsperiod räknas dock med att i viss utsträckning ersätta DC-3 med flygplan av typ Scandia efter hand som sådana plan kunna frigöras från andra linjer och i den mån denna övergång är ekonomiskt försvarbar. En ändring av flygplantypen kommer icke att innebära någon förändring av det av SAS angivna subventionsbehovet.

Jag tillstyrker alltså, att den av Aktiebolaget Aerotransport framlagda bidragsramen lägges till grund för understöd åt den inrikes lufttrafiken under treårsperioden 1 oktober 1952—30 september 1955.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt inrikes lufttrafik* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

[83] 7. Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	50 000	60 200
1951/52 (statsliggaren s. 392)	50 000	
1952/53 (förslag)	50 000	

Departementschefen. Anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[84] 8. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1950/51	300 000	333 600	16 900
1951/52 (statsliggaren s. 392)	250 000		
1952/53 (förslag)	250 000		

Departementschefen. Anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

[85] 9. **Extra utgifter.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	50 000	40 200
1951/52 (statsliggaren s. 392)	50 000	
1952/53 (förslag)	50 000	

Departementschefen. Anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[86] 10. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	8 200	7 700
1950/51	8 200	6 200
1951/52 (statsliggaren s. 392)...	8 200	
1952/53 (förslag)	5 000	

Departementschefen. Med hänsyn till den minskade belastningen uppföres anslaget med ett till 5 000 kronor reducerat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

Sammanfattning.

Medan å riksstaten för budgetåret 1951/52 under sjätte huvudtiteln anvisats	kronor	412 373 500
kommer vid bifall till de nu framlagda förslagen huvudtiteln slutsumma att för budgetåret 1952/53 uppgå till	»	568 940 600
innebärande en ökning med	»	156 567 100
Anslagen av <i>skattemedel i allmänhet</i> , vilka för budgetåret 1951/52 utgått med	»	60 671 400
skulle för nästa budgetår utgöra	»	66 760 300
Mot de mot <i>automobilskattemedlen</i> under sjätte huvudtiteln avräknade anslagen för budgetåret 1951/52 sammanlagt	»	351 702 100
skulle för budgetåret 1952/53 svara anslag till ett sammanlagt belopp av	»	502 180 300

Förändringarna inom huvudtiteln avdelningar framgå av följande sammanställning.

	Anvisat 1951/52	Åskat 1952/53	Ökning eller minskning
A. Kommunikationsdepartementet ...	579 100	702 700	+ 123 600
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet:			
Väg- och vattenbyggnadverket ...	18 950 000	22 825 000	+ 3 875 000
Vägunderhåll och vägbyggnader	332 870 200	479 245 500	+ 146 375 300
Hamnar och farleder	4 350 100	4 340 100	— 10 000
Vatten- och avloppsledningar ...	12 000 000	13 000 000	+ 1 000 000
C. Vägtrafikväsendet	2 050 100	2 753 800	+ 703 700
D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	4 795 100	5 333 500	+ 538 400
E. Byggnadsväsendet	4 262 300	5 236 300	+ 974 000
F. Tekniska institut	1 112 500	1 316 800	+ 204 300
G. Statens elektriska inspektion m. m.	200 000	233 400	+ 33 400
H. Djurgårdsnämnden	108 800	121 500	+ 12 700
I. Diverse	31 095 300	33 832 000	+ 2 736 700
Summa	412 373 500	568 940 600	+ 156 567 100

Av en total anslagsökning av ca 156,6 milj. kronor äro ca 146,4 milj. kronor att hänföra till anslagen till vägunderhåll och vägbyggnader. Av dessa höjes vägunderhållsanslaget med 28 milj. kronor och anslagen till statliga väg- och brobyggnadsarbeten med ca 93,4 milj. kronor. Bidragsanslagen till väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som äro väghållare, ökas med 20,7 milj. kronor och anslagen till den enskilda väghållningen med 4,7 milj. kronor.

Anslagen till väg- och vattenbyggnadsverket höjas med sammanlagt ca 3,9 milj. kronor, beroende till övervägande delen på automatiska kostnadsstegringar. Dylika utgiftsökningar utgöra också den huvudsakliga förklaringen till höjningen inom övriga anslagsgrupper. Sålunda höjes av detta skäl inom gruppen Diverse anslaget till postverket för befordran av tjänsteförsändelser med 5 milj. kronor.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Östen Falken.

Register

till

Sjätte huvudtiteln för budgetåret 1952/53.

A. Kommunikationsdepartementet.

Sid.	Kommunikationsdepartementet:	Kronor
1	Avlöningar	657 600
2	Omkostnader	45 100
	Säger för kommunikationsdepartementet	702 700

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.**Väg- och vattenbyggnadsverket:**

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

4	Avlöningar, därav 2 518 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen	5 036 000
19	Omkostnader, därav 495 500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen	991 000

Vägförvaltningarna:

20	Avlöningar, att avräknas mot automobilskattemedlen	13 435 000
27	Omkostnader, att avräknas mot automobilskattemedlen ..	2 913 000
29	De lokala vägnämnderna m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen	150 000
29	Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde	300 000

Vägunderhåll och vägbyggnader:

Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare:

43	Vägunderhållet, att avräknas mot automobilskattemedlen	188 000 000
47	Nyanläggning av bygdevägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	14 000 000
50	Nyanläggning av ödebygdevägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	7 000 000
50	Byggande av huvudvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	55 000 000
50	Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	28 500 000
51	Förstärkning och förbättring av vägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	47 000 000
51	Vägbeläggningar, att avräknas mot automobilskattemedlen	27 000 000
52	Byggande av broar, att avräknas mot automobilskattemedlen	36 000 000
52	Byggande av bro vid Bergnäset, att avräknas mot automobilskattemedlen	4 000 000

Sid.		Kronor
53	Byggande av bro vid Hjulsta, att avräknas mot automobilskattemedlen	2 000 000
54	Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar	100
55	Vissa vägbyggnadsarbeten, att avräknas mot automobilskattemedlen	100
55	Markförvärv m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen	100
56	Marklösen m. m., för vissa vägbyggnadsföretag	100
56	Bidrag till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen	100 000
	Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som äro väghållare:	
57	Bidrag till underhåll av vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen	28 000 000
59	Bidrag till byggande av vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen	26 000 000
	Enskild väghållning:	
62	Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen	9 000 000
75	Bidrag till byggande av enskilda vägar att avräknas mot automobilskattemedlen	6 500 000
	Diverse ändamål:	
77	Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar, att avräknas mot automobilskattemedlen	800 000
78	Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, att avräknas mot automobilskattemedlen	290 000
80	Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser, att avräknas mot automobilskattemedlen	5 000
81	Väg- och vattenbyggnadsverkets civilförsvar m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen	50 000
82	Avsättning till statens automobilskattemedelsfond	100
	Hamnar och farleder:	
82	Bidrag till handelshamnar och farleder	2 000 000
84	Statliga farledsarbeten	100
85	Byggande av fiskehamnar	1 500 000
87	Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder ..	140 000
89	Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, att avräknas mot automobilskattemedlen	300 000
90	Reparation och ombyggnad av Falsterbokanalen	400 000
	Vatten- och avloppsledningar:	
91	Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp..	13 000 000
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet	519 410 600

C. Vägtrafikväsendet.

	Statens bilinspektion:	
95	Avlöningar, att avräknas mot automobilskattemedlen	1 524 800

Sid.		Kronor
99	Omkostnader, att avräknas mot automobilskattemedlen ..	416 000
100	Registrering av motorfordon	1 000
100	Bidrag till vissa kommunikationsändamål	200 000
	Statens biltrafiknämnd:	
101	Avlöningar, att avräknas mot automobilskattemedlen	228 000
103	Omkostnader, att avräknas mot automobilskattemedlen ..	34 000
103	Undersökningar rörande vägtrafikolyckor m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen	150 000
105	Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, att avräknas mot automobilskattemedlen	200 000
	Säger för vägtrafikväsendet	2 753 800

D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Verksamheten i allmänhet:

107	Avlöningar	1 822 600
110	Undervisning	8 700
111	Undersökningar inom hydrologiska byrån	391 000
114	Observatörer	522 200
115	Telegramkostnader m. m.	580 000
116	Underhåll av stationer m. m.	39 800
116	Övriga omkostnader	118 500

Särskilda undersökningar:

117	Geofysiska undersökningar i Riksgränsen	5 600
117	Väderlekstjänst för luftfarten	758 700
119	Aerologiska stationer	461 400
120	Bidrag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko	8 000
120	Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland	617 000

Säger för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut 5 333 500

E. Byggnadsväsendet.

Byggnadsstyrelsen:

124	Avlöningar	1 895 300
127	Omkostnader	208 900

Länsarkitektorganisationen:

128	Avlöningar	2 694 000
130	Omkostnader	378 000

131	Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m.	10 000
131	Bidrag till upprättande av generalplaner och regionplaner	100
131	Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.	50 000

Säger för byggnadsväsendet 5 236 300

F. Tekniska institut.

Sid.		Kronor
133	Statens väginstitut, att avräknas mot automobilskattemedlen	520 800
135	Laboratorieutrustning för statens väginstitut, att avräknas mot automobilskattemedlen	50 000
	Statens geotekniska institut:	
136	Avlöningar	497 800
139	Omkostnader	248 200
	Säger för tekniska institut	1 316 800

G. Statens elektriska inspektion m. m.

	Statens elektriska inspektion:	
140	Avlöningar	211 100
141	Omkostnader	20 300
141	Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström	2 000
	Säger för statens elektriska inspektion m. m.	233 400

H. Djurgårdsnämnden.

	Djurgårdsnämnden:	
142	Avlöningar	110 000
143	Omkostnader	11 500
	Säger för djurgårdsnämnden	121 500

I. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
144	Slottsbyggnadernas delfond	770 000
144	Byggnadsstyrelsens delfond	1 432 000
144	Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor..	25 000
145	Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser	30 600 000
146	Understöd åt skärgårdsrederier.....	¹ 200 000
148	Understöd åt inrikes lufttrafik	450 000
153	Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m...	50 000
154	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	250 000
154	Extra utgifter	50 000
154	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.....	5 000
	Säger för diverse	33 832 000
	Summa för huvudtiteln	568 940 600

¹ Beräknat belopp.

SJUNDE HUVUDTITELN

FINANSDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 ja-
nuari 1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, redogör härafter för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1952/53 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel, avseende anslagen till finansdepartementet, och anför därvid följande.

A. Finansdepartementet.

[1] 1. Finansdepartementet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51.....	836 000	815 403
1951/52 (statsliggaren s. 393) ..	834 400	
1952/53 (förslag)	1 055 000	

För att nedbringa den för regeringsrätten uppkomna arbetsbalansen har chefen för justitiedepartementet förut denna dag äskat medel till avlöande av ytterligare ett regeringsråd från den 1 oktober 1952. För finansdepartementets del medför detta att en förstärkning av personalen på departementets regeringsrättsbyrå blir nödvändig. De nuvarande föredragandena på byrån utgöras av 1 kansliråd, 5 föredragande i Ce 32 och 4 extra föredragande. Flertalet av de senare åtnjuta ersättning såsom vid vikariatslöneförordnande i Ce 32. Då ovisshet föreligger om förordnandetiden kommer att uppgå till sex månader, utgår ersättning för mistade avlöningsförmåner i kammarrät-

ten jämte vikariatsersättning. Jag förordar att antalet föredragande ökas med 2, varav 1 i Ce 32 och 1 extra föredragande. Amanuens- och biträdespersonalen bör i motsvarande mån förstärkas. Enligt gjorda beräkningar erfordras ytterligare 2 deltidsamanuenser, 1 heltidsanställt skrivbiträde och 1 skrivbiträde på halvtid. — Med hänsyn till penningvärdeförändringen synes ersättningen till den deltidsanställda, arvodesavlönade amanuenspersonalen på regeringsrättsbyrån böra uppräknas från det nuvarande regelmässiga beloppet 260 kronor för månad till 300 kronor. — Medelsbehovet för personalen på regeringsrättsbyrån torde sålunda för nästa budgetår komma att öka med 62 100 kronor.

I propositionen nr 64 till 1951 års riksdag förutsatte jag att frågan om överlämnande till riksskattenämnden av vissa arbetsuppgifter, som ankomma på finansdepartementet, skulle tagas under omprövning i samband med statbehandlingen för budgetåret 1952/53. Därvid var främst fråga om upprättandet och distribuerandet av de s. k. källskattetabellerna och om vissa ärenden, som sammanhånga med tillämpningen av mellan Sverige och främmande stater ingångna avtal till förhindrande av dubbelbeskattning och om handräckning i skatteärenden. Arbetet med upprättandet och distribuerandet av källskattetabellerna har inom departementet närmast utförts av 1 tjänsteman i Ce 22 och 1 kanslibiträde i Ce 11 (samtidigt kontorsbiträde i Ca 8). Från och med nästa budgetår synes ifrågakarande arbetsuppgift böra ombesörjas av riksskattenämnden, till vilken angivna personal bör överflyttas. Med hänsyn härtill bör förevarande anslag nedräknas med i runt tal 20 500 kronor, varjämte ur finansdepartementets personalförteckning torde avföras 1 kontorsbiträdestjänst i Ca 8.

Förslag om överförande till riksskattenämnden av övriga förenämnda ärenden rörande dubbelbeskattning och handräckning i skatteärenden kommer att i ett senare sammanhang anmälas för riksdagen. Riksskattenämnden beräknar sina kostnader för handläggningen av ifrågakarande ärenden till 10 000 kronor (jfr anslagspunkten 48). Med hänsyn till departementets nuvarande arbetsbelastning torde emellertid bifall till nämnda förslag ej kunna medföra någon minskning av förevarande anslag.

Samtidigt härmed torde till behandling upptagas frågan om överlämnande till riksskattenämnden av uppgiften att fastställa formulär till vissa deklara-tionsblanketter.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i proposition den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. föreslår jag dels inrättandet av 1 kansliskrivartjänst i Ca 15 och 1 kontoristtjänst i Ca 13 i utbyte mot 1 kontorsbiträdestjänst i Ca 8, varjämte icke-ordinarieposten minskas med belopp motsvarande avlöningen — fränsett rörligt tillägg — åt 1 kontorist i Ce 13 dels ock att medel beräknas under sistnämnda post till 2 kanslibiträdestjänster i Ce 11, i samband varmed ordinarieposten nedräknas med belopp motsvarande avlöningarna — fränsett rörligt tillägg — till 2 kontorsbiträden i Ca 8. Nettokostnadshöjningen härför beräknas till ca 4 000 kronor. Härjämte torde inrättas 1 kanslibiträdestjänst i Ca 11, varvid icke-ordinarieposten samtidigt bör minskas med belopp

motsvarande avlöningen — frånsett rörligt tillägg — i 11 löneklassen till 1 kanslibiträde.

De automatiska förändringarna under anslaget föranleda en ökning med 175 000 kronor, varav 153 000 kronor belöpa på rörligt tillägg, 20 800 kronor äro en följd av chefslönerevisionen och 1 200 kronor utgöra löneklassuppflyttningar.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöning till departementschefen 31 500 (+ 3 900) kronor;
 avlöningar till ordinarie tjänstemän 393 100 (+ 15 500) kronor;
 avlöningar till icke-ordinarie personal 386 400 (+ 39 600) kronor;
 rörligt tillägg 244 000 (+ 161 600) kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med 1 055 000 (+ 220 600) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i den för finansdepartementet gällande personalförteckningen dels uppföra ytterligare en tjänst som föredragande i regeringsrätten i Ce 32, ytterligare en kansliskrivartjänst i Ca 15, en kontoristtjänst i Ca 13 och ytterligare en kanslibiträdestjänst i Ca 11 dels ock avföra två kontorsbiträdestjänster i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för finansdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	31 500
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	393 100
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal.	386 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	244 000

Summa kronor 1 055 000

c) till *Finansdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 055 000 kronor.

[2] 2. Finansdepartementet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	301 000	315 158
1951/52 (statsliggaren s. 393)....	301 000	
1952/53 (förslag)	446 000	

Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1950/51 föreslår jag en uppräknig av posten till sjukvård å 2 000 kronor till 5 000 kronor, av posterna till bränsle, lyse och vatten till eget behov å 7 000 kronor och till annat än eget behov å 31 000 kronor till 14 000 kronor resp. 37 000 kronor samt av posten till publikationstryck å 15 800 kronor till 29 800 kronor.

Posten till övriga expenser för eget behov minskades för budgetåret 1950/51 — i samband med att samtliga ärenden rörande löne- och pensionsväsen-

det överfördes från finansdepartementet till det nyinrättade civildepartementet — från tidigare 42 000 kronor till 35 000 kronor. Trots sträng återhållsamhet vid dispositionen av ifrågavarande medel ha utgifterna å posten för nämnda budgetår belöpt sig till 42 480 kronor. Till överskridandet ha främst bidragit de höjda städerskelönerna för tiden 1 januari—31 maj 1951, då varannandagsstädning infördes, prisstegringen på skrivmaterialier, papper o. dyl. samt de höjda telefonavgifterna. Med hänsyn till att kostnaderna för städning, som för innevarande budgetår uppskattas till ca 14 000 kronor, från och med nästa budgetår, såsom av det följande framgår, avses skola bestridas från posten till övriga expenser för annat än eget behov skulle posten till övriga expenser för eget behov rätteligen nedräknas med nämnda belopp. På grund av prisstegringarna torde dock posten böra bibehållas vid oförändrat belopp, 35 000 kronor.

Härjämte bör emellertid beaktas medelsbehovet för anskaffande av en automobil vid budsändning för departementens räkning. I 1948 års statsverksproposition (VII ht s. 3) föreslog dåvarande departementschefen att vid kanslihusen skulle inrättas en budcentral, avsedd att bland annat medverka vid rationaliseringen av departementens yttre budsändning, d. v. s. budsändningen till och från kanslihuset och kanslihusannexet samt mellan de enskilda departementen. Budcentralens inrättande förutsattes komma att minska behovet av arbetskraft för budsändning inom de enskilda departementen. Hänsyn till minskningen skulle tagas i mån av erfarenhet och inträffade avgångar. Detta har kunnat ske i sådan omfattning, att kostnaderna för expeditionsvaktpersonal vid de till kanslihusen förlagda departementen för innevarande budgetår beräknas uppgå till ett belopp, som med i runt tal 49 500 kronor understiger vad kostnaderna för nämnda personal skulle ha blivit, därest budcentralen ej inrättats. Ytterligare minskat behov av arbetskraft för budsändning kan förutses vid departementen. För daglig posthämtning och s. k. fjärrbud bör emellertid budcentralen disponera en bil. Innan erfarenheter förelegat beträffande utfallet av förevarande omorganisation, har nyanskaffning av bil ej ansetts böra ske, utan har försvaret tillhörig bil tillfälligt disponerats för ändamålet. Jag föreslår nu att medel beräknas för inköp av en bil för budcentralens behov med ett belopp av i runt tal 10 000 kronor. Posten till övriga expenser för eget behov torde sålunda böra beräknas till 45 000 (+ 10 000) kronor.

Utgifterna för avlönande av städningspersonalen inom kanslihusen belasta för närvarande departementens omkostnadsanslag. Vad angår de allmänna områdena bestridas nämnda kostnader från den i finansdepartementets omkostnadsstat upptagna posten till övriga expenser för annat än eget behov. Städerskorna, som äro anställda av resp. departementschefer, ha tidigare ansetts böra utföra städning endast av det egna departementets lokaler. I syfte att åstadkomma ändamålsenliga städningsområden i samband med införandet av varannandagsstädning ha i gällande städningsavtal med civilförvaltningens personalförbund, varom förhandlingar förts gemensamt för kanslihusen av härtill förordnad personal inom finansdepartementet, även upptagits städningsområden, omfattande lokaler i två de-

partement. För undvikande av därav följande olägenheter vid städerskornas anställning och avlöning m. m. samt med hänsyn till fördelarna ur förhandlingssynpunkt torde all städningspersonal i kanslihusen från och med nästa budgetår böra formellt anställas av det för departementen gemensamma, till finansdepartementet knutna serviceorganet — statsdepartementens organisationsavdelning — och avlöningarna bestridas från den i finansdepartementets omkostnadsstat upptagna posten till övriga expenser för annat än eget behov. Enligt verkställda beräkningar torde ifrågavarande avlöningskostnader — inkl. storstädningersättningar och ersättningar till vikarier m. m. — för de i kanslihusen förlagda departementen för innevarande budgetår uppgå till sammanlagt i runt tal 105 000 kronor. Posten till övriga expenser för annat än eget behov uppräknas fördenskull med nämnda belopp, vilket belopp dock icke kommer att förslå, i den mån avtalsförhandlingarna medföra en höjd ersättningsnivå. Å andra sidan böra under berörda departements omkostnadsanslag medel för nästa budgetår ej beräknas för ifrågavarande ändamål. — I detta sammanhang vill jag nämna att avlöningskostnader för städerskorna inom kanslihusen — inkl. städerskorna för de allmänna områdena — för innevarande budgetår beräknas uppgå till 123 800 kronor. Där- est avtal om varannandagsstädning och i anslutning härtill om mera ändamålsenliga städningsområden ej träffats, skulle kostnaderna härför i stället utgjort 159 100 kronor. En besparing på ca 35 000 kronor har sålunda vunnits genom nämnda åtgärder enbart för kanslihusens del.

Omkostnadsanslaget torde sålunda kunna uppföras med 446 000 (+ 145 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Finansdepartementet*: *Omkostnader för budget-*
året 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 446 000 kronor.

[3] 3. Vissa kostnader för nationalbudgetarbetet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51.....	60 000	35 751
1951/52 (statsliggaren s. 394).	55 000	
1952/53 (förslag)	55 000	

Med hänsyn till förefintlig reservation (35 964 kronor vid utgången av budgetåret 1950/51) torde anslaget för nästa budgetår trots den höjda lönenivån, prisstegringar etc. böra uppföras med oförändrat belopp. Härvid har även beaktats att kostnaderna för vissa beräkningar rörande kommunernas utgifter m. m., som nu bestridas från förevarande anslag, från och med nästa budgetår avses skola utgå från statistiska centralbyråns anslag till avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet (jfr anslagspunkten 12).

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för nationalbudgetarbetet m. m.*
för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av
55 000 kronor.

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

[4] 1. Kammarkollegiet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	643 300	634 161
1951/52 (statsliggaren s. 394)	559 100	
1952/53 (förslag)	666 100	

Kammarkollegiet hemställer, att anslaget höjes med 103 600 kronor.

	Ökning
1. Vikariatsersättningar	3 000
2. Rörligt tillägg	100 600
	103 600.

Motiv.

1. Senast i statskrivelsen för budgetåret 1950/51 (se 1950: VII ht s. 5—6; jfr 1949: VII ht s. 4) begärde kollegiet uppflyttning i lönegrad av kollegiets fyra byråsekreterare med hänsyn till den föredragningskyldighet, som fullgjordes av dem enligt arbetsordningen. Genom två av kammarrätten åren 1949 och 1950 meddelade utslag har beträffande en av ifrågavarande befattningshavare förklarats, att han varit berättigad till vikariatsersättning för den av honom fullgjorda föredragningen, varför kollegiet till honom och övriga byråsekreterare utbetalat retroaktiv vikariatsersättning allt efter den fullgjorda föredragningens art och omfattning. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, vilken icke beräknats med hänsyn till sådan vikariatsersättning till byråsekreterarna, kan efter den generella nedskärningen av anslaget med 3 procent för innevarande budgetår icke bära utgiften för dessa vikariatsersättningar. Då ett inställande för längre tid av byråsekreterarnas föredragningar skulle medföra allvarliga olägenheter för arbetet å byråerna, böra medel anvisas för ifrågavarande vikariatsersättningar.

Kammarkollegiet har i sin statskrivelse även anmält det behov av personalförstärkning på advokatfiskalskontoret, som kunde emotes under de närmaste åren efter ikraftträdandet av den nya fiskelagstiftningen den 1 januari 1951 med hänsyn till de uppgifter som föreslagits skola ankomma på kollegiet vid behandlingen av frågor om ersättning för mistad fiskerätt. Enligt 2 § lagen den 1 december 1950 (nr 599) om ersättning för mistad fiskerätt m. m. skall anspråk på dylik ersättning framställas hos vederbörande fiskevärderingsnämnd före den 1 januari 1956. Hittills ha omkring 10 framställningar delgivits kollegiet. Av dessa ha 2 nått fram till handläggning vid fiskevärderingsnämnd, medan de övriga befinna sig un-

der förberedande utredning. Eftersom enligt 7 § nämnda lag endast ersättningssökande äger fullfölja talan mot fiskevärderingsnämnds beslut, är det av stor vikt att kronans talan inför nämnden förberedes och utföres med all nödig omsorg och noggrannhet. Kammarkollegiet föreslår att medel till vikariatslön åt en särskild advokatfiskal för fiskevärderingsmål, när behov av en sådan inträder, skola få bestridas från ordinarieposten. Därest denna anordning ej anses böra ifrågakomma, hemställer kollegiet, att icke-ordinarieposten för nästa budgetår uppräknas med belopp motsvarande vikariatslönen till en dylik advokatfiskal i 31 löneklassen.

Vidare har kollegiet under hand meddelat, att arbetet med vattenmålen under senare år nödvändiggjort en dubbling av personalen på advokatfiskalskontoret. Sålunda har under längre sammanhängande perioder en ordinarie byråsekreterare hos kollegiet förordnats att mot vikariatsersättning handlägga vissa på förste advokatfiskalen ankommande mål och ärenden. Kollegiet räknar med att vattenmålen under de närmaste åren skola förekomma i minst samma omfattning som hittills.

Departementschefen.

Mot kammarkollegiets beräkningar av medelsbehovet för vikariatsersättningar och rörligt tillägg har jag ingen erinran.

Därest förste advokatfiskalstjänsten behöver dubblas under någon del av nästa budgetår, synas kostnaderna härför kunna bestridas från ordinarieposten, varför medel för ändamålet för närvarande ej torde beräknas under icke-ordinarieposten.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i proposition den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. föreslår jag dels inrättande av en kansliskrivartjänst i Ca 15 i utbyte mot en kontoristtjänst i Ce 13, i samband varmed den nuvarande kanslibiträdestjänsten i Ca 11 kan utgå ur personalförteckningen, dels uppflyttning av 2 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 till kanslibiträdestjänster i Ca 11, dels ock att medel beräknas under icke-ordinarieposten för 1 kansliskrivartjänst i Ce 15 i stället för 1 kanslibiträdestjänst i Ce 11.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 357 700 (+ 7 700) kronor;
avlöningar till icke-ordinarie personal 147 300 (— 2 000) kronor;
rörligt tillägg 161 100 (+ 101 300) kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med 666 100 (+ 107 000) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i kammarkollegiets personalförteckning dels uppföra en kansliskrivartjänst i Ca 15 och ytterligare en kanslibiträdestjänst i Ca 11 dels ock avföra två kontorsbiträdestjänster i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för kammarkollegiet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	357 700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	147 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	161 100

Summa kronor 666 100

c) till Kammarkollegiet: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 666 100 kronor.

[5] 2. Kammarkollegiet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	44 900	52 431
1951/52 (statsliggaren s. 395)	36 400	
1952/53 (förslag)	51 900	

Kammarkollegiet hemställer, att anslaget höjes med 10 500 kronor, varav 5 000 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 5 500 kronor till övriga expenser.

Motiv.

1. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1950/51 4 531; anslag 1951/52 5 000. — Utgiftsposten avser för närvarande endast bränsle och lyse i kollegiets provisoriska lokaler, Vasagatan 36. Hithörande utgifter för de i Kungshuset kvarvarande arkivlokalerna bestridas icke av medel å kollegiets stat. Kollegiet räknar med att i början av budgetåret 1952/53 få taga i bruk nya, även för arkivet avsedda lokaler i kvarteret Västertorn på Riddarholmen. Årsutgifterna för bränsle, lyse och vatten i de nya lokalerna beräknas till cirka 10 000 kronor.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1950/51 28 597; anslag 1951/52 25 200. — Kollegiets nuvarande två städerskor, vilka icke äro kollektivavtalsanställda, önska av åldersskäl sluta sina anställningar vid kollegiets flyttning till de nya lokalerna. Sammanlagt åtnjuta de i årsavlöning 6 120 kronor. I de nya lokalerna bör städning ordnas genom kollektivavtal. Kostnaderna för den dagliga städningen beräknas därvid till 6 900 kronor, vartill komma kostnaderna för en årlig storstädning å 1 000 kronor. Merutgifterna för budgetåret 1952/53 ha sålunda beräknats till i runt tal 1 800 kronor. — De stegrade papperspriserna föranleda för nästa budgetår en merutgift som uppskattas till 2 000 kronor. — Årskostnaden för telefon i de nya lokalerna beräknas till 6 200 kronor, vilket med 1 700 kronor överstiger motsvarande kostnad för innevarande budgetår.

Departementschefen.

Mot kammarkollegiets beräkningar av medelsbehovet under delposterna till bränsle, lyse och vatten samt till övriga expenser har jag ingen erinran. Samtidigt bör dock anslagsposten till sjukvård med hänsyn till utgifterna under de senaste budgetåren uppräknas med 5 000 kronor till 8 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda till 51 900 (+ 15 500) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarkollegiet: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 51 900 kronor.

[6] 3. **Kammarkollegiet: Inredning av nya lokaler, m. m.**

Nytt anslag (förslag) 66 000 kronor.

Kammarkollegiet hemställer om anslag med 85 000 kronor till inköp av inventarier m. m. för kollegiet. Kollegiet räknar med att inflytta i nya ämbetslokaler i kvarteret Västertorn på Riddarholmen i början av budgetåret 1952/53. Viss nyanskaffning av inventarier samt renovering av det befintliga inventariebeståndet, som till stor del är i mindre gott eller i dåligt skick, blir därvid nödvändig. Av det begärda beloppet beräknas 6 500 kronor för oundgänglig nyanskaffning av möbler och övriga kontorsinventarier, 6 000 kronor för renovering av äldre inventarier, 820 kronor för nyanskaffning av armatur i tjänsterummen och 2 500 kronor för armatur i trappor och korridorer m. m., 5 150 kronor för nyanskaffning av gardiner i 16 rum, 3 500 kronor för inköp av 6 mattor, 4 000 kronor för anskaffning och uppsättning av 44 markiser, 24 570 kronor för anskaffning av stålhyllor för arkivlokalerna samt 5 610 kronor för anskaffning av bokhyllor till biblioteket. Beträffande inredningen av arkivlokalerna anför kammarkollegiet.

Kollegiet har större delen av sitt arkiv kvar i Svea hovrätts hus å Riddarholmen och disponerar där för ändamålet större delen av bottenvåningen i södra flygeln samt källarlokalerna under flygeln. Härjämte finnas arkivalier inrymda i skyddsrummet under norra delen av huset. Arkivlokalerna med undantag av skyddsrummet äro inredda med stålhyllor, vilka av kollegiet anskaffades år 1929 för en kostnad av 9 437 kronor. Arkivbeståndet omfattar f. n. 2 116 hyllmeter, varav dock omkring 200 hyllmeter förvaras i kollegiets lokaler i huset Vasagatan 36.

Enligt vad byggnadsstyrelsen under hand meddelat, avser styrelsen att disponera de i källarlokalerna belägna utrymmena för arkivändamål och kommer i så fall troligen att övertaga den därstädes befintliga inredningen med stålhyllor. Detta synes rationellt med hänsyn till de betydande kostnader, som en nedmontering av de befintliga stålhyllorna och deras återuppsättning i de nya lokalerna skulle draga; därvid bör särskilt uppmärksammas att en flyttning av hyllinredningen skulle förutsätta söndersvetsning av hyllorna i viss utsträckning och hopfogande av delarna på annat sätt än för närvarande är gjort. Den hyllinredning, som byggnadsstyrelsen sålunda bör övertaga, omfattar 1 195 hyllmeter och kollegiet blir därför nödsakat att anskaffa ny hyllinredning för de i nyssnämnda utrymmen nu förvarade arkivalierna. Hyllinredningen i övriga lokaler i arkivet omfattande cirka 460

hyllmeter torde däremot efter vissa ändringar kunna återuppsättas i de nya lokalerna.

Till den ovannämnda erforderliga nyanskaffningen å 1 195 hyllmeter kommer emellertid ett ytterligare anskaffningsbehov av 260 hyllmeter för arkivalier, som nu förvaras i skyddsrummet, och 200 hyllmeter för arkivalier i huset Vasagatan 36. Med tillägg av utrymme för accession å 100 meter skulle hyllinredning alltså nu böra nyanskaffas för 1 755 hyllmeter. För tillgodoseende av de krav, som måste ställas på arkivlokaler, torde hyllinredningen böra vara av stål.

Beträffande kostnaden för nya stålhyllor har kollegiet inhämtat av Rosengrens kassaskåps aktiebolag, vilken firma levererade den nuvarande inredningen, att dagspriset utgör 14 kronor per hyllmeter varför nyanskaffningskostnaden skulle uppgå till 24 570 kronor. Frågan om den ersättning, som byggnadsstyrelsen må hava att erlægga för den av styrelsen övertagna stålhyllinredningen, torde få upptagas i annat sammanhang.

Härtill komma kostnader i samband med själva flyttningen, nämligen 12 800 kronor för transportkostnader och 6 000 kronor för ersättningar för ned- och uppackning av böcker, arkivalier m. m. Vidare beräknas 3 175 kronor till inträdesavgift för en manuell telefonväxel samt 4 375 kronor för oförutsedda utgifter.

Departementschefen.

Kammarkollegiets förslag om nyanskaffning och renovering av möbler och övriga kontorsinventarier samt om inköp av armatur, gardiner, mattor och markiser å sammanlagt 28 470 kronor vill jag tillstyrka så till vida att ett belopp av 14 000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål, varvid 6 000 kronor beräknas för anskaffning och renovering av möbler m. m., 3 000 kronor för armatur, 3 000 kronor för gardiner eller markiser samt 2 000 kronor för mattor. Mot kollegiets beräkning av kostnaderna för inredning av arkivlokaler och biblioteket å tillhoppa 30 180 kronor samt för transporter inklusive ned- och uppackning av böcker, arkivalier m. m. å tillhoppa 18 800 kronor har jag ingen erinran. Likaså torde i enlighet med kollegiets förslag 3 175 kronor böra anvisas till inträdesavgift för den manuella telefonväxeln.

Anslaget, som bör anvisas i form av reservationsanslag, torde sålunda kunna beräknas till i runt tal 66 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarkollegiet: Inredning av nya lokaler, m. m.*
för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av
66 000 kronor.

[7] 4. Statskontoret: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 048 600	1 080 753
1951/52 (statsliggaren s. 395)	957 400	
1952/53 (förslag)	1 134 000	

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 166 700 kronor.

	Ökning	Minsk.
1. Personalminskning		
1 bitr. ombudsman Ca 27		17 520
2. Tjänsteförändringar		
a) 1 revisor Ca 24 — förste revisor Ca 27	804	
b) 1 expeditionsvakt Ca 9 — maskinoperatör Ce 11..	348	
c) 5 kontorsbiträden Ce 8 — Ca 8	—	
3. Automatiska förändringar		
chefslönerevisionen	13 080	
lönegrads- och löneklassplaceringar		6 471
rörligt tillägg	176 451	
	190 683	23 991.

Motiv.

1. Indragningen motiveras med att arbetsuppgifterna på ombudsmans-expeditionen minskat bl. a. genom begränsningen av den statliga utlånings-verksamheten samt nedgången i antalet lagsöknings- och exekutions-ärenden.

2 a. Allt fler kvalificerade arbetsuppgifter ha kommit att åvila den revisor, som svarar för kyrkofondens räkenskaper. Härtill ha bl. a. bidragit löne-reformerna för präster och kyrkomusiker. Å kyrkofondsrevisorn ankommer vidare, vilket icke är fallet med ämbetsverkets övriga revisorer, att hand-hava utredningar och föredragningar med ledamots ansvar.

b. Med betjänande av de till pensionsbyrån hörande hålkortsmaskinerna äro tre tjänstemän sysselsatta, vilka ursprungligen anstälts som expedi-tionsvakter och på den grund äro i lönehänseende placerade i 9 lönegraden. Ifrågavarande tjänst i Ce 11 avses för en av dessa tjänstemän. Denne har genomgått utbildning såsom hålkortoperatör och är i första hand syssel-satt med tabulatormaskinen men besitter även erforderlig kunnighet i fråga om skötseln av samtliga i anläggningen ingående maskiner. Vid bifall till framställningen skall en expeditionsvaktstjänst i Ca 9 hållas obesatt.

Departementschefen.

I enlighet med statskontorets förslag synes tjänsten som biträdande om-budsman i Ca 27 kunna indragas och en revisorstjänst i Ca 24 uppflyttas till förste revisorstjänst i Ca 27. För skötseln av statskontorets hålkortsan-läggning torde under icke-ordinarieposten beräknas medel för en tjänst som maskinoperatör i Ce 11, i samband varmed en expeditionsvaktstjänst i Ca 9 kan hållas obesatt.

Enligt grunderna för reglerad befordringsgång beträffande biträdesperso-nal böra 5 kontorsbiträden erhålla ordinarie anställning. Detta föranleder överflyttning av i runt tal 20 000 kronor från icke-ordinarieposten till ordi-narieposten.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i proposi-tion den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdes-

personal m. m. föreslår jag att 6 kanslibiträdestjänster i Ca 11 uppflyttas till kontoristtjänster i Ca 13, 1 expeditionsvaktstjänst i Ca 9 på tryckeriexpeditionen ändras till kanslibiträdestjänst i Ca 11 och 6 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 uppflyttas till kanslibiträdestjänster i Ca 11, varjämte medel beräknas under icke-ordinarieposten för 1 kontoristtjänst i Ce 13 i stället för 1 kanslibiträdestjänst i Ce 11.

Statskontorets beräkningar av de automatiska förändringarna under anslaget torde böra godtagas.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 616 300 (+ 19 900) kronor;
avlöningar till icke-ordinarie personal 243 100 (— 14 800) kronor;
rörlikt tillägg 274 600 (+ 171 500) kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med 1 134 000 (+ 176 600) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i statskontorets personalförteckning dels uppföra ytterligare en förste revisorstjänst i Ca 27, sex kontoristtjänster i Ca 13 och ytterligare en kanslibiträdestjänst i Ca 11, dels ock avföra en tjänst som biträdande ombudsman i Ca 27, en revisorstjänst i Ca 24, en expeditionsvaktstjänst i Ca 9 och en kontorsbiträdestjänst i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för statskontoret, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	616 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	243 100
3. Rörlikt tillägg, <i>förslagsvis</i>	274 600

Summa kronor 1 134 000

c) till *Statskontoret*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 134 000 kronor.

[8] 5. Statskontoret: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	275 000	335 136
1951/52 (statsliggaren s. 396)	288 000	
1952/53 (förslag)	377 000	

Statskontoret föreslår, att anslaget — fränsett av prishöjningarna föränledd ökning av utgiftsposten till övriga expenser för eget behov — höjes med 76 500 kronor, varav 1 500 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 75 000 kronor till övriga expenser för annat än eget behov.

Motiv.

1. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1950/51 18 315; anslag 1951/52 17 000. — Medelsbehovet beräknas med hänsyn till belastningen å utgiftsposten under budgetåret 1950/51 samt till under året inträdda kostnadsstegringar.

2. *Övriga expenser för annat än eget behov.* Utgift 1950/51 128 022; anslag 1951/52 75 000. — Medelsåtgången för tryckning av mantalsblanketter ökade under föregående budgetår med ca 50 000 kronor och beräknas stiga ytterligare under innevarande budgetår.

3. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1950/51 86 000; anslag 1951/52 84 000. — Sedan föregående budgetår ha avsevärda höjningar inträtt i löneförmånerna för städerskor, i telefonavgifter samt i kostnaderna för materialier av olika slag. En väsentligt ökad belastning å delposten till expenser för eget behov kan befaras inträda under tiden till nästa budgetårs ingång. Delposten i fråga torde vid sådant förhållande icke komma att förslå, även om strängaste sparsamhet iakttages. Då emellertid kostnadsstegringarna med i huvudsak samma styrka drabba samtliga statsförvaltningens myndigheter, torde böra övervägas om icke en generell uppräknings av posten övriga expenser bör vidtagas. Statskontoret hemställer därför, att den procentuella höjning som med hänsyn till kostnadsfördyringarna anses böra ifrågakomma för övriga myndigheter medges även ämbetsverket.

Departementschefen.

Mot den föreslagna uppräknings av delposterna till bränsle, lyse och vatten samt till övriga expenser för annat än eget behov har jag ingen erinran. Delposten till övriga expenser för eget behov synes med hänsyn till prisstegringarna böra ökas med 12 500 kronor.

Omkostnadsanslaget torde sålunda kunna beräknas till 377 000 (+ 89 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statskontoret: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 377 000 kronor.

[9] 6. Kammarrätten: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 514 800	1 418 873
1951/52 (statsliggaren s. 397)	1 468 200	
1952/53 (förslag)	1 787 000	

Kammarrätten hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 313 300 kronor, varav 65 232 kronor föranledas av den genomförda lönerevisionen för vissa chefstjänstemän, 1 073 kronor av automatiska lönegrads- och löneklassförändringar samt 247 059 kronor av författningsenlig uppräknings av det rörliga tillägget.

I enlighet med grunderna för den reglerade befordringsgången för viss biträdespersonal i statens tjänst föreslår kammarrätten tillika inrättandet av ytterligare två ordinarie kontorsbiträdestjänster i Ca 8.

Departementschefen.

Mot kammarrättens förevarande förslag har jag ingen erinran.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i proposition den 28 december 1951 angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. föreslår jag dels inrättande av 1 kontoristtjänst i Ca 13, i samband varmed 1 kansliskrivartjänst i Ca 15 torde föras på övergångsstat, dels uppflyttning av 3 kanslibitträdestjänster i Ca 11 till kontoristtjänster i Ca 13, dels ock att medel under icke-ordinarieposten beräknas för 1 kanslibitträdestjänst i Ce 11 i stället för 1 kontorsbiträdestjänst i den reglerade befordringsgången. Kontoristtjänsten i Ca 13 torde ej få besättas så länge kansliskrivartjänsten i Ca 15 å övergångsstat kvarstår. Beträffande 1 tjänst i Ce 15 och 1 i Ce 13, vilka enligt propositionen om lönegradsplacering för biträdespersonalen böra vara placerade i 13 resp. 11 lönegraden, torde böra iakttagas, att tjänsterna vid ledigblivande skola återbesättas i sistnämnda lönegrader.

I detta sammanhang vill jag även förorda att det till envar av åtta divisionsordförande utgående befattningsarvodet å 1 200 kronor för år bl. a. med hänsyn till penningvärdeförändringen uppräknas med 300 kronor till 1 500 kronor för år.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 678 400 (+ 48 400) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 19 000 (+ 2 400) kronor;
avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 674 400 (+ 1 600) kronor;
rörligt tillägg 415 200 (+ 266 400) kronor.

Anslaget torde alltså beräknas till 1 787 000 (+ 318 800) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i kammarrättens personalförteckning dels upptaga fyra kontoristtjänster i Ca 13 och ytterligare två kontorsbiträdestjänster i Ca 8, dels avföra tre kanslibitträdestjänster i Ca 11, dels ock å övergångsstat uppföra en kansliskrivartjänst i Ca 15;

b) godkänna följande avlöningsstat för kammarrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	678 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	19 000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	674 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	415 200

Summa kronor 1 787 000

c) till *Kammarrätten*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 787 000 kronor.

[10] 7. *Kammarrätten*: *Omkostnader*.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	72 000	74 940
1951/52 (statsliggaren s. 398)	72 000	
1952/53 (förslag)	72 000	

Kammarrätten föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Mot kammarättens förslag har jag ingen erinran och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarrätten*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 72 000 kronor.

[11] 8. *Kammarrätten*: *Kammarrättens årsbok*.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	8 000	6 733
1951/52 (statsliggaren s. 398)	8 000	
1952/53 (förslag)	8 000	

Kammarrätten hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Med hänsyn till penningvärdeförändringen torde redaktörsarvodena och referatersättningarna böra uppräknas, arvodet till redaktören för årsbokens första avdelning med 150 kronor till 1 650 kronor för år och arvodet till redaktören för andra avdelningen med 25 kronor till 275 kronor för år samt referatersättningarna med 2 kronor till högst 17 kronor resp. 14 kronor, beroende på om referatet hänför sig till årsbokens första eller andra avdelning. Kostnadsökningen härför torde rymmas inom anslagets ram.

Anslaget torde sålunda i enlighet med kammarättens förslag kunna uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarrätten*: *Kammarrättens årsbok* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 kronor.